

วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม

Phimoldhamma Research Institute Journal

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2565)

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน
- ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม
- ฉบับที่ 2 กันยายน - ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางพระพุทธศาสนา ปรัชญา การศึกษา รัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์
2. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัย ด้านอิสานศึกษา ด้านสันติศึกษา และด้านวิปัสสนาศึกษา
3. เพื่อเป็นเวทีนำเสนอผลงานวิชาการและผลงานวิจัยของบุคลากรในมหาวิทยาลัยและบุคคลทั่วไป

การพิจารณาคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-blind peer review)

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. พระราชปริยัติกวี, ศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระโสภณพัฒนบัณฑิต, รector ศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. รector ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สนั่นนารี

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

มาริสสา ไสวงาม

กองบรรณาธิการ

1. พระครูปริยัติธรรมวงศ์, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระมหาโยธิน โยธโก, รองศาสตราจารย์ ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ศาสตราจารย์ ดร.กนกพร สมปราชญ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พรอัมรินทร์ พรหมเกิด	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
6. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
9. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
10. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ทองดี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิน ทองปั้น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพัชญ์ อนันต์ธีระกุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิภูวัฒน์ โพธิ์सान	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง แก้วสุฟอง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แสง แสนบุตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรัช เรืองแสน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้จัดการวารสาร

สาริกา ไสวงาม

ออกแบบปก

สาริกา ไสวงาม

จำนวนพิมพ์

500 เล่ม

เจ้าของ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
อาคาร 100 ปี สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) เลขที่ 30 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น 40000
โทรศัพท์ 0-4328-3546-7 (ต่อ 114) โทรสาร 0-4328-3399
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/prij/index> E-mail: phimoldhamma.prij@gmail.com

พิมพ์ที่

เอมี ก๊อบบี้ เซนเตอร์ 88/27 ถนนเหล่านาดี้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000
โทร. 0-4330-6845 แฟกซ์ 0-4330-6845 E-mail: emmy_emma_emem@hotmail.com

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสารสถาบันวิจัยฟิลิปปิน (Peer Review)

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม - เมษายน 2565)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

1. พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาญชัย ฮวดศรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรัช เรืองแสน	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ แสงเงิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชิวพิมาย	วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา สายทองคำ	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินิจ ฝาเจริญ	วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิมิต สุวรรณศรี	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมาวดี ชาญสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมคิด ดวงจักร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวีวรรณ วรรณวิไชย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรชัย อุทาพันธ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย	มหาวิทยาลัยศิลปากร
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชฎาญจน์ ทองถาวร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญใจ คงถาวร	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
16. อาจารย์ ดร.ประชัน ชะชิกุล	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
17. อาจารย์ ดร.ปณณวีร์ จิโรภาสวรพงศ์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

บรรณาธิการแถลง

วารสารสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตขอนแก่น ให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ผลงานวิชาการด้านพระพุทธศาสนา และการบูรณาการพระพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ของผู้บริหาร คณาจารย์ นักวิจัย นิสิต นักศึกษา และบุคลากรปฏิบัติการวิชาชีพ ในสถาบันอุดมศึกษาทุกระดับ รวมถึงนักวิชาการจากองค์กรต่างๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และนักวิชาการอิสระที่ต้องการนำเสนอผลการศึกษาทั้งในเชิงทฤษฎีและการสะท้อนองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามสภาพจริงที่สามารถนำไปสู่การประยุกต์ใช้พัฒนาในด้านต่างๆ ได้ วารสารสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรมฉบับนี้ เป็นปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ประกอบด้วย บทความวิจัย 10 บทความ บทความวิชาการ 2 บทความ และบทวิจารณ์หนังสือ 1 บทความ

ขอขอบพระคุณผู้สนับสนุนบทความและผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาพิจารณาอ่านบทความและให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาทางวิชาการ ทำให้วารสารสถาบันวิจัยพหุวัฒนธรรมสามารถดำรงคุณภาพและมาตรฐานทางวิชาการ สามารถนำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมในระดับชาติและระดับนานาชาติ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเทศ สันันนารี)

สารบัญ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย: Research Article

- การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ: กรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Error Analysis of Written English Essays: The Case of 3rd Year Students of English Major, Chiang Mai Rajabhat University 1
รณวีร์ พาพล, จารุณี นาคเจริญ และณพัชฎา สุพพัชรภรณ์
Ranavi Pappol, Jarunee Nakcharoen and Napatchaya Sukpatcharaporn
- การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
The Development of English Speaking Ability using Task-Based Learning of Undergraduate Students 15
สุปวีณา หลัทรัพย์
Supaweena Luksup
- กระบวนการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการจังหวัดนครพนม
Movement Process Wellbeing of the Elderly Buddhist Integration of the Nakhon Phanom 27
พรรณี วงศ์จำปาศรี
Pannee Wongjampasri
- ศักยภาพและความพร้อมการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม
Potential and Readiness of Cultural Resources management to Promote Tourism in Nakhon Phanom Province 39
อร่ามจิต ชินช่วง, อุดมลักษณ์ ศิริเกษมทรัพย์, คุณ เครือวัลย์, ภัทริกา ชินช่วง และลิขสิทธิ์ สิงห์ออย
Aramjit Chinchang, Udomluk Sirigasamsap, koon Krueawan, Pattarika Chinchang and Likhasit Singngoy

- การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนวันทาพระมหาธาตุหล้าหนอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สารที่ 3 นาฏศิลป์ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 Sawang Wittaya School 49

เกษร วรณราช
Kesorn Wannarach
- การพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 63

The Development of Vocabulary Learning Skills using Word Games based on the Theory of Multi-ple Intelligences of Students in Grade 3

ณัฐพร มุลตรีบุตร และไชยวัฒน์ ชุ่มนาเสียว
Nutthapond Munthreeboot and Chaiwat Chumnasiew
- การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยาน อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น 77

Participation Government Organization in Buddhist Park Development Wiang Kao District Khon Kaen Province

พระวุฒิไกร อภิรักษ์ (มัลลย์ขวัณ), พระมหาวิรุฬ วิโรจโน, พระครูสังฆรักษ์ทวี อภโย และชนาธิป ศรีโท
Phra Wuttikrai Abhirakkho (Malaikhwan), Phramaha Wiruth Wirojano, Phrakhru Sangkharak Thawi Aphayo and Chanathip Sritho
- การวิจัยและพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโฟนพิสัย ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน สำหรับนักเรียนที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ 87

Research and Development Thai Dance Practice Skills by using the Teaching Documents of Creative Folk Dance Named Onson Phon Phisai with the Simpson's Model Practical Skills for Students in Thai Dance Club

ครินทิพย์ พิมพ์เสน
Sarinthip Pimpasen

- การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

Storytelling Activity with Hypothetical Situation to Support Moral of Early Childhood Children

99

สิริรัตนา มุงคุณโคตร และทัศนีย์ นาคุณทรง

Sirirattana Mungkonkot and Tassanee Nakunsong

- การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

Student Affairs Administration in Accordance with the Four Brahmavihara Dhammas of the Opportunity Expansion Schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4

113

กัณพัฒน์ แพงदान, พระสอนดำ วาทุสทุโท และสุรศักดิ์ จันทลา

Kannaphat Paengdan, Phra Honda Vadasuddo and Surasak Chanpla

บทความวิชาการ: Academic Article

- ความงาม: คุณค่าของสตรี

Beauty: value of women

127

พระบุญเลี้ยง สุขพิพัฒน์, จรัส ลีกา, พระวรชัย ฐิตญาโณ (มุงคุณคำขาว),
พระใบฎีกาอนุพงษ์ สุเมธ (อาจมุงคุณ) และพระครูกิตติไพริสาร์ กิตติปัญโญ (ช่วยหาญ)

Phra Boonling Sookhipat, Jaras Leeka, Phra Tawatchai Thitayano

(Mungkunkamchao), Phra Baidika Anuphong Sumedhoand (Artmungkun)

and Phrukru Kittiphotisarn Kittipanyo (Chuaiharn)

- การพัฒนามนุษย์ในทัศนะของนิตเช่

Human Development in the Nitze's View

139

พระอธิวัฒน์ อชิโต, อนุสิทธิ์ ตันโพธิ์, Soeung Seam, สุวิน ทองปิ่น และจรัส ลีกา

Phra Atiwat Achito, Anusit Tonpho, Soeung Seam, Suwin Thongpan

and Jaras Leeka

ปกิณกะ: (Miscellany)

■ ธรรมของสมณศักดิ์

Dhamma of Samanasak

149

พระวีระพงษ์ วิสุทฺโธ (โคษา) และพระมหามิตร ฐิตปญฺโญ

Phra Veerapong Visuddho (Kosa) and Phramaha Mit Thitapanyo

ภาคผนวก

■ กระบวนการพิจารณาบทความ

163

■ แนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

164

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ:
กรณีนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่*

Error Analysis of Written English Essays: The Case of 3rd Year
Students of English Major, Chiang Mai Rajabhat University

รณวีร์ พาผล, จารุณี นาคเจริญ และณพัชญา สุขพัชรารณ

Ranavi Pappol, Jarunee Nakcharoen and Napatchaya Sukpatcharaporn

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Chiang Mai Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: ranavira_p@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ข้อผิดพลาดในงานเขียนเรียงความของนักศึกษา และ 2) วิเคราะห์สาเหตุของข้อผิดพลาดในงานเขียนเรียงความของนักศึกษา เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คัดเลือกแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ จำนวน 27 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการเขียนเรียงความ (ENG 3212) ในภาคการศึกษาที่ 1/2564 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบการเขียนเรียงความตามโจทย์ My Favorite Place โดยจำกัดความยาวการเขียนที่ 350-400 คำ ในเวลา 2 ชั่วโมง โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องมือหรือตำราอ้างอิงขณะทำแบบทดสอบ ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการตรวจงานเขียนของนักศึกษาจำนวน 27 ชิ้นงาน เพื่อหาข้อผิดพลาดในการเขียน และสามารถจำแนกออกได้เป็น 25 ประเภท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อผิดพลาดทั้งหมดที่พบในแบบทดสอบได้มานับจำนวนครั้งพร้อมทั้งหาค่าร้อยละของข้อผิดพลาดในแต่ละประเภท เพื่อวิเคราะห์หาประเภทข้อผิดพลาดที่พบบ่อยที่สุดจากมากไปน้อย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด 5 เรียงจากมากไปหาน้อย อันดับแรก ได้แก่ การเขียนประโยคที่ไม่สมบูรณ์ (Sentence Fragment) 18.44% เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation) 13.5% คำนำหน้า

*ได้รับบทความ: 20 ตุลาคม 2564; แก้ไขบทความ: 31 มกราคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: October 20, 2021; Revised: January 31, 2022; Accepted: April 30, 2022

คำนาม (Article) 12.08% คำกริยาผิรูปกาล (Verb Tense) 10.49% และอันดับที่ห้า การเลือกใช้คำศัพท์ (Word Choice) 8.59% ตามลำดับ

2. จากการวิเคราะห์สาเหตุของข้อผิดพลาดทางการเขียนเรียงความของนักศึกษาทำให้พบว่าข้อผิดพลาดส่วนใหญ่เกิดจากอิทธิพลของการถ่ายโอนภาษาแม่ไปยังภาษาเป้าหมาย นักศึกษายังไม่เข้าใจข้อแตกต่างของกฎไวยากรณ์ โครงสร้างประโยคพื้นฐานและประโยคที่ซับซ้อน ส่งผลให้ไม่สามารถเขียนประโยคที่สมบูรณ์ได้ ใช้เครื่องหมายวรรคตอน และคำนำหน้าคำนามผิด ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางการเขียนภาษาอังกฤษดังกล่าว สามารถนำไปเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการเขียนสำหรับผู้สอนภาษาอังกฤษต่อไป

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด; การเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ

Abstract

This research has the objectives as 1) to analyze errors in students' essay writing and 2) to analyze causes of errors in students' essay writing. It is mixed between qualitative and quantitative research. The population and the sample group selected by purposive sampling were 27 third year students enrolled in Essay Writing course (ENG 3212) in the first semester of the academic year 2021. The research instrument was the essay writing test based on the topic "My Favorite Place," with a writing length limit of 350-400 words, over 2 hours. No tools or reference textbooks are allowed during the test. The research data was collected by 27 pieces of students' writing paper examined to find writing errors which can be classified into 25 types. The statistics used in the research is percentage. The researchers analyzed all errors of each type found in the test into percentage to find the most frequent error types in descending order.

The research results were found that:

1. The five most common errors in descending order were sentence fragment 18.44%, punctuation 13.5%, article 12.08%, verb tenses 10.49%, and word choice 8.59% respectively.

2. The analysis of students' essay writing errors revealed that most of the errors were due to the influence of mother tongue transferred to the target language. Students still do not understand the differences in grammar rules, basic sentence structures and

complex sentences. As a result, it is impossible to write complete sentences, use punctuation and articles. The results of such errors in writing English can be used as a guideline for teaching writing skills for English language teachers.

Keywords: Error analysis; Written English essays

1. บทนำ

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ และการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจต่อตนเองและผู้อื่นได้ดียิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ทักษะภาษาอังกฤษที่มีความยากที่สุดคือ ทักษะการเขียน (วันทนี แสงคล้ายเจริญ, 2561; นัสยา ปาติยเสวี, 2561) เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ต้องรวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลให้ถูกต้องตามโครงสร้างและระเบียบวิธีการทางภาษา อีกทั้ง มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นทักษะในการแสดงความคิด การถ่ายทอดความรู้สึก เพื่อให้ผู้รับสารสามารถอ่านได้อย่างเข้าใจ ใช้เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวและความรู้ในระดับสูงที่เกี่ยวกับการวิจัยหรือการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการเขียนเชิงวิชาการที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการเรียนการสอนระดับมหาวิทยาลัย เนื่องจากการเขียนมีลักษณะเป็นทางการ มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอข้อมูลที่ชัดเจน ซึ่งในรายละเอียดของการให้ข้อมูลนั้นต้องมีความถูกต้องตามหลักภาษาและมีที่มาที่ไป (Fahmida, 2010; Tribble, 1996, pp. 83-86) โดยผู้สอนต้องคำนึงถึงการตรวจสอบงานเขียนตามองค์ประกอบการเขียน 4 ข้อ คือ 1) ทักษะการใช้ไวยากรณ์และเขียนประโยคอย่างถูกต้อง (Grammatical skills) 2) ทักษะการเขียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ (Stylistic skills) 3) ทักษะในการสะกดคำและใช้เครื่องหมายวรรคตอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (Mechanical skills) 4) ทักษะการเลือกใช้ประโยคและคำศัพท์ที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงผู้อ่านและจุดประสงค์ในการสื่อสาร (Discourse skills) (Heaton, 1975, p. 135)

การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ (EFL) ได้รับการส่งเสริมโดยให้ผู้เรียนฝึกฝนการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเขียนถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้สึกและความคิดเห็น ให้ถูกต้องตามกระบวนการเขียนอย่างมีลำดับขั้นตอนและความถูกต้องของโครงสร้างไวยากรณ์ แต่ปัญหาทางด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษยังคงพบเห็นอยู่ได้มาก ซึ่งข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษนั้นอาจมีสาเหตุมาจากการแทรกแซงของภาษาที่ 1 (First Language Inference) หรือ Interlingual errors ที่เป็นผลมาจากการใช้ไวยากรณ์ไม่สมบูรณ์ หรือ Intralingual errors ที่ผู้เรียนนำหลักภาษา ความรู้ด้านไวยากรณ์จากภาษาที่ 1 ไปใช้ในการเขียนภาษาที่ 2 (Camilleri, 2004; Huang,

2001; Jenwitheesuk, 2009; Chan, 2004) ซึ่งสามารถอธิบายและจำแนกลักษณะการแทรกซ้อนของภาษาแม่ได้ว่ามี 2 ลักษณะที่สำคัญ คือ 1) การแทรกซ้อนของภาษาแม่โดยถ่ายทอดลักษณะภาษาแม่มายังภาษาที่สอง (Language Transfer) ซึ่งเกิดจากการถ่ายทอดความรู้เก่าเข้าไปผสมผสานกับความรู้ใหม่ คือ เมื่อมีการใช้ภาษาที่สอง ผู้เรียนจะนำความรู้ดั้งเดิมคือภาษาแม่มาเกี่ยวข้องด้วย ส่งผลให้มีการใช้ภาษาแม่ปนกับภาษาที่สองที่ผู้เรียนกำลังเรียนอยู่ 2) การแปลความคำต่อคำ (Word-for-word translation) กล่าวคือ ในบางครั้งผู้เรียนจะอาศัยภาษาแม่เป็นตัวช่วยในการสื่อสาร เพราะมีความสามารถไม่เพียงพอในการใช้คำศัพท์หรือโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษาที่สองได้ จึงเกิดการแปลแบบคำต่อคำที่เป็นสาเหตุให้เกิดข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาที่สอง (อัจฉรา เฟ่งพานิช, 2530) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sarfraz (2011) พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความผิดพลาดจากกระบวนการทางภาษาและข้อผิดพลาดที่เกิดจากการแทรกแซงของภาษาแม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Ridha (2012) และ Hayati (2019) ที่อธิบายว่า ข้อผิดพลาดในงานเขียนของผู้เรียน EFL ส่วนใหญ่เกิดจากการใช้คำศัพท์ (Lexical) การเรียงคำ (Word order) คำบุพบท (Preposition) คำกริยาช่วย (Auxiliary verb) การใช้ประธานร่วมกับคำกริยา (Subject-verb agreement) คำกริยา (Verb) พหูพจน์ (Pluralization) และคำนำหน้านาม (Article) ที่ไม่ถูกต้อง โดยสาเหตุดังกล่าวเกิดจากการแทรกแซงของภาษาที่ 1 ในขณะที่เรียนรู้และฝึกฝนภาษาที่ 2

ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียน จึงมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งข้อผิดพลาดของผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ภาษาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในงานเขียนจึงมีประโยชน์ต่อผู้เรียนใน 2 ด้าน คือ 1) ด้านข้อมูลของผู้เรียน กล่าวคือ ข้อผิดพลาดสามารถแสดงให้เห็นถึงธรรมชาติของกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 2) ด้านการพัฒนาการเรียนการสอนที่ชี้แนะให้ผู้สอน และผู้พัฒนาหลักสูตรได้เห็นว่าส่วนไหนของภาษาเป้าหมาย (Target language) ที่ผู้เรียนมีปัญหามากที่สุดและข้อผิดพลาดประเภทไหนมีอิทธิพลมากที่สุดที่ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Dulay, Burt, & Krashen, 1982, p. 138) ด้วยเหตุนี้ การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในงานเขียนภาษาอังกฤษจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ภาษาที่สองที่ทำให้ผู้เรียนและผู้สอนได้ทราบถึงการใช้ภาษาเป้าหมายและการใช้กลยุทธ์ในการเขียนของผู้เรียน ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลหลักสำหรับผู้สอนและผู้พัฒนาหลักสูตรการเขียนภาษาอังกฤษเพื่อให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในงานเขียนเรียงความของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของข้อผิดพลาดในงานเขียนเรียงความของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 3 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การดำเนินวิจัยประกอบไปด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การเขียนเพื่อหาศึกษาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ (Error Analysis) และการแทรกแซงจากภาษาที่ 1 (L1 interference) รวมถึงตำราที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเขียน การเรียนภาษาที่ 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน

2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ นักศึกษาปี 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งผ่านการเรียนรายวิชาการอ่านและการเขียนเบื้องต้น (ENG 1205) การเขียนระดับย่อหน้า (ENG 2211) ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (ENG 1102) และผ่านการทำแบบทดสอบเสมือนโทอิค (TOEIC mock-test) มาแล้ว จำนวน 27 คน ที่ลงทะเบียนวิชาการเขียนเรียงความ (ENG 3212) ในภาคที่ 1 การศึกษา 2564 กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรทั้งหมดที่เป็นนักศึกษาปี 3 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 27 คน ที่ลงทะเบียนวิชา การเขียนเรียงความ (ENG 3212) ในภาคที่ 1 การศึกษา 2564 โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบการเขียนเรียงความตามโจทย์ My Favorite Place กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเขียนโครงร่างการเขียนเรียงความ (Outline) จำกัดการใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ 350-400 คำ และใช้ระยะเวลาในการเขียนจำนวน 2 ชั่วโมง โดยไม่ได้รับอนุญาตให้ใช้เครื่องมือหรือตำราอ้างอิงขณะทำแบบทดสอบ

4. การดำเนินการทดสอบ กลุ่มตัวอย่างดำเนินการเขียนเรียงความตามโจทย์ที่กำหนดในแบบทดสอบตามขั้นตอน โดยเริ่มจากการเขียนโครงร่าง (Outline) จากนั้นลงมือเขียนภายใต้ข้อเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรายละเอียดที่ระบุไว้ในเครื่องมือวิจัย

5. การรวบรวมข้อมูลและแบ่งประเภทข้อผิดพลาดจากแบบทดสอบสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีพื้นฐานด้านทักษะภาษาอังกฤษในระดับใกล้เคียงกันดังรายละเอียดระบุไว้ในหัวข้อที่ 2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มโดยผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอนการเขียนเรียงความตามขั้นตอนโดยละเอียด แล้วดำเนินการทดสอบภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ และทำการตรวจงานของนักศึกษาด้วยการตรวจไขว้โดยผู้วิจัยจำนวน 3 คน เพื่อหาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ตามเกณฑ์การประเมินผล (Rubric) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งได้จำแนกออกมาเป็น 25 ประเภท (Nurish, 1983; Fahmida, 2010) ดังนี้ การใช้ตัวอักษรขึ้นต้นตัวพิมพ์ใหญ่ (Capitalization) การใช้คุณศัพท์ (Adjectives) การใช้กริยาวิเศษณ์ (Adverbs) การใช้คำนาม (Nouns) การใช้สรรพนาม (Pronouns) การใช้คำสันธาน (Conjunctions) การใช้บุพบท (Prepositions) การใช้เครื่องหมายแสดงความเป็นเจ้าของ (Possessives) การใช้การนำหน้าคำนาม (Articles) การใช้ตัวขยายคำนาม (Quantifiers) การใช้กริยาช่วย (Modals) การใช้กริยาไม่แท้ (Infinitives and Gerunds) การใช้รูปกริยาต่างๆ (Verb forms) การใช้กรรมวาจก (Passive voice) การใช้กาลต่างๆ (Tenses) การใช้ประธานและกรรม (Subjects and Objects) การใช้ประธานและกริยาสอดคล้องกัน (Subject-verb Agreements) การใช้โครงสร้างประโยคประเภทต่างๆ (Sentence structures) การสะกดคำ (Misspelling) การใช้คำซ้ำ (Repetition) การเรียงคำ (Word order) การเลือกใช้ประเภทของคำ (Wrong part of speech) การเลือกใช้คำศัพท์ (Wrong choice of words) การใช้เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation) อื่นๆ (Unclassified errors)

6. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อผิดพลาดทั้งหมดที่พบในแบบทดสอบได้มานับจำนวนครั้ง พร้อมทั้งหาค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อผิดพลาดในแต่ละประเภท เพื่อวิเคราะห์หาประเภทข้อผิดพลาดที่พบบ่อยที่สุดจากมากไปน้อย

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จำนวน 27 ชิ้นงาน ค้นพบข้อผิดพลาดจากงานเขียน โดยแยกเป็นประเภท ดังตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของประเภทของข้อผิดพลาดในงานเขียนเรียงความภาษาอังกฤษนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของประเภทของข้อผิดพลาดในงานเขียนเรียงความ 5 อันดับ

ข้อผิดพลาดที่พบในงานเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ	จำนวน	ร้อยละ
1. ประโยคไม่สมบูรณ์ (Sentence Fragment)	116	18.44
2. เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation)	85	13.51
3. คำนำหน้าคำนาม (Article)	76	12.08
4. คำกริยาผิดรูปกาล (Verb Tense)	66	10.49
5. การเลือกใช้คำศัพท์ (Word Choice)	54	8.59

จากตารางที่ 1 พบว่าข้อผิดพลาดในการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษทั้งหมด 629 จุด จากงานเขียนทั้งหมด ข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การเขียนประโยคที่ไม่สมบูรณ์ (Sentence Fragment) 18.44% เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation) 13.51% อันดับที่สาม คือ คำนำหน้าคำนาม (Article) 12.08% คำกริยาผิดรูปกาล (Verb Tense) 10.49% และอันดับที่ห้า การเลือกใช้คำศัพท์ (Word Choice) 8.59% ตามลำดับ

นอกจากนี้ ข้อผิดพลาดอื่นๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ คำบุพบท (Preposition) 7.47% การใช้อักษรตัวใหญ่ (Capitalization) 16.52% ความสอดคล้องระหว่างประธานและคำกริยา (Subject-Verb Agreement) 5.25% คำนามพหูพจน์ (Plural noun) 4.93% คำสันธาน (Conjunction) 3.34% คำสรรพนามเชื่อมประโยค (Relative pronoun) 2.54% คำสรรพนาม (Pronoun) 2.23% การเรียงลำดับคำ (Word order) 2.07% คำคุณศัพท์ (Adjective) 1.91% การขาดหายไปของคำศัพท์ในประโยค (Word missing) 0.32% และ ลำดับสุดท้าย คือการสะกดคำ (Spelling) 0.32%

จากข้อผิดพลาดทางการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษ มีประเภทของข้อผิดพลาด (Error Classification) และข้อผิดพลาด (Error Identification) ที่พบมากที่สุด 5 อันดับแรก พร้อมทั้งการแก้ไขข้อผิดพลาด (Error Correction) มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.1 การเขียนประโยคที่ไม่สมบูรณ์ (Sentence Fragment) เป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุด (18.44%) นักศึกษาเขียนประโยคที่ขาดประธาน หรือคำกริยาในประโยค ใช้กลุ่มวลีในการเขียนประโยค ทำให้เกิดรูปประโยคไม่สมบูรณ์ เช่น ข้อผิดพลาด (Error) “Constellation of stars at two campsites during the night.” แก้ไข (Correction) เป็น “There is a constellation of stars at two campsites during the night.” นักศึกษาเขียนประโยคที่ขาดส่วนประธาน และคำกริยา แต่ใช้กลุ่มคำวลี (phrase) ทำให้ประโยคดังกล่าวไม่สมบูรณ์ และ “Thung Hua Chang, a small and quiet district of Lamphun province.” แก้ไขเป็น “Thung Hua Chang is a small and quiet district of Lamphun province.” นักศึกษาขาดการใส่คำกริยา (verb) ในประโยค โดยควรใช้ is ซึ่งเป็นคำกริยาที่สอดคล้องกับประธานเอกพจน์ในประโยคดังกล่าว

1.2 เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation) เป็นข้อผิดพลาดที่พบเป็นอันดับสอง (13.51%) นักศึกษาเลือกใช้เครื่องหมายวรรคตอนที่ไม่เหมาะสมกับประเภทของประโยคที่เขียน ไม่ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) ในการแบ่งประโยค ขาดเครื่องหมายหัวภาคเมื่อจบประโยค เช่น “When we stand near the waterfall there will be water splashing on us.” แก้ไขเป็น “When we stand near the waterfall, there will be water splashing on us.” นักศึกษาตกหล่นเครื่องหมายจุลภาค (,) หลังอนุประโยค When we stand near the waterfall ก่อนขึ้นต้นอนุประโยคถัดมา “there will be water splashing on us.” และ “Furthermore it is very convenient because everything is free.”

แก้ไขเป็น “Furthermore, it is very convenient because everything is free.” นักศึกษาตกหล่นเครื่องหมายจุลภาค (,) หลังคำกริยาวิเศษณ์ Furthermore โดยประโยคที่ถูกต้องควรมีเครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นระหว่างคำกริยาวิเศษณ์ และประธานของประโยค

1.3 คำนำหน้าคำนาม (Article) เป็นข้อผิดพลาดที่พบเป็นอันดับสาม (12.08%) นักศึกษาใช้คำนำหน้าคำนามผิด ไม่สอดคล้องกับประเภทของคำนามในประโยคตกหล่น การใส่คำนำหน้าคำนามเอกพจน์ เช่น “Home is source of happiness.” แก้ไขเป็น “Home is a source of happiness.” นักศึกษาตกหล่นการใส่คำนำหน้าคำนาม คำว่า source ซึ่งในประโยค ใช้คำศัพท์ดังกล่าวในรูปคำนามเอกพจน์ เพื่อบรรยายว่าบ้านเป็นสถานที่ แหล่งของความสุข ประโยคนี้จึงควรแก้ไขโดยการใส่คำนำหน้าคำนาม a จึงจะถูกต้อง และ “Mae Kham Pong has a beautiful nature.” แก้ไขเป็น “Mae Kham Pong has beautiful nature.” นักศึกษาใส่คำนำหน้าคำนาม a หน้าคำว่า beautiful nature แต่เนื่องจาก nature เป็นคำนามนับไม่ได้ ดังนั้น จึงควรตัดคำนำหน้าคำนาม a ออก

1.4 คำกริยาผิรูปรูปกาล (Verb Tense) เป็นข้อผิดพลาดที่พบเป็นอันดับสี่ (10.49%) นักศึกษาเลือกใช้คำกริยาผิรูปรูปกาล เช่น ประโยคในรูปของกาลอดีต แต่ใช้คำกริยาเป็นรูปปัจจุบัน มีการใช้กริยาซ้ำซ้อนกันสองตัวในประโยคเดียวกัน เช่น “The birds swoop down fish in this lagoon, flying in the sky.” แก้ไขเป็น “The birds swoop down fish in this lagoon, fly in the sky.” นักศึกษาใช้คำกริยา flying ในประโยค ซึ่งไม่สอดคล้องกับคำกริยาที่ใช้ในรูปกาลปัจจุบันในอนุประโยคที่เขียนไว้ตอนต้น โดยควรแก้ไขจากคำว่า flying เป็น fly ซึ่งเป็นการใช้คำกริยาที่ถูกต้องของรูปกาลปัจจุบัน Present Simple Tense และ “After tiring work, some villagers came here to relax by swimming. Some are washing their clothes. Some are finding food.” แก้ไขเป็น “After tiring work, some villagers came here to relax by swimming. Some were washing their clothes. Some were finding food.” นักศึกษาเขียนบรรยายเหตุการณ์ที่เป็นอดีตในตอนต้น แต่ในประโยคถัดมา กลับใช้กลุ่มคำกริยาในรูป Present continuous คือคำว่า are washing, are finding ในการบรรยายเหตุการณ์เดียวกัน ซึ่งประโยคดังกล่าวควรแก้ไขเป็นคำว่า were washing และ were finding แทน จึงจะถูกต้อง

1.5 การเลือกใช้คำศัพท์ (Word Choice) เป็นข้อผิดพลาดที่พบเป็นอันดับห้า นักศึกษาเลือกใช้คำศัพท์ผิด (8.59%) โดยเลือกใช้คำศัพท์ที่ไม่สอดคล้องกับความหมายของบริบทในประโยค คำศัพท์บางตัวเป็นคำพ้องเสียง แต่มีความหมายแตกต่างกัน ก่อให้เกิดความสับสน และสื่อความหมายที่ผิด เช่น “I can eat food with my deer family” แก้ไขเป็น “I can eat food with my dear family” นักศึกษาเลือกใช้คำศัพท์ผิด โดยใช้คำว่า deer ซึ่งหมายถึง กวาง เป็นคำพ้องเสียง (Homophone) ของคำว่า dear ซึ่งมีความหมายว่า เป็นที่รัก นำมาขยายคำว่า family ที่เป็นคำนาม (noun) ในประโยค ทำให้การสื่อความหมายของประโยคนี้นี้น่าสับสนไป และ “With those pleasing atmospheres, people

often come here to picnic with family” แก๊ซเป็น “With those pleasant atmospheres, people often come here to picnic with family” นักศึกษาใช้คำคุณศัพท์ (adjective) ผิด โดยใช้คำว่า pleasing มาขยายความคำว่า atmospheres ซึ่งคำศัพท์ที่ถูกต้อง ควรใช้คำว่า pleasant ที่หมายถึง สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในงานเขียนเรียงความภาษาอังกฤษของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีข้อผิดพลาดในด้านการเขียนประโยคที่ไม่สมบูรณ์มากที่สุด ขาดประธาน ขาดคำกริยาในข้อความ ทำให้รูปประโยคไม่สามารถสื่อความหมายที่ต้องการ สมบูรณ์ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากการแปลข้อความโดยตรงจากภาษาแม่ไปเป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งมีโครงสร้างทางที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sawalmeh (2013) พบว่า นักศึกษามีปัญหาการใช้ประโยคที่ไม่สมบูรณ์ในงานเขียนเรียงความ หลายประโยค ขาดการใช้ประธานและคำกริยา ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดความหมายของประโยคได้ครบถ้วน โดยสาเหตุหลักมาจากภาษาแม่ของผู้เรียนที่ส่งผลต่อการพูดและการเขียนภาษาอังกฤษ

ข้อผิดพลาดที่พบเป็นอันดับต่อมา คือ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) ในการแบ่งอนุประโยค มีการเขียนข้อความติดๆ กัน โดยไม่ใส่เครื่องหมายมหัพภาค สาเหตุเนื่องจากนักศึกษาไม่เข้าใจกฎการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในภาษาอังกฤษ ที่มีความแตกต่างจากภาษาแม่ของตน ซึ่งสอดคล้องกับ Richards (1974) ที่ระบุถึงสาเหตุของการเกิดข้อผิดพลาดว่า เกิดจากผู้เรียนนำสิ่งที่เป็นความรู้เดิมไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ได้จากการท่องจำ หรือเทียบเคียง (analogy) ที่ไม่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุคนธา พุสุพรรณ (2562) พบว่านักศึกษามีปัญหาการใช้เครื่องหมายวรรคตอนในประโยคมากเป็นอันดับสอง นอกจากนี้ นักศึกษายังมีปัญหาในการใช้คำนำหน้าคำนามที่ต้องการ โดยเลือกใช้ไม่สอดคล้องกับประเภทของคำนามในประโยค ตกหล่นการใส่คำนำหน้าคำนามในหลายๆ จุด ทั้งนี้ สาเหตุส่วนหนึ่งเป็นเพราะนักศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการแยกประเภทของคำนามในภาษาอังกฤษ และเป็นสาเหตุจากอิทธิพลของภาษาไทยที่เป็นภาษาแม่ของนักศึกษา ที่ไม่มีการแยกประเภทคำนาม หรือการใช้คำนำหน้าคำนาม เช่นเดียวกับภาษาอังกฤษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khasawneh (2014) พบว่านักศึกษามีข้อผิดพลาดในการเลือกใช้คำนำหน้าคำนามเป็นอันดับหนึ่งของข้อผิดพลาดในงานเขียนทั้งหมด อันดับถัดมา คำกริยาผิดรูปกาล (Verb Tense) และ การเลือกใช้คำศัพท์ (Word Choice) ตามลำดับ ข้อผิดพลาดดังกล่าวสอดคล้องกับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาไทย เกศินี บำรุงไทย (2554) และสิทธิศักดิ์ พงษ์ผือฮี (2555) ที่พบว่า ส่วนมากมีข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ โครงสร้างประโยค การใช้คำไม่ตรงกับบริบท การใช้รูปแบบกริยาที่ไม่ถูกต้อง และการใช้คำนำหน้านาม เป็นต้น ซึ่งมีสาเหตุมาจากปัจจัยด้านต่างๆ และ

ข้อเสนอแนะคล้ายคลึงกัน เช่น ขาดความรู้ด้านไวยากรณ์ และโครงสร้างประโยค อาจารย์ผู้สอนควรสอนองค์ประกอบสำคัญในการเขียน คือ ความรู้ด้านคำศัพท์ โครงสร้างประโยคและไวยากรณ์ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และควรสอนอย่างมีกระบวนการขั้นตอน และการมีโน้ตที่ผิดพลาด การไม่รู้ข้อจำกัดของกฎ และการใช้กฎไม่สมบูรณ์ อาจารย์ผู้สอนควรเน้นคำศัพท์ ไวยากรณ์และโครงสร้างประโยคให้มากขึ้น ใช้หนังสือและสื่อการสอนที่เหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียน อธิบายให้เข้าใจความแตกต่างระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อให้ นักศึกษามีความเข้าใจในความคล้ายและความต่างของทั้งสองภาษาดีขึ้น ตามลำดับ

จากการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางการเขียนเรียงความของนักศึกษาครั้งนี้ ทำให้พบว่าข้อผิดพลาดส่วนใหญ่เกิดจากอิทธิพลของการถ่ายโอนภาษาแม่ไปยังภาษาเป้าหมาย นักศึกษายังไม่เข้าใจข้อแตกต่างของโครงสร้างประโยคพื้นฐานและประโยคที่ซับซ้อนและกฎไวยากรณ์ รวมถึงบริบทภาษาอื่นๆ ที่เป็นประเด็นสำคัญแตกต่างกันระหว่างภาษาซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางการเขียนภาษาอังกฤษดังกล่าวสามารถนำไปเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทักษะการเขียนสำหรับผู้สอนภาษาอังกฤษต่อไป

6. ข้อเสนอแนะ

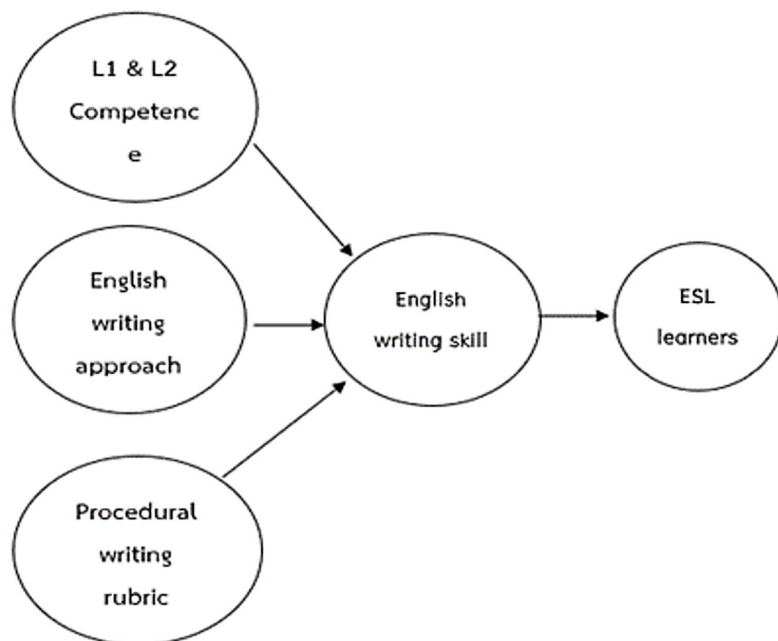
1. ผู้สอนภาษาอังกฤษ ควรให้ความสนใจในการเขียนประโยคสมบูรณ์ให้ถูกต้องตามโครงสร้างภาษา การใช้เครื่องหมายวรรคตอน คำนำหน้านาม รูปกาลกริยา และคำที่ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทให้มากขึ้น และควรให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เกี่ยวกับข้อผิดพลาดในการเขียนที่นักศึกษาทำผิดซ้ำ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถเขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษายิ่งขึ้น
2. ผู้สอนควรจัดการเรียนการสอนเน้นสมรรถนะทางภาษา โครงสร้างประโยคที่แตกต่างกันระหว่างที่หนึ่งและภาษาที่สอง รวมถึงประเด็นสำคัญอื่นๆ ที่ผู้เรียนเขียนผิดพลาดบ่อยครั้งและสร้างเกณฑ์การประเมินให้ตรงกับประเด็นหัวข้อที่ควรประเมิน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ภาษาแม่ มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ (L1 & L2 Competence) ด้านโครงสร้างภาษา (Sentence Structure) เครื่องหมายวรรคตอน (Punctuation) คำนำหน้าคำนาม (Article) คำกริยารูปกาลของกริยา (Verb Tense) การเลือกใช้คำศัพท์ (Word Choice) การจัดการเรียนการสอนการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับผู้เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (English writing approach for ESL learners) รวมทั้งเกณฑ์การประเมินงานเขียนภาษาอังกฤษ (Procedural writing rubric) ต้องปรับให้สอดคล้องกับปัญหาที่พบในงานเขียน การจัดการเรียนการสอนควรเน้นสมรรถนะทางภาษา ความเข้าใจโครงสร้างประโยคที่แตกต่างกันระหว่างภาษาแม่ (L1)

และภาษาที่สอง (L2) รวมถึงบริบททางภาษาประเด็นสำคัญนั้นๆ ที่ผู้เรียนภาษาที่สองทำผิดซ้ำๆ และสร้างเกณฑ์การประเมินงานเขียนให้เหมาะสมกับหัวข้อที่ควรประเมิน เป็นต้น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรประเทศไทย.
- เกศินี บำรุงไทย. (2554). *การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษระดับย่อหน้าของนักศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนคร.
- นัสยา ปาติยเสวี. (2561). *การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในการเขียนอีเมลธุรกิจ ของนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(3), 815-833.

- วันที แสงคล้ายเจริญ. (2561). การศึกษาข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์ในงานเขียนภาษาอังกฤษและกลยุทธ์ในการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 11(3), 538-554.
- สิทธิศักดิ์ พงษ์อื้อ. (2555). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการเขียนเรียงความภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุคนธา พุสุวรรณ. (2562). การศึกษาข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน *การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 9*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัจฉรา เฟ่งพานิช. (2530). *การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาอังกฤษ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Camilleri, G. (2004). Negative transfer in Maltese students' writing in English. *Journal of Maltese Education Research*, 2(1), 3-12.
- Chen, H. C. (2004). Asymmetrical performance of English null subjects and null objects for Chinese college students. *Selected papers from the thirteenth international symposium on English teaching* (138-148). Taipei: The Crane Publisher.
- Dulay, H., Burt, M., & Krashen, S. (1982). *Language Two*. New York: Oxford University Press.
- Fahmida, B. (2010). *Bangladeshi Tertiary Level Students' Common Error in Academic Writing*. (Master of Arts in Applied Linguistics and ELT). BRAC University. Dhaka.
- Hayati, W. (2019). An Analysis of Written Errors: A Case of Second Semester Students of English. *LET: Linguistics, Literature and English Teaching Journal*, 9(1), 77-87.
- Heaton, J. B. (1975). *Writing English Language Tests*. New York: Longman Inc.
- Huang, S. J. (2001). *Error analysis and teaching composition*. (Master Thesis). National Tsing Hua University. Hsinchu.
- Khasawneh. F., (2014). Error Analysis of Written English Paragraphs by Jordanian Undergraduate Students: A Case Study. *International Journal of English Language, Literature and Humanities*, 2(13), 2321-7065.

- Sawalmeh, M. (2013). Error Analysis of Written English Essays: The case of Students of the Preparatory Year Program in Saudi Arabia. *English for Specific Purpose World*, 14(40), 1-17.
- Richards, J. C. (1974). *Error Analysis: Perspective on Second Language Acquisition*. London: Longman Group Ltd.
- Ridha, N. (2012). The Effect of EFL Learners' Mother Tongue on their Writings in English: An Error Analysis Study. *Journal of the College of Arts, University of Basrah*, 1(60), 22-45.
- Sarfraz, S. (2011). Error Analysis of the Written English Essays of Pakistani Undergraduate Students: A Case Study. *Asian Transactions on Basic & Applied Sciences*, 1(3), 5-29.
- Jenwitheesuk, T. (2009). A Study of Persisted Syntactic Errors in Writing of the 3rd Year Students of English for International Communication Program. In *Proceedings of International Conference on the Role of University in Hands-On Education* (pp. 982-986). Chiang Mai: Rajamangala University of Technology Lanna.
- Tribble, C. (1996). *Writing*. Oxford: Oxford University Press.

การพัฒนาความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ
โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติของนักศึกษาระดับปริญญาตรี*
The Development of English Speaking Ability using Task-Based
Learning of Undergraduate Students

สุปวีณา หลักทรัพย์

Supaweena Luksup

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

E-mail: supaweena.luk@neu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ โดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้การเรียนรู้ แบบเน้นงานปฏิบัติของ นักเรียนระดับปริญญาตรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการ สุ่มแบบกลุ่มแบบแผนการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียว ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน และแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบ ทดสอบอยู่ที่ 0.96 การดำเนินการทดลองใช้ระยะเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมดจำนวน 20 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที แบบกลุ่มเดียวและการทดสอบทีแบบไม่อิสระ

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีคะแนนความสามารถด้านการพูดภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนเฉลี่ย 135.66 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 45.22 และหลังเรียนเฉลี่ย 212.24 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 70.75 เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย พบว่า ความสามารถในการพูด ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่ได้รับการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและนักศึกษาได้คะแนนการพูด ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: ความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ; การเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติ

*ได้รับบทความ: 18 มีนาคม 2565; แก้ไขบทความ: 6 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: March 18, 2022; Revised: April 6, 2022; Accepted: April 30, 2022

Abstract

The purposes of this research were to study and compare the English speaking ability before and after using task-based learning of undergraduate students. The samples consisted 30 undergraduate students from Northeastern University, Muang, Khon Kaen, in the first semester of the 2019 academic year. They were selected by cluster random sampling. The design of this research was a one group pretest-posttest design. The research instruments included 10 lesson plans and an English speaking ability test, reliability of 0.96. The experiment lasted 10 weeks, 2 hours a week, or 20 hours in total. Statistics used in the study were mean, percentage, standard deviation, one-sample t-test and t-test for dependent samples.

The findings of the research were: the students' pretest and posttest scores on the English speaking ability test were 135.66 or 45.22 percent and 212.24 or 70.75 percent respectively and their posttest score for speaking ability was higher than their pretest.

Keywords: English speaking ability; task-based learning

1. Introduction

English has been one of the most important languages in the world since most people all over the world use English to communicate with others from foreign countries. In some countries, people use English as an official language and while others do not, it is still useful for communication. People can transfer culture from one generation to another as well as from one nation to another using English. Therefore, it can be said that English is an international language which is intermediary for people around the world to communicate and understand each other (Office of the Basic Education Commission of Thailand, 2008, p. 9). English is also the third most widely spoken language in the world after Chinese and Spanish. It has extended throughout the world and continues to be a major language (Cenoz & Jessner, 2000, p. 7). Crystal (2003, p. 1) mentions that English is a global language because, wherever we travel, we will see English signs and advertisements. Crystal (2003, pp. 68-69) also claims that there are

around 1,500 million speakers who use English as a native, a second, or a foreign language. It was estimated that 750 million people are first or second language speakers, while the rest of 750 million use English as a foreign language. English also serves as an important tool for education and access to knowledge.

In Thailand, now English plays a more important role than in the past. This can be presumed from the proliferation of international schools. Furthermore, English is being extensively used as the language of instruction in numerous international universities in Thailand. Since 2015, Thailand has participated in the ASEAN community and English has been the official language for communication of the ASEAN Economic Community (AEC). ASEAN (2008, p. 29) states that “The working language of ASEAN shall be English” which is relevant to Grzega’s (2009, p. 50) statement that English is as a door-opener to other languages and cultures. It serves as a tool for successful global communication (Grzega & Marion, 2007). At present, the education system has been reformed. Teaching of various educational institutions has been conducted according to the curriculum of each faculty and it has also determined that the learners have 5 competencies and the important competencies of the learners is the ability to communicate. The ability to communicate refers to the ability to listen, speak, read and write a foreign language to the fullest extent according to all five learning standards. (Chaimeerang, 2021, p. 70) Hence, Thai people need to gain more English competence to use in their education and work to look for better opportunities in their lives. Thus, being ready for English communication is essential and one should prepare thoroughly. As a matter of fact, English fluency has become an important advantage for anyone pursuing employment in business, industry or technology in Thailand. Accordingly, the purpose of learning English in our secondary schools is to qualify students to communicate so that they can enter the labor market and to handle the challenges of higher education as well.

Speaking consists of producing systematic verbal utterances to convey meaning (Bailey & Nunan, 2005, p. 2). Thus, it is an oral skill that is important to convey information to others. It has usually been compared speaking and writing, both being considered “productive skills”, as contrasted to the “receptive skills” of reading and listening (Harmer, 2007, p. 199). Speaking is also closely associated to listening as two interrelated

ways of completing communication. The objective of teaching speaking is to encourage people to accurately communicate and interact with others to achieve their goals and to use language fluently. Speaking is important in communication and the development of this skill is very important for pursuing higher education, various occupations and for life (Department of Curriculum and Instruction Development, 2001, p. 2). It can be seen that English has significance for diverse purposes and people with the ability to use English proficiency is very necessary in order to take advantages of desirable opportunities and to fulfill one's life.

According to the test scores of undergraduate students enrolled in an English communication in daily life course are quite low. Students have some problems with pronunciation, frequent gross errors and very heavy accents that make understanding difficult. Thus they need to improve their English speaking ability.

There are often other aims that the teacher might have when the spoken language is the focus of classroom activity. For instance, the teacher may use tasks to help the students gain an awareness of, and to practice some aspects of linguistic knowledge (Hughes, 2013, p. 6). Accordingly, one of the key language teaching methods is to use task-based learning as a tool to promote classroom speaking. As Willis' (1996, p. 137) experiment showed task-based learning has become one of the significant alternatives for teachers and is viewed to have a positive effect on learners' English competence.

Willis (1996, p. 137) states that students who have experimented with task-based learning in many parts of the world reported that they gained confidence in speaking and interacting quite soon after beginning a task-based course and enjoyed the challenge of doing tasks. Moreover, they can cope with natural spontaneous speech much more easily. Additionally, they become far more independent learners. The steps of teaching English speaking task-based learning consists of 3 stages: pre-task, task cycle, and language focus. This research study will utilize the task types based on Willis (1996, pp. 26-27), i.e., listing tasks and comparing tasks.

The researcher has considered that solving students' English speaking problems using task-based learning may help students with difficulties in spoken English. Therefore, the researcher would like to employ task-based learning with undergraduate students

from Northeastern University to determine whether this method can improve their speaking ability. Additionally, the research findings may be guidelines for teaching English speaking in Thailand in the future.

2. Purposes of the study

1. To study the English speaking ability of undergraduate students using task-based learning before and after studying.
2. To compare the English speaking ability of undergraduate students using task-based learning before and after studying.

3. Methodology

Population and Sample

1. Population

The population in this study was 231 undergraduate students who enrolled in an English Communication in Daily Life Course in 4 classrooms at Northeastern University, Muang, Khon Kaen.

2. Sample

The sample in this study was 30 undergraduate students studying in an English communication in daily life course (GE10304) in the first semester of the 2019 academic year at Northeastern University, Muang, Khon Kaen. They were selected by cluster random sampling using the classroom as a sampling unit.

Research Instruments

1. Lesson plans for teaching English speaking using task-based learning consisted of 10 units for 2 hours a unit. Ten lesson plans were developed to teach speaking English using task-based language learning.

2. An English speaking ability test was developed by the researcher based on Hughes (2003, pp. 131-132) to examine the ability of students in 5 aspects: accent, grammar, vocabulary, fluency and comprehension.

Data Collection

The researcher collected the data in the first semester of the 2019 academic year.

The details of data collection are as follows: 1. The pretest was done using the English speaking ability test before teaching using task-based learning. 2. The teaching program was conducted using the ten lesson plans. 3. The posttest was done using the English speaking ability test which was the same as the pretest after the teaching process was completed. 4. The data from the pretest and the posttest was analyzed.

Data Analysis

1. Undergraduate students English speaking ability was analyzed using Mean ($\bar{x}$), Percentage, and Standard Deviation (S.D.).
2. The differences of the pretest and posttest English speaking ability results were compared using t-test for Dependent Samples.

4. Results of the study

The findings of the research were as follows:

1. The students' average English speaking ability pretest and posttest scores were 135.66 or 45.22 percent and 212.24 or 70.75 percent, respectively.
2. The students' posttest score speaking ability was higher than their pretest score.

5. Discussion

This study was experimental research with a one group pretest - posttest design. It aimed to study and compare students' English speaking ability before and after using task-based learning. The research findings can be summarized as follows:

1. According to the study and comparison of the first year undergraduate students English speaking ability before and after using task-based learning, it was found that students' average pretest and posttest scores were 135.66 or 45.22 percent and 212.24 or 70.75 percent, respectively. These findings support the hypothesis. The students' posttest score on English speaking ability was significantly higher, at the .01 level. It was found that task-based learning promoted undergraduate students' English speaking ability. Two conclusions are presented as follows:

Firstly, teaching English speaking using task-based learning helped students in developing their spoken English. They practiced English speaking by listing and comparing

tasks. These findings supported the ideas Willis' (1996, pp. 26-27) in that listing tasks tend to generate a lot of talk as learners explain their ideas and comparing tasks. The information was of a similar nature but from different sources or versions and was used to identify common points and differences. It can be seen that it is also relative to Willis' statement (1996, pp. 35-36) that task-based learning gives all learners chances to benefit from noticing how others express similar meanings and practice negotiating turns to speak. Afterward, students reported their doing tasks in English which required them to plan their work and be more confident in speaking English.

The development of English speaking ability using task-based learning helped students gain higher scores. The reason might be teaching English speaking using task-based learning activated the students' basic knowledge by instruction on the important vocabulary, language structure and language use. This could facilitate the students to practice and bring it to use in performing tasks. It is related to Richards, Platt & Weber (1986, p. 289) who stated that using tasks in language learning involves activities or actions which are carried out as the result of processing or understanding language. Skehan (1998, p. 271) explained that the principles of task-based learning is utility making it "useful" for students to perform the target structures.

Secondly, when performing tasks in pairs or small groups facilitated students also enjoyed the challenge of doing tasks and found many of them fun. They practiced other skills such as listening, reading and writing skills including speaking English focusing on using English language in real situation and solve language problems. Furthermore, it can facilitate students interact with other people without being self-consciously. This finding is supported by Willis' (1996, p. 35-36).

In teaching English using task-based learning, the researcher followed Willis (1996, p. 38) 3 stages. It continuously provided students chances to practice language. Starting with the pre-task, the teacher instructs the students about new vocabulary and structures. Then the students learn and understand how to use them. After that they bring this knowledge to task cycle. They performed the tasks, i.e., listing and comparing tasks working in pairs or small groups. After that, they report their tasks in front of the class. This stage could facilitate them to learn how to plan their work and gain more

confidence in speaking English which is consistent with Willis (1996, pp. 35-36). For the last stage, language focus, the students all helped to analyze the language structure from the task, discussion of errors and correcting the language. Then practiced speaking using the correct vocabulary and sentences from the analysis by speaking them all together to their language correct and fluent usage. This improved their English speaking. This is supported by Ellis (2003, pp. 276-278).

This study was consistent with the study of Intanam (2015) in that using task-based learning has a significant impact for Mattayomsuksa 1 students in improving speaking ability. The findings of this research were the students' pretest and posttest scores on English speaking ability were 52.15 % and 77.33 % respectively. The findings indicated that the students' posttest score on English speaking ability was significantly higher than that of the pretest at the .01 level. It also confirmed to the previous study of Haritakul (2015) who developed English speaking using task-based learning of Mattayomsuksa 2 students at Udonpittayanukoon School. The findings of this research were the students' pretest and posttest scores on English speaking ability were 41.37 % and 72.89 % respectively. The results shown that the students' English speaking ability was found significantly different at the .01 level. The mean score on the posttest was higher than that of the pretest. Additionally, it was consistent with overseas research study of Pashaie & Khalaji (2014, p. 54-65) who explored the effect of open task outcome on speaking improvement of high school students. To achieve this, 60 female high school students, in Malayer, Iran, participated in the study. To measure the participants' level of speaking at the pre- and post-tests, open questions (8 items) was applied. The results of an independent t-test revealed that the participants' levels of speaking fluency in the experimental group was significantly higher than those in the control group ($P = 0.05$).

Consequently, it can be stated that task-based learning facilitated and motivated students to use the language to speak effectively and confidently. After studying by using task-based learning, the students' speaking posttest scores were higher. Therefore, it can be concluded that using task-based learning can enhance students English speaking.

6. Recommendations

The recommendations of this study are as follows:

1. Recommendations from the study

In order to make use of this study, the researcher proposes that it is from the research results, the students' posttest score speaking ability was higher than the pretest score. The reason might be that task-based learning could facilitate and motivate students to use the language in speaking effectively and confidently. Therefore, task-based learning should be promoted in teaching English speaking.

2. Recommendations for further study

Some suggested avenues for further productive research include:

2.1 Researchers should implement task-based learning activities to develop other English language skills, for instance, writing, reading and listening.

2.2 Researchers should promote and apply task-based learning with other task types, for instance, reasoning-gap tasks, opinion-gap tasks, pictures and picture stories tasks, sharing personal experiences tasks, etc. It can be more variety for students to develop their language proficiency.

2.3 Researchers should investigate teaching spoken English using task-based learning at other educational levels of students.

7. Knowledge Assets

The researcher concluded the knowledge assets from the development of English speaking ability using Task-based learning of undergraduate students is as follow:

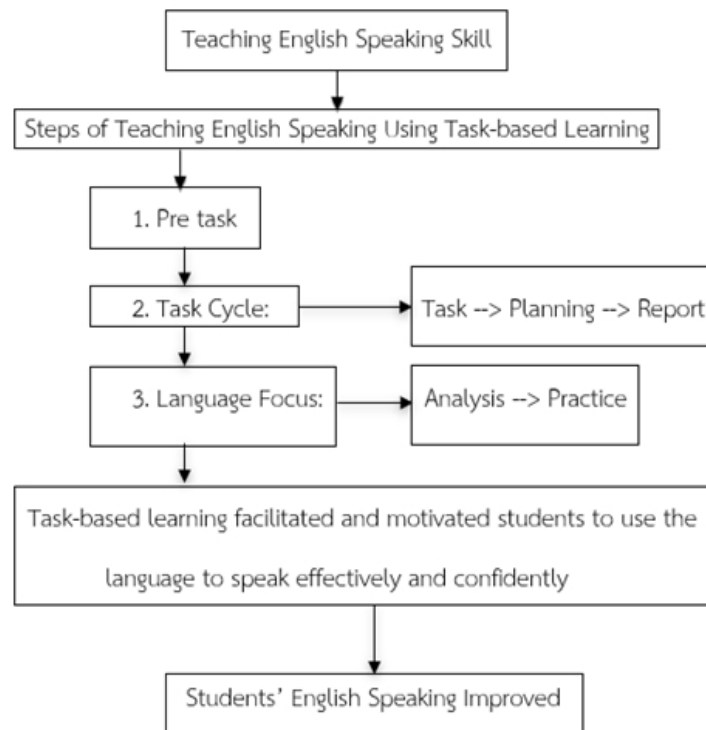

Figure 1 Knowledge Assets

References

- ASEAN. (2008). *The ASEAN charter*. Jakarta: ASEAN Secretariat.
- Bailey, M. K., & Nunan, D. (2005). *Practical English language teaching: Speaking*. New York: McGraw Hill.
- Cenoz, J., & Jessner, U. (Eds.). (2000). *English in Europe: The acquisition of a third language*. London: WBC Book Manufactures.
- Chaimeerang, P. (2021). Development of Information System for Managing Learning Outcomes of Higher Education Curriculum. *Academic and Research Journal of Northeastern University*, 11(2), 62-82.
- Crystal, D. (2003). *English as a global language*. (2nd ed). Cambridge: Cambridge University Press.
- Department of Curriculum and Instruction Development. (2001). *Learning Management of the foreign languages department (English) in the basic education core curriculum A.D. 2001*. Bangkok: Printing House of Department of Curriculum and Instruction Development, Ministry of Education.

- Ellis, R. (2003). *Task-based language teaching and learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Grzega, J. (2009). How can teaching English help to promote national and regional heart ages? On basic global English (BGE) and “Advanced global English”. *JoLIE*, 2(1), 49-62.
- Grzega, J., & Marion, S. (2007). Basic Global English (BGE) as a Way for Children to Acquire Global Communicative Competence. *Elementary School Project. Euro Linguistics*, 4(1), 5-18.
- Haritakul, P. (2015). *The development of English speaking ability using task-based language learning of Mattayomsuksa 2 students*. (Master thesis in Teaching English to Speakers of Other Languages). Udon Thani: Udon Thani Rajabhat University.
- Harmer, J. (2007). *The practice of English teaching*. (3rd ed). Harlow: Pearson Education Limited.
- Hughes, A. (2003). *Testing for language teachers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hughes, R. (2013). *Teaching and researching speaking*. New York: Routledge.
- Intanam, S. (2015). *The development of English speaking ability using task-based language learning of Mattayomsuksa 1 students*. (Master thesis in Teaching English to Speakers of Other Languages). Udon Thani: Udon Thani Rajabhat University.
- Office of the Basic Education Commission of Thailand. (2008). *Indicators and strands of the foreign languages department (English) in the basic education core curriculum A.D. 2008*. Bangkok: The Agricultural Co-operative Federation of Thailand Publishing.
- Pashaie, S., & Khalaji, H. (2014). Does open task outcome affect speaking skills of pre-intermediate high school students?. *International Journal of Educational Investigations*, 1(1), 54-65.
- Richards, J. C., Platt, J. and Weber, H. (1986). *Longman dictionary of applied linguistics*. London: Longman.
- Skehan, P. (1998). *A cognitive approach to language learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Willis, J. (1996). *A framework for task-based learning*. Edinburgh: Longman.

กระบวนการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการ จังหวัดนครพนม*

Movement Process Wellbeing of the Elderly Buddhist Integration of the Nakhon Phanom

พรรณี วงศ์จำปาศรี

Panee Wongjampasri

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครพนม

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonphanom Buddhist College, Thailand

E-mail: pannee1963@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมในจังหวัดนครพนม 2) ศึกษาวิธีบูรณาการพุทธธรรมกับการส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีประชากรกลุ่มตัวอย่าง 105 รูป/คน ประกอบด้วยพระภิกษุ 21 รูป เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล 12 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 12 คน ผู้บริหารในชุมชน 15 คน และผู้สูงอายุในพื้นที่ 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิด โดยการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่มกับผู้เกี่ยวข้อง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. กระบวนการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรมมี 4 กระบวนการ 1) การให้ความรู้ เพื่อตระหนักถึงความสำคัญของร่างกายและจิตใจตนเองในรูปแบบการพึ่งพาตนเอง 2) การดูแลตนเองเช่น อาหาร การพักผ่อน การออกกำลังกาย และการแต่งกายตามกาลเทศะ 3) การเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ การเอาใจใส่ของลูกหลานคือ พลังสำคัญที่ส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุ 4) การสร้างพลังมวลชนส่งเสริมสุขภาพกายและสุขภาพจิตใจผู้สูงอายุ เช่น การสวดมนต์ข้ามปี การทำบุญประเพณี งานมนัสการพระธาตุพนม

*ได้รับบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2565; แก้ไขบทความ: 11 มีนาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: February 14, 2022; Revised: March 11, 2022; Accepted: April 30, 2022

2. วิธีบูรณาการพุทธธรรมกับการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ ตามหลักภavana 4 คือ กายภavana กำหนดจิตไว้ที่ร่างกายตนเองเป็นสำคัญ แม้ร่างกายเคลื่อนไหว ร่างกายเจ็บปวด อยู่กับความรู้สึกที่ร่างกายอย่างมีสติ คือ ศีลภavana การมุ่งมั่นรักษา กาย วาจา ใจให้อยู่ในกรอบศีลห้าให้ได้ทุกวัน จิตภavana การมุ่งสร้างจิตใจตนเองให้สงบคือการสร้างกุศลย่อมส่งผลให้ร่างกายและจิตใจเป็นสุข ปัญญาภavana การรักษาอารมณ์ตนเอง โดยการวางใจให้เห็นกฎ สัจธรรม เป็นเรื่องธรรมดา คือ ความแก่ ความเจ็บ ความตาย และการพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รัก การสร้างกรรมดี คำนึงถึงจิตใจตนเองเป็นสำคัญ ส่งเสริมสุขภาพที่ดีของผู้สูงอายุ โดยมีเครื่องมือที่ใช้คือ ความอดทน ความเพียรพยายามของผู้มีภavana 4

คำสำคัญ: กระบวนการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ; พุทธบูรณาการ

Abstract

The purposes of this research were these: 1) to study the health promotion process of the elderly according to the Buddha Dharma principles in Nakhon Phanom Province, and 2) to study how to integrate the Buddha Dharma principles with the health promotion of the elderly in Nakhon Phanom Province. It was a qualitative research. A research sample of 105 monks/people consisted of 21 monks, 12 hospital staff, 12 village health volunteers, 15 community administrators, and 45 elderly people in the research area. Research instrument was an open-ended questionnaire that collected data through interviews and focus group discussions with persons concerned. A descriptive analysis was used for analyzing the data.

The results showed that:

1. There are 4 processes for promoting the health of the elderly according to Buddhism. Firstly, providing knowledge and concepts to realize the importance of one's own body and mind in the form of self-reliance. Secondly, self-care such as food, excretion, and dress appropriately visiting elderly people who are self-reliance but love and the attention of the offspring is a key force that promotes the well-being of the elderly. Forthly, the creation of public empowerment. It is one movement that promotes physical and mental health for the elderly such as the overnight chanting on new year project, Traditional Buddhist, Phra That Phanom Worship Ceremony.
2. Methods for integrating Buddhism and promoting health for the elderly Nakhon Phanom Province according to the four bhavanas the body Bhavana places the

mind on one's own physical even the physical moves and physical pain. With the feeling of the body consciously that is, the moral development, the determination to keep the body, speech, and mind with in the framework of the Five Precepts every day; Peace of mind is creation of merit will result in a happy body and mind, intellectual development is the emotional control by trusting to see the law of truths, and things are common, namely old age, sickness, death, and detachment from things beloved, a cause and effect that no one can escape. Creating good karma by taking into account one's mind and body is essential. It is to promote good health of the elderly. The tools used are patience, perseverance, which are the qualities of a person who have four bhavanas.

Keywords: Health Promotion Process of the Elderly; Buddhist Principles Integration

1. บทนำ

องค์การสหประชาชาติพบว่าในอีก 40 ปี ข้างหน้าจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นสังคมแห่งผู้สูงอายุ โดยสมบูรณ์ ในส่วนประเทศไทยในปี พ.ศ. 2593 (ค.ศ. 2090) จำเป็นต้องเผชิญกับสังคมผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์, 2557) ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ 2589 (ค.ศ. 2047) ประชากรโลกอายุ 60 ปี มีมากกว่าประชากรเด็ก และลักษณะโครงสร้างทางสังคม รวมทั้งการเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุที่มีจำนวนมากขึ้นทุกๆ ปี ส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงของประชากรวัยทำงานต้องแบกรับภาระการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ, 2564)

สภาพปัญหาของผู้สูงอายุมี 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม ด้านร่างกาย การทำงานของอวัยวะต่างๆ ในร่างกายลดลง ส่วนหนึ่งเกิดจากเลือดไหลเวียนไปยังอวัยวะดังกล่าวได้น้อยลง อวัยวะที่ว่านี้ ได้แก่ สมองสั่งการช้า จำเรื่องใหม่ได้น้อยลง คิดช้าลง ประสาทสัมผัสทั้งห้า การรับรู้ทางตา หู จมูก ลิ้น และสัมผัสต่างๆ ทางผิวหนังน้อยลง ระบบย่อยอาหารการขับถ่ายลดลง การรับรู้รสของลิ้นน้อยลง มีผลให้เบื่ออาหาร ท้องอืด และท้องผูก ระบบไหลเวียนเลือด เลือดข้นมากขึ้น ทำให้การไหลเวียนลดลง หลอดเลือดแข็งตัวมากขึ้น ทำให้หัวใจต้องสูบฉีดเลือดแรงขึ้น ในขณะที่ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อหัวใจลดลง มีผลให้เกิดอาการหัวใจล้มเหลว หรือโรคของเส้นเลือด เช่น ความดันโลหิตสูงได้ง่าย ตับและไต ขับถ่ายของเสียออกจากร่างกายได้ช้า ฮอรโมนต่อมผลิตฮอรโมนต่างๆ เสื่อมไป

ด้านจิตใจ ส่วนใหญ่จะพบกับความสูญเสียบุคคลที่ใกล้ชิดไปในช่วงนี้ อีกส่วนเป็นผลมาจากสถานภาพทางสังคมที่เปลี่ยนไป ผู้สูงอายุมักแสดงออกที่ผิดปกติและพบได้บ่อยคือ อารมณ์เศร้า เบื่อหน่าย ท้อแท้ เหนง ร้องไห้บ่อยๆ ชอบแยกตัว ฯลฯ อารมณ์วิตกกังวลแสดงออกโดยห่วงใยลูกหลานมากขึ้น บางครั้งจะมีอาการเครียด หงุดหงิด บ่นมากขึ้น อาการทางจิตที่รุนแรง เช่น หูแว่ว ประสาทหลอน หรือ

หลงผิด หวาดระแวงต่างๆ หรือมีอาการสับสนเรื่องวัน เวลา สถานที่และบุคคล

ด้านสังคม บทบาทและความสำคัญของผู้สูงอายุในสังคมมักถูกจำกัดให้ลดลง เนื่องจากถูกมองว่าสุขภาพไม่แข็งแรง เกิดภาวะความเจ็บป่วยหรือเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย การสื่อสารกับคนทั่วไปทำได้ลำบาก มีผลให้ ผู้สูงอายุต้องอยู่ในบ้าน และมีความรู้สึกที่ตนเองไม่มีประโยชน์ (เกียรติคุณ พวงทองไกลพิบูรณ์, 2559) ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุภายในประเทศก็ยังคงมีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอนาคตยังคงก้าวไปสู่ “สังคมสูงวัยระดับสุดยอด” ในปี พ.ศ. 2574 คือ มีประชากรผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละยี่สิบแปดของประชากรทั้งประเทศ (ภัทรธิดา ผลงาม, 2557) ที่สำคัญคือ ด้านร่างกายและจิตใจ ควรได้รับการกระตุ้นส่งเสริม เพื่อสุขภาวะโดยเฉพาะ

ผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งความเสื่อมถอย แนวคิดทางพุทธศาสนาได้กล่าวถึงองค์ประกอบในการดำเนินชีวิตที่มีองค์รวม 3 ด้านมีชื่อว่าไตรสิกขากล่าวคือ การพัฒนาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ และด้านสังคม เรียกว่า ศีล การพัฒนาด้านจิตใจและด้านสุขภาพให้เป็นจิตใจที่ตั้งามเข้มแข็ง มีความสุข โดยมีจิตจำนงค์ที่เป็นกุศล เรียกว่า สมาธิ และการพัฒนาด้านปัญญา องค์รวมทั้ง 3 ด้านต้องมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องและแนวคิดหลักไตรสิกขาสามารถนำมาพัฒนา 4 ด้าน คือ ภาวนา ประกอบด้วย กายภาวนา คือ การดูแลตนเองด้วยกายภาพ ศีลภาวนา คือ การดูแลตนเองด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น จิตภาวนา คือ การดูแลสภาวะจิตใจตนเอง และปัญญาภาวนา คือ การพิจารณาทุกสิ่งอย่างรอบรอบบุคคลที่ปฏิบัติตามหลักภาวนา 4 ย่อมส่งผลให้มีความสุขตามมา เพราะเป็นการดูแลสุขภาพองค์รวมอย่างแท้จริง (พระสุนทร กิตติคุณ, 2559, หน้า 12-25)

จากการศึกษาข้อมูลของผู้สูงอายุจังหวัดนครพนมเบื้องต้นเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุโดยทั่วไปจะดำรงชีวิตอย่างมีความสุขตามอัตภาพได้นั้น มีสาเหตุพื้นฐานที่สำคัญมาจากการที่ผู้สูงอายุมีความสุขแข็งแรงพึ่งพาตนเองได้ในทางเศรษฐกิจจัดการที่อยู่อาศัยของตนเองได้อย่างเหมาะสม โดยมีการใช้ชีวิตร่วมกับสมาชิกในครอบครัวและสังคมแวดล้อม ส่วนด้านจิตใจผู้สูงอายุมักไปทำบุญที่วัดทุกวันพระ และวันสำคัญทางศาสนาตามวิถีชุมชนของตนเอง และมีความสุขเมื่อได้ไปวัดปฏิบัติธรรมทำให้จิตใจ แจ่มใสเบิกบาน สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ของสังคมตามแนวพุทธศาสนาพบว่า การบูรณาการหลักการทางพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคมไทย

ในปัจจุบันพบว่า แนวคิดและวิธีการ เสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ของสังคมเชิงพุทธสามารถนำไปสู่พัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมด้านพฤติกรรมสุขภาวะ เชิงสร้างสรรค์ การพัฒนาจิตปัญญาและสร้างพลังทางสังคมได้รวมถึงด้านรูปแบบการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ทางพุทธศาสนาสามารถพัฒนาบุคคลและสังคมตามหลักภาวนา 4 คือ ภาวนามุ่งเน้นการพัฒนากายรวมถึง การใช้สมาธิบำบัด (สิริรัตน์ จันทระโน และเจนระวี สว่างอารีรักษ์, 2554, หน้า 57-68) การฟังและการพิจารณาธรรม มีผลทำให้เกิดความผ่อนคลายทางกายและใจส่งผลให้โรคภัยได้ธรรมโอสถจึงมีผลต่อการรักษาโรค

จากการทบทวนวรรณกรรมแสดงให้เห็นว่า หลักธรรมทางพุทธศาสนาสามารถนำมาบูรณาการในกระบวนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุได้ โดยผู้วิจัยมีความเชื่อว่าองค์ความรู้ในพุทธศาสนาจะช่วยเป็นฐานแนวคิดเชิงบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ได้ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการอยากศึกษาเรื่องกระบวนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการจังหวัดนครพนม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตามแนวของหลักพุทธธรรมในจังหวัดนครพนม
2. เพื่อศึกษาวิธีการบูรณาการพุทธธรรมกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยใช้แนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) แก่ผู้ร่วมเกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการจังหวัดนครพนม โดยใช้รูปแบบการวิจัยใช้ข้อมูลเชิงเอกสารและใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพกล่าวคือ เป็นการวิจัย 2 รูปแบบดังนี้

1. ข้อมูลเชิงเอกสาร สำหรับการกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (Methodology) การใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยเบื้องต้นทางผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการศึกษาการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุตามแนวของหลักพุทธธรรมและวิธีบูรณาการพุทธธรรมกับการส่งเสริมสุขภาพ ผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม ได้แนวคิดทฤษฎีและกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

- 1.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุความเป็นมาของแนวคิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายมนุษย์ย่อมมีผลต่อสภาวะของจิตใจและยัง เป็นวัยที่ต้องพบการสูญเสียคู่ครอง ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท เป็นต้น ผู้สูงอายุบางคนจะคิดว่าตนเองไร้ค่า สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุมาก (บัณฑิต เคียงธนสมบัติ, 2547, หน้า 1) การดูแลตนเองนั้นเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในผู้สูงอายุ การดูแลตนเองถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากผู้สูงอายุมักจะประสบปัญหาสุขภาพที่เสื่อมถอย มีอัตราเสี่ยงต่อการเกิดโรคร้ายไข้เจ็บต่างๆ ได้ง่าย (พนิดา โยวะผุย, อักษรานัฐ ภัคดีสมัย และประภัสสร วงษ์ศรี, 2560) การสูญเสียตำแหน่งหน้าที่การงาน การมีรายได้ที่ลดน้อยลง รวมทั้งโอกาสในการทำกิจกรรมต่างๆ ก็ลดลงด้วย ดังนั้นการดูแลรักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจให้แข็งแรง สมบูรณ์ มีความพร้อม ต่ออุปสรรคต่างๆ นั้น ก็ย่อมนำมาซึ่งความสุขและความพึงพอใจในชีวิต สะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ

1.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุ สุขภาวะ ถูกใช้เรียกในแบบต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นความอยู่ดีมีสุข ความผาสุก Well-being หรือ Wellness ซึ่งหมายถึง การมีสุขภาพที่ดี ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลก และ พ.ร.บ. สุขภาพแห่งชาติ ได้นิยามไว้ว่า สุขภาพ หมายถึง สุขภาวะที่สมบูรณ์ ทั้งทางกาย จิตใจ สังคม และปัญญา ไม่ใช่เพียงปราศจากโรคหรือความพิการเท่านั้น หรือสุขภาวะที่ สมบูรณ์ทุกทางเชื่อมโยงกัน สะท้อนถึงความเป็นองค์รวมอย่างแท้จริงของสุขภาพที่เกี่ยวพันและเชื่อมโยงกัน

1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการ ความเชื่อทางการแพทย์ทั้งทางตะวันตกและทางตะวันออก เชื่อเหมือนกันว่าสุขภาพและโรคไม่ได้เกิดมาจากความผิดปกติของสารเคมีและสรีระวิทยาภายในเซลล์เท่านั้น (ประเวศ วะสี, 2551) แต่ยังเกี่ยวข้อง กับภาวะจิตใจด้วย แนวทางการส่งเสริมสุขภาวะองค์รวมเชื่อว่า กาย จิต สังคม และจิตวิญญาณเชื่อมโยง กันอย่างมีนัยสำคัญ เพราะปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกร่างกายมีอิทธิพลต่อการเกิดโรคหรือ สุขภาวะ การเอาใจใส่แก่สุขภาพกายแต่เพียงด้านเดียวจึงเท่ากับได้เพียงส่วนเดียวและเป็นเพียงส่วนน้อย นิดในการสร้างเสริมสุขภาวะ จำเป็นที่ต้องนำแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาวะองค์รวม (Holistic Well-being) วิธีพุทธมาใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพของบุคคลในสถานการณ์พัฒนาประเทศไทยสู่ความทันสมัย การส่งเสริมสุขภาวะเชิงพุทธศาสนา (ประเวศ วะสี และคณะ, 2539) คือ การพัฒนาสุขภาวะองค์รวม ตามแนววิธีพุทธเป็นการพัฒนาสู่สุขภาวะ โดยใช้ฐานความคิดทางพุทธศาสนาให้เกิดสุขภาวะองค์รวม ทางกาย ทางใจ

1.4 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภavana 4 ความเป็นมาสุขภาวะเชิงพุทธบูรณาการเกี่ยวกับ สุขภาวะองค์รวมเป็นตามความจริงแห่งธรรมชาติของชีวิต กายกับใจต้องสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สุขภาวะ จะสำเร็จ ต้องพัฒนาและปัญญา ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญทำให้การสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและภาวะ ต่างๆ ของจิตใจดำเนินไปได้ การแพทย์แบบองค์รวมควรมีลักษณะผสมผสานรวม หลักการพัฒนามนุษย์ ของพระพุทธศาสนา เรียกว่า ภavana 4 (สมบุรณ์ วัฒนะ, 2559) “ภavana” หรือ การทำให้ 4 ด้าน มีความ เจริญขึ้นมาตามแนวพระพุทธศาสนา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2549, หน้า 45) มีคำอธิบาย แต่ละองค์ประกอบ ดังนี้ 1) กายภavana คือ การพัฒนาด้านร่างกาย ให้ความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ การดูแลผู้สูงอายุ ทางด้านร่างกายและพฤติกรรมอันเนื่องด้วยร่างกาย 2) ศีลภavana คือ การพัฒนาด้านสัมพันธ์ทางสังคม การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีพฤติกรรม ดีงามในความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ มีวินัย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยดี 3) จิตภavana คือ การพัฒนาด้าน จิตใจ จิตภavanaเป็นการทำจิตให้เข้มแข็งมีความสุขเบิกบาน และ 4) ปัญญาภavana คือ การพัฒนาด้าน ปัญญา ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเข้าใจในธรรมชาติของชีวิตและสร้างโอกาสให้ท่านได้ใกล้ชิดหลักธรรมคำสอน ทางพระพุทธศาสนา

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้กำหนดกระบวนการวิจัย (Methodology) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์

ไม่เหมือนกันทุกคนเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิดซึ่งเป็นการกระบวนวิธี (Methodology) ที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง มีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในกิจกรรมสำคัญที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมสุขภาพะ ผู้สูงอายุในพื้นที่โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก มีผู้ให้ข้อมูลคือ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาแก 1 คน ตำบลนาทม 1 คน ตำบลธาตุพนม 1 คน สมาชิกองค์การบริหารเทศบาลนาแก 4 คน ตำบลนาทม 4 คน ตำบลธาตุพนม 4 คน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอำเภอวานาน 4 คน อำเภอวานาน 4 คน อำเภอธาตุพนม 4 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อำเภอวานาน 4 คน อำเภอวานาน 4 คน อำเภอธาตุพนม 4 คน พระสงฆ์ผู้มีประสบการณ์จากการใช้พุทธธรรมในการส่งเสริมสุขภาพะผู้สูงอายุตามหลักภาวานา 4 พระสงฆ์อำเภอวานาน 7 รูป พระสงฆ์อำเภอวานาน 7 รูป พระสงฆ์อำเภอธาตุพนม 7 รูป ผู้สูงอายุจากอำเภอวานาน 15 คน จากอำเภอวานาน 15 คน และจากอำเภอธาตุพนม 15 คน จากอำเภอวานาน อำเภอธาตุพนมและอำเภอวานาน จังหวัดนครพนม จำนวน 105 รูป/คน มีผู้ช่วยวิจัยเข้าร่วมสังเกตการณ์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบว่า ได้ข้อมูลแตกต่างกันกันอย่างไร ตามแหล่งเวลา แหล่งสถานที่และแหล่งบุคคล โดยทฤษฎีสามเ้า (Triangulation) ของสุรางค์ จันทวานิช (2553, หน้า 128-130)

4. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยกระบวนกรส่งเสริมสุขภาพะของผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการจังหวัดนครพนม ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. กระบวนกรส่งเสริมสุขภาพะผู้สูงอายุตามแนวหลักพุทธธรรมในจังหวัดนครพนม พบ 4 กระบวนกรคือ

1.1 กระบวนกรให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพกายและสุขภาพใจ โดยมีบุคลากรจากโรงพยาบาลประจำอำเภอวานาน อำเภอธาตุพนมและอำเภอวานานให้ความรู้กับเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพกายของผู้สูงอายุในชุมชน ส่วนกรให้ความรู้ด้านสุขภาพใจ / มีพระภิกษุเป็นวิทยากรให้ความรู้ และส่งเสริมการฝึกฝนการดูแลสุขภาพใจตนเอง โดยการฝึกสมาธิไม่ส่งใจออกนอกร่างกาย

1.2 กระบวนกรดูแลตนเองของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) ด้านอาหารไม่นิยมรับประทานอาหารตามสมัยนิยมชอบทานอาหารที่ตัวเองเคยทานตั้งแต่อดีตชอบผักพื้นบ้าน และหลายท่านยังติดอาหารรสชาติหวาน 2) ด้านการพักผ่อนผู้สูงอายุ มักจะตื่นช่วงกลางดึก บางครั้งตื่นแล้วไม่่วงอีก ร่างกายมักอ่อนเพลียแก้ไขตัวเองนอนให้ตรงเวลาก่อนนอน สวดมนต์ บทพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ นั่งสมาธิแผ่เมตตา 3) การข้บถ่าย พบผู้สูงอายุในเขตตัวเมืองเทศบาล จะมีปัญหาเรื่องการข้บถ่าย ลำบากไม่ข้บถ่ายทุกวัน แต่ผู้สูงอายุในชุมชนตามหมู่บ้านไม่มีปัญหาเรื่องการข้บถ่าย เพราะชอบทำอาหารเองจากผักพื้นบ้านและปลูกผักสวนครัวเก็บไว้ประกอบอาหารเองทุกมื้อ และที่สำคัญได้เดินไปมาหรือเคลื่อนย้ายร่างกายบ่อยและรับประทานรสเผ็ดจะทำให้ข้บถ่ายง่าย 4) การออกกำลังกาย ผู้สูงอายุมีกิจกรรมการ

ขับเคลื่อนร่างกายแตกต่างกัน เช่น การเดิน การวิ่งช้าๆ การขี่จักรยานการแกว่งแขน การทำไทเก๊กหรือการทำงานอดิเรกที่ชื่นชอบทำให้ผู้สูงอายุ มีจิตใจเบิกบานและร่างกายแข็งแรง 5) การแต่งกายของผู้สูงอายุสามารถบอกได้ถึงสุขภาพกายและสุขภาพใจได้ รวมถึงการเอาใจใส่ดูแลของลูกหลานในครอบครัวได้หรือสามารถดูแลตนเองได้โดยตื่นตัวอยู่เสมอใส่ใจเมื่อดูแลให้ถูกรังและมีจิตใจอยากแต่งกายให้ถูกกาเทศะอยู่เสมอคือ ผู้สูงอายุที่สุขภาพดีทั้งกายและใจ

1.3 กระบวนการเยี่ยมเยียนเพื่อส่งเสริมกำลังใจผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุยังต้องการสร้างรายได้ให้กับตัวเองไม่ต้องการพึ่งพาใคร ชอบอยู่คนเดียว ช่วยเหลือตัวเอง หุงหาอาหารเองปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างรายได้เอง เกิดความภาคภูมิใจในตัวเอง อย่างเช่น คุณยายบุญรอด สายคำภา อายุ 84 ปี (สัมภาษณ์ 2562)

1.4 กระบวนการสร้างพลังมวลชน เช่น สวดมนต์ข้ามปี ทำบุญตามประเพณี ประเพณีงานบุญบวช ประเพณีบุญเข้ากรรม ประเพณีบุญผะเหวด บุญประเพณีวันสัตนาคราลีล งานนมัสการพระธาตุพนม ฯลฯ

จากกระบวนการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุจากข้อ 1.1-1.4 เป็นกระบวนการดูแลทั้งร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะการทำให้จิตมีพลัง (สุภาภรณ์ นิลยานนท์, 2552) การดูแลตนเองพึ่งพาตนเอง และหมั่นฝึกดัดให้เกิดความคุ้นเคยกับพฤติกรรมที่ดีก็จะเกิดความเคยชินกับความดี หากต้องการมีความสุขต้องหมั่นรักษาจิตไม่ไข่กายอย่างเดียว เมื่อสุขภาพจิตดี สุขภาพกายจะดี ตามสุภาษิตว่า “จิตเป็นนายกายเป็นบ่าว”

2. วิธีการบูรณาการพุทธธรรมกับการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในจังหวัดพนมตามหลักภาวนา 4 พบว่า

2.1 กายภาวนา คือ การออกกำลังกายและความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมการออกกำลังกายผู้สูงอายุจังหวัดนครพนมได้ฝึกดูกายตนเอง โดยสังเกตร่างกายตัวเองว่ามีสิ่งไหนภายในร่างกายตัวเองทำงานผิดปกติ เพื่อจะได้รับการแก้ไข เช่น การกำหนดลมหายใจเข้าออกโดยกำหนดใจอยู่ที่ความเคลื่อนไหวของร่างกาย เอาสติที่รับรู้ได้ถึงความรู้สึก เช่น เจ็บปวด กล้ามเนื้อตึง เส้นเอ็นผ่อนคลายหรือความรู้สึกตัวเองในขณะที่เคลื่อนไหวร่างกาย เพลิดเพลินไหม เมื่อออกกำลังกายเสร็จแล้วดูว่าตัวเองมีความสุขปลอดโปร่งอารมณ์ดีไหม กายภาวนาโดยการออกกำลังกาย ผู้สูงอายุจังหวัดนครพนมมี 2 ลักษณะคือ ออกกำลังกายตามลำพังและออกกำลังกายร่วมกับกลุ่ม

2.2 ศีลภาวนา ผู้สูงอายุจังหวัดนครพนมได้ภาวนาศีลห้ากับการดำเนินชีวิตประจำวันตามความเชื่อและมีแนวทางปฏิบัติดังนี้ ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ละเว้นจากการขโมย ยักยอกทรัพย์สินของผู้อื่น ละเว้นจากการประพฤติดินในกาม ละเว้นการกล่าวไม่เป็นความจริง ละเว้นจากการกระทำที่เป็นเหตุทำให้ขาดสติด้วยเครื่องมือ

2.3 จิตภาวนาภาวนา เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้สูงอายุได้น้อมนำแนวทางของภาวนา 4 พุทธศาสนา

มาบูรณาการเพื่อส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุทางด้านพลังงานของจิตใจ จากความเชื่อและความศรัทธาในทางพุทธธรรมของผู้สูงอายุจังหวัดนครพนมได้ส่งเสริมพัฒนาจิตใจในรูปแบบของจิตภาวนา

2.4 ปัญญาภาวนาเมื่อฝึกฝนจนเกิดความเพียรกับการปฏิบัติจากข้อ 2.1 ถึง 2.3 ทำให้ผู้สูงอายุได้พบความสัจธรรม และสามารถวางจิตใจให้เป็นธรรมดา เมื่อพิจารณาถึงหลักสัจธรรม 5 ประการ คือ ความแก่เป็นธรรมดา ความเจ็บเป็นธรรมดา ความตายเป็นธรรมดา การพลัดพรากเป็นธรรมดา และการทำกรรมดีส่งผลดี กรรมชั่วส่งผลชั่ว (กรรมมีความยุติธรรมเสมอ)

5. อภิปรายผลการวิจัย

กระบวนการส่งเสริมสุขภาวะของผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการจังหวัดนครพนม การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยหาข้อมูลเชิงเอกสารเบื้องต้น โดยการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกลุ่มประชากรตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุ 60 ปี ขึ้นไปและกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องในการให้ข้อมูล ในจังหวัดนครพนม นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอผลการวิจัย โดยเชื่อมโยงเอกสารงานวิจัยอื่น ซึ่งการ (Description Research) การศึกษาตามหลักการที่กล่าวพบว่า

1. กระบวนการดูแลสุขภาวะผู้สูงอายุจังหวัดนครพนมพบดังนี้ พบว่า วัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีมาจากอดีตทั้งความเชื่อทางศาสนาและพิธีกรรมมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุในจังหวัดนครพนม ทั้งนี้หากระบวนการเรียนรู้ กระบวนการดูแลตนเองด้านอาหาร การขับถ่าย การออกกำลังกาย การพักผ่อน และการแต่งกาย รวมไปถึงกระบวนการเย็บเยียน นอกจากนี้จะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ผูกพันกับศาสนาแล้ว ยังมีพิธีกรรมต่างๆ ที่ทำให้เกิดกระบวนการสร้างพลังมวลชนขึ้น เช่น การสวดมนต์ข้ามปี การทำบุญตามประเพณีของ ท้องถิ่น (บุญบวช บุญเวส บุญเข้ากรรม บุญวันสัตนาคา) งานนมัสการพระธาตุพนม โดยมีกิจกรรมเด่นเกิด กระบวนการสร้างพลังมวลชนคือ แห่อุปคุต รำถวายพระธาตุพนมและการจัดร้านค้าภายในงานนมัสการพระธาตุ พนม ซึ่งสอดคล้องกับ (จิรนุช สมโชค, 2540) บุคคลในครอบครัวสังคมตลอดจนหน่วยงานต่างๆ ควรปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญต่อผู้สูงอายุทั้งด้านร่างกายและด้านจิตใจ

2. วิธีการบูรณาการพุทธธรรมกับการส่งเสริมสุขภาวะโดยภาวนา 4 มีความจำเป็นต้องได้รับการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการฝึกฝนอย่างเพียรพยายามตามหลักพุทธศาสนา เพื่อเป็นการส่งเสริมกายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา ปัญญาภาวนา โดยการใช้วิถีชีวิตอย่างระมัดระวังไม่ประมาท เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาวะตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ตามความเป็นจริงของสภาพธรรมะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสุมานพ ศิวารัตน์ (2560) เมื่อร่างกายได้รับการพัฒนาแล้ว สิ่งที่ควรได้พัฒนาต่อไปคือ ด้านจิตใจ เป็นการทำจิตใจให้เจริญอกงาม เข้มแข็งโดยอาศัยการเชื่อมโยงภาวนา 4

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การนำองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาส่งเสริมสุขภาพการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุตามวิถีพุทธธรรมในจังหวัดนครพนม ยังขาดวิทยากรทางพุทธศาสนาที่เป็นพระสงฆ์จึงควรพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ให้เป็นผู้ทำงาน เพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุเชิงพุทธบูรณาการ เพื่อพัฒนาหลักศรัทธาและปัญญาให้เกิดความยั่งยืนในสังคมชาวพุทธสืบไป

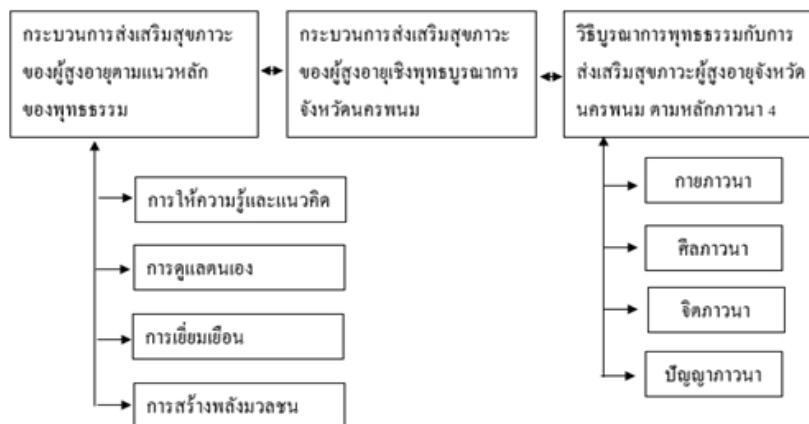
1.2 สังคมควรให้ความสำคัญอาหารผู้สูงอายุที่ผู้สูงอายุชอบรับประทาน เพื่อความเจริญอาหาร โดยการดูแลสิ่งแวดล้อม ชุมชน เช่น ป่าละเมาะชุมชน ที่สาธารณะของชุมชน การส่งเสริมดินให้มีคุณภาพ เพื่อความอุดมสมบูรณ์ของอาหารพื้นบ้าน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำหลักการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในวิถีพุทธมาต่อยอดในการวิจัยครั้งต่อไป

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

กระบวนการส่งเสริม สุขภาวะผู้สูงอายุตามหลักของพุทธธรรมเป็นกระบวนการดูแลร่างกายและจิตใจ ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2557). *แนวโน้มโลก 2050 ตอนที่ 3: สังคมโลก...สังคมผู้สูงอายุ*. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blogs/columnist/107437>
- เกียรติคุณ พวงทองไกลพิบูรณ์. (2559). *ผู้สูงอายุ (older person)*. เข้าถึงได้จาก <https://haamor.com/ผู้สูงอายุ>
- จิรนุช สมโชค. (2540). *คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุโรคเบาหวาน*. (วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บัณฑิต เคียงธนสมบัติ. (2547). *การสนับสนุนทางสังคม การมีกิจกรรมกับความพึงพอใจในชีวิตของผู้สูงอายุ*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประเวศ วะสี และคณะ. (2539). *พระพุทธศาสนากับจิตวิญญาณสังคมไทยประเด็นวิจัยศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- _____. (2551). *สุขภาวะที่สมบูรณ์*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- พินิดา โยวะผุย, อักษรานัฐ ภัคดีสมัย และประภัสสร วงษ์ศรี. (2560). *การส่งเสริมผู้สูงอายุ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.smnc.c.ac.th/group/research/imges/storsies/nure/promotion.pdf>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2549). *สุขภาวะองค์รวมแนวพุทธ*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก.
- พระสุนทรภักดีคุณ. (2559). *หลักพุทธธรรมกับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมในผู้สูงอายุ*. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 3(1), 12-25.
- ภัทรธิดา ผลงาม. (2557). *การวิจัยและการพัฒนานวัตกรรมในการส่งเสริมสุขภาวะผู้สูงอายุในชุมชน: กรณีในอำเภอเมือง จังหวัดเลย*. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สมบูรณ์ วัฒนะ. (2559). *การดูแลบิดามารดาสูงอายุตามหลักคำสอนในพุทธศาสนาของครอบครัวไทยพุทธ*. นครปฐม: วิทยาลัยศาสนศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุภาภรณ์ นิลยกันนท. (2552). *พลังจิตทำให้ชีวิตให้เต็มให้จิตเป็นนายกายเป็นบ่าว*. เข้าถึงได้จาก www.Kroobannok.com
- สภาค์ จันทราธิช. (2553). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมานพ ศิวรัตน์. (2560). *การพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยไตรสิกขา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สิริรัตน์ จันทระโน และเจนระวี สว่างอารีรักษ์. (2554). *แบบแผนการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมสุขภาพของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี*. *วารสารสภาการพยาบาล*, 26(2), 57-68.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 12 (2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

**ศักยภาพและความพร้อมการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม***
**Potential and Readiness of Cultural Resources management
to Promote Tourism in Nakhon Phanom Province**

อร่ามจิต ชินช่าง, อุดมลักษณ์ ศิริเกษมทรัพย์, คุณ เครือวัลย์, ภัทริกา ชินช่าง และลิขสิทธิ์ สิงห์น้อย

Aramjit Chinchang, Udomluk Sirigasamsap, koon Krueawan, Pattarika Chinchang

and Likhasit Singngoy

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: aramjit.ch@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาศักยภาพ และความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของจังหวัด นครพนม 2) พัฒนาศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม 3) กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดนครพนมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน การวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ผู้นำกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยเรณูนคร ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครพนม หัวหน้าสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครพนม นายกเทศมนตรีเมืองนครพนม นายพิชัย เสนจันทร์ฉัยย หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ ภูสิงห์ ประชากรที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 6 แหล่ง จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ สอดถาม สังเกตและ มีส่วนร่วม

ผลการวิจัยพบว่า

1. ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม พบว่า จังหวัดนครพนมมีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมหลากหลาย เช่น องค์พระธาตุพนม แลนด์มาร์คพญานาค ซื่อพญาศรีสัตตนาคราช อุทยาน

*ได้รับบทความ: 14 กุมภาพันธ์ 2565; แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: February 14, 2022; Revised: April 19, 2022; Accepted: April 30, 2022

แห่งชาติภูสิงห์ แม่น้ำสองสี กลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทยเรณูนคร และประเพณีไหลเรือไฟจังหวัดนครพนม

2. ศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม ของจังหวัดนครพนม พบว่า มีความพร้อมที่จะต้อนรับนักท่องเที่ยวได้อย่างประทับใจสนุก ปลอดภัย และมีความสุข

3. ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดนครพนมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ เมืองน่าอยู่ ประดู่เศรษฐกิจสู่อาเซียน และจินตอนใต้ โดยมีมุ่งพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวสินค้า บริการ และกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบให้ประทับใจ และมีความสุข

คำสำคัญ: การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม; การส่งเสริมการท่องเที่ยว

Abstract

The objectives of this research are; 1) to study potential and readiness of natural tourism locations and culture resources of Nakhon Phanom Province, 2) to develop potential and readiness of natural tourism locations and culture resources of Nakhon Phanom Province and 3) to formulate an integrated tourism strategy of Nakhon Phanom Province towards sustainable development. The research is qualitative research. The key informants are; 1 The Abbot of Phrathartphanomwaramaha wihan temple, 2 The Leader of Thai Renu Nakhon ethnic group, 3. The Chairman of the Nakhon Phanom Provincial Cultural Council, 4 Head of Nakhon Phanom Provincial Cultural Office, 5 Mayor of Nakhon Phanom, 6 Mr. Phichai Sanchanthichai, 7 Head of Phu Langka National Park and, 8 the population of 6 people living in the tourist attractions. The research tool was interview. Data were analyzed by interviewing, questioning, observing and participating.

The research results were as follows:

1. Nakhon Phanom Province has potential and readiness of natural tourism location and culture resources as there are various historical and cultural attractions where are able to attract tourists such as That Phanom pagoda, Naga Landmark which named “Paya Sri Satta Nakarat”, Phulangka national park, Two Colored River, Phu Thai Renu Nakhon Ethnic Group and the Illuminated Boat Festival of Nakhon Phanom Province.

2. The potential and readiness of natural and cultural attractions in Nakhon Phanom Province more found it is ready to welcome tourists with and impressive, fun, safe and happy experience.

3. The integrated tourism strategy of Nakhon Phanom Province towards sustainable development has set the vision for a livable city, an economic gateway to ASEAN and Southern China by focusing on improving the quality of tourist attractions, products, services and all form of tourism activities to be impressed and happy.

Keywords: Cultural Resource Management; Tourism promotion

1. บทนำ

วัฒนธรรมมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาชาติให้มั่นคง เพราะเชื่อมโยงวิถีชีวิต ความเชื่อ แนวคิดของคน ครอบครัว ชุมชนและชาติเข้าด้วยกัน

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาลที่ยังมีบทบาทและเป็นกลยุทธ์สำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ รัฐบาลได้ส่งเสริมและสนับสนุน ด้านการท่องเที่ยวโดยกำหนดให้การท่องเที่ยวเป็นส่วนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงมีส่วนที่ช่วยส่งเสริมสร้างความแข็งแกร่ง และก่อให้เกิดความสมดุลทางเศรษฐกิจของประเทศ ช่วยสร้างงานสร้างอาชีพ ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาสาขาธุรกิจให้กระจายทั่วทุกพื้นที่ นับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ อันเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

นครพนมเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมากมาย เช่น การทอผ้าไหม ประเพณีไหลเรือไฟ วัฒนธรรมชนเผ่า ประเพณีนมัสการพระธาตุพนม ในวันเพ็ญเดือนสาม ทิวทัศน์ริมฝั่งโขง แลนด์มาร์คพญาศรีสัตตนาคราช แม่น้ำสองสี อุทยานแห่งชาติภูหลวง และถ้ำนาคา

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่น และน่าสนใจ คือ วิถีชีวิตชนเผ่าต่างๆ ในนครพนม ทั้ง 8 เผ่าที่ปัจจุบันยังประเพณีปฏิบัติกันอยู่ โดยยึดถือฮีตสิบสองเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีคำกล่าวว่า “มานครพนม ชมสามที่สุด เพื่อสุขที่สุด” ศักดิ์สิทธิ์ที่สุดพระธาตุพนม สวยที่สุดสะพานมิตรภาพ 3 งามที่สุด ทิวทัศน์ ริมฝั่งโขงนครพนม สามที่สุดเชื่อมโยงกันเป็น สุขที่สุด @ นครพนม (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2558, หน้า 12-13)

ทั้งนี้การจะให้เรื่องการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยทุกภาคส่วนทั้งภาคราชการ ภาคประชาชน ร่วมมือกันในการทำงานเพื่อความเจริญพัฒนาของ จังหวัดนครพนม ทั้งในด้านการรักษา ความเป็นเมืองน่าอยู่ควบคู่กับการ เป็นประตูสู่เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ทำวิจัยเรื่องนี้ขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม
3. เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดนครพนม สู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลัก ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ได้แก่ ข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ มีการศึกษาภาคสนาม (Field research) แล้วใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การจดบันทึก ข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ชุมชน ข้อมูลทุติยภูมิ ได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) คือ เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย วารสาร เอกสาร ประกอบการประชุมเสวนา รวมทั้งบริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีในงานวิจัย
2. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องทางการท่องเที่ยวจาก ภาครัฐ ประชาชน ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครพนม จากแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 3 แหล่ง ได้แก่ พระธาตุพนม ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุพนม อ.หมิง อภัยโส ผศ.ปรีชา บุญทวี กลุ่มชาติพันธุ์วัฒนธรรม ผู้ไทยเรณูนคร ได้แก่ อ.ชัยบดีดิษฐ์ สาลิพันธ์ ประธานสภาวัฒนธรรม อ.เรณูนคร อ.สุญาณี วงษ์ชาชม ประเพณีไหลเรือไฟจังหวัด นครพนม ได้แก่ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดนครพนม วัฒนธรรมจังหวัด นครพนม อ.เสนอ ลากะ ริมฝั่ง โขนนครพนมบริเวณแลนด์มาร์คพญาศรีสัตตนาคราช ได้แก่ นายกเทศมนตรี เมืองนครพนม ผอ.พิเชษฐ์ หลั่งทรัพย์ นายสุรัตน์ ก้องเกียรติกมล แม่น้ำสองสีตำบลไชยบุรี อ.ท่าอุเทน ได้แก่ นายประยุทธ์ ริมสกุล ผอ.ทิพวรรณ เสนจันทร์ดิไชย นายพิชัย เสนจันทร์ดิไชย อุทยานแห่งชาติ ภูลิงกา ได้แก่ หัวหน้าอุทยาน แห่งชาติภูลิงกา นายถนอม สุวรรณราช เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติภูลิงกา
3. เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง การสัมภาษณ์จากบุคลากรหลักในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 3 แหล่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 3 แหล่ง
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีการเก็บข้อมูลในลักษณะการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวและบุคลากรหลักของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 6 แหล่ง สนทนากลุ่ม บันทึกเสียง ถ่ายภาพ และศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) มีการศึกษาภาคสนาม (Field research) การสนทนากลุ่ม การจดบันทึกข้อมูล ใช้เครื่องบันทึกเสียง และกล้องถ่ายรูป อีกทั้งอาศัยข้อมูลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่ชุมชน ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล แบบแผนที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ความคิดเห็นที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการได้รับบริการด้านต่างๆ และข้อเสนอแนะ เพื่อพัฒนาการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยนำมาศึกษาถึง ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อประเด็นต่างๆ เพื่อนำไปประกอบการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary study) คือ เอกสารวิชาการ วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย วารสาร เอกสารประกอบการประชุมเสวนารวมทั้งบริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บริบทพื้นที่จังหวัดนครพนม แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรวัฒนธรรม แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพ ความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว

4. สรุปผลการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพและความพร้อมการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม พบว่า จังหวัดนครพนม มีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมลุ่มน้ำโขงมีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมที่หลากหลายสามารถดึงดูด นักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวที่จังหวัดนครพนมเป็นจำนวนมาก

2. พัฒนาศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม พบว่า จังหวัดนครพนมมีศักยภาพในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การคมนาคม สามารถเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก มีสายการบิน แอร์เอเชีย สายการบินนกแอร์และสายการบินไทยสไมล์ ส่วนรถโดยสารประจำทาง มีรถโดยสารปรับอากาศออกจากสถานีขนส่งหมอชิต 2 ทุกวัน มีบริษัทขนส่งกรุงเทพฯ บริษัทขนส่งนครพนม บริษัทนครชัยแอร์ บริษัทชัยสิทธิ์ บริษัทเจดชัยทัวร์ และบริษัทโลตัสบลูทัวร์ นอกจากนี้ ยังมีภาคเอกชนในการดูแลและบริการนักท่องเที่ยวได้อย่างประทับใจปลอดภัย และมีความสุข

3. กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดนครพนมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่า วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด คือ เมืองน่าอยู่ ประตูละครสู่อาเซียนและจีน ตอนใต้-ตะวันออก เป็นการพัฒนาลำดับจังหวัดนครพนมให้เป็นศูนย์กลางทางท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบลุ่ม

แม่น้ำโขง อาเซียนและจีน โดยได้รับความช่วยเหลือ จากธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) หรือ เอสบี ความร่วมมือครอบคลุม 9 สาขา ได้แก่ การเกษตร พลังงาน สิ่งแวดล้อม การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การลงทุน โครงสร้างพื้นฐาน การท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง และการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการขนส่ง จังหวัดนครพนมมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอารยธรรมลุ่มน้ำโขง เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่หลากหลายสามารถดึงดูด นักท่องเที่ยว อาทิ องค์พระธาตุพนมและพระธาตุบริวาร พระธาตุประจำวันเกิดครบ 7 วัน หมู่บ้านมิตรภาพไทย - เวียดนาม อนุสรณ์สถานประธานโฮจิมินห์ ณ บ้านนาจอกแหล่งเรียนรู้ร้อย ตีนไดโนเสาร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีภูมิทัศน์ริมฝั่งโขงที่สวยงามที่สุด และอากาศดีตลอดปี อุทยานแห่งชาติตาบดขาม น้ำตกตาดโพธิ์ ฯลฯ มีเทศกาลงานประเพณีที่มีชื่อเสียงระดับชาติ อาทิ เช่น งานนมัสการ พระธาตุพนม งานประเพณีไหลเรือไฟและวัฒนธรรม 8 ชนเผ่า 2 เชื้อชาติที่เป็นเอกลักษณ์ เป็นต้น และได้ประกาศให้จังหวัดนครพนมเป็นเมืองท่องเที่ยว โดยมีนโยบาย 3 ที่สุด สู่สุขที่สุด 1) ศักดิ์สิทธิ์ ที่สุด พระธาตุพนมและพระธาตุประจำวันเกิด 2) สวยที่สุด สะพานมิตรภาพ 3 (นครพนม-คำม่วน) 3) งามที่สุด ทัศนียภาพริมฝั่งโขง และยังสร้างแลนด์ มาร์คพยานาขนาดใหญ่ โดยใช้ชื่อ “พญาศรีสัตตนาคราช” ส่งผลให้มีย่านท่องเที่ยว เดินทางเข้ามาในพื้นที่จังหวัดนครพนม จำนวนมาก จึงเป็นแม่เหล็กที่สำคัญดึงดูด นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และยังได้ กำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด คือ “เมืองน่าอยู่ ประตุเศรษฐกิจสู่อาเซียนและจีนตอนใต้-ตะวันออก” หมายถึง การพัฒนา จังหวัด นครพนมให้เป็น ศูนย์กลางการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบลุ่ม แม่น้ำโขงอาเซียนและจีนโดยมุ่งพัฒนา คุณภาพ แหล่งท่องเที่ยว สินค้า บริการและ กิจกรรม การท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองกลุ่มเป้าหมาย ทุกรูปแบบให้เที่ยวอย่างสนุก ประทับใจ ปลอดภัยและมีความสุข

5. อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพและความพร้อมการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จังหวัดนครพนมพร้อมแล้วทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและประชาชนที่จะผนึก กำลังพัฒนา เมืองเขตเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาล ภายใต้เป้าหมายหลักในการ พัฒนา 3 ด้าน คือ 1) ด้าน โลจิสติก นครพนมมีจุดแข็งในเรื่องเส้นทางขนส่งชายแดน จากสะพานมิตรภาพไทยลาว แห่งที่ 3 เชื่อมไป ยังลาว เวียดนาม และจีน ระยะทางที่สั้น ที่สุด (สำนักงานการท่องเที่ยว และกีฬาจังหวัดนครพนม, 2560, หน้า 5) จากจังหวัดนครพนม-หนานหนิง ภาคใต้ของประเทศไทย มีระยะทางรวม 1029 กิโลเมตรตามเส้นทาง R12 รวมทั้งการที่จังหวัดนครพนมได้รับการประกาศให้เป็น เมืองเขตเศรษฐกิจ พิเศษชายแดนระยะ ที่ 2 ตั้งแต่ปลายปี 2558 และมีช่องทาง การค้า 6 ช่องทาง ได้แก่ จุดผ่านแดนถาวร 2 แห่ง จุดผ่อนปรน

4 แห่ง จังหวัดนครพนมจึงเสมือน เป็นประตูเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทยในกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง

2. ด้านอุตสาหกรรมเกษตร ยกกระดับพื้นฐานการเกษตร พัฒนาผลผลิตการเกษตรที่มีคุณภาพและเพิ่มมูลค่าการผลิตเพื่อส่งออกเพิ่มมูลค่าการค้าชายแดนให้มากขึ้น โดยส่งเสริมให้มีการทำเกษตรกรรมในพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่หรือ Zoning มีผลไม้ที่โดดเด่น คือ สับปะรดที่มีรสชาติอร่อยและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ข้าวหอมมะลิ 105 เป็นข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพที่ดี มีกลิ่นหอม และเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ทั่วไปทั้งในประเทศและต่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีลิ้นจี่ นพ 1 เป็นลิ้นจี่ที่มีชื่อเสียงมาก เปลือกสีแดงสด รสชาติหวานเหมือนน้ำผึ้ง กรอบและเนื้อแห้ง

3. ด้านการท่องเที่ยว เชื่อมโยง 3 ที่สุด คือ สวยที่สุด สะพานมิตรภาพไทยลาว แห่งที่ 3 นครพนม-คำม่วน ที่ผสมผสานศิลปะล้านช้าง สวยงามที่สุด คือ บรรยากาศวิว ทิวทัศน์ริมฝั่งโขงตัวเมือง นครพนม วิถีชีวิต และธรรมชาติงามตา 2 ฝั่ง โดยนักท่องเที่ยว สามารถปั่นจักรยาน เส้นทางจักรยาน เลียบชมความงามแม่น้ำโขงยาวเกือบ 70 กิโลเมตร สักการะพระธาตุศรีสัตตนาคราช อันเป็นที่เคารพ ของชาวไทยและลาว และสุดท้าย คือ องค์พระธาตุพนม ที่ศักดิ์สิทธิ์ที่สุด ที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อ.ธาตุพนม จ.นครพนม วันนั้นนครพนมจึงพร้อมแล้วที่จะเป็นจุดหมายสำคัญสำหรับทุกคนที่มาเยือน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จังหวัดนครพนมต้องประกาศนโยบาย 3 ที่สุด สู่สุขที่สุด ในทุกปีงบประมาณเพราะส่วนราชการและองค์กรเอกชนที่รับผิดชอบ ด้านการท่องเที่ยวจะได้ วางแผนเรื่องการท่องเที่ยวให้ชัดเจน และเป็นไปตามนโยบายของจังหวัด ภาศึเครือข่าย ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนครพนม เช่น สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดนครพนม หอการค้า ควรพิจารณาจัดสรรในการหาทิศทางการเสริมสร้างคุณค่าให้แก่แหล่งท่องเที่ยวร่วมกัน เช่น ความเป็นมิตรไมตรี ความมีมิตรขลัง และนำไปจัดลำดับความสำคัญในการเพิ่มศักยภาพ และมีความเป็นไปได้ในการปฏิบัติให้สำเร็จในระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว

1.2 ผู้ประกอบการภาคเอกชน ซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการพัฒนาเพราะเข้าใจความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ควรเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าประทับใจ โดยพิจารณาจากมิติคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการบริการ ความสะดวกในด้านการคมนาคมควรเพิ่มบริษัทเดินรถให้มีรถใหม่ๆ มาบริการประชาชนให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรเป็นการศึกษาวิจัยเชิงลึก เรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของจังหวัดนครพนมในการนำคุณค่าและความโดดเด่นของแต่ละพื้นที่ออกมา นำเสนอและสร้างเส้นทางเชื่อมโยง

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไปยังจังหวัดใกล้เคียงให้มีความคลอบคลุมในทุกด้าน และสามารถรองรับนักท่องเที่ยวในระดับสากลได้อย่างยั่งยืน

2.2 ควรมีการกำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้มีความสอดคล้องกับจำนวนนักท่องเที่ยว เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว

2.3 ควรศึกษาในกรณีของขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงการจัดประเมินผลกระทบในแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติเป็นจุดเด่นอีกจุดหนึ่ง ซึ่งหากไม่มีการศึกษาอาจเกิดความเสี่ยงสูงต่อการถูกทำลายจากนักท่องเที่ยว

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยศักยภาพและความพร้อมการจัดการทรัพยากรวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนครพนม สามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้อย่างมหาศาล ที่ยังมีบทบาท และเป็นกลยุทธ์สำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ การท่องเที่ยวจึงมีส่วนที่ช่วย เสริมสร้างความแข็งแกร่งและก่อให้เกิดความสมดุล ทางเศรษฐกิจของประเทศช่วยสร้างงาน สร้างอาชีพก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง รวมทั้งก่อให้เกิดการพัฒนาสาขารัฐกิจที่เกี่ยวข้องให้กระจายทั่วทุกพื้นที่ นับเป็นการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ อันเป็นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ

แนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนโดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวที่ใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยไม่ก่อให้เกิดมลภาวะ และให้ชุมชน เจ้าของท้องถิ่น ร่วมกันค้นหาความโดดเด่น ความน่าสนใจ ความสวยงามและนำเสนอสิ่ง อำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเข้าไปประกอบจัดเป็น แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรม การท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกประเทศ และการที่จะให้เรื่องการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จได้นั้น ต้องอาศัยทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐการ ภาคประชาชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาคองค์กร ชุมชน ร่วมมือกันในการทำงาน เพื่อความเจริญพัฒนาของ จังหวัดนครพนมทั้งในด้านการรักษาความเป็นเมืองน่าอยู่ ควบคู่กับการเป็นประตูสู่เศรษฐกิจ ที่สำคัญของประเทศไทย “ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ ร่วมรับผิดชอบ”

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครพนม. (2560). *สำนักงานจังหวัดนครพนม*. เข้าถึงได้จาก http://www2.nakhonphanom.go.th/files/com_news_devpro1/2019-08_ed-cee3072aad07.pdf
- สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2558). *มานครพนม ชม 3 ที่สุด เพื่อสุขที่สุด*. นครพนม: สำนักงานจังหวัดนครพนม.

การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์
ด้วยการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์

ชุด น้อมนบวันทาพระมหาธาตุห่อหุ้ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สารที่ 3
นาฏศิลป์ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 สว่างวิทยา*

Developing Dance Practice Skills and Enhancing Desirable Attributes
with Creative Folk Dance Performances, a Series of Bows to Phra
Mahathat La Nong Art Learning Subject Group, Substance 3,
Dramatic Arts for Students of Mathayomsuksa 2 Municipal 1
Sawang Wittaya School

เกษร วรณราช

Kesorn Wannarach

สำนักการศึกษา เทศบาลเมืองหนองคาย

Nong Khai Municipal Education Office, Thailand

Corresponding Author, E-mail: kesorn896@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนบวันทาพระมหาธาตุห่อหุ้ม 2) หาประสิทธิภาพเอกสารประกอบการเรียนการสอน 3) หาค่าดัชนีประสิทธิผลของผลการเรียน 4) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน 5) ประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ 6) ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 7) ประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนเทศบาล 1 สว่างวิทยา จำนวน 35 คน คัดเลือกโดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนบ

*ได้รับบทความ: 28 ธันวาคม 2564; แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 24 เมษายน 2565

วันทาพระมหาธาตุห้านอง แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ แบบประเมินคุณลักษณะอันประสงค์ และ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า E_1 / E_2 ค่า E.I. และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent Samples Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. การสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนบวันทาพระมหาธาตุห้านอง มีประสิทธิภาพ 84.43/88.26
2. เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพเท่ากับ 94.22/91.04
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7218 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.18
4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
5. ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.00
6. เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอยู่ระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 44.00
7. ผู้เรียนมีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์; การเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์; เอกสารประกอบการเรียนการสอน; นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนบวันทาพระมหาธาตุห้านอง

Abstract

The objectives of this research were; 1) to create and develop the efficiency of documentation teaching and learning creative folk dances, Bowing to Phra Mahathat La Nong, 2) to find the effectiveness of teaching aids, 3) to find the index of effectiveness of the learning outcomes, 4) to compare the learning achievement before and after learn, 5) to assess the skills of performing arts, 6) to assess desirable characteristics, 7) to assess learner satisfaction the sample group used in this research divided into two groups, the first group uses. Try out which are students in Mathayom 2, Municipality 1 Sawang Witthaya school, 35 students were selected using a specific selection technique. The tools used in the research were the teaching materials of creative folk dance, the set of bowing to Phra Mahathat La Nong learning activities plan pre-school and post-study

achievement test performing arts skills Assessment form the statistical data analysis was standard deviation, E_1/E_2 values, E.I. values and hypothesis testing by using the Dependent Samples Test t-test.

The results of the research were as follows:

1. Creation and development of the efficiency of teaching aids in creative folk dances, a collection of bows to Phra Mahathat La Nong Efficient 84.43/88.26.
2. Documents for teaching creative indigenous dances were as effective as 94.22/91.04.
3. The effectiveness index of the learning activities package was 0.7218 or 72.18%.
4. The learning achievement of learners after school was significantly higher than before at the .01 level.
5. The learners' skill in performing arts has increased to a very good level average 44.00 percent.
6. Comparison of behaviors to enhance desirable characteristics with an average increase of 44.00 percent at a very good level.
7. Learners are concerned with organizing learning activities with teaching aids. Overall, it's at a high level.

Keywords: Dance practice skills; enhancing desirable characteristics; Documents teaching; Creative Folk Dance; Bow to Pay homage to Phra Mahathat La Nong

1. บทนำ

นาฏศิลป์จัดเป็นศิลปวัฒนธรรมอันเป็นสัญลักษณ์ของชาติ ช่วยถ่ายทอดความเป็นมาของประวัติศาสตร์ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา แสดงออกถึงความเป็นชาติไทย นาฏศิลป์มีบทบาทในฐานะที่เป็นมรดกทางสังคมอันเกิดจากการสร้างสรรค์สั่งสม ซึ่งจำเป็นต้องมีการสืบทอดต่อกันไป (สุนนมาลย์ นิมนต์พันธ์, 2550, หน้า 153) ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ได้ทำการศึกษางานวิจัย พบว่า ครูจัดกิจกรรมนาฏศิลป์แบบเดิมๆ คือ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพลงและท่ารำตามแบบแผนนาฏศิลป์ โดยครูเป็นผู้สาธิตแล้วผู้เรียนปฏิบัติตามครูโดยครูและผู้เรียนไม่ได้ออกแบบท่ารำเอง ทำให้ขาดความมั่นใจ ไม่กล้าคิดกล้าแสดงออก กลัวจะผิดตามแบบแผน ครูและผู้เรียนจึงขาดการคิดสร้างสรรค์ในการคิดประดิษฐ์ท่ารำ ทำให้ท่ารำมีไม่มากไม่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม ผู้เรียน ขาดความภูมิใจในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(พิมพวรรณ รวมจิตต์, 2552, หน้า 12) การแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดประสิทธิผล ครูจะต้องจัดทำสื่อการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามสภาพจริง และต้องมีการฝึกปฏิบัติเพื่อสร้างความเคยชินให้เกิดขึ้นกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

จากการแบบประเมินผลการเรียนการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ค่าคะแนนประเมินด้านครูผู้สอนมีคะแนนค่อนข้างต่ำ ประเด็นแรก คือ ครูจัดกิจกรรมนาฏศิลป์แบบเดิมๆ คือ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติเพลงและท่ารำตามแบบแผนนาฏศิลป์ โดยครูเป็นผู้สาธิตแล้วผู้เรียนปฏิบัติตามครูโดยครูและผู้เรียนไม่ได้ออกแบบท่ารำเอง ประเด็นที่สอง คือ ครูขาดสื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพตอบสนองการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลให้ผู้เรียนขาดการคิดสร้างสรรค์ในการคิดประดิษฐ์ท่ารำ ที่สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม รวมทั้งผู้เรียนขาดความภูมิใจในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยปัญหาและสาเหตุการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดประสิทธิผลพร้อมทั้งตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ครูผู้สอนได้ทบทวนปัญหาและสาเหตุดังกล่าวจะต้องจัดทำสื่อการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม รวมทั้งผู้เรียนมีความภูมิใจในการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นต่อไป

เอกสารประกอบการเรียนการสอนเป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งซึ่งเกิดจากเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ผลิตออกมาในรูปของสื่อประสมต่างๆ โดยมีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้อย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่งที่มีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน สอดคล้องกับผลการวิจัยของรังษิยา งามวงศ์ (2558) ได้ศึกษาการประดิษฐ์ท่ารำประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ฟ้อนบัวสวรรค์ ผลปรากฏว่าคู่มือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฟ้อนบัวสวรรค์ มีค่าเท่ากับ 81.73/86.25 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องฟ้อนบัวสวรรค์ มีค่าเท่ากับ .7628 หมายความว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 76.28 สอดคล้องกับผลการวิจัยของวงเดือน พลบูรณ์ (2552) นักเรียนที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง เชื้อประยูรศักดิ์เทิดไท้องค์ราชันย์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ มีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 76 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของปัทม สิ้นทร (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาดนตรีชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมีประสิทธิภาพโดยรวมเท่ากับ 90.87/84.83 ซึ่งผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพทดลองขั้นต่ำ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 ได้เกรด A จำนวน 18 คน ได้เกรด B+ จำนวน 2 คน จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบ

การสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนปกติ เอกสารประกอบการสอนมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต น้อมนวันทาพระมหาธาตุห่อหุ้ม
2. เพื่อหาประสิทธิภาพเอกสารประกอบการเรียนการสอน
3. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของผลการเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
5. เพื่อประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
6. เพื่อประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
7. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต น้อมนวันทาพระมหาธาตุห่อหุ้ม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 สว่างวิทยา ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกใช้ Try out คือ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ที่เป็นสมาชิกชุมนุมนาฏศิลป์ โรงเรียนเทศบาล 1 สว่างวิทยา จำนวน 35 คน คัดเลือกโดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต น้อมนวันทาพระมหาธาตุห่อหุ้ม แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า E_1 / E_2 ค่า E.I. และทดสอบสมมติฐานโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent Samples Test

4. สรุปผลการวิจัย

1. การสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต น้อมนวันทาพระมหาธาตุห่อหุ้ม มีประสิทธิภาพ 84.43/88.26

2. เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ใช้กับกลุ่มตัวอย่างประสิทธิภาพเท่ากับ 94.22/91.04
3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเท่ากับ 0.7218 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.18
4. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่เรียน โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
6. ผลการประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 44.00
7. พฤติกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก่อนเรียน หลังเรียน และเปรียบเทียบพฤติกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอยู่ระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 44.00
8. ความพึงพอใจของผู้เรียนมีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนันทาพระมหาธาตุหล้าหนอง ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับผู้เรียนหลายกลุ่มด้วยกันแล้วได้นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ทำให้ได้เอกสารประกอบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ พบว่า ได้ค่าประสิทธิภาพของการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน 84.43/88.26 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และเมื่อนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง คือ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นสมาชิกชุมนุมนาฏศิลป์ จำนวน 35 คน พบว่า ได้ค่าประสิทธิภาพของการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน 94.22/91.04 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเอกสารประกอบการเรียนการสอนมีการกำหนดรูปแบบและกำหนดรายละเอียดของกิจกรรม นอกจากนั้น ยังวิเคราะห์จุดประสงค์ของสาระการเรียนรู้เป็นกรอบในการจัดทำเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีรูปภาพประกอบ มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ปฏิบัติได้จริงตามความเหมาะสมและความสนใจ โดยเรียงลำดับจากง่ายไปหายากและสิ่งสำคัญ คือ การใช้แหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย รวมทั้งสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ มีกระบวนการวิเคราะห์และการวัดการประเมิน ที่มีความเชื่อมั่นและมีความเที่ยงตรงและสอดคล้องกับหลักสูตรและที่สำคัญแต่ละบทมีแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เป็นไปตามหลักการและแนวคิดของ นฤตล ดวงดาว (2554, หน้า 24) ที่กล่าวว่า การสร้างเอกสารประกอบการเรียนที่มีค่าส่งเสริมความคิด มีแบบฝึกหัดที่เน้นการสร้างให้เหมาะสมกับความสามารถและวัยของผู้เรียน แบบฝึกหัดควรดึงดูดใจ ทำลายความสามารถและให้นักเรียนฝึกฝนบ่อยๆ มีแบบฝึกหัดที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน จากการสร้างและพัฒนา

เอกสารประกอบการเรียนการสอนตามที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลให้ครูผู้สอนและผู้เรียนมีเอกสารประกอบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ได้จริง อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของโกสุม สวัสดิ์พูน (2555, หน้า 90-91) ที่ได้ศึกษาผลการใช้อเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบายนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า เอกสารประกอบการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.10/82.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น .89 และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน จำนวน 15 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า E_1 / E_2 ค่า E.I. และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Dependent Simple t-test

2. ค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนบวันทาพระมหาธาตุหล้าหนอง มีค่าเท่ากับ 0.7218 หรือคิดเป็นร้อยละ 72.18 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 72.18 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากวิธีการเรียนการสอนด้วยเอกสารประกอบการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน เนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้นนาฏศิลป์ยังเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนคิดอย่างสร้างสรรค์ ละเอียดถี่ถ้วน เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ ทำให้รู้จักดนตรีและบทเพลงต่างๆ และเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี หากผู้ใดมีความสนใจใฝ่เรียนรู้หรือมีพรสวรรค์ทางด้านนาฏศิลป์ ก็สามารถนำความรู้ความสามารถเป็นพื้นฐานนำไปประกอบอาชีพสร้างชื่อเสียงได้ในอนาคตและนำไปใช้ในงานมงคลและงานรื่นเริงที่จัดขึ้นในท้องถิ่น ผู้เรียนจึงเกิดการเรียนรู้ได้ดีสอดคล้องกับหลักการของกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 184) ที่กล่าวว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้และสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (2551, หน้า 25-26) ที่กล่าวถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของโกสุม สวัสดิ์พูน (2555, หน้า 90-91) ได้วิจัยผลการใช้อเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบายนางรองรำลึก พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียน การรู้เท่ากับ 0.6019 แสดงว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 60.19 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของวงเดือน พลบูรณ์ (2551, หน้า 112) ที่ได้ทำการศึกษการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง เชื้อประยูรศักดิ์เทิดไท้องค์ราชันย์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบ การเรียนการสอน เท่ากับ 0.76 แสดงว่ามีคะแนนเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 76

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนบวันทาพระมหาธาตุหล้าหนอง ผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 35 คน ทำคะแนนทดสอบก่อนเรียนได้คะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 20.34 และทำคะแนนทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 27.31 เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนดำเนินการอย่างมีกระบวนการ คือ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย ชี้นำ ชื่นสอน ชื่นสรุป ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยครูสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม จนเกิดความชำนาญและประเมิณผลอย่างหลากหลาย จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ มีความมั่นใจและมีความสุข ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 12-21) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพมี 3 ส่วน คือ ทฤษฎีของความเหมือน เป็นการเรียนรู้สุนทรียภาพโดยการเลียนแบบทฤษฎีความแตกต่าง เป็นการเรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาความแตกต่างและทฤษฎีของความเป็นฉัน เรียนรู้สุนทรียภาพโดยแสวงหาตัวเอง ทฤษฎีทั้ง 3 นี้มีการผสมผสานกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของโกสม สวัสดิ์พูน (2555, หน้า 90-91) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบำนางรองรำลึก พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของณภัทรพล โสธธนากรินทร์ (2556, หน้า 43-44) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติขอู้ โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงรำวงย้อนยุค พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 44.00 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจาก ครูมีการจัดลำดับขั้นตอนในการสอนอย่างเป็นระบบโดยสอนจากเนื้อหาที่ง่ายไปหาเนื้อหาที่ยาก เน้นให้ผู้เรียนได้ลงปฏิบัติจริง พร้อมกับอธิบายท่าอย่างละเอียดและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 91) ที่แบ่งขั้นตอนการสอนทักษะ 2 ขั้นตอน คือ ขั้นรู้ชัดเห็นจริง ประกอบด้วย การบรรยายนำเพื่อให้ข้อมูลการให้ประสบการณ์ การใช้ทักษะการสาธิต ขั้นลงมือกระทำ ประกอบด้วย ฝึกปฏิบัติตามบทบาทสมมุติ ผู้เรียนประเมินกันเองหรือผู้สอนกับผู้เรียนช่วยกันประเมินกันเอง อีกทั้งยังสอดคล้องกับเรณู โกศินานนท์ (2548, หน้า 20-25) ได้เสนอ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ สอนจากง่ายไปหายาก สอนตามความสามารถของบุคคล การสอนแต่ละท่า ต้องอธิบายและแนะนำอย่างละเอียด ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า นอกจากนั้นยัง สอดคล้องกับผลการวิจัยของอุมารี นาสมตอง (2559, หน้า 61-66) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรม การเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล พบว่า นักเรียนที่เรียน รู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้อง กับผลการวิจัยของนิตยา เต็งประเสริฐ (2557, หน้า 61-66) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการ เรียนรู้โดยการผสมผสานทักษะปฏิบัติเดวิสและการเรียนแบบร่วมมือเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ ชุด ระเบียบ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการทดสอบการร้องเพลงลาวจ้อยประกอบการแสดง ชุด ระเบียบ พบว่า กลุ่มทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแผนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเดวิส ผสมผสานการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ อยู่ในระดับพอใช้ กลุ่มควบคุมอยู่ในระดับปรับปรุง ผลการทดสอบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ที่ใช้ ในการแสดงชุดระเบียบ พบว่า กลุ่มทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนแผนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเดวิส ผสมผสานการเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับดีโดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมซึ่งอยู่ในระดับดีเช่นกัน ผลการทดสอบทักษะปฏิบัติทำรำการแสดงชุดระเบียบ พบว่า กลุ่มทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอน แผนการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติเดวิส ผสมผสานการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในระดับดีโดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่ม ควบคุม ซึ่งอยู่ในระดับดีเช่นกัน

5. เปรียบเทียบพฤติกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 พฤติกรรมการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 44.00 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนบวันทาพระมหาธาตุหัวหนอง เมืองศรีประโคนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ครบถ้วนคือ มีทั้งการให้ความรู้ ความเข้าใจกับผู้เรียน การแสดงออกทางความรู้สึกและอารมณ์ รวมถึงพฤติกรรมต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ คือ 1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ซื่อสัตย์สุจริต 3) มีวินัย 4) ใฝ่เรียนรู้ 5) อยู่อย่างพอเพียง 6) มุ่งมั่นในการทำงาน 7) รักความเป็นไทย 8) มีจิตสาธารณะ เพื่อปลูกฝังและพัฒนา ผู้เรียน ให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณลักษณะที่ดีสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม สอดคล้องกับผลการ วิจัยของชุตติกาญจน์ มัดดาปะโท (2556, หน้า 231-235) ที่ได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียน พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก อีกทั้ง ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของทองพูล ภูสิม, ศักดิ์พงศ์ หอมหวาน และสมบัติ ฤทธิเดช (2554, หน้า 175-186) ได้ศึกษาวิจัยระดับพฤติกรรมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ของนักเรียนหลังจากการพัฒนา พบว่า พฤติกรรมของนักเรียน มีการพัฒนาขึ้นในทุกด้าน

6. คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีองค์ประกอบเหมาะสมและมีคุณภาพในระดับมากที่สุด เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของเขียน วันทนีตระกูล (2552, หน้า 15) ที่กล่าวว่าการวางแผนการสอน ทำให้ผู้สอนทราบล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร เพื่อจุดประสงค์ใด สอนอย่างไรและวัดประเมินผลโดยวิธีใดเป็นการเตรียมตัวให้พร้อมก่อนและสอดคล้องกับงานวิจัยของมาลา โพธิสว่าง (2551, หน้า 87) ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยใช้รูปแบบแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สารนาฏศิลป์ ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของแผนการ มีประสิทธิภาพด้านกระบวนการและประสิทธิภาพด้านผลลัพธ์ สูงกว่าเกณฑ์ เท่ากับ $87.04/92.00$ และมีความคิดสร้างสรรค์ทั้งก่อนและหลังการใช้แผนการสอน โดยมีความคิดสร้างสรรค์หลังการใช้แผนสูงกว่าก่อนการใช้แผน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

7. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต น้อมนวันทาพระมหาธาตุหล้าหนอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนสนใจ มีความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมและไม่มีความเครียดหรืออึดอัดใจในการเรียนและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งกิจกรรมนั้นสามารถตอบสนองความต้องการได้และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการพบกับความสำเร็จมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพัทยา ปงมะจักร (2552, หน้า 21) ที่กล่าวว่าผู้เรียนที่มีความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ หรือเป็นความรู้สึกที่พอใจต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความชอบ ความสบายใจและเป็นความรู้สึกที่บรรลุถึงความต้องการและสอดคล้องกับผลการวิจัยของโกสม สวัสดิ์พูน (2555, หน้า 90-91) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบายนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยเอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบายนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต น้อมนวันทาพระมหาธาตุหล้าหนองกับผู้เรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

2.1 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ควรนำเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนวันทาพระมหาธาตุหล้าหนอง ไปใช้พัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ไปใช้กับทุกระดับชั้น

2.2 โรงเรียนควรนำวิธีการพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนวันทาพระมหาธาตุหล้าหนอง ไปใช้กับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

2.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ควรส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัด นำเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนวันทาพระมหาธาตุหล้าหนอง มาพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้สถานศึกษาในสังกัดไปใช้กับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

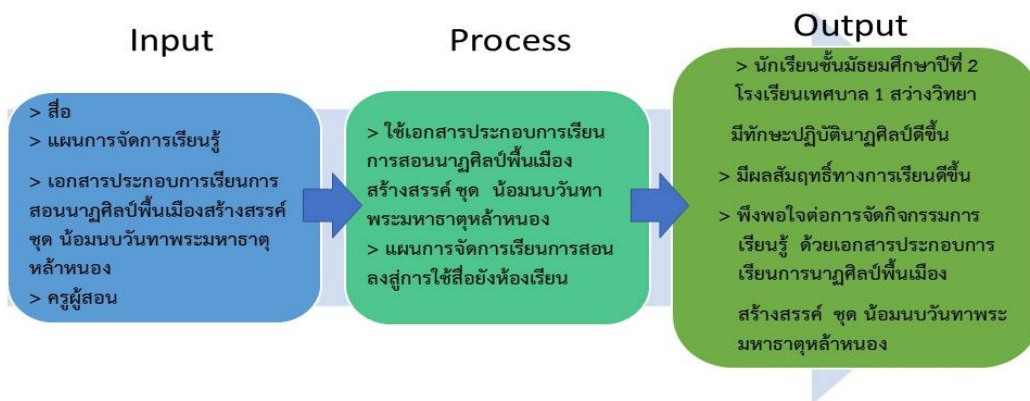
2.4 ควรมีการปรับปรุงเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนวันทาพระมหาธาตุหล้าหนองและนวัตกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหาและระดับชั้นของผู้เรียนก่อนจะนำไปใช้

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้วยการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนวันทาพระมหาธาตุหล้าหนอง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 สว่างวิทยา ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ได้ผลจริง พร้อมทั้งส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชานาฏศิลป์ที่สูงขึ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน ดังแผนภาพโมเดลต่อไปนี้

การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้วยการแสดงนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด น้อมนบวันทาพระมหาธาตุหิรัญผ่อง กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระที่ 3 นาฏศิลป์ สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 1 สว่างวิทยา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: หลักสูตรสถานศึกษา.
- _____. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนผู้สนใจการศึกษา.
- โกสุม สวัสดิ์พูน. (2555). *ผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบายสี รำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- เขียน วันทนีตระกูล. (2552). *หลักและวิธีการสอน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา.
- ชุดิภาญจน์ มัดดาปะโท. (2556). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเขาน้อยวิทยาคม จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 17*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ณภัทรพล โสตนานาฏินทร์. (2556). *การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนการปฏิบัติซอฮู่โดยการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพลงร่ำวงย่อนยุคสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพรหมพิรามวิทยา จังหวัดพิษณุโลก*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ทองพูล ภูสิม, ศักดิ์พงศ์ หอมหวาน และสมบัติ ฤทธิเดช. (2554). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กรณีศึกษาโรงเรียนแกดำวิทยาคาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 1*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*; ว.มร., 6(1), 175-186.
- นฤตล ดาวดวง. (2554). *เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง องค์ประกอบดนตรีสำหรับนักเรียนโครงการจัดการศึกษานอกระบบ โรงเรียนป่าพะยอมพิทยาคม จังหวัดพัทลุง*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- นิตยา เต็งประเสริฐ. (2557). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการผสมผสานทักษะปฏิบัติเดวิส และการเรียนแบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติ ชุด ระบายไว้ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์*. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ปลุก ลินทร. (2556). *การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติคีตาร 3 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาดนตรี ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พัทยา ปงมะจักร. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีไทยกับสุนทรียภาพทางนาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านสันมะค่า อำเภอบำเหน็จ จังหวัดเชียงราย*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- พิมพรรณ รอมจิตต์. (2552). *ผลการใช้ชุดการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองเรื่องพ่อนปู่จาพระพุทธรูปแช่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาลา โพธิสว่าง. (2551). *การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนโดยใช้รูปแบบแผนการเรียนรู้ แบบบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหนองจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 3*. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รังษิยา งามวงศ์. (2558). *การประดิษฐ์ท่ารำประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พ่อนบัวสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- เรณู โกศินานนท์. (2548). สืบสานนาฏศิลป์ไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วงเดือน พลบูรณ์. (2552). กุดดินจีพิทยาคม, โรงเรียน. การใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง เชิงประยุกต์เทคโนโลยีองค์กรชั้นย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระนาฏศิลป์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. หนองบัวลำภู: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2.
- สุนนมาลย์ นิ่มเนติพันธ์. (2550). หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐาน นาฏศิลป์ ม.4-6. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.
- อุมาริ นาสมทอง. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่องการประดิษฐ์ท่ารำ ประกอบเพลงไทยสากล กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*

The Development of Vocabulary Learning Skills using Word Games based on the Theory of Multiple Intelligences of Students in Grade 3

ณัฐพร มุลตรีบุตร และไชยวัฒน์ ชุ่มนาเสียว

Nutthapond Munthreeboot and Chaiwat Chumnasiew

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: munthreeboot0901@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไปและจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญาแบบการวิจัยเป็นการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) โดยเป็นการทดลองแบบ One-Short Case Study กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลจันทรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ทางทฤษฎีพหุปัญญา จำนวน 12 แผน เวลา 14 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ จำนวน 10 ข้อ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบ (Scoring Rubric) 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญาเป็นแบบมาตราประมาณค่า จำนวน 20 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

*ได้รับบทความ: 24 มกราคม 2565; แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: January 24, 2022; Revised: April 19, 2022; Accepted: April 30, 2022

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 90.77 คิดเป็นร้อยละ 90.77 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.54)

คำสำคัญ: เกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ; ทฤษฎีพหุปัญญา; ทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ; ความพึงพอใจของนักเรียน

Abstract

The objectives of this study were; 1) to develop grade 3 students' skill in the vocabulary learning skills through the Theory of Multiple Intelligences so that the students could make a mean achievement score of "Good" level or better and 70% of the sample group passed the criterion and 2) to study the students' satisfaction with instructional activities basing on the Theory of Multiple Intelligences. This was essentially a pre-experimental study applying the One-Shot Case Study Design for data collection. The target group consisted of 17 grade 3 students in Anubanchantararat School, under the Office of Kalasin Primary Educational Service Area 1, during the second semester of academic year 2020. Research instruments included: 1) 12 lesson plans basing on the Theory of Multiple Intelligences which took 12 instructional periods to complete, 2) a 5 level evaluation form, consisting of 10 items, to evaluate the students' vocabulary learning skills and 3) a 5 level evaluation form, consisting of 20 items, to evaluate the students' satisfaction with instructional activities basing on the Theory of Multiple Intelligences. The collected data were analyzed by means of applying basic statistics of arithmetic mean, percentage and standard deviation.

The research results were found that:

1. The students made a mean achievement score 90.77% of the full marks which was equivalent to the "Best" level of skill in basic vocabulary learning skills, and 14

students, or 86.36% of the group, passed the criterion and was higher than the prescribed criterion.

2. The students got a “Highest” level of satisfaction from participating in the learning activities based on the Theory of Multiple Intelligences ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.54).

Keywords: Word games English learning vocabulary; Theory of Multiple Intelligences; Vocabulary learning skills; Satisfaction of the students

1. บทนำ

ในปัจจุบันภาษาอังกฤษถือว่าเป็นส่วนสำคัญอย่างมากในการดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในสายใดหรือจะเป็นการทำงานในสายอาชีพใด ล้วนมีภาษาอังกฤษเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นที่ประเทศไทยต้องพัฒนาบุคลากรในประเทศให้มีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อจะได้เข้าใจสามารถสื่อสาร รู้จักเลือกรับสารสนเทศที่มีประโยชน์ แล้วนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ การประกอบอาชีพ ตลอดจนนำภาษาอังกฤษไปใช้ได้ถูกต้อง อันจะเป็นการพัฒนาประเทศต่อไป

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จึงมีความมุ่งหวังให้ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

องค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งคือการรู้จักคำศัพท์ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องที่ผู้อื่นพูดและสื่อสารกับผู้อื่นได้ หากผู้เรียนมีคลังคำศัพท์ในภาษาอังกฤษมาก ก็ย่อมนำคำมาใช้ในการสื่อสารได้มากขึ้น ดังนั้นคำศัพท์จึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการฝึกทักษะ ฟัง พูด อ่าน และเขียน คำศัพท์เป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาทักษะทั้ง 4 ด้านนี้ เพราะจากคำศัพท์ผู้เรียนสามารถนำมาสร้างเป็นวลีหรือประโยคในการสื่อสารได้ แต่ถ้าผู้เรียนไม่มีความรู้ด้านคำศัพท์ การเรียนภาษาทั้งการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนย่อมไม่ประสบผลสำเร็จ

จากการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในรายวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลจันทรัตน์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 พบว่านักเรียนร้อยละ 70 ไม่สามารถอ่านและเขียนสะกดคำภาษาอังกฤษได้ คนที่อ่านได้คิดเป็นร้อยละ 30 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด จึงเป็นปัญหาส่งผลให้นักเรียนมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งสำหรับนักเรียนจำนวนมากคือความรู้ด้านคำศัพท์ไม่เพียงพอ ความรู้ด้านคำศัพท์ หมายถึงความเข้าใจด้านความหมายของคำศัพท์ การสะกดคำ และความสามารถด้านการใช้คำในประโยค เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจ

ความหมายของคำศัพท์ก็จะฟังและอ่านไม่รู้เรื่อง จับใจความไม่ได้ ใช้คำศัพท์ผิดความหมายทำให้การสื่อสารไม่ประสบความสำเร็จ ส่วนในด้านการเขียน นักเรียนร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดมักสะกดคำศัพท์ไม่ถูกต้องและเขียนไม่ได้ใจความที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามนักเรียนเหล่านั้นยังมี ความสามารถในการเรียนรู้ด้านอื่นๆ เช่น ด้านศิลปะ ด้านดนตรี ด้านกีฬา เป็นต้น ซึ่งโดยธรรมชาติของการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละคนย่อมมีความสามารถในด้านต่างๆ แตกต่างกันไป ผู้วิจัยจึงได้นำ แนวคิดทฤษฎีทฤษฎีปัญหาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Gardner, 1993) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งทฤษฎีปัญหามาถึง สติปัญญาความสามารถที่หลากหลายของบุคคลที่มาจากการถูกควบคุม โดยสมองแต่ละส่วนทั้งนี้การพัฒนาสมองต้องได้รับการเลี้ยงดูจากสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม มีการส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญาในการทำกิจกรรมต่างๆ อย่างมีเป้าหมาย คิดอย่างมีเหตุผลและจัดให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้วิจัยได้สังเกตผู้เรียนในชั้นเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เมื่อครูจัดกิจกรรมทางด้านต่างๆ เช่น ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน นักเรียนมีความสามารถทำงานหรือทำกิจกรรมทางภาษาได้น้อย และเมื่อทำการวัดผลการสอบทั้ง 4 ทักษะพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนคิดเป็นร้อยละ 70 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด อยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ไม่น่าพึงพอใจจากการที่ให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษที่ตนเองควรปรับปรุงปรากฏว่าส่วนใหญ่ ประสบปัญหาทางด้านของคำศัพท์ และรู้จักคำศัพท์น้อยมาก จึงไม่สามารถนำมาใช้ในการเรียนและการ สื่อสารได้เท่าที่ควร แต่เมื่อผู้วิจัยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเข้ามาแทรกบทเรียนในช่วงใดพบว่า นักเรียนจะ กระตือรือร้นให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและเรียนด้วยความสนุกสนานมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับสมิธ คูนากู (2541) ที่กล่าวว่าการเล่นเกมนำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นเกิดความ สนุกสนานและช่วยเสริมการเรียนรู้ในเรื่องคำศัพท์ได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนได้ฝึกตนเองอยู่เสมอ ก่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อภาษาอังกฤษ นอกจากนี้การที่นักเรียนจดจำภาษาอังกฤษได้แม่นยำและมีความ คงทนในการจำคำศัพท์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเรียนภาษาอังกฤษได้ดี

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวจึงเป็นเหตุผลของผู้วิจัยในการที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีทฤษฎีปัญหา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนให้มีการเรียนรู้คำศัพท์ทางภาษาอังกฤษที่เพิ่มมากขึ้นนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดทางการศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพิ่มได้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนนำไปใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต และสามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด

2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญาของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแบบแผนการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Designs) โดยรูปแบบการวิจัย One-Shot Case Study (มาเรียม นิลพันธ์, 2553)

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลจันทรัตน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเอกชน กาฬสินธุ์ เขต 1 จำนวน 17 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎี พหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 12 แผน รวม 14 ชั่วโมง แบบทดสอบทักษะการ เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบ (Scoring Rubric) และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อที่มีต่อการเรียนรู้ คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญา เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการใช้ทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ โดยใช้เกมคำศัพท์ ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญา (the theory of multiple intelligences) ของ Gardner (1993) กับกลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลจันทรัตน์ อำเภอสหัสขันธ์ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จำนวน 17 คน ดังนี้

3.1 ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษา ต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ)

3.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผน และการจัดการเรียนรู้

3.3 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎี

พหุปัญญา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 8 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 8 ชั่วโมง

3.4 แบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาในการทดสอบ 1 ชั่วโมง

3.5 ดำเนินการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายเรียนเนื้อหาและปฏิบัติจริงเมื่อเรียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบหลังเรียน

3.6 แบบประเมินทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 10 ข้อ และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบ (Scoring Rubric)

3.7 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญา เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

3.8 รวบรวมข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลการเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา (the theory of multiple intelligences) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดังนี้ 1) การวิเคราะห์ทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ นักเรียนมีคะแนนทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 70 ขึ้นไป และ 2) การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญา เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมายและสรุปผลการประเมิน

4. สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

ผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมพบว่า นักเรียนมีคะแนนทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ

เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 90.77 คิดเป็นร้อยละ 90.77 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1 ความรู้และความจำ ที่เรียนรู้จากเกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.77 คิดเป็นร้อยละ 90.77 ของคะแนนเต็ม ด้านที่ 2 ความถูกต้องทางการใช้ภาษา ที่เรียนรู้จากเกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีความถูกต้องตามหลักของภาษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.54 คิดเป็นร้อยละ 90.11 ของคะแนนเต็ม และด้านที่ 3 ภาษาและวัฒนธรรม ที่เรียนรู้จากเกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมในการเรียนรู้ได้อย่างดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.45 คิดเป็นร้อยละ 91.50 ของคะแนนเต็ม

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.54)

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาพรวมพบว่านักเรียนมีคะแนนทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 90.77 คิดเป็นร้อยละ 90.77 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 86.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1 ความรู้และความจำที่เรียนรู้จากเกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.77 คิดเป็นร้อยละ 90.77 ของคะแนนเต็ม ด้านที่ 2 ความถูกต้องทางการใช้ภาษา ที่เรียนรู้จากเกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ที่มีความถูกต้องตามหลักของภาษา มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 31.54 คิดเป็นร้อยละ 90.11 ของคะแนนเต็ม ด้านที่ 3 ภาษาและวัฒนธรรม ที่เรียนรู้จากเกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา พบว่าในภาพรวมนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมได้อย่างดี มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 27.45 คิดเป็นร้อยละ 91.50

ทั้งนี้เนื่องจากการเรียนรู้จากเกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง กิจกรรมที่ได้จากการวัดความสามารถทางเชาว์ปัญญาที่โดดเด่นของนักเรียนแต่ละคนในชั้นเรียน นักเรียนได้ทำกิจกรรมด้วยความสนุกสนาน ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ก่อให้เกิดการรับรู้และ

จดจำอย่างเข้าใจ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการทดสอบก่อนและหลังกิจกรรมเกมการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพุทฺธปัญญา พบว่า นักเรียนมีผลจากการทดสอบคำศัพท์ภาษาอังกฤษหลังจากร่วมกิจกรรมเกมการเรียนรู้ดีขึ้น ซึ่งบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับ Gardner (1993) ได้กล่าวว่า สติปัญญาของแต่ละคนจะเป็นกระบวนการทางจิตใจ หรือความสามารถที่จะค้นหา แก้ปัญหา และสร้างผลผลิตที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของสังคม และความฉลาดของมนุษย์ที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนเซลล์ในสมองแต่ขึ้นอยู่กับ การเชื่อมโยงกันของเซลล์ประสาทที่จะกองเงยออกมาเป็นวงจรสมองดังที่ Gardner (1993) ได้กล่าวถึงตัวกระตุ้นปัญญาไว้ว่า ประสบการณ์ที่ช่วยตกผลึกกับประสบการณ์ที่บันทึกเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทางปัญญา ประสบการณ์ที่ช่วยตกผลึกเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาปัญญาและความสามารถ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางปัญญา ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนจากครอบครัวครูเพื่อนฝูงที่ดี การได้อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดีและการได้รับประสบการณ์ต่างๆ โดยเฉพาะประสบการณ์ที่กระตุ้นการพัฒนาปัญญาอย่างเหมาะสม ปัจจัยเหล่านี้ส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาพุทฺธปัญญาในทางที่ถูกต้องจากลักษณะของเกมที่ได้จากการจัดประสบการณ์นักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการทำกิจกรรมรู้สึกสนุกสนาน และต้องการแสดงออก เพื่อร่วมการแข่งขัน ซึ่งโดยปกตินักเรียนที่เรียนอ่อนจะไม่ค่อยตอบโต้หรือไม่กล้าที่จะแสดงออก แต่เกมจะส่งเสริมความเข้าใจและมั่นใจ ช่วยกระตุ้นนักเรียนทั้งเก่งและไม่เก่งให้เกิดความตื่นตัว และให้ความสนใจในการเรียนภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้น บรรยากาศในชั้นเรียนเต็มไปด้วยสีสัน ความครึกครื้น และมีชีวิตชีวา การนำเกมคำศัพท์เข้ามาประกอบการเรียนการสอน จึงเป็นสื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ทำให้นักเรียนเข้าใจและจดจำคำศัพท์ได้อย่างแม่นยำมากขึ้น และเป็นการส่งเสริมนักเรียนทางด้านสังคมที่เด็กๆ แต่ละคนอาจมีพื้นที่รอยต่อพัฒนาการสังคมที่มีความแตกต่างกัน เด็กบางคนอาจเป็นไปได้ว่าต้องการการช่วยเหลือในการทำกิจกรรมที่ได้มา ซึ่งการเรียนรู้เพียงเล็กน้อยขณะที่เด็กคนอื่นสามารถเรียนรู้แบบก้าวกระโดดต่อไปได้ ด้วยการได้รับความช่วยเหลือที่น้อยมากและเป็นไปได้ที่ว่าเด็กอาจจะต้องการความช่วยเหลือในการเรียนรู้ในเรื่องบางเรื่องมากกว่าเรื่องอื่นๆ

ดังนั้น เด็กจะมีการตอบสนองต่อการได้รับความช่วยเหลือที่แตกต่างกันในแต่ละครั้งที่เกิดกระบวนการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชูศรี การเกษ (2546) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพุทฺธปัญญาวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการบวกลบระคนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์และศึกษาความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ตามแนวทฤษฎีพุทฺธปัญญาวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการบวกลบระคนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมลักษณ์ วิจบ (2548) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพุทฺธปัญญาเรื่อง รูปวงกลมและรูปทรงเรขาคณิตกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 และเพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวพุทฺธปัญญาเรื่องรูปวงกลม

และรูปทรงเรขาคณิตกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาเรื่องรูปร่างกลมและรูปทรงเรขาคณิตกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเท่ากับ $88.53 / 85.97$ มีดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.7500 แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 75 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shore & Robin (2002, pp. 36-80) ได้ทำการศึกษาการตรวจสอบการใช้ทฤษฎีพหุปัญญาในห้องเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ระดับมหาวิทยาลัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบการใช้ทฤษฎีพหุปัญญาในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ระดับมหาวิทยาลัยผู้มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบไปด้วยนักเรียนครู 10 คนจากทั้งมหาวิทยาลัยเอกชนและรัฐบาลในเขตวอชิงตันดีซีการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีพหุปัญญาที่ใช้ในชั้นเรียนกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนพบว่า 90% ของครูใช้พหุปัญญาด้านตรรกะ (Mathematical Logical) ภาษา (Linguistic) และด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal) มากกว่าปัญญาด้านอื่นๆ จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าค่าความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการเขียนและปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ด้านตนเองด้านร่างกายและด้านภาษาอยู่ในระดับที่สูงมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Snider (2001) ได้ทำการวิจัยทฤษฎีพหุปัญญากับการสอนภาษาต่างประเทศ ซึ่งการสอนภาษาต่างประเทศเป็นสาขาที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีและกระบวนการที่หลากหลายโดยเฉพาะในปัจจุบันมุ่งพัฒนาสมรรถนะทางภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นหลัก ดังนั้นตำราเรียนที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศต่างๆ จึงตอบสนองกระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences-MI) ที่อธิบายถึงความถนัดของผู้เรียนที่หลากหลายจะเห็นได้ว่าการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในตำราเรียนต่างก็ยึดทฤษฎีพหุปัญญางานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อประเมินกิจกรรมและกระบวนการเรียนการสอนและสื่อต่างๆ ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญาวิธีการประเมินครั้งนี้คือรวบรวมตำราเรียนภาษาเยอรมันสำหรับนักศึกษาระดับวิทยาลัยชั้นปีที่ 1 มาวิเคราะห์ว่ากิจกรรมต่างๆ ส่งเสริมพหุปัญญาของผู้เรียนหรือไม่ผลการวิเคราะห์พบว่าชนิดของกิจกรรมค่อนข้าง จำกัด ไม่หลากหลายจึงมีข้อเสนอแนะให้ใช้ทฤษฎีพหุปัญญาเป็นกรอบในการดัดแปลงกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความถนัดและความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษโดยใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษตามทฤษฎีพหุปัญญา พบว่า ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.54) พิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.50$, S.D. = 0.65) 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.46$, S.D. = 0.80) 3) ด้านการจัดการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.44) 4) ด้านสื่อการเรียนรู้

มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.46) 5) ด้านการวัดและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 0.32) ตามลำดับ

ทั้งนี้เนื่องมาจากครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียน ได้แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะ และแนะนำผู้เรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการทำงานของตนเอง ทักษะคิดและความพึงพอใจเป็น สิ่งหนึ่งที่สามารถใช้แทนกันได้ เพราะทั้งสองคำนี้จะหมายถึง ผลที่ได้จากการที่บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วม ในสิ่งนั้น ทักษะคิด ด้านบวกจะแสดงให้เห็นสภาพความพึงพอใจในสิ่งนั้น และทักษะคิดด้านลบจะแสดงให้เห็นสภาพ ความไม่พึงพอใจนั่นเอง Vroom (1980) สอดคล้องกับงานวิจัยของโชคชัย บุญพา (2548) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องเศษส่วนและการบวกการลบการคูณและการหารเศษส่วนโดยใช้ทฤษฎีทฤษฎีปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 75/75 เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดการเรียนรู้ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจ การเรียนของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทฤษฎีทฤษฎีปัญหากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 และแบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ของนักเรียน สถิติ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ร้อยละค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีประสิทธิผลผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อการเรียนรู้ ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของชูศรี การเกษ (2546) ได้ทำการวิจัยพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎี ทฤษฎีปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการบวกลบระคนชั้นประถมศึกษาปีที่ เพื่อหาดัชนีประสิทธิผลของแผน การจัดการเรียนรู้ศึกษาความพึงพอใจในการเรียนคณิตศาสตร์ และศึกษาความคงทนในการเรียนคณิตศาสตร์ ตามแนวทฤษฎีทฤษฎีปัญหาวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องการบวกลบระคนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมากเนื่องจากนักเรียนมีความสุขในการเรียน และกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมร่วมกัน กล้าแสดงออกและแสดงความคิดเห็นร่วมกันฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญด้วยบรรยากาศ ทางการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นไม่เครียดและมีการเสริมแรงผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1.1 การใช้สื่อในการจัดการเรียนรู้ควรมีความหลากหลาย เช่น วิดีโอ หรือเสียงเพื่อเพิ่มความ น่าสนใจและสร้างความกระตือรือร้นในการเรียน

1.2 ครูผู้สอนควรพูดภาษาอังกฤษในขณะที่สอนให้มากที่สุด เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้กับ นักเรียน

1.3 ควรกำหนดเวลาในการสอนแต่ละชั้น เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ครอบคลุม และบรรลุ วัตถุประสงค์ของแผนการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยเกี่ยวกับเกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา ควรเลือกเนื้อหาที่ใกล้เคียงกับชีวิตประจำวันของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความคุ้นเคยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน และนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

2.2 ควรมีการวิจัยและติดตามผลระยะยาวเพื่อศึกษาว่า ทักษะการอ่านคำศัพท์ของนักเรียนนั้นมีความถูกต้องมากน้อยเพียงใด

2.3 ควรมีการวิจัยและการพัฒนาเกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ เช่น กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เป็นต้น เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ และช่วยพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษให้มีความถูกต้องตามหลักภาษา

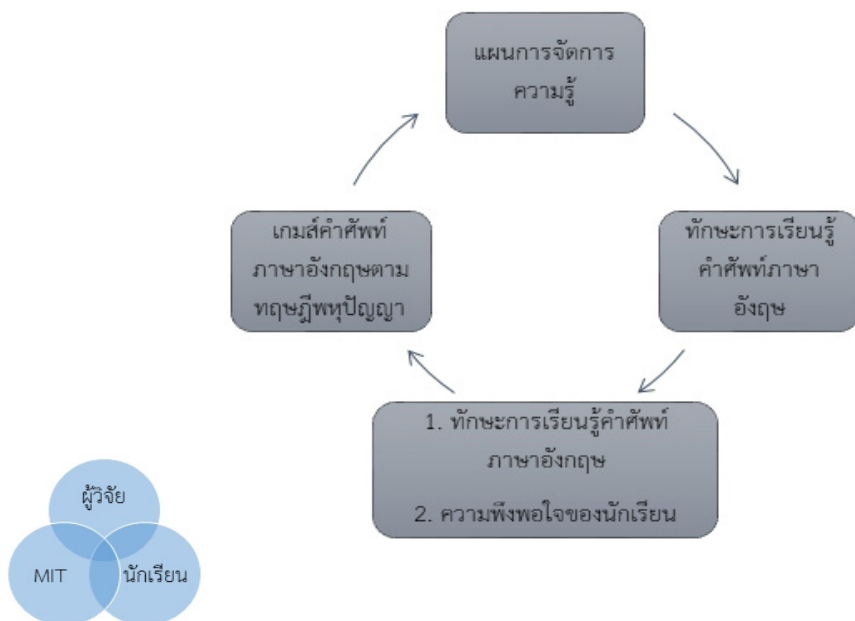
7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การพัฒนาทักษะการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ โดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน เป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนให้มีการเรียนรู้คำศัพท์ทางภาษาอังกฤษที่เพิ่มมากขึ้น นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดทางการศึกษาแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเพิ่มได้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560)

1. แนวทางในการพัฒนาความสามารถทางการเรียนรู้คำศัพท์โดยใช้ทฤษฎีพหุปัญญาโดย (Gardner)

2. การวัดและประเมินผลโดยใช้แนวคิดของ (Likert)

3. สถานแนวทางในการพัฒนาวิธีการสอนโดยใช้เกมคำศัพท์ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆต่อไป

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชูศรี การเกษ. (2546). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีปัญหาวิชาคณิตศาสตร์เรื่องการบวกลบระคน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โชคชัย บุญพา. (2548). *การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่อง เศษส่วน และการบวก การลบ การคูณ การหาร เศษส่วน โดยใช้ทฤษฎีปัญหา. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2553). *วิธีวิจัยทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สมลักษณ์ วิจิตร. (2548). *การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีพหุปัญญาเรื่อง รูปแบบ วงกลมและรูปทรงเรขาคณิต กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (การศึกษา ค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

สุมิตร คุณากร. (2541). *หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

Gardner, H. (1993). *Multiple Intelligence: The Theory in Practice*. New York: Basic Books.

Shore, J. & Robin, J. (2002). An Investigation of Multiple Intelligences and Self- efficacy in the University. *ESL Classrooms*, 69(9), 36-80.

Snider, D. P. (2001). *Multiple Intelligences Theory and Foreign Language Teaching*. Unpublished doctoral dissertation, University of Utah.

Vroom, V. H. (1980). *Work and motivation*. New York: John sons.

**การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยาน
อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น***
**Participation Government Organization in Buddhist Park
Development Wiang Kao District Khon Kaen Province**

พระวุฒิไกร อภิรักษ์ (มัลย์ขวัญ), พระมหาวิรุธ วิโรจน์, พระครูสังฆรักษ์ทวี อภโย และชนาธิป ศรีโท
Phra Wuttikrai Abhirakkho (Malaikhwan), Phramaha Wiruth Wirojano,
Phrakhru Sangkharak Thawi Aphayo and Chanathip Sritho
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pantalee200134go@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนา 2) ศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม 3) ศึกษาข้อเสนอแนะ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ เจ้าหน้าที่ จำนวน 101 คน เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า T-test และ ค่า F-test โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยพบว่า

1. มีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ รองลงมาคือ ด้านการจัดทำแนวกันไฟ รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ด้านส่งเสริมให้พระสงฆ์และชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ สัตว์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านกิจกรรมพัฒนาป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และชุมชน ด้านติดตามผล ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านจัดทำขอบเขตที่พักระงับในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

*ได้รับบทความ: 23 พฤศจิกายน 2564; แก้ไขบทความ: 1 มีนาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: November 23, 2021; Revised: March 1, 2022; Accepted: April 30, 2022

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ภายในองค์กร โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ ได้แก่ ควรมีส่วนร่วมในการวางแผน ควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ควรมีส่วนร่วมปรับปรุงพุทธอุทยาน ควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ควรมีส่วนในการป้องกันไฟฟ้า ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำป้าย ควรมีส่วนร่วมในการเพาะชำกล้าไม้ ควรมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงาน และควรมีส่วนในการรณรงค์การป้องกันไฟฟ้า

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม; องค์กรภาครัฐ; การพัฒนาพุทธอุทยาน

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the level of government organization's participation in development, 2) to compare the participation, 3) to study the recommendations. It is a quantitative research. The sample group consisted of 101 staff members. The data collection tool was a questionnaire and statistics used to analyze the data, namely percentage, mean, standard deviation, T-test and F-test values. The statistical significance was determined at the .05.

The results showed that:

1. Overall participation is at the highest level. When considering each aspect, it was found that the side with the highest mean was in terms of participation in joint implementation, followed by the construction of fire lines, followed by participation in monitoring and evaluation. Encouraging monks and communities to participate in forest conservation wildlife and natural resources in forest development activities with the participation of monks and communities; follow-up aspects; participation in receiving benefits. Participation in thinking and making decisions and the side with the lowest mean is Establishing the boundaries of monks' accommodation in conservation forest areas.

2. The results of the comparison of the participation of local government organizations Classified by personal factors, gender, age, work experience position with in the organization Overall, there is no difference. statistically significant at the .05 level.

3. Suggestions for the participation of government organizations: should be involved in the planning should participate in activities should participate in the improvement

of the Buddhist Park should participate in the audit should play a part in forest fire prevention should be involved in the preparation of signs should be involved in the cultivation of seedlings. should be involved in performance monitoring. and should be involved in forest fire prevention campaigns.

Keywords: participation; government organization; Buddhist Park Development

1. บทนำ

องค์กรภาครัฐที่เกิดขึ้นภายใต้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ 2560 มีจำนวนมากกว่าองค์กรภาครัฐที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพุทธอุทยาน องค์กรภาครัฐเป็นส่วนราชการที่จัดตั้งขึ้นในสังกัดกระทรวงมหาดไทยที่มีบทบาทภารกิจสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการพัฒนาและให้คำปรึกษา แนะนำ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น การบริหารงานบุคคล การเงินการคลังและการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการให้บริการสาธารณะ ทั้งนี้ อำนาจหน้าที่และโครงสร้างส่วนราชการ ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นไปตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2545 เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประกอบการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีของกรม (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559)

วัดเป็นจุดศูนย์รวมของคนในสังคมไทย และมีบทบาทที่สำคัญในการประกอบกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน และวัดมีส่วนร่วมในการพัฒนาทางด้านวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยมายาวนาน จนทำให้สังคมไทยเกิดการพัฒนาทั้งรูปธรรมและนามธรรม ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ตึงเครียดระหว่างวัดและองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชน ตลอดจนถึงประชาชนทั่วไป ตัวอย่างเช่น การสนับสนุนและการส่งเสริมให้กุลบุตรได้บวชเรียนตามอาวาสต่างๆตลอดจนถึงการส่งเสริมกุลบุตรที่ อายุ 20 ปีอุปสมบทเป็นพระภิกษุในช่วงฤดูการเข้าพรรษา ตลอด 3 เดือน เป็นต้น (ดำรงศักดิ์ มีสุนทร, 2556)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่งเสริม ประสานงานและสนับสนุนในการพัฒนาวัด ซึ่งรวมถึงการสร้างศาสนสถาน ตลอดถึงการดำเนินการสร้างพุทธอุทยานต่างๆ เช่น วัดมกุฏกษัตริยาราม วัดถ้ำผาเกิ้ง เป็นต้น เพราะการสร้างวัดและศาสนสถานเกี่ยวข้องกับทางกฎหมายและฝ่ายการปกครองของบ้านเมืองโดยตรง ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กันระหว่างกับอำนาจและหน้าที่บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ลักษณะ คือ การดำเนินการ การส่งเสริม การประสานงาน และการสนับสนุน (ทนงศักดิ์ จันท์ทอง, 2560)

ป่าไม้ธรรมชาติไม้ คือ สถานที่สำหรับพักอาศัยของพระสงฆ์ในการบำเพ็ญสมณธรรม บริเวณพื้นที่อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น มีพุทธอุทยานหลายแห่งที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลเปิดโอกาสให้พระสงฆ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่า พระสงฆ์สามารถพักอาศัยเพื่อการบำเพ็ญสมณธรรม และดูแลรักษาป่าไม้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อรักษาภูเขียง เป็นสถานที่ที่มีธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีความสัปปายะ คือ สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมแก่การอาศัยและปฏิบัติภาวนาสำหรับพระสงฆ์และผู้สนใจในการปฏิบัติธรรม ซึ่งในอดีตจนถึงปัจจุบันมีพระสงฆ์พ่อแม่ครูบาอาจารย์ในสายปฏิบัติหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ได้มาพักปฏิบัติธรรมเสมอมา อาทิเช่น หลวงปู่ใหญ่สีมา อัมมธโร วัดจันทาราม หลวงปู่จันทร์ เขมปัตโต วัดจันทร์เขมาราม หลวงปู่คำดี ปภาโส วัดถ้ำกวาง หลวงปู่สุด เขมจารี วัดศรีภูเวียง หลวงพ่อพระครูวินัยธรเชาวนพิทย สุธีโร วัดมกุฏวิมุตติศรี หลวงพ่อสุบรรณ ชุตินธโร วัดถ้ำผาเก้ง เป็นต้น โดยเป็นที่ทราบกันดีในหมู่ผู้ปฏิบัติว่าเทือกเขาภูเวียงเป็นเทือกเขาแห่งการเจริญสมณธรรมและเหมาะแก่การเจริญจิตภาวนาเป็นอย่างยิ่ง

วัด คือ โรงเรียน สถานศึกษาและสถานสังคมสงเคราะห์สำหรับให้ความรู้และปลูกฝังทางด้านคุณธรรมจริยธรรม ตลอดถึงการส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชน ทำให้วัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดต่างๆ ร่วมกัน อีกทั้งวัดยังมีหน้าที่ในการช่วยเหลือเกื้อกูลสังคม เช่น เป็นโรงเรียน เป็นโรงพยาบาล เป็นที่ฝึกวิชาชีพ เป็นสถานที่สำหรับพักผ่อน เป็นที่ประชุมและไกล่เกลี่ยในกรณีเกิดข้อพิพาท ตลอดถึงเป็นศูนย์รวมทางเศรษฐกิจของชุมชน เป็นต้น การพัฒนาวัดไม่ใช่เรื่องง่าย วัดแต่ละแห่งย่อมมีประวัติความเป็นมา สภาพชุมชนโดยรอบมีสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีลักษณะเด่นและด้อยที่แตกต่างกันไป การพัฒนาวัดให้เพิ่มพูนข้อดีเด่น และขจัดข้ออ่อนด้อยให้น้อยลงที่สุด หรือให้หมดสิ้นไปนั้น ต้องใช้ความพากเพียรอย่างยิ่ง เมื่อท่านทั้งหลายผู้ได้ชื่อว่าเป็นสมภาร มีหน้าที่รับภาระของวัด ได้ทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ มุ่งมั่นพัฒนาสร้างสรรค์ให้พัฒนาขึ้นการบริหารงานย่อมต้องคำนึงถึงผลสัมฤทธิ์ของงาน เป็นเป้าหมายสำคัญ (อัมพร อมพโร, 2560)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการเลือกพื้นที่อำเภอเวียงเก่าในการทำวิจัยในครั้งนี้ เพื่อจะได้ศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะการสร้างวัดจะสำเร็จได้อย่างยั่งยืนได้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือการสนับสนุนจากประชาชน องค์กรและหน่วยงานต่างๆ จากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและประชาชน จึงต้องมีการทำวิจัยว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาพุทธอุทยาน มากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาพุทธอุทยานอำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น ให้มีความอุดมสมบูรณ์เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนสืบไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยาน อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยาน อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยาน อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) และการศึกษาข้อมูลจากการลงพื้นที่วิจัย ประชากรในการวิจัย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 101 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้ผู้ตอบเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจำนวน 45 ข้อ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินการตามขั้นตอน คือ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน นำส่งเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย 2) เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยทำการชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างฟังอย่างละเอียด และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 101 ชุด แล้วนำมาทำการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลโดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพรรณนาข้อค้นพบจากการวิจัยและทดสอบสมมติฐาน คือ สถิติพรรณนา จะเป็นการวิเคราะห์ขั้นตอนที่นำเสนอการพรรณนาลักษณะของข้อมูลสถิติที่ใช้ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติร้อยละและค่าความถี่ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) 2) สถิติที่ใช้ในการวัดระดับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานใช้ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2550) 4) ข้อเสนอแนะผู้ศึกษาจะใช้วิธีจัดกลุ่มเนื้อหาที่มีลักษณะเดียวกัน แจกแจงความถี่แล้วพรรณนาความ

4. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมขององค์กร สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ส่วนใหญ่เพศชาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 61.4 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 มีประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 มีตำแหน่งหน้าที่ภายในองค์กร ได้แก่ เจ้าหน้าที่ภาครัฐ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4

2. ระดับการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยาน อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแนวกันไฟ รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผลด้านส่งเสริมให้พระสงฆ์และชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ สัตว์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านกิจกรรมพัฒนาป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และชุมชน ด้านติดตามผล ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ด้านการมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจัดทำขอบเขตที่ปักธงชัยในพื้นที่ป่าอนุรักษ์

3. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยาน อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น พบว่า 1) การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่ามีส่วนร่วมแตกต่างกันอยู่ 1 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรมพัฒนาป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกันอยู่ 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ด้านจัดทำขอบเขตที่ปักธงชัยในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ด้านกิจกรรมพัฒนาป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และชุมชน ด้านติดตามผล ด้านการจัดทำแนวกันไฟแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมแตกต่างกันอยู่ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ด้านจัดทำขอบเขตที่ปักธงชัยในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ด้านกิจกรรมพัฒนาป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และชุมชน ด้านติดตามผล ด้านการจัดทำแนวกันไฟแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ภายในองค์กร โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีส่วนร่วมในการพัฒนาพุทธอุทยาน อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่นแตกต่างกันอยู่ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมคิดและตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ ด้านกิจกรรมพัฒนาป่าไม้โดยการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์และชุมชน ด้านการจัดทำแนวกันไฟ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่มีค่าความถี่สูงสุดในแต่ละด้าน ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์กรภาครัฐควรมีส่วนร่วมในการวางแผน ควรมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ควรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ควรมีส่วนร่วมในการป้องกันไฟป่า ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำป้าย ควรมีส่วนร่วมในการเพาะชำกล้าไม้ ควรมีส่วนร่วมในการติดตามผลการปฏิบัติงาน ควรมีส่วนร่วมในการรณรงค์การป้องกันไฟป่า

5. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐ กันภัย (2558, หน้า 465-482) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐ ที่มีเพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ภายในองค์กรมีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยานแตกต่างกัน ผลการวิจัยจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ ชูรัรักษ์ (2561, หน้า 75-89) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชนในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกอายุที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัฐ กันภัย (2558, หน้า 465-482) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี พบว่าประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยาน อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่นโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวรรณ มะลิวรรณ (2560, หน้า 694-708) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนเขาสูง ตำบลเขาสูง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกเจ้าหน้าที่ที่มีตำแหน่งหน้าที่ภายในองค์กรแตกต่างกัน มีส่วนร่วมขององค์กรภาครัฐในการพัฒนาพุทธอุทยาน อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่นโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทชัย ไตรรัตน์วงศ์ (2559, หน้า 149-159) ได้ทำวิจัยเรื่อง พระสงฆ์กับกิจกรรมการอนุรักษ์ภูมิทัศน์ป่าไม้: กรณีศึกษา พระราชวิสุทธิธัมม (หลวงพ่อยิ้ม ขนติพโล) พุทธอุทยานวัดเขาศาลา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์ พบว่า พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งหน้าที่ภายในองค์กรแตกต่างกันมีส่วนร่วมในส่วนร่วมในการอนุรักษ์ภูมิทัศน์ป่าไม้ไม่แตกต่างกัน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรกำหนดนโยบายด้านจัดทำขอบเขตที่ปักธงชัยในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่มีส่วนร่วมในด้านจัดทำขอบเขตที่ปักธงชัยในพื้นที่ป่าอนุรักษ์มากขึ้น เช่น สนับสนุนเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำเขตที่ปักธงชัยให้ถูกต้อง

1.2 ควรกำหนดนโยบายด้านการจัดทำแนวไฟฟ้า โดยให้เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแนวไฟฟ้า และกำหนดผู้รับผิดชอบในการจัดการงานด้านการจัดทำแนวไฟฟ้าอย่างชัดเจน

2. ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

2.1 จัดโครงการอบรมเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และธรรมชาติ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาพุทธอุทยาน

2.2 จัดโครงการปลูกป่า เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าให้อุดมสมบูรณ์

3. ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมขององค์กร โดยการวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม

3.2 ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมขององค์กร

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

ผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่สำคัญ คือ องค์กรภาครัฐให้ความสำคัญและได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาพุทธอุทยานเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ร่วมดำเนินการร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผล ร่วมคิดและตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมทำขอบเขตที่ปักธงชัย ร่วมอนุรักษ์สัตว์ป่า ร่วมอนุรักษ์ป่าไม้ และร่วมจัดทำแนวกันไฟ เป็นต้น

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). กฎกระทรวงการแบ่งส่วนราชการกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. เข้าถึงได้จาก <http://www.moi.go.th/>
- ณรงค์ ชูรักษา. (2561). การมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวอุทยานไดโนเสาร์ของประชาชนในตำบลโนนบุรี อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม; ว.มร., 4(2), 75-89.
- ดำรงศักดิ์ มีสุนทร. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน กรณีศึกษาวัดนามสมมุติกับชุมชนนามสมมุติ จังหวัดกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทองคำดี จันทรวง. (2560). การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: ชินวัฒน์.
- นันทชัย ไตรรัตน์วงศ์. (2559). พระสงฆ์กับกิจกรรมการอนุรักษ์ภูมิทัศน์ป่าไม้: กรณีศึกษา พระราชวิสุทธินิ (หลวงพ่อเย็น ขนติโปล) พุทธอุทยานวัดเขาศาลา อำเภอบัวเขต จังหวัดสุรินทร์. วารสารวิชาการคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สจล, 26(1), 149-159.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2550). *ICT (ไอซีที)*. เข้าถึงได้จาก <http://www.moe.go.th/main2/t-ips.htm>

รัฐ กันภัย. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้านการท่องเที่ยวของเทศบาลเมืองชะอำ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(1), 465-482.

วิภาวรรณ มะลิวรรณ. (2560). แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนเขาขลุ้ง ตำบลเขาขลุ้ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(1), 694-708.

อัมพร อมพโร. (2560). *การพัฒนาวัดตัวอย่าง*. กรุงเทพฯ: ไทยรัฐ.

การวิจัยและพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์
ชุด ออนซอนโพนพิสัย ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน
สำหรับนักเรียนที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์*

Research and Development Thai Dance Practice Skills by using
the Teaching Documents of Creative Folk Dance Named Onson
Phon Phisai with the Simpson's Model Practical Skills for
Students in Thai Dance Club

ศรินทิพย์ พิมพ์เสน

Sarinthip Pimpasen

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

Nong Khai Primary Educational Service Area Office 3, Thailand

E-mail: sarinthip.pimpasen@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ 2) สร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน 4) ประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ 5) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านดงคำพิ จำนวน 96 คน คัดเลือกโดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

*ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2565; แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: January 27, 2022; Revised: April 19, 2022; Accepted: April 30, 2022

ค่า E_1 / E_2 ค่า E.I. และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent Samples Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
2. การสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต ออนซอนโพธิ์ชัย มีประสิทธิภาพ 87.65/88.53
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลการประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก
5. ความพึงพอใจของผู้เรียนมีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์; เอกสารประกอบการเรียนการสอน; รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน; นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต ออนซอนโพธิ์ชัย

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the problem of developing practical dance skills, 2) to create and develop the efficiency of teaching materials for creative folk dance teaching, Onson Phon Phisai, 3) to compare the learning achievement before and after school, 4) to assess the skills of performing arts, 5) to assess student satisfaction. The sample group used in this research was the students of Thai dance club to 2020, Bang Dong Kam Phi School, 96 students. Selected using a specific selection technique. The research instruments were the teaching materials of creative folk dance, the Onson Phon Phisai. Learning activities plan, achievement test performing arts skills assessment and student satisfaction assessment form. The statistics used in the data analysis were standard deviation, E_1/E_2 values, E.I. values and hypothesis tested using dependent samples Test t-test.

The results showed that:

1. The problem of developing dance practice skills found that the problem was at the highest level.
2. Creation and development of the efficiency of teaching aids for creative folk dances, Onson Phon Phisai. Effective 87.65/88.53.

3. The learning achievement before and after school was significantly higher than before at the .05 level.

4. Assessment results of performing arts skills. The learners' skill in performing arts has increased to a very good level.

5. The students' satisfaction with the learning activities with teaching aids overall, it's at the highest level.

Keywords: Dance practice skills; Teaching Documents; The Simpson's model practical skills; Creative folk dance performance named Onson Phon Phisai

1. บทนำ

ประเทศไทยนับเป็นชาติหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีชนบธรรมเนียม วัฒนธรรมประเพณีอันงดงาม มีนาฏศิลป์และการละคร อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะมีความประณีตงดงาม แต่ด้วยสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มีทั้งช่วงรุ่งเรืองและช่วงเสื่อมถอย ทำให้นาฏศิลป์และการละครมีปัจจัยเสี่ยงที่จะเสื่อมถอย ดังนั้น กรมศิลปากร วิทยาลัยนาฏศิลป์หรือแม้แต่โรงเรียนจึงเป็นหน่วยงานที่ต้องประสานความร่วมมือ เพื่อให้นาฏศิลป์คงอยู่สืบไป (รานี ชัยสงคราม, 2544, หน้า 2) ดังนั้น การให้การศึกษาที่ดีแก่คนรุ่นใหม่ จึงต้องปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมให้รู้จักคิดเป็น คิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จัก ปฏิบัติลงมือทำ สามารถวิเคราะห์ปัญหา เลือกและตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ (อารี พันธมณี, 2540, หน้า 7) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น ในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 2) นาฏศิลป์ นับว่าเป็นศิลปะที่โดดเด่นที่สุด แฝงด้วยจินตนาการและศิลปะอันละเอียดอ่อนของคนไทย แสดงถึงความเป็นอารยธรรมอันรุ่งเรืองและความมั่นคงของชาติที่ได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล นอกจากจะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและแสดงถึงอารยธรรมที่รุ่งเรืองแล้ว นาฏศิลป์ยังมีประโยชน์สำหรับผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ นั่นเป็นเพราะว่าการเรียนนาฏศิลป์ เป็นการใช้อวัยวะทุกส่วนของ ร่างกายในการเคลื่อนไหวท่าทางต่างๆ ของนาฏศิลป์ไทยมีท่วงท่าคล้ายถาชีดัดตน จึงส่งผลให้ผู้ที่ได้เรียน ฝึกหัดเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใสและมีบุคลิกภาพดี (กาญจนา อินทรสุนานนท์ และรุจี ศรีสมบัติ, 2552, หน้า 3) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในสารานาฏศิลป์นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอน ต้องเน้นด้านทักษะการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด เพื่อให้แก่นักเรียนเกิดทักษะความชำนาญ ในทักษะที่เรียนรู้

และสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือนำไปแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะพิสัยจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยเน้นทักษะนาฏศิลป์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง (มะลิฉัตร เอื้ออานนท์, 2545, หน้า 4) ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2557, หน้า 4) กล่าวว่า หากครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทางกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ภายใต้กิจกรรม ที่ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ใช้ความคิดได้มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นและเกิดอารมณ์ความรู้สึกอันจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายกับนักเรียน การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นปัจจัยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (Instructional Model Based On Simpson's Processes For Psycho Motor Skill Development) มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน ซึ่งทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วย การฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ ชำนาญการและความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ (Simpson, 1972) จึงนับว่าเหมาะสมอย่างยิ่งกับการเรียนการสอนนาฏศิลป์

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงใช้วิธีสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ตามแนวคิดพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้น ให้ประสบความสำเร็จ ในการปฏิบัตินาฏศิลป์ได้ถูกต้องตามมาตรฐานและมีความมั่นใจมากขึ้น เอกสารประกอบการเรียนการสอนนับเป็นสื่อการสอนที่มีคุณค่า เป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งซึ่งเกิดจากเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ผลิตออกมาในรูปของสื่อประสมต่างๆ โดยมีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้อย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่งที่มีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน สอดคล้องกับผลการวิจัยของรังษิยา งามวงศ์ (2558, หน้า 103-105) ได้ศึกษาการประดิษฐ์ทำรำประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ฟ้อนบัวสวรรค์ ผลปรากฏว่าคู่มือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฟ้อนบัวสวรรค์ มีค่าเท่ากับ 81.73/86.25 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องฟ้อนบัวสวรรค์ มีค่าเท่ากับ .7628 หมายความว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 76.28 จากเอกสารหลักสูตรหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนจึงเป็นตัวกลางที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนหรือเป็นแหล่งความรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามความต้องการต่อไป ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ โดยมีการวัดผลการเรียนรู้ทันทีหลังจากเรียนจบในหน่วยนั้นๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปญัก สินทร (2556, หน้า 47) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาดนตรีชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 90.87/84.83 ซึ่งผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพทดลองใช้นวัตกรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 ได้เกรด A จำนวน 18 คน ได้เกรด B+ จำนวน 2 คน จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนปกติ เอกสารประกอบการสอนมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
2. เพื่อสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
5. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน สำหรับนักเรียนที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกใช้ Try out คือ ผู้เรียนเป็นสมาชิกชุมนุมนาฏศิลป์ กลุ่มเครือข่ายโพนพิสัย 2 จำนวน 96 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านดงกำพี้ ที่เป็นสมาชิกชุมนุมนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน คัดเลือกโดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า E_1 / E_2 ค่า E.I. และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent Samples Test

4. สรุปผลการวิจัย

1. จากการใช้แบบสอบถามปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ของครูผู้สอนและของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยรวมมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย ได้ค่าประสิทธิภาพ 87.65/88.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลการทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดออนซอนโพนพิสัย สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ โรงเรียนบ้านดงกำฟ้า มีดังนี้

3.1 เมื่อนำเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุด ออนซอนโพนพิสัยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง คือ ผู้เรียนในชุมนุมนาฏศิลป์จำนวน 24 คน พบว่าได้ค่าประสิทธิภาพ 88.34/89.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3.2 ค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุด ออนซอนโพนพิสัย มีค่าเท่ากับ 0.7455 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.55 แสดงว่าผู้เรียน มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.55

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 เปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนพบว่าผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 53.00

4. คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีองค์ประกอบเหมาะสมและมีคุณภาพในระดับมากที่สุด เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

5. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ของครูผู้สอนและของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ โดยรวมมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติ

นาฏศิลป์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับมะลิฉัตร เอื้ออานนท์ (2545, หน้า 4) ที่กล่าวว่าผู้เรียนไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ในการประดิษฐ์ท่ารำ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และนักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับ การให้ความสำคัญแก่นักเรียนน้อยมาก มุ่งเน้นแค่เนื้อหาโดยไม่สนใจพื้นฐานความรู้เดิมหรือความต้องการของนักเรียน รวมทั้งไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งผลให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดความสุข ขาดจินตนาการในการเรียน มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ นักเรียนจึงไม่สนใจการเรียนเพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวหรือไม่เห็นโอกาสที่จะได้ใช้จริง ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะพิสัยจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยเน้นทักษะนาฏศิลป์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและสอดคล้องกับ Simpson (1972) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลายๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ ชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยที่น่าสนใจและสอดคล้องกับการเรียนการสอนนาฏศิลป์ คือ ทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (ทิตินา แซมมณี, 2555, หน้า 244) ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรับรู้ (Perception) 2) การเตรียมความพร้อม (Readiness) 3) สนองตอบภายใต้การควบคุม (Guided response) 4) การให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำได้เอง (Mechanism) 5) กระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt response) 6) ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้ 7) ขั้นการคิดริเริ่ม

2. ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดออนซอนโพนพิสัย ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับผู้เรียนหลายกลุ่มด้วยกันแล้วได้นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ทำให้ได้เอกสารประกอบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ พบว่าได้ค่าประสิทธิภาพของการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน 87.65/88.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และเมื่อนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง คือ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เป็นสมาชิกชุมนุมนาฏศิลป์ จำนวน 24 คน พบว่าได้ค่าประสิทธิภาพของการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน 88.34/89.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเอกสารประกอบการเรียนการสอนได้คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนอีกทั้งเอกสารประกอบการเรียนมีรูปภาพประกอบที่สวยงาม การใช้ภาษา ขนาดตัวอักษรเพื่อเป็นเครื่องเร้าอยากเรียน นอกจากนั้นเอกสารประกอบการเรียนยังมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนและ

ทำให้ทราบการพัฒนาทางทักษะอื่นๆ ของผู้เรียน เพื่อหาข้อบกพร่องในการเรียน แก้ไขข้อบกพร่องได้ทัน
ท่วงที เป็นการช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน เป็นไปตามแนวคิด เอกสารประกอบการเรียน
มีประโยชน์ในการฝึกจินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือ และอาหารสมองที่มีความสำคัญ
ต่อการพัฒนาเส้นใยของสมองให้ เจริญเติบโตเป็นผลดีต่อการพัฒนาสติปัญญาให้ฉลาดหลักแหลม มีความรู้
กว้างขวาง มีเชาว์ ปัญญาไหวพริบ มีความอบอุ่นทางจิตใจไม่เครียด มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และ
อารมณ์ดีและมีประโยชน์ทั้งต่อนักเรียน ครูและผู้บริหารในการใช้เป็นคู่มือครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
ของครู และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนบรรลุ
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (วิไลพร ยิ้มเยาะ, 2561) อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของโกสม สวัสดิ์พูน
(2555, หน้า 90-91) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบุว่า
นางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์
เท่ากับ 86.10/82.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด
ออนซอนโพนพิสัย มีค่าเท่ากับ 0.7455 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.55 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการ
เรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.55 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากวิธีการเรียนการสอนด้วยเอกสารประกอบการเรียน
การสอนเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานเนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้น
นาฏศิลป์ยังเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนคิดอย่างสร้างสรรค์ร่าเริงแจ่มใสเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
ทำให้รู้จักดนตรีและบทเพลงต่างๆ และเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี สามารถนำความรู้ความสามารถเป็น
พื้นฐานนำไปประกอบอาชีพสร้างชื่อเสียงได้ในอนาคตและนำไปใช้ในงานมงคลและงานรื่นเริงที่จัดขึ้น
ในห้องเรียน ผู้เรียนจึงเกิดการเรียนรู้ได้ดีสอดคล้องกับหลักการของกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 184)
ที่กล่าวว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์
กิจกรรมทางศิลปะ ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไป
สู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือ
ประกอบอาชีพได้และสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 25-26) ที่กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของ
หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกภรณ์
เวียงคำ (2559, หน้า 88) ได้วิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่อง เรือมกะลาสาธยาย
กลุ่มสาระศิลปะ (นาฏศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดัชนีประสิทธิผลการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ทักษะปฏิบัติ มีค่าเท่ากับ 0.6933 หรือร้อยละ 69.33 แสดงว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่ม

ขึ้นร้อยละ 69.33 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต ออนซอนโพธิ์พิสัย ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนดำเนินการอย่างมีกระบวนการ คือ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย ชี้นำ ชี้นสอน ชี้นสรุป โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของซิมป์สัน ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม จนเกิดความชำนาญและประเมิณผลอย่างหลากหลาย จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ มีความมั่นใจและมีความสุข ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และสุนทรีภาพ (ทิตนา แหมมณี, 2555, หน้า 244) ที่กล่าวถึงรูปแบบการสอน ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรับรู้ (Perception) 2) การเตรียมความพร้อม (Readiness) 3) สนองตอบภายใต้การควบคุม (Guided response) 4) การให้ลงมือกระทำ จนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) 5) กระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt response) 6) ชี้นำปรับปรุงและประยุกต์ใช้ 7) ขั้นการคิดริเริ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกภรณ์ เวียงคำ (2559, หน้า 88) ได้วิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่อง เรือมกะลาสราย กลุ่มสาระศิลปะ (นาฏศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนพบว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ผลการประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 53.00 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการมีการจัดลำดับขั้นตอนในการสอนอย่างเป็นระบบโดยสอนจากเนื้อหาที่ง่ายไปหาเนื้อหาที่ยากเน้นให้ผู้เรียนได้ลงปฏิบัติจริง พร้อมกับอธิบายทำร่ายอย่างละเอียดและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรณู โกศินานนท์ (2548, หน้า 20-25) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ดังนี้ สอนจากง่ายไปหายาก สอนตามความสามารถของบุคคลการสอนแต่ละท่าต้องอธิบายและแนะนำอย่างละเอียด ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุมารี นาสมทอง (2559, หน้า 61-66) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต ออนซอนโพธิ์พิสัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากการผู้เรียนได้เรียนรู้

ในสิ่งที่ตนสนใจ มีความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมและไม่มีความเครียดหรือ
อึดอัดใจในการเรียนและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งกิจกรรม
นั้นสามารถตอบสนองความต้องการได้และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการพบกับความสำเร็จ
มากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุมาริ นาสมทอง (2559, หน้า 72-73) ที่ได้ศึกษาผลการ
พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ
ต่อการเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารศึกษานิเทศก์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนการนำเอกสาร
ประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุด ออนซอนโพนพิสัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในการ
พัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.2 ครูผู้สอนควรเตรียมสื่อเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและใบงาน
ให้พร้อม ครูต้องคอยดูแลและกำกับให้นักเรียนปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้กิจกรรมการเรียน
การสอนบรรลุวัตถุประสงค์

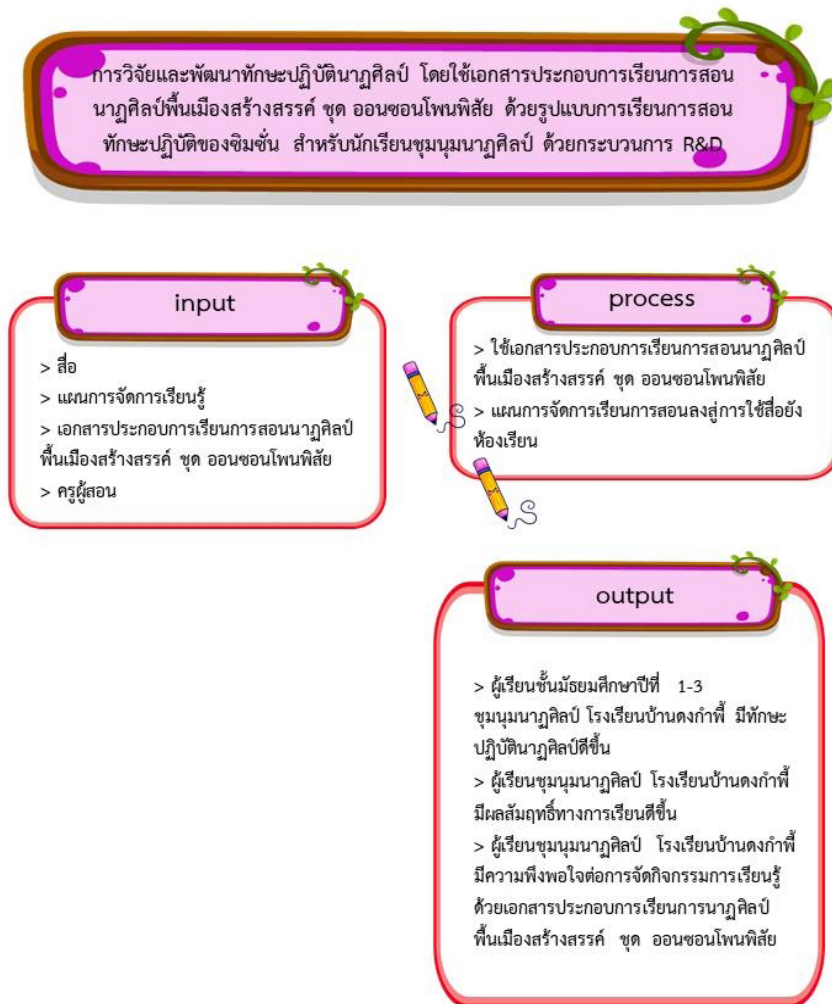
2. ข้อเสนอแนะการวิจัย

2.1 การเรียนการสอนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์
ชุด ออนซอนโพนพิสัยเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติจริงครูควรคอยแนะนำ กำกับ ดูแลอย่าง
ใกล้ชิดเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง

2.2 ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เกี่ยวกับการประดิษฐ์ทำรำอื่นๆ
เพื่อจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์
พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุด ออนซอนโพนพิสัยด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน สำหรับ
นักเรียนที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ดังผลลัพธ์ที่เกิดจากการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กนกภรณ์ เวียงคำ. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) เรื่อง เรือมกะลาสร่าย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.

- _____. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา อินทรสุณานนท์ และรุจี ศรีสมบัติ. (2552). *ร่ววงมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- โกสุม สวัสดิ์พูน. (2555). *ผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบายนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.*
- ทิตนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ปฏัก สินทร. (2556). *การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาดนตรี ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- มะลิฉัตร เอื้ออานนท์. (2545). *ศิลปศึกษาแนวปฏิรูปฯ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- รังษิยา งามวงศ์. (2558). *การประดิษฐ์ทำรำประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ฟ้อนบัวสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- รานี ชัยสงคราม. (2544). *นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- เรณู โกสินานนท์. (2548). *นาฏยศัพท์ ภาษาทำนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิไลพร ยิ้มเยาะ. (2561). *การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนชุดสอนหนูเป็นเด็กด้วยกระบวนการ "QPAR" เพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปี การศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านเหล่าหญ้า อำเภอเขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.*
- อารี พันธุ์มณี. (2540). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.
- อุมาрі นาสมทอง. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่องการประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- Simpson, D. (1972). *Teaching physical education*. Boston: Houghton Mufflin Co.

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
เพื่อส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย*
Storytelling Activity with Hypothetical Situation to Support Moral
of Early Childhood Children

สิริรัตนา มุงคุณโคตร และทัศนี นาคุนทอง
Sirirattana Mungkonkot and Tassanee Nakunsong
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Maha Sarakham University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: sirira281@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเมทนีดล ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 3 ระดับ จำนวน 20 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที่ Paired t-test และวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

คำสำคัญ: คุณธรรม; นิทาน; สถานการณ์จำลอง; เด็กปฐมวัย

*ได้รับบทความ: 15 กุมภาพันธ์ 2565; แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: February 15, 2022; Revised: April 19, 2022; Accepted: April 30, 2022

Abstract

The study of storytelling activity with hypothetical situation to support moral of early childhood children had aimed to study early childhood children's moral behaviors pre-post after using storytelling activity hypothetical situation. The sampling group were 15 male and female children age between 5-6 years old studying at Methaneedol School, Muangkao sub-district, Muang district, Khonkaen province. The research instrument was 20 items of moral behaviors observation form with three rating scales. The form concluded with 20 points. The researcher analyzed the data by computing mean and standard deviation.

The result was as follows: Moral behavior of early childhood children showed that the points after using storytelling activity in hypothetical situation was higher than before using the activity.

Keywords: Moral; novel; hypothetical situation; early childhood children

1. บทนำ

สถานศึกษาต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้จากการศึกษาข้อมูล การประชุมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเด็กและเยาวชนไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ทั่วไปที่ใช้เป็นพื้นฐานในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมเยาวชนที่ประชุมได้มีมติให้เน้นการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนที่เข้มแข็ง ครูทุกคนต้องสอดส่องเอาใจใส่นักเรียนและร่วมมือกับพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดูและแก้ไขพฤติกรรมลูกหลาน สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ โดยใช้กิจกรรมนักเรียนตามความสนใจหลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อป้องกันไม่ใหเยาวชนไปมีส่วนร่วมกิจกรรมที่ไม่เหมาะสม การปรับปรุงการสอนคุณธรรมจริยธรรมในรูปแบบที่เน้นการปฏิบัติจริงและปรับรูปแบบให้ทันสมัย ปัญหาอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาจริยธรรม โรงเรียนและผู้บริหาร ครู ทั้งผู้ดูแล ขาดแนวคิด ขาดองค์ความรู้ ขาดแรงจูงใจในการปรับพฤติกรรม เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อเสริมสร้างจริยธรรมของโรงเรียนตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาจริยธรรมของเด็กควบคู่กันไปกับการพัฒนาประเทศด้านอื่นๆ

ดังที่กล่าวในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 11)

การศึกษาจะต้องพัฒนาเด็กให้มีความรู้ความสามารถจนสามารถประกอบอาชีพได้ ต้องให้เด็กรู้จักการทำงาน และรู้จักดูแลสุขภาพอนามัยให้แข็งแรง และต้องอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี คุณธรรมจริยธรรมเป็นความดีที่พึงประพฤติปฏิบัติต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและต่อสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองขึ้นในสังคม บุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม และถ้าสังคมใดที่มีบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม จะทำให้สังคมนั้นพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว ในทางตรงกันข้ามถ้าบุคคลในสังคมขาดคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นมาตรฐานกลางย่อมมีความสับสนอลเวง มีผลต่อการพัฒนา และมุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุล โดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 3)

การส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ทำให้เกิดควมมีวินัยในตนเอง (Self-Discipline) ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก การมีวินัยในตนเองนอกจากจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต ได้รับการยอมรับ นับถือ ชื่นชมจากบุคคลอื่นๆ ที่รู้จักแล้ว ยังส่งผลให้ชุมชน สังคม ประเทศชาติ มีความสงบสุขเจริญก้าวหน้า เป็นสังคมที่มีคุณภาพ ดังนั้น จึงควรพัฒนาให้บุคคลมีวินัยในตนเอง ตั้งแต่เด็กและรักษาไว้อย่างต่อเนื่อง ความสำเร็จทั้งหลายทั้งปวงในชีวิตขึ้นอยู่กับความสามารถในการกำหนดเป้าหมายที่ท้าทาย แล้วมุ่งสู่เป้าหมายเหล่านั้น ไม่ว่าจะเป็นงานที่ยากเพียงใดและจะต้องใช้เวลานานเท่าใดก็ตามจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น ความสามารถในการจูงใจตนเองให้มีความเพียรพยายามไม่ย่อท้อจนกว่าจะบรรลุเป้าหมายก็คือวินัยในตนเอง (บุญชม ศรีสะอาด, 2555, หน้า 3-15) ซึ่งการมีวินัยในตนเองมีความสำคัญยิ่ง หากปราศจากการมีวินัยในตนเอง แม้จะมีคุณธรรมหรือความรู้ อันลุ่มลึกเพียงใด ก็ไม่สามารถจะยังผลอันพึงปรารถนาให้บังเกิดขึ้นได้ วินัยในตนเองเป็นส่วนผสมสำคัญในการกระทำ ทุกอย่างให้เป็นผลสำเร็จ อันนับว่าเป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่ความมุ่งหมาย การมีวินัยในตนเอง นอกจากจะเป็นการกระทำเพื่อความรู้ คุณธรรม ภายในตัวบุคคลไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังเป็นการกระทำ ในอีกหลายประการด้วยกัน ได้แก่ เป็นการจัดระเบียบของชีวิตให้ดำเนินไปด้วยความเข้าใจอันดี ให้บรรลุถึงความมุ่งหมายในชีวิต เป็นการกระทำที่ให้ความสำคัญกับสิ่งที่อยู่ไกลในอนาคต มีความตึงต้ามมากกว่าสิ่งที่อยู่ใกล้ในขณะปัจจุบันและมีความตึงต้ามน้อยกว่า เป็นการกระทำเกี่ยวกับการระงับยับยั้งความรู้สึก การบังคับควบคุมขจัดความอยากได้และการผัดผ่อนความพึงพอใจออกไป (ปรีชา ธรรมา, 2546, หน้า 3)

การจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้นิทานสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้ในการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ บ่มเพาะพฤติกรรมที่ดีงามลักษณะชีวิตที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต

และช่วยให้เด็กใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี ในการเล่านิทาน มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันออกไป ครูสามารถเลือกนำมาใช้กับเด็กได้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการส่งเสริม เพราะเป็นนิทานที่มีอยู่แล้ว หาได้ง่าย มีทั้งที่เป็นหนังสือและเป็นนิทานที่มีรูปประกอบ ซึ่งครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กสามารถนำมาเล่าให้เด็กฟัง โดยที่ครูไม่ต้องแต่งเอง (เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป, 2548, หน้า 27) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูรา (Bandura) ที่ว่า การเรียนรู้ทางสังคม เกิดจากการได้เห็นการกระทำอันเป็นตัวอย่างจากบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เพราะพฤติกรรม หรือการกระทำของตัวละครในนิทานจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ สามารถจำแนกพฤติกรรมของตัวละครที่ตนเองชื่นชอบ และเลียนแบบตัวละคร ดังนั้น นิทานที่จะนำมาเล่าให้เด็กฟังนั้น ควรเป็นนิทานที่ปลูกฝังพฤติกรรมการมีวินัยในตนเอง ซึ่งอาจใช้เทคนิคการเล่านิทานประกอบท่าทางหรือสวมบทบาทเป็นตัวละครในนิทานจากสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นจากนิทาน (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์, 2550, หน้า 65)

การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ โดยการนำเอาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือคล้ายคลึงกับความเป็นจริงในนิทานมาจำลองเป็นสถานการณ์ให้ได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง โดยให้เด็กได้ลงไปอยู่ในสถานการณ์นั้นๆ และมีปฏิริยาตอบโต้กัน วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ทำให้เข้าใจและเกิดความเชื่อที่จะนำไปใช้ ซึ่ง สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2550, หน้า 10) ได้กล่าวว่า การจัดกิจกรรมสถานการณ์จำลอง ควรให้เด็กเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งเด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำด้วยตนเอง จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมด้านความรับผิดชอบ และความมีวินัยในตนเองของเด็ก ดังนั้น การแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลองจากนิทาน จึงเป็นเทคนิคที่ดีวิธีหนึ่ง และเหมาะสมกับการนำมาช่วยฝึกและพัฒนาพฤติกรรมในชั้นเรียน โดยผู้แสดงและผู้ชมสามารถเรียนรู้พฤติกรรมของตัวละคร ทั้งที่ควรปฏิบัติ และไม่ควรปฏิบัติ โดยเด็กจะสังเกตและจำแนกจากตัวละครที่นำมาเป็นแบบอย่าง และนำมาปรับปรุงพฤติกรรมของเด็ก จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การเล่านิทาน ประกอบการใช้สถานการณ์จำลองสามารถที่จะพัฒนาพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ และความมีวินัยในตนเอง ที่จะทำให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นจากการปฏิบัติตน คือ การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มกับผู้อื่น การแบ่งปัน และการช่วยเหลือ ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ต้องการของสังคม ที่ทำให้เด็กอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

ผู้วิจัยได้เป็นครูสอนระดับปฐมวัย โรงเรียนเมทนีดล ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2564 ซึ่งเป็นสถาบันที่เปิดสอนในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนไม่มากนัก โดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเปิดโอกาสให้กับนักเรียนพัฒนาให้มีคุณภาพสูงสุด ซึ่งเป็นสถาบันหนึ่งที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอนวิชาการต่างๆ และยังทำหน้าที่ในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้แก่นักเรียน โรงเรียนเมทนีดล จึงเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเด็กโดยตรง และมีความสำคัญต่อการปลูกฝังความรู้คู่ความดี พร้อมทั้งการพัฒนาความมีวินัยในตนเองเป็นอย่างยิ่ง แต่ปัญหาและอุปสรรคใน

การดำเนินงานของโรงเรียนมีอยู่บางประการ เช่น เด็กขาดทักษะบางอย่างที่ต้องพัฒนา ควรเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง และความรับผิดชอบในชั้นเรียน

จากเหตุผล และสภาพปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรม การเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยเน้นการรับรู้จากการเล่านิทาน และแบบอย่างที่ดีของตัวละครต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้ปฏิบัติในสิ่งที่ดี และเป็นประโยชน์ต่อสังคม โดยเฉพาะพฤติกรรมคุณธรรมพื้นฐาน การเล่านิทานให้เด็กนำไปปฏิบัติ แล้วติดตามผลการปฏิบัติตามนิทานแต่ละเรื่องเป็นการย้ำให้เด็กจำและเข้าใจ ผลการวิจัยที่จะเป็นรูปแบบของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมให้กับเด็กเพื่อเป็นคนดีของสังคมต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กนักเรียนชาย-หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเมทนีดล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดขอนแก่น รวมจำนวน 32 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง และแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ ประกอบด้วย

3.1 แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ได้แก่ 1) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เกี่ยวกับพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย 2) ศึกษา นิทานทั่วไป โดยมีเนื้อหาส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ในด้านความรับผิดชอบ ด้านความสามัคคี ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความอดทน อดกลั้น ได้แก่ หนังสือนิทานของกรมวิชาการ ส่วนกรมศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 8 เรื่อง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้ (1) เป็นนิทานที่มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย (2) นิทานมีตัวละครไม่มากเกินไป (3) นิทานมีฉากและบรรยากาศที่เหมาะสมกับเด็ก (4) นิทานมีโครงเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน นิทานมีแนวคิดและสาระสำคัญของเรื่องที่ดี มีคติสอนใจในด้านความซื่อสัตย์ ด้านความอดทน อดกลั้น ด้านความรับผิดชอบ และความสามัคคี (5) คัดกรองนิทาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเกณฑ์การคัดเลือก จาก 9 เรื่อง

คัดเลือกแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยที่ส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 8 เรื่อง

3.2 ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกนิทาน จาก 8 เรื่อง ประกอบด้วย 1) นิทานเรื่อง หัวผักกาดยักษ์ 2) นิทานเรื่อง ดอกไม้วีเศษกับนินทนายผู้ลึกลับ 3) นิทานเรื่อง ต้นมิวนิย 4) นิทานเรื่อง ช่างน้อยคอยได้ 5) นิทานเรื่อง ผักแสนอร่อยของชนปุย 6) นิทานเรื่อง หนูชอบไปโรงเรียน 7) นิทานเรื่อง กระเป๋าสตางค์สีแดง และ 8) นิทานเรื่อง เป็ดน้อยรู้จักหักห้ามใจ

3.3 นำหนังสือนิทาน ที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกมาเป็นสื่อประกอบในการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล อายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความอดทน อดกลั้น ความรับผิดชอบ และความสามัคคีเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง เนื้อหาส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

3.4 ศึกษารายละเอียดของเนื้อเรื่องในนิทาน เพื่อสร้างสื่อ เครื่องแต่งกายที่คาดศีรษะ และฉากตามสถานการณ์เนื้อเรื่องในนิทาน ประกอบการใช้สถานการณ์จำลองตามเนื้อเรื่องนิทานที่ได้คัดเลือก

3.5 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานและ การใช้สถานการณ์จำลอง

3.6 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง โดยนิทาน 8 เรื่อง สอนสัปดาห์ละ 3 วัน เรื่องละ 3 วันต่อสัปดาห์ จำนวน 8 สัปดาห์มีแผนทั้งหมด 8 แผน

3.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณา เพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล จำนวน 5 ท่าน

3.8 จัดทำแบบประเมินแผนการจัดกิจกรรม เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง ของแผนที่ร่างเสร็จเรียบร้อยแล้ว แบบประเมินผลการเรียนรู้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ เหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย เหมาะสมน้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121)

3.9 นำแบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ ที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ให้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้เสนอแนะ

3.10 ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบตรงกันให้ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้คำพูดตามเนื้อเรื่องในนิทานแต่ละเรื่อง

3.11 แก้ไขและปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ฉบับสมบูรณ์และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

4. ขั้นตอนในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

4.2 ดำเนินการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านความซื่อสัตย์ (2) ด้านความอดทน อดกลั้น (3) ด้านความรับผิดชอบ และ (4) ด้านความสามัคคี และการกำหนดขอบข่ายที่ต้องถาม กำหนดขอบเขตเนื้อหาแบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้ (1) สร้างแบบสังเกตพฤติกรรมตามกรอบที่กำหนดจากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ได้นำเสนอผู้มีประสบการณ์ จำนวน 5 ท่าน ชุดเดิม (2) นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่สร้างไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำเสนออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาเนื้อหาให้ถูกต้องเหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์พร้อมทั้งนำไปปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเป็นฉบับสมบูรณ์ (3) นำแบบสังเกตพฤติกรรมมาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขพร้อมกับแบบประเมินความสอดคล้อง IOC มาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาความถูกต้องทางภาษาความตรงตามโครงสร้าง และความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและจุดประสงค์ (4) นำแบบสังเกตพฤติกรรมที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องระหว่างคำถามกับแบบทดสอบกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ซึ่งเป็นชุดเดียวกัน หาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร IOC มีค่าอยู่ระหว่าง .80-1.00

4.3 จัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

5. วิธีดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 เป็นเวลา 8 สัปดาห์โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่าง 2) จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม 3) จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน (Baseline Data) โดยการสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมของปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลองของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ได้แก่ วันพุธ วันพฤหัสบดี วันศุกร์ วันละ 30 นาทีโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการสังเกตพฤติกรรม โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน รวมผู้สังเกตพฤติกรรม จำนวน 2 คน 4) วัน และกิจกรรมที่ทำการทดลอง และสังเกต 5) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) นำเด็กเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโดยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เด็กทราบ ขั้นที่ 2 ขั้นจัดกิจกรรม ได้สร้างสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้น และใช้การเล่นิทานประกอบ เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ เด็กแสดง

บทบาทตามลำดับเหตุการณ์ในนิทาน ทั้งนี้ครูมีบทบาทช่วยแนะนำเด็ก จัดหาสื่อที่ใช้ประกอบการแสดง แสดง สังเกตพร้อมทั้งให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เด็กดำเนินการแสดงจนจบ ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงครู และเด็กร่วมกันวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะปฏิบัติกิจกรรมและอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรม และบทบาทที่แสดงทั้งกลุ่มที่แสดง และกลุ่มผู้ชม ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป ครู และเด็กช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในนิทาน โดยครูสอดแทรกพฤติกรรมคุณธรรมพื้นฐานของปฐมวัย เพื่อโยงเข้าหาตัวเด็ก เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงครูและเด็กร่วมกันวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและอภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทที่แสดง ว่ามีใครทำอะไร ที่ไหนและเกิดผลอย่างไร และสรุปร่วมกันในด้านการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน สำหรับบทบาทครู ครูมีบทบาทช่วยแนะนำเด็ก ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เด็กดำเนินการแสดงจนจบ กระตุ้นให้เด็กกลุ่มต่างๆ ได้เสนอความคิดเห็น ด้วยวิธีการใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้เกิดพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับปฐมวัย โดยทบทวนถึงเนื้อหาที่เด็กได้แสดงตามสถานการณ์จำลอง และ 6) เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วผู้วิจัยนำแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีหลักการดำเนินการ ดังนี้ 1) การเก็บข้อมูล จากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้ผู้สังเกตพฤติกรรม จำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัย และครูปฐมวัย 1 คน มีหลักในการเลือก คือเป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี 2) เก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน จากกลุ่มตัวอย่าง 15 คน โดยแบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความอดทน อดกลั้น ด้านความรับผิดชอบ และด้านความสามัคคี จากการร่วมกิจกรรมเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง โดยใช้เวลาประมาณมุละ 30 นาที ซึ่งแบบสังเกตพฤติกรรม เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 3 ระดับ จำนวน 4 ด้าน มีจำนวน 20 ข้อ โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกคำตอบ เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมได้แบ่งการให้คะแนนเป็น 3 ระดับ 3) ทำการบันทึก โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ในระหว่างกิจกรรม โดยหมุนเวียนลำดับก่อนหลังจนสิ้นสุดการทดลอง 4) เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ช่วงเวลา 8 สัปดาห์ 5) เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์ นำคะแนนของผู้สังเกต ทั้ง 2 คน มาหาผลรวม เพื่อนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

4. สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ผู้วิจัยสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ก่อน และหลังการจัดกิจกรรม

คะแนน	N	$\bar{x}$	S.D.
ก่อนการจัดกิจกรรม	15	7.00	0.70
หลังการจัดกิจกรรม	15	12.75	0.73

จากตารางที่ 1 พบว่า พฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

พฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีค่าเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม คุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความซื่อสัตย์ คิดเป็นร้อยละ 88.89 รองลงมาคือ ด้านความอดทน อดกลั้น คิดเป็นร้อยละ 88.00 ด้านความรับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 83.56 และด้านที่ต่ำสุด คือ ด้านความสามัคคี คิดเป็นร้อยละ 79.56 โดยก่อนการจัดกิจกรรมนั้น โดยรวมมีค่าร้อยละ 44.44 ถึง 48.89 ซึ่งแสดงว่าคุณธรรมในเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีพฤติกรรมที่สูงขึ้น ซึ่งพฤติกรรมแต่ละด้านทำให้เด็ก หรือส่งผลให้เด็กมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัย เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความอดทน อดกลั้น ความรับผิดชอบต่อความสามัคคีมากขึ้น สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องมาจากแผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้น มีกระบวนการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบคือ ได้ศึกษาหลักสูตรปฐมวัย 2560 มีการวิเคราะห์หลักสูตรและเนื้อหา ศึกษาแนวทางการเขียนแผนการจัดกิจกรรมตามที่ได้ศึกษาแล้วนำแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญเพื่อพิจารณาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ทั้งในด้านแผนการจัดการเรียนโดยรวม เนื้อหา ผลการเรียนรู้ กิจกรรม สื่อและการประเมินผล ซึ่งผลจากการประเมินแผนการจัดกิจกรรมได้คะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แสดงว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในเกณฑ์เหมาะสมมาก ก่อนนำไปทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง และการจัดกิจกรรม

การเล่นนิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อส่งเสริมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น เนื้อหาของนิทานจะส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ในด้านความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ มีความอดทน อดกลั้น โดยใช้วิธีการเล่นนิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง โดยครูแบ่งกลุ่มวางแผนตามบทบาทของแต่ละคน เพื่อเล่นเป็นตัวละคร กลุ่มผู้ชม และร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญของสถานการณ์นั้นๆ โดยผลัดเปลี่ยนกันแสดงบทบาทใน 1 สัปดาห์ ในการจัดกิจกรรมเล่นนิทานจะจัดสถานการณ์จำลองตามเนื้อเรื่องในนิทาน โดยให้เด็กได้อยู่ในสถานการณ์ที่มีสภาพเหมือนจริงตามเนื้อเรื่องของนิทาน ซึ่งมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเสมือนจริง โดยครูได้กำหนดกติกา และแบ่งกลุ่มให้เด็กตามบทบาทของแต่ละคน เพื่อเล่นเป็นตัวละครตามนิทาน โดยฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับแนวคิดของกุลยา ตันติผลาชีวะ (2541, หน้า, 10-19) ได้กล่าวถึงการเล่นนิทานที่มีขั้นตอนการดำเนินการเป็นลำดับ ในแต่ละขั้นตอนของการเล่า ต้องมีการจัดเตรียมให้เหมาะสม จึงจะทำให้การเล่นนิทานมีความหมายประทับใจแก่ผู้ฟัง แม้ว่านิทานจะเป็นสิ่งที่เด็กชอบ และพร้อมที่จะฟังอยู่เสมอก็ตาม นิทานทุกเรื่องกับการเล่าทุกครั้ง ไม่สามารถตรึงใจให้เด็กอยู่กับที่ได้ตั้งแต่ต้นจนจบวัน แต่กระบวนการเล่นนั้น จะมีขั้นตอนการเตรียมการที่ดี นอกจากจะทำให้เด็กเล่นไปสู่จุดประสงค์ของผู้เล่าที่ต้องการแล้ว ต้องทำให้เด็กเพลิดเพลินกับนิทานที่เล่าด้วยในการเตรียมการเพื่อการเล่า ครูเป็นผู้เล่า ครูต้องจัดเตรียมเนื้อหานิทานก่อน ถ้าเป็นนิทานที่มาจากหนังสือนิทาน ครูควรต้องอ่านให้เข้าใจ จำเนื้อเรื่องให้ได้ เมื่อนำไปเล่าประกอบภาพในหนังสือจะได้พูดความต่อเนื่องเป็นเรื่องราว มีการหยุดพักถามตอบจะทำให้เข้าใจง่ายไม่สับสน สอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูรา (Bandura) ที่ว่าการเรียนรู้ทางสังคมเกิดจากการได้เห็น การกระทำอันเป็นตัวอย่างจากบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้องกับเด็ก (สิริมา ภิโญนนตพงษ์, 2550, หน้า 65) ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์เรา ส่วนมากเป็นการเรียนรู้จากการสังเกต การเลียนแบบจากตัวแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของอริสา โสคำภา (2551, หน้า 65) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอัสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง พบว่า เด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอัสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดา เจ๊ะอูมา (2556, หน้า 263-275) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการคิดย้อนกลับตามทฤษฎีของเพียเจท์ของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า 1) ความสามารถในการคิดย้อนกลับตามทฤษฎีของเพียเจท์โดยรวมและรายด้าน ได้แก่ ด้านการ คิดย้อนเชิงอนุรักษ์ เชิงเปรียบเทียบ เชิงพื้นฐานคณิตศาสตร์ และเชิงจริยธรรมของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 ก่อนและหลังการทำกิจกรรมสถานการณ์จำลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของปิมภา ร่วมสุข (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างสื่อนิทานเพื่อพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจในเด็กปฐมวัย พบว่า สื่อนิทานที่

ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคุณธรรมความมีน้ำใจของกลุ่มตัวอย่างโดยค่าคะแนนเฉลี่ยการทำแบบทดสอบพฤติกรรมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจ หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เล่านิทานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ควรมีเวลาให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนอย่างเพียงพอ ทั้งขั้นการกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐาน การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุป และการรายงาน เพื่อให้เด็กเรียนได้พัฒนาความสามารถของตน

1.2 ครูต้องเตรียมสื่อการเรียนการสอนให้พร้อมก่อนสอนทุกครั้ง เช่น หนังสือนิทานและเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้ประกอบในการใช้สถานการณ์จำลอง

1.3 ครูต้องศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับชั้นอื่นๆ หรืออาจนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

2.2 ควรนำการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลองไปศึกษาวิจัยร่วมกับตัวแปรอื่นๆ

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง กับวิธีสอนอื่นๆ ว่าส่งผลต่อพัฒนาการ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนหรือไม่

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย องค์ความรู้ที่ได้รับ มีดังนี้

1. การศึกษาการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนเมทนีดล ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 15 คน ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีคะแนนเฉลี่ย 28.00 คิดเป็นร้อยละ 46.67 หลังจากที่ได้รับกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เด็กปฐมวัยมี

คะแนนเพิ่มขึ้น มีคะแนนเฉลี่ย 51.00 คิดเป็นร้อยละ 85.00 หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม

2. พฤติกรรมคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง โดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

2.1 ด้านความซื่อสัตย์ เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการพูดความจริงไม่พูดโกหกไม่ใส่ร้ายผู้อื่น ไม่นำของผู้อื่นมาเป็นของตนเองตรงต่อเวลาในกฎระเบียบวินัย ตอบคำถามเกี่ยวกับสิทธิของตนเองเคารพสิทธิผู้อื่น ยอมรับการกระทำที่ไม่ถูกต้องของตนเอง

2.2 ด้านความอดทน อดกลั้น เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการรู้จักการรอคอย ตั้งใจเพียรพยายาม ควบคุมอารมณ์ของตนเองขยันหมั่นเพียรที่จะทำงานให้สำเร็จ ยอมเสียสละเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

2.3 ด้านความสามัคคี เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นเกี่ยวกับความรักและเห็นอกเห็นใจผู้อื่นรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น เป็นผู้นำ ผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์

2.4 ด้านความรับผิดชอบ เด็กมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นเกี่ยวกับความสามารถในการตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย เก็บของเข้าที่เรียบร้อยปฏิบัติตามข้อตกลง รู้จักหน้าที่ทำตามหน้าที่อย่างดีรักษาของส่วนรวม

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541). การเล่นเกม. *การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, 2(2), 10-19.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2555). วินัยในตนเองและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 17(1), 3-15.
- _____. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปิมภา ร่วมสุข. (2557). *การสร้างสื่อการเรียนเพื่อพัฒนาพฤติกรรมคุณธรรมด้านความมีน้ำใจในเด็กปฐมวัย*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรีชา ธรรมา. (2546). *วินัยแห่งตน*. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 26. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เรืองศักดิ์ ปิ่นประทีป. (2548). *กระบวนการสร้างนิทานเพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิริมา ภิญโญนันตพงษ์. (2550). *เอกสารประกอบการเรียนวิชา ECED 201 การศึกษาศาสตร์ Early Childhood Education*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดา เจืออุมา. (2556). ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามารถในการคิดย้อนกลับตามทฤษฎีของเพียเจต์ ของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal*, 6(3), 263-275.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- อริสา โสคำภา. (2551). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่า นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง*. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียน
ขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4*
Student Affairs Administration in Accordance with the Four
Brahmavihara Dhammas of the Opportunity Expansion Schools
under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4

กัณพัฒน์ แพงदान, พระฮอนด้า วาทุสทุโท และสุรศักดิ์ จันพลา
Kannaphat Paengdan, Phra Honda Vadasuddo and Surasak Chanpla
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: Kannaphat567@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน เป็นผู้บริหารและครู จำนวน 254 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีแบบเจาะจง ผู้บริหาร 5 คน ครู 5 รวม 10 คน โดยใช้สถิติทำการวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 สูงสุดคือ ด้านงานปกครอง รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านสวัสดิการนักเรียน ด้านงานแนะแนว

*ได้รับบทความ: 23 กุมภาพันธ์ 2565; แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 28 เมษายน 2565

Received: February 23, 2022; Revised: April 19, 2022; Accepted: April 28, 2022

ตามลำดับ และด้านที่มีระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนต่ำสุดคือ ด้านโครงการพิเศษ

2. แนวทางบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ด้านงานแนะแนว โรงเรียนควรตระหนักถึงการให้คำปรึกษาแนะแนว ด้านกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีการจัดทำแผนดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน มีความยินดีเมื่อนักเรียนทำความดี สำเร็จการศึกษา ด้านโครงการพิเศษ โรงเรียนควรจัดทำแผนการดำเนินงานโครงการพิเศษเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมด้านงานปกครอง โรงเรียนควรจัดตั้งคณะทำงาน กำกับดูแลความประพฤติของนักเรียน ด้านสวัสดิการนักเรียน โรงเรียนควรจัดทำแผนทำแผนปฏิบัติการ ด้านสวัสดิการนักเรียนครูผู้บริหารมีใจเป็นกลางเพื่อช่วยเหลือนักเรียนอย่างเท่าเทียม

คำสำคัญ: การบริหารงานกิจการนักเรียน; พรหมวิหาร 4; โรงเรียนขยายโอกาส

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study student affairs administration according to the Four Brahmavihara Dhammas of opportunity expansion schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4; 2) to purpose the ways of student affairs administration according to the Four Brahmavihara Dhammas of the opportunity expansion schools. This study was carried out by means of the mixed method research. The samples Using a simple sampling method By opening a ready-made table of Crazy and Morgan Using Purposive Select included 254 administrators and teachers. The key informants were 5 administrators and 5 teachers. The statistics used in data analysis were: Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation and Content Analysis.

The research results were as follows:

1. The student affairs administration according to the Four Brahmavihara Dhammas of opportunity expansion schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 overall was statistically rated at a high level. All studied aspects were rated at the same level. The highest rated was 'Governance', followed by 'Student Activities' and 'Student Welfare', 'Guidance'. The lowest rated was that of 'Special Project'.

2. The ways of student affairs administration according to the Four Brahmavihara Dhammas of the opportunity expansion schools: in regards to guidance, schools should be aware of counseling, guidance and inviting lecturers to educate further education. In

terms of student activities, schools should provide a plan to implement student delighted activities when students do good deeds or graduated. In terms of special projects, schools should develop a special project implementation plan that allows students to participate. In terms of governance, schools should establish a working group to monitor student behaviors. For student welfare, schools should develop a student welfare action plan. The administrators have a neutral mind to help students equally.

Keywords: Student Affairs Administration; Four Brahmavihara Dhammas; Opportunity Expansion Schools

1. บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับมาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปีโดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนบอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการจัดการศึกษาสำหรับบุคคล ซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาอารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

งานกิจการนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้บริหารและครูต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพราะงานกิจการนักเรียนเป็นงานหนึ่งของการบริหารโรงเรียนที่มีความสำคัญเป็นงานที่มีส่วนส่งเสริมพฤติกรรมของนักเรียน ให้มีความประพฤติดีมีระเบียบวินัย มีคุณธรรมและจริยธรรมพร้อมที่จะเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไปในอนาคต เพราะปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สถาบันครอบครัวเริ่มมีบทบาทในการควบคุมดูแลพฤติกรรมของผู้เรียนน้อยลงส่งผลให้สถานศึกษา (กิตติมา ปรีดีติลล, 2532, หน้า 165) ต้องมีภาระหน้าที่ในการดูแลพฤติกรรมของผู้เรียน ทั้งการป้องกันการแก้ไขการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนและการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการของผู้เรียนมากขึ้น ประกอบกับเยาวชนส่วนใหญ่ในปัจจุบันขาดทักษะของการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมากเพราะขาดการเรียนรู้วิธีที่ถูกต้องในเรื่องการบริโภคสื่อหรือสิ่งต่างๆ รวมทั้งปัญหาทางด้านศีลธรรมของมนุษยชาติในปัจจุบันที่ถือว่ารุนแรงมากเพราะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับ

โครงสร้างในสังคม โครงสร้างทางสมอง ทำให้เกิดปัญหาที่รุนแรงตามมางานกิจการนักเรียนจึงมุ่งที่จะพัฒนานักเรียนให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งกิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถทางวิชาการช่วยแก้ไขปัญหการปกครองช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทำให้นักเรียนได้มีโอกาสทำงานตามที่ตนถนัดและสนใจพัฒนาความรู้ในสิ่งใหม่ๆ สอนให้เป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยมีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี มีโอกาสฝึกทักษะการทำงานร่วมกันและช่วยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับครูนักเรียนกับโรงเรียน ตลอดจนโรงเรียนกับชุมชนการบริหารงานกิจการนักเรียนที่เป็นหลักพื้นฐานในการวิจัยและผู้วิจัยนำ 5 ด้านนี้มาศึกษาจากจุดเน้นของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ดังนี้ 1) ด้านงานแนะแนว 2) ด้านกิจกรรมนักเรียน 3) ด้านงานโครงการพิเศษ 4) ด้านงานปกครอง 5) ด้านสวัสดิการนักเรียนและนำหลักพรหมวิหาร 4 กล่าวถึงหลักธรรมพรหมวิหาร 4 หมายถึง พรหมวิหาร 4 หรือ พรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมประจำใจเพื่อให้ตนดำรงชีวิตได้อย่างประเสริฐและบริสุทธิ์เฉกเช่นพรหมเป็นแนวธรรมปฏิบัติของผู้ที่ปกครอง และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ประการ ได้แก่ 1) เมตตา คือ ความรักใคร่ปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุขมีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า 2) กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันจะปลดปล่อยบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ 3) มุทิตา คือ ความยินดี ในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง ประกอบด้วย อาการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุขเจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป 4) อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง อันจะให้ดำรงอยู่ในธรรมตามทีพิจารณาเห็นด้วยปัญญา คือมีจิตเรียบตรงเที่ยงธรรมดุจดาวซึ่งไม่เอนเอียงด้วยรักและชังพิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่วสมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดูในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำเพราะเขารับผิดชอบตนได้ดีแล้ว เขาสมควรรับผิดชอบตนเอง หรือเขาควรได้รับผลอันสมกับความรักชอบของตนมาใช้ในโรงเรียน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546, หน้า 124) ถือว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสำหรับโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

จากการติดตามประเมินผลการบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ภาพรวม พบว่า จากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2562-2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จากกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) มี 6 ยุทธศาสตร์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ยุทธศาสตร์ โดยงานด้านบริหารกิจการนักเรียนจะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 3 คือ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนยุทธศาสตร์ที่ 3.1 การพัฒนาศักยภาพตลอดช่วงชีวิตให้สนับสนุนการเจริญเติบโตของประเทศยุทธศาสตร์ที่ 3.2 การยกระดับคุณภาพการศึกษา

และการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึงยุทธศาสตร์ที่ 3.3 การปลูกฝังระเบียบวินัยคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนการมอบทุนการศึกษาการสร้างบ้านให้เด็กนักเรียน โดยมุ่งที่จะพัฒนานักเรียนในทุกกระดับให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และได้คัดเลือกสถานศึกษาที่ดำเนินงานระบบดูแลช่วยนักเรียนได้อย่างดี เป็นสถานศึกษาต้นแบบและสร้างขวัญกำลังใจแก่ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ดูแลนักเรียนให้มีคุณภาพตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานค่านิยมที่พึงประสงค์ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์นอกจากนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4, 2562, หน้า 5)

จากรายงานผลการดำเนินโครงการส่งเสริมพัฒนาความเข้มแข็งและป้องกันภัยทางสังคมในระบบดูแลช่วยเหลือคุ้มครองและส่งเสริมขีดความสามารถนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาทุกระดับให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง จึงได้มีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างยั่งยืนโดยการจัดกิจกรรมต่างๆ อาทิ การเยี่ยมบ้านนักเรียน การจัดประชุมผู้ปกครอง การเสริมสร้างทักษะการพัฒนา วินัยเชิงบวก การจัดกิจกรรมเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเพื่อดูแลช่วยเหลือเสริมสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีจากการทำงานเป็นด้วยงานกิจการนักเรียน ส่งเสริมให้เกิดความมีภาวะผู้นำช่วยครูในการบริหารงานกิจการนักเรียนผ่านระบบสถานนักเรียน เป็นต้น ปัญหาและอุปสรรคที่พบคือ ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนขาดความตระหนักในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน บางส่วนขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักให้กับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดมากกว่าที่เป็นอยู่

จากสภาพและปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสข้างต้นที่ขาดหลักธรรมในการบริหารจัดการและส่งผลไปยังนักเรียนขาดคุณธรรมจริยธรรม ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลง พฤติกรรมของนักเรียนไม่เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำหลักพรหมวิหาร 4 เข้ามาผนวกกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผู้วิจัยยังมีความสนใจศึกษาแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสเป็นอย่างไรเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในสถานศึกษานำไปประกอบการวางแผนพัฒนาประสิทธิภาพของการบริหารกิจการนักเรียนให้มีประโยชน์ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบ (Mixed method) โดยเป็นการผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งเป็นการผสมผสานในระดับข้อมูลในการวิเคราะห์ตัวแปรต้น (Independent Variables) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) และกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงปริมาณและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากร (Population) การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนรวมทั้งสิ้น 779 คน จากโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 45 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง (Sample group) ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู รวมทั้งสิ้น 254 คน จากโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (ธีรวิทย์ เอกะกุล, 2543, หน้า 46) โดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive Select) ผู้บริหารจำนวน 5 คน ครู จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน เป็นผู้บริหารโรงเรียนวิทย์ฐานะเขี้ยวชาญ จำนวน 1 คน ผู้บริหารโรงเรียนวิทย์ฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 4 คน ครูผู้รับผิดชอบการบริหารงานกิจการนักเรียน จำนวน 3 คน และครูผู้ได้รับรางวัลคุณธรรม จำนวน 2 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ทและแบบตรวจสอบรายการ โดยจำแนกเนื้อหาในการสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ ได้แก่ ด้านงานแนะแนว ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านโครงการพิเศษ ด้านงานปกครอง ด้านงานสวัสดิการนักเรียน นำไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือกับผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ถึง 1.0 ผลที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.6-1.0 ทุกข้อซึ่งถือว่าแบบสอบถามใช้ได้ นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1971, p. 16) โดยนำเครื่องมือแบบสอบถามไปทดสอบ Try-out กับผู้บริหารและครูซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง 30 คน นอกเขตพื้นที่การศึกษาวิจัย จากนั้นนำมาคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ได้

ค่าเท่ากับ 0.96 และค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.3 ทุกข้อ ถือว่าแบบสอบถามใช้ได้และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ผู้วิจัยนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา (Advisor) จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ นำไปใช้เก็บข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ระดับปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 วิธีการวิเคราะห์แบบอุปนัย (Analytic Induction) วิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงปริมาณ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การพรรณนาจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพคือ การพรรณนาจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างลักษณะเป็นข้อเสนอแนะทางการบริหารกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4

4. สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม

การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4	ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียน			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านงานแนะแนว	4.33	0.51	มาก	4
2. ด้านกิจกรรมนักเรียน	4.66	0.20	มากที่สุด	2
3. ด้านโครงการพิเศษ	3.49	0.74	ปานกลาง	5
4. ด้านงานปกครอง	4.67	0.28	มากที่สุด	1
5. ด้านสวัสดิการนักเรียน	4.37	0.27	มาก	3
โดยภาพรวม	4.30	0.48	มาก	

สรุปเป็นรายด้านดังนี้

1.1 ด้านงานแนะแนว พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม มีระดับ

ปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนส่งเสริมและตระหนักถึงการบริการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาด้านต่างๆ อย่างเหมาะสม ($\bar{x} = 4.57$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนตระหนักถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการนักเรียนให้กับผู้ปกครองและชุมชนเสมอ ($\bar{x} = 4.18$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนเล็งเห็นความสำคัญและให้มีการสนับสนุนดำเนินงานแนะแนวแก่นักเรียนเป็นประจำต่อเนื่องทุกปีการศึกษา ($\bar{x} = 4.10$) ตามลำดับ

1.2 ด้านกิจกรรมนักเรียนพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม มีระดับปฏิบัติการในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนตระหนักถึงการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน ($\bar{x} = 4.89$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนตระหนักให้มีการเชิญผู้ปกครองและบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.50$) ตามลำดับ

1.3 ด้านโครงการพิเศษ พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมมีระดับปฏิบัติการปานกลาง ($\bar{x} = 3.49$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมอบรมการเป็นอาสาจราจร จากสถานีตำรวจภูธร ($\bar{x} = 3.66$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือโรงเรียนตระหนักถึงการรายงานผลการดำเนินงานทุกปี ($\bar{x} = 3.38$) ตามลำดับ

1.4 ด้านงานปกครองพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม มีระดับปฏิบัติการในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือโรงเรียนสนับสนุนและตระหนักถึงการประสานงานกับครูที่ปรึกษาในการแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 4.87$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการจัดทำแผนการดำเนินงานและขอขยายหน้าที่งานปกครองที่เป็นธรรม ($\bar{x} = 4.67$) ตามลำดับ

1.5 ด้านสวัสดิการนักเรียนพบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม มีระดับปฏิบัติการในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการบริการน้ำดื่มให้นักเรียนสะอาดและเพียงพอต่อความต้องการภายในโรงเรียน ($\bar{x} = 4.84$) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนตระหนักถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการนักเรียนให้กับผู้ปกครองและชุมชนเสมอ ($\bar{x} = 4.18$) ตามลำดับ

2. แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีดังนี้

2.1 ด้านงานแนะแนวโรงเรียนควรมีการใช้ห้องพักรู้ในการให้คำปรึกษาและมุมห้องเรียนเพื่อให้คำปรึกษาแนะแนวเพื่อให้คำปรึกษา สำรวจปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนแนะแนว ตลอดจนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนตัวรายบุคคลของนักเรียนและไม่เปิดเผยข้อมูลโรงเรียนควรมีครูแนะแนวหรือวิทยากรมาให้ความรู้แนวทางในการศึกษาต่อของนักเรียนทุกปีการศึกษา โรงเรียนควรจัดให้มีป้ายนิเทศ และข่าวสารตามอาคารเรียนเพื่อประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนมารับการแนะแนวโรงเรียนควรมีหลักพรหมวิหาร 4 มาใช้ในงานแนะแนวโดยมีความเมตตา กรุณาต่อศิษย์ ประารถนาให้นักเรียนที่จบการศึกษาต่อไปเป็นคนดีมีคุณภาพ โรงเรียนควรมีการเอาใจใส่เด็กนักเรียนโดยเฉพาะช่วงม. 1-3 กำลังเข้าสู่วัยรุ่นมีการแต่งตั้งครูที่มีความถนัดมาให้คำปรึกษาด้านอารมณ์ ปัญหาครอบครัว ปัญหาวัยรุ่นสาว โรงเรียนควรจะมีคามยินดีเมื่อนักเรียนได้รับผลการแข่งขันชนะเลิศ โดยการกล่าวชื่นชมให้รางวัลบริเวณหน้าเสาธงในตอนเช้าเสมอ โรงเรียนควรจะมีประสานงานกับชุมชนเพื่อกำกับติดตามความประพฤติของนักเรียนภายในโรงเรียนและจะมีครูแนะแนวมาให้คำปรึกษาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยใจที่เป็นกลางไม่เอนเอียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

2.2 ด้านกิจกรรมนักเรียน อันดับแรก โรงเรียนควรมีการจัดทำแผนดำเนินกิจกรรมนักเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนักเรียน ตามระเบียบโดยการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและชุมชนทราบ ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนด้านอาชีพตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนควรส่งเสริมการศึกษาฐานกิจกรรมสถานนักเรียนจากโรงเรียนต้นแบบเพื่อนำมาปรับใช้โดยการดำเนินกิจกรรมจะให้นักเรียนเป็นคนดำเนินการ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่สนองความต้องการของนักเรียนโดยให้นักเรียนเป็นผู้เสนอกิจกรรมทุกปีการศึกษา โรงเรียนควรจะมีกิจกรรมที่ส่งเสริมกิจกรรมเพื่อคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนโดยเน้นด้านวิชาการตามวันสำคัญต่างๆ

2.3 ด้านโครงการพิเศษ อันดับแรก โรงเรียนควรจะมีแผนการดำเนินงานโครงการพิเศษเพื่อพัฒนาสถานศึกษา โรงเรียนควรจะมีโครงการพิเศษที่เน้นคุณธรรมจริยธรรมบรรจุลงในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี โรงเรียนควรจะมีเน้นการปฏิบัติโครงการพิเศษที่เป็นรูปธรรมชัดเจนอย่างต่อเนื่องเช่นการพานักเรียนไปวัดทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา ไปใส่ชุดปฏิบัติธรรมทุกวันพระ โรงเรียนควรมีจัดกิจกรรมที่เป็นโครงการพิเศษที่เกี่ยวกับ เน้นการเป็นผู้นำ เน้นการทำงานเพื่อฝึกนักเรียนให้ทำงานเป็น เช่น ด้านอาชีพต่างๆ งานฝีมืองานเกษตร เป็นต้น ดำเนินการและสรุปผล

2.4 ด้านงานปกครอง อันดับแรก โรงเรียนควรจัดให้มีการทำแผนการดำเนินงานและขอบข่ายหน้าที่งานปกครองแต่งตั้งคำสั่งครูฝ่ายปกครองจากคุณวุฒิความสามารถและประสบการณ์โรงเรียนควรจะมีจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนของโรงเรียนแต่ละโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติของนักเรียน โดยยึดจากระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการโรงเรียนควรจะมีสนับสนุนคู่มือให้นักเรียนส่งเสริมการจัดอบรมและควบคุมดูแลความประพฤติของนักเรียนภายในสถานศึกษาและ

2.5 ด้านสวัสดิการนักเรียน อันดับแรก คือโรงเรียนควรจะมีการจัดทำแผนการปฏิบัติการงานสวัสดิการนักเรียนทุกโรงเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมการจัดห้องน้ำเพื่อให้เพียงพอแก่นักเรียนจัดหา น้ำดื่มสะอาดให้นักเรียนอย่างเพียงพอภายในบริเวณโรงเรียนและชั้นเรียนตามความเหมาะสมโรงเรียนควรมีห้องสมุดไว้บริการนักเรียนในการยืมหนังสือและสืบค้นข้อมูลและใช้เป็นห้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนควรมีแผนการดำเนินการในการคัดกรองนักเรียนยากจนยากจนพิเศษเพื่อขอรับทุนเสมอภาคทุกปีการศึกษา

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผู้วิจัยจะได้นำเสนอประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาวิจัย ความคิดเห็นของผู้บริหารหรือระดับปฏิบัติของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านงานแนะแนว ด้านกิจกรรมนักเรียน ด้านโครงการพิเศษ ด้านงานปกครอง และด้านสวัสดิการนักเรียน พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมมีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีระดับปฏิบัติการอยู่ในระดับมากขึ้นไปเกือบทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีการนำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้และปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานปกครอง เป็นด้านที่มีระดับปฏิบัติการเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนสูงสุดอันดับแรก ระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสเล็งเห็นถึงปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อลดการประพฤติดีที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ระเบียบวินัยภายในโรงเรียน เนื่องจากนักเรียนที่อยู่ในชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกำลังอยู่ในวัยรุ่นและเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อผู้บริหารและครูผู้เกี่ยวข้องจึงเล็งเห็นความสำคัญในจุดนี้ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้ใช้หลักธรรมในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยเฉพาะการนำหลักพรหมวิหาร 4 คือ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา และนำมาบูรณาการกับหลักการบริหารและนโยบายของสำนักงานเขตโดยจะเห็นได้ว่าผลการศึกษางานวิจัยตอบสนองสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นโดยทั่วไปในโรงเรียนขยายโอกาสสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และผลการศึกษากิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ข้อที่มีค่าระดับปฏิบัติการมากที่สุด คือ โรงเรียนสนับสนุน

และตระหนักถึงการประสานงานกับครูที่ปรึกษาในการแก้ปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล การวิจัยที่สอดคล้องเรื่องแรกเป็นการนำหลักพรหมวิหาร 4 ในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส, สุนทร สายคำ และบุญญาพงษ์ ดวงมัลย์ (2564, หน้า 250-251) ได้วิจัย เรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีการปฏิบัติ มากที่สุดคือ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักอุเบกขา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ แนวทางการพัฒนา ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาคือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเมตตาต่อบุคลากรปรารถนาให้ทุกคนมีความสามัคคีเป็นผู้มีเหตุผล 2) ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้การช่วยเหลือบุคลากรตามความเหมาะสมเสียสละปฏิบัติตนและปฏิบัติงานด้วยความเสมอต้นเสมอ ปลายเป็นแบบอย่างที่ดี 3) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากรวางตน เหมาะสมยกย่องชื่นชมบุคลากรแสดงความยินดีจากใจจริงประกาศเกียรติคุณให้คนอื่น ๆ รู้และเอาแบบ อย่าง 4) ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางตนอยู่บนพื้นฐานความยุติธรรมปฏิบัติงานตามหลักคุณธรรมจริยธรรม มีใจเป็นกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยที่เป็นผลการศึกษาของระดับปฏิบัติการมากที่สุด คือ ด้านงาน ปกครอง ที่สามารถแก้ปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนได้เช่นเดียวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลัก พรหมวิหาร 4 เรื่องนี้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gunderson (2015) พบว่า ศึกษาการใช้การประชุม สร้างสรรค์ในโรงเรียนซึ่งเรียกชื่อเฉพาะว่า การประชุมกลุ่มครอบครัวในการศึกษาแก้ปัญหาเด็กนักเรียน หนีเรียน โดยให้ผู้ปกครองที่มีลูกหลานหนีเรียนได้เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัวประกอบด้วยกลุ่มเสี่ยงต่ำกลุ่มเสี่ยงปานกลางและกลุ่มเสี่ยงสูง โดยกลุ่มเสี่ยงต่ำเป็น กลุ่มนักเรียนที่เคยได้รับการลงโทษจากทางโรงเรียนกลุ่มเสี่ยงปานกลางนักเรียนเคยได้รับการลงโทษจาก ทางโรงเรียนบ้างและกลุ่มเสี่ยงสูงนักเรียนเคยได้รับการลงโทษจากโรงเรียนอย่างรุนแรงในการประชุม ผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม การประชุมมีลักษณะเป็นกันเองยอมรับฟังซึ่งกันและกันทุกคนมีสิทธิแสดง ความคิดเห็นในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหานักเรียนหนีเรียนของนักเรียนผู้ปกครองได้รวมพลังที่จะสร้างสรรค์ ครอบครัวและได้ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนโรงเรียนได้ให้โอกาสครอบครัวต่างๆ เสนอแนวคิดที่เป็น ประโยชน์อันจะนำไปสู่ข้อสรุปเพื่อเป็นแนวปฏิบัติของทางโรงเรียนต่อไปกระบวนการประชุมผู้ปกครอง ซึ่งเป็นกระบวนการที่เรียบง่ายผลการดำเนินการเป็นพลวัตมีผลทางบวกต่อนักเรียนครอบครัวและทาง โรงเรียนยังมีผลสำคัญต่อการมาโรงเรียนของนักเรียนซึ่งวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวมีประสิทธิภาพดีกว่ารูปแบบ การแก้ปัญหาหนีเรียนในปัจจุบัน

2. แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 ของโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานบริหาร

งานกิจการนักเรียนส่วนใหญ่ได้เสนอแนวทางไว้หลายประเด็นซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นสำคัญไว้ ดังนี้

2.1 ด้านงานแนะแนว โรงเรียนควรส่งเสริมการใช้ห้องเรียนให้คำปรึกษาแนะแนวด้วยความเมตตาต่อนักเรียนทุกคน และโรงเรียนประสานงานความร่วมมือกับชุมชนอยู่เสมอติดตามประเมินผลพฤติกรรมของนักเรียน

2.2 ด้านกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนควรจัดให้มีการจัดทำแผนดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนโดยเน้นการบริหารงานกิจการนักเรียนและวันสำคัญต่างๆ เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ด้านโครงการพิเศษ โรงเรียนควรจัดให้มีแผนการดำเนินงานโครงการพิเศษ โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่เป็นโครงการพิเศษที่เน้นอาชีพวิชาการ

2.4 ด้านงานปกครอง โรงเรียนกำหนดการทำการดำเนินงานด้านงานปกครอง โรงเรียนควรประสานตักเตือนตักเตือนนักเรียนทำความดีโรงเรียนควรแต่งตั้งคณะทำงานกำกับดูแลความประพฤติ

2.5 ด้านงานสวัสดิการนักเรียน โรงเรียนควรจะมีการจัดทำแผนงานสวัสดิการนักเรียน โรงเรียนกำหนดแผนการดำเนินการในการคัดกรองนักเรียนยากจน ยากจนพิเศษเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดสรรครูที่ตามกลุ่มสาระวิชาสังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มสาระที่ขาดแคลนเพื่อช่วยบริหารจัดการงานกิจการนักเรียนมายังโรงเรียนขยายโอกาสมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสควรแต่งตั้งคำสั่งการปฏิบัติงานด้านต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมตามคุณวุฒิและประสบการณ์ สามารถเข้าถึงนักเรียนได้ทุกกลุ่มทุกวัย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 โรงเรียนควรให้ความสำคัญด้านโครงการพิเศษมากยิ่งขึ้นของการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4

2.2 โรงเรียนควรเล็งเห็นความสำคัญและให้มีการสนับสนุนด้านงานแนะแนวแก่นักเรียนเป็นประจำต่อเนื่องทุกปีการศึกษา

2.3 โรงเรียนควรตระหนักให้มีการเชิญผู้ปกครองและบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของนักเรียนตามความเหมาะสม

2.4 โรงเรียนควรตระหนักถึงการรายงานผลการดำเนินงานทุกปี

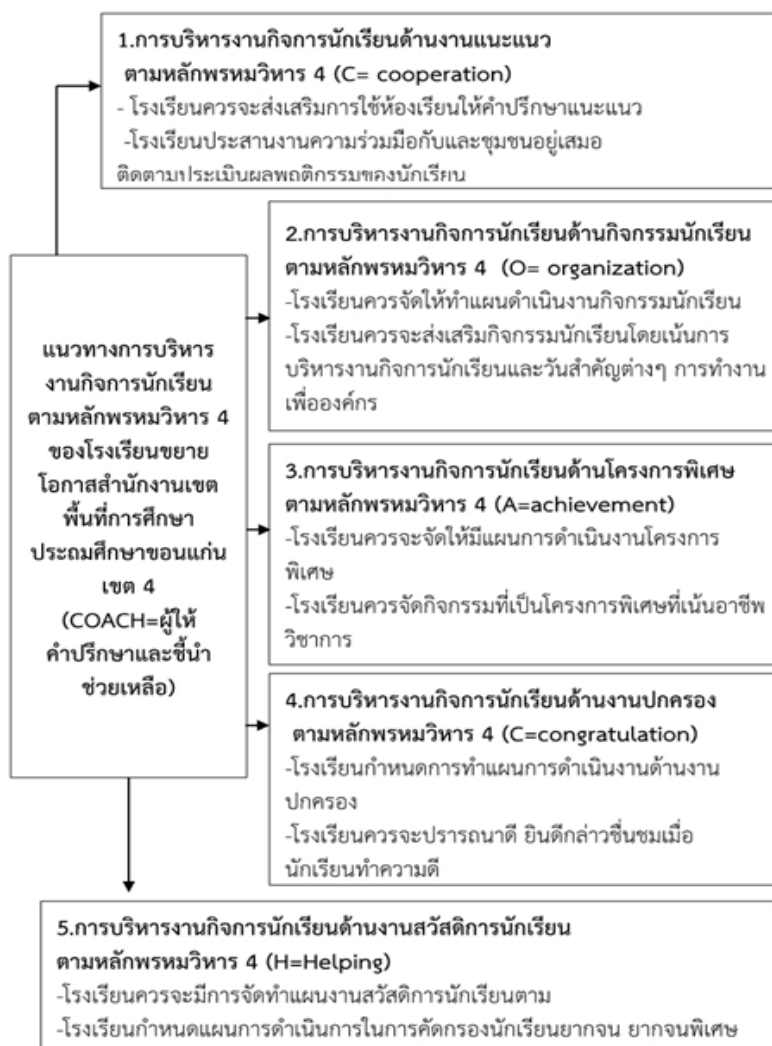
2.5 โรงเรียนควรจัดให้มีการจัดทำแผนการดำเนินงานและขอบข่ายหน้าที่งานปกครองอย่างเที่ยงธรรม

2.6 โรงเรียนควรตระหนักถึงการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการนักเรียนให้กับผู้ปกครองและชุมชนเสมอ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำงานวิจัยการบริหารงานกิจการนักเรียนในรูปแบบงานวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักพรหมวิหาร 4 (Research and Development, R & D)

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กิติมา ปรีดีดีลิก. (2532). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: อักษรภาพพัฒน์.
- ธีรวิทย์ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- พระครูปลัดบุญช่วย โชติวิโส, สุนทร สายคำ และบุญญาพงษ์ ดวงมัลย์. (2564). การพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักพรหมวิหาร 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. *Journal of Modern Learning Development*, 6(1), 250-251.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*. เข้าถึงได้จาก <https://person.mwit.ac.th/01-Statutes/NationalEducation.pdf>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. (2562). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2562*. เข้าถึงได้จาก https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=4004
- Cronbach, L. J. (1971). *Essentials of psychological testing*. (5th ed). New York: Harper & Row.
- Gunderson, J. (2015). *Family group conference: An innovative approach to truancy in schools. A case study*. Retrieved from <http://digitallibrary.usc.edu/cdm/ref/collection/p15799coll16/id/77364>

ความงาม: คุณค่าของสตรี*

Beauty: value of women

พระบุญเลี้ยง สุขพิพัฒน์, จรัส ลีกา, พระธวัชชัย ฐิตญาโณ (มุงคุนคำชาว),
พระใบฎีกาอนุพงษ์ สุขเมธ (อาจมุงคุน) และพระครูกิตติโพธิสาร กิตติปัญโญ (ช่วยหาญ)

Phra Boonling Sookphipat, Jaras Leeka, Phra Tawatchai Thitayano (Mungkunkamchao),

Phra Baidika Anuphong Sumedhoand (Artmungkun)

and Phrukru Kittiphotisarn Kittipanyo (Chuaiham)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: jaras.0809@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอถึงความงามที่เป็นคุณค่าของสตรี พบว่า ความงามของสตรีเป็นสัญลักษณ์ของความสมบูรณ์ที่เป็นแรงกระตุ้นให้ความพึงพอใจแก่ผู้พบเห็น และมีเกณฑ์ตัดสินความงามของสตรี โดยมีเกณฑ์ดังนี้ 1) กลุ่มจิตนิยม จะตัดสินความงามของสตรีด้วยกระบวนการของจิตที่ใช้วิธีอัตวิสัยเป็นเกณฑ์ตัดสินที่เป็นความรู้สึกของปัจเจกบุคคล 2) กลุ่มวัตถุนิยมจะตัดสินความงามของสตรีโดยใช้วิธีปรัยด้วยยึดมาตรฐานความงามแบบสากลที่ถูกกำหนดขึ้นในยุคนั้นๆ เช่น เบญจกัลยาณี และ 3) กลุ่มสัมพัทธนิยม ให้เหตุผลว่า ความงามไม่ใช่ความรู้สึกทางสุนทรียะที่เกิดขึ้นโดยตรงแก่ผู้รับรู้ และไม่ใช่อุปสรรคของรูปร่างหน้าตาที่มีลักษณะเป็นสิ่งสมบูรณ์ แต่ความงามคือ ความสามารถของคุณสมบัติที่เป็นคุณค่าดั้งเดิมของวัตถุที่ทำให้เกิดคุณค่าตามสัญญาตามผู้รับรู้ และความงามนั้นไม่ใช่สิ่งที่มีค่าในตัวเอง แต่มีลักษณะในเชิงสัมพันธ์กับความรู้สึกของผู้รับรู้ด้วย ในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงความงามของสตรีไว้ 2 ลักษณะ คือ 1) ความงามภายนอก ที่เกิดจากรูปร่างของร่างกายที่กำหนดไว้ เช่น เบญจกัลยาณี และ 2) ความงามภายใน เป็นความงามที่สัมผัสไม่ได้เพราะเป็นนามธรรม แต่สามารถแสดงออกมาให้เป็นรูปธรรมโดยผ่านกายสุจริตและวจีสุจริต

คำสำคัญ: ความงาม; คุณค่า; สตรี

*ได้รับบทความ: 31 มกราคม 2565; แก้ไขบทความ: 15 มีนาคม 2565; ตอปรับตีพิมพ์: 29 เมษายน 2565

Abstract

This academic paper aims to present the beauty that is the value of women, it is found that the women's beauty is a symbol of perfection that motivates the satisfaction of the viewer and uses the criteria to judge women's beauty as follows: 1) the idealism judges women's beauty through a subjective mental process of judgment based on individual feelings 2) the materialism judges the beauty of women through objective methods by adhering to international standards of beauty that have been established in that era such as the five feminine charms, etc; and 3) the relativism argues that beauty is not an aesthetic feeling that occurs directly to the perceiver and it is not a feature of the appearance that looks like an absolute thing, but beauty is the ability of the intrinsic qualities of an object to instill instinctive value to the perceiver and beauty is not something that has value in itself, but in relation to the feelings of the perceiver. In Buddhism, there are two types of women's beauty: 1) external beauty is the beauty that arises from the shape of the body that is defined as the five attributes of a beautiful woman and 2) inner beauty is the beauty that cannot be felt because it is abstract, but can be expressed in a tangible form through good conduct in act and good conduct in word, etc.

Keywords: Beauty; Value; Women

1. บทนำ

ความสวยความงามกับผู้หญิงถือได้ว่าเป็นของคู่กันมาตั้งแต่ยุคโบราณกาลจวบจนถึงปัจจุบัน ดังคำสุภาษิตไทยซึ่งได้ยืมนานาน และเชื่อว่ายังใช้ได้ดีในยุคปัจจุบัน ที่ว่าคำสุภาษิตที่ว่า “ไถ่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง” ดูจะเป็นการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสวยงามกับผู้หญิงได้เป็นอย่างดี แต่หากย้อนถามผู้หญิงทั้งหลายว่าทำไมถึงต้องสวย สวยไปเพื่อใคร อย่างไรถึงเรียกว่าสวย และใครเป็นผู้กำหนดว่าอย่างนั้นอย่างนี้ ถึงจะเรียกว่าสวยเราจะได้อะไรบ้าง (กษกรณ เสรีฉันทฤกษ์, 2550, หน้า 1) และในทางวิทยาศาสตร์มองว่าการที่คนเราจะเกิดมามีรูปร่างหน้าตาดีหรือไม่ ขึ้นอยู่กับลักษณะพันธุกรรมที่ถูกถ่ายทอดมาจากพ่อแม่ด้วยความเข้าใจดังกล่าวนี้อย่างนี้ จึงทำให้หลายคนคิดว่า การที่เกิดมาไม่สวยเป็นเพราะพันธุกรรมของตนเป็นเช่นนั้น และการจะเปลี่ยนรูปร่างหน้าตาให้ดูดีขึ้นโดยวิธีธรรมชาติ ก็ไม่สามารถทำได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ศัลยกรรมความงามกลายเป็นคำตอบให้กับคนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงรูปร่างหน้าตาของตนเอง เพื่อให้ได้มาซึ่งรูปร่างหน้าตาที่สวยงามและในยุคจารีตประเพณี

(ยุคอดีตก่อน พ.ศ. 2411) การเปลี่ยนแปลงวาทกรรมความงามในยุคจารีตประเพณีจะเด่นชัดในมิติชนชั้นและเชื้อชาติ กล่าวคือสังคมไทยยังเป็นสังคมศักดินาการแสดงออกของความงามทั้งภายนอกและภายในสามารถแบ่งแยกถึงความเป็นชนชั้นสูงหรือไพร่ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ความเหนือกว่าของเชื้อชาติหนึ่งยังมีอิทธิพลต่อความงามของผู้หญิงในยุคจารีตนี้ด้วย ตัวอย่างความงามของผู้หญิงที่ถือเป็นมายาคติความงามแสดงออกถึงเชื้อชาติที่ไม่ใช่ไทยอย่างชัดเจน แต่กลับเป็นความงามแบบผู้หญิงอินเดียที่ในยุคนี้ถือว่าเป็นชาติที่ยิ่งใหญ่เนื่องจากสังคมไทยรับเอาความเชื่อทางศาสนาจากอินเดียเป็นส่วนมาก (กชกรณ เสรีฉันทฤกษ์, 2550, หน้า 143) จากแนวคิดนี้ทำให้รู้ว่าความงามของสตรีที่พบเห็นอาจเป็นเพียงความงามภายนอกที่ได้รับมาจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรมแต่เมื่อสตรีคนนั้นได้แสดงออกถึงความเป็นผู้มีกิริยามารยาทอ่อนหวานก็จะรู้ได้ทันทีว่าสตรีคนนี้มาจากตระกูลผู้ดีที่มีงามทั้งภายในและภายนอกดังคำโบราณที่ว่า “สวยแต่รูปไม่หอม”

นอกจากนี้ ยังพบว่าในโลกยุคใหม่ความงามสามารถกำหนดได้ตามใจปรารถนาของผู้คนที่กำลังทรัพย์ และพอใจด้วยวิธีการศัลยกรรมโดยมีเหตุปัจจัยหลายประการที่นำไปสู่การทำศัลยกรรม เนื่องจากในปัจจุบันมีคลินิก ศัลยกรรมความงามเกิดขึ้นมากมาย มีการโฆษณาทุ่มทุนจ้างดารามาเป็นพรีเซ็นเตอร์แข่งขันกันลดราคา จัดโปรโมชั่น ไม่ว่าจะในสื่อหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุหรือในนิตยสาร และสื่อโซเชียลเน็ตเวิร์ค โดยมุ่งเน้นแต่การพัฒนาความงามภายนอกทำศัลยกรรมความงามเป็นการส่งเสริมให้คนยึดติดอยู่แต่รูป หลงมัวเมาอยู่กับสิ่งที่ไม่เที่ยง เพราะความงามที่ได้รับจากการทำศัลยกรรมความงามไม่สามารถคงทนอยู่ได้ตลอดไป ย่อมเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา แตกต่างจากการพัฒนาความงามภายในหรือจิตใจ ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ซึ่งความงามนี้จะอยู่คงทนและยั่งยืน การทำศัลยกรรมความงาม คนที่ต้องการจะทำว่าถ้าจะทำก็ต้องยอมรับความเสี่ยงให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นความเสี่ยงจากการแพ้ยา สารเคมี เสี่ยงกับผลที่ออกมาไม่เป็นไปตามความต้องการ และต้องยอมรับให้ได้ว่า สิ่งที่คุณทำออกมาแล้วนั้นมันจะไม่คงอยู่ในสภาพนั้นตลอดไป ย่อมเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา (จงจิต พานิชกุล, 2557, หน้า 56) ความงามคือสิ่งที่มีอยู่ในเนื้อตัว เป็นความสมบูรณ์อันเกิดจากรูปร่าง รูปทรง สีสนั ที่ประสานกันเข้าอย่างกลมกลืนมีความสมดุลและความงามคือความรู้สึกเปลितเปลิบ โดยจิตจะสร้างต้นแบบแห่งความงามขึ้นสิ่งใดมีลักษณะใกล้เคียงกับต้นแบบ สิ่งนั้นถือว่าเป็นความงาม (เชมจิต ศรีบุญนาท, 2542, หน้า 4) ในเรื่องความงามที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่สตรีพึงให้ความสนใจ ความงามของสตรีในประเทศไทยก็ถือเป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน เพราะค่านิยมแห่งความงามของสตรีไทยนั้นต่างก็มีคุณค่าและรูปแบบแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ความงามที่สตรีให้ความสนใจ ส่วนมากมุ่งเน้นไปในเรื่องความงามทางกายและมุ่งไปในทางกามกิเลสตามที่ตนปรารถนาเพียงอย่างเดียว โดยการมุ่งรับเอาแต่กระแสของวัฒนธรรมตะวันตกหลังไหลเข้ามา ทำให้บทบาทของสตรีในปัจจุบันแตกต่างจากสตรีในสมัยก่อนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณค่าทางด้านศีลธรรมทำให้สตรีมีคุณค่าลดต่ำลง เพราะขาดความสนใจในคำสอนระเบียบปฏิบัติ

วัฒนธรรมอันดีงาม

ดังนั้น ผู้เขียนจึงมีความต้องการที่จะนำเสนอถึง ความงาม: คุณค่าของสตรี เพราะความงามของสตรีเป็นสัญลักษณ์ของความสมบูรณ์ที่เป็นแรงกระตุ้นให้ความพึงพอใจแก่ผู้พบเห็น นอกจากนี้เมื่อนำเกณฑ์ตัดสินจากทฤษฎีของกลุ่มจิตนิยม กลุ่มสัมพัทธนิยม มาเป็นเกณฑ์ตัดสินความงามของสตรีจะมีคำตอบได้อย่างไร รวมถึงในมุมมองของพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึง และมีท่าทีต่อความงามของสตรีไว้อย่างไรบทความวิชาการนี้จะให้คำตอบที่เป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการแก่ผู้สนใจต่อไป

2. ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับความงาม

ความงามในทางปรัชญาได้ให้นิยามไว้หลายความหมาย เช่น ความงามคือความจริงเป็นสัญลักษณ์ของความสมบูรณ์ที่เลิศและเป็นแรงกระตุ้นความคิด และให้ความพึงพอใจแก่เราเสมอ (พวง มินอก, 2539, หน้า 258) ความงามคือสิ่งที่มีอยู่ในเนื้อวัตถุ เป็นความสมบูรณ์อันเกิดจากรูปร่าง รูปทรง สีสัมผัสที่ประสานกันเข้าอย่างกลมกลืนมีความสมดุลและความงามคือความรู้สึกพลัดพลิน โดยจิตจะสร้างต้นแบบแห่งความงามขึ้น สิ่งใดมีลักษณะใกล้เคียงกับต้นแบบ สิ่งนั้นถือว่าเป็นความงาม (เชมจิต ศรีบุญนาท, 2542, หน้า 4) ความหมายของคำที่เกี่ยวข้องกับความงามไว้ เช่น กัลยาณี หมายถึง นางงาม หญิงงามหญิงที่มีคุณธรรมน่าเชื่อถือกัลยาณชน หมายถึง คนประพฤติดีงาม คนดี กัลยาณธรรม หมายถึง ธรรมอันดี ธรรมดีงาม ธรรมของกัลยาณชน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2557, หน้า 11) ความหมายของคำว่า กัลยาณ หมายถึง ความดี ความงาม ความประเสริฐ เชม หมายถึง เกษม ดี งาม เจริญ ปลอดภัย สบายปลอดภัย เช่น ขยติ เอตถอสุกนติ เข ที่เป็นที่สิ้นไปแห่งความไม่งาม โสภา หมายถึง ความงาม เช่น สุนทร ภาติ ทิปปัตติ โสภา ภาวะที่รุ่งเรืองดี (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช), 2550, หน้า 157)

ความงามทางพุทธศาสนานั้นถือว่าเป็นความงามที่มีคุณค่าอย่างมาก เพราะหลักคำสอนจะมุ่งเน้นให้สตรีมีทั้งความงามภายนอกและความงามภายในอย่างแท้จริง ความงามยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ความงามภายนอกหรือความงามทางกาย เป็นความงามของรูปทรงที่กำหนดเรื่องราวหรือเกิดจากการประสานกลมกลืนกันของทัศนธาตุและความงามภายในหรือความงามแห่งจิตใจ เป็นความรู้สึกที่แสดงออกมาจากภาวะจิตใจที่สงบ มีสันติ (พระมหาทวี มหาปญโญ, 2555, หน้า 16) ซึ่งสามารถอธิบายได้ ดังต่อไปนี้

1. ความงามภายนอก นักปรัชญาที่มีแนวคิดแบบวัตถุนิยม หรือสสารนิยม เห็นว่าความงามไม่ได้มีอยู่จริงในสิ่งใดในโลกนี้ แต่เป็นการที่มนุษย์ให้คุณค่าแสดงออกมาเป็นความรู้สึกว่าชอบ หรือไม่ชอบ โดยไม่มีเกณฑ์การตัดสินที่ตายตัว ขึ้นอยู่กับความรู้สึกและการตัดสินใจของแต่ละบุคคลความงาม หมายถึง สิ่งที่สร้างความพึงพอใจ ความชอบให้แก่จิตใจ โดยรับรู้ความรู้สึกที่เกิดจากอายตนะทั้ง 6 ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ (พระพิริยสิริ ปิยสิโร (ลักขร), 2550, หน้า 7) ส่วนในทางพุทธศาสนานั้นมองว่าความงาม

ภายนอกเป็นความงามทางด้านวัตถุ เป็นผลของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันระหว่างคุณภาพหรือคุณสมบัติของวัตถุกับกิเลส คือความยินดีพอใจเป็นต้น ซึ่งมีอยู่ในจิตใจหรือในสันดานของคนแต่ละคน จึงมีความรู้สึกเรื่องความงามของวัตถุแตกต่างกันไป ตามอิทธิพลของกิเลสของแต่ละคน สำหรับคนที่ไม่มิกิเลส ก็จะไม่มีความรู้สึกเรื่องความงามทางวัตถุเลย ฉะนั้น ความงามในมิติทางโลกหรือความงามทางวัตถุ พุทธศาสนาถือว่าเป็นจิตวิสัยกล่าวคือความงามไม่มีจริง แต่กล่าวถึงเรื่องนี้ไปตามภาษาหรือการบัญญัติของโลกเท่านั้น และเมื่อความงามทางวัตถุไม่มีจริง หรือกล่าวสั้นๆ ว่าไม่จริง จึงเป็นสิ่งที่ไม่มีคุณค่าหรือไม่มีประโยชน์ต่อชีวิตเพราะพุทธศาสนาถือว่าสิ่งที่จริงเท่านั้นจึงมีประโยชน์ (พระมหารังสรรค์ กิตติปัญโญ (ใจหาญ), 2553, หน้า 93) อาจกล่าวได้ว่า ความงามภายนอก เป็นความงามที่สามารถพบเห็นได้ทันที เพราะงามภายนอกนี้เป็นสิ่งที่ติดตัวมาแต่กำเนิด บุคคลที่เกิดมานั้น จะงามหรือไม่งามมักเชื่อกันว่าเป็นผลแห่งบุญกุศลที่สั่งสมไว้ในชาติก่อน ความงามภายนอกเป็นความงามที่รับรู้ได้จากสัมผัสทางประสาททั้ง 5 และการให้ค่านิยมของคนในสังคมนั้นว่ารูปร่างกายอย่างนี้ๆ จึงเรียกว่างาม ความงามลักษณะนี้จึงมีหลากหลายตามแต่ละสังคมกำหนด

2. ความงามภายใน เมื่อกล่าวถึงความงามภายใน ผู้คนมักนึกถึงแต่เรื่องของนามธรรม สัมผัสไม่ได้ เป็นเรื่องของจิตใจ ความรู้สึกนึกคิด ยากที่จะรับรู้ แต่แท้จริงแล้วความงามภายในสามารถแสดงออกมาให้เป็นรูปธรรมได้ เช่น การมีกิริยามารยาทดี แสดงออกด้วยการกระทำที่นอบน้อม มีสัมมาคารวะ ดังเช่นคำกล่าวของท่านพุทธทาสภิกขุ กล่าวไว้ในหนังสือ “ศิลปะแห่งชีวิต” ตอนหนึ่งว่า ให้มีความงดงามในการกระทำทางฝ่ายจิตวิญญาณมากกว่าทางฝ่ายวัตถุ ท่านแต่งตัวงามมันก็คือความงามทางฝ่ายวัตถุ ท่านมีมารยาทงาม ก็คือความงามทางฝ่ายจิตฝ่ายวิญญาณ หรือฝ่ายธรรมะ มันไม่ได้มีอะไรเพียงแค่ฝ่ายวัตถุอย่างเดียว คนเราคนหนึ่งๆ ประกอบด้วยวัตถุ คือร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นนามธรรม มันไม่ได้มีอะไรเพียงแค่ฝ่ายวัตถุฝ่ายเดียว คนเราคนหนึ่งๆ ประกอบด้วยวัตถุ คือร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นนามธรรม มันสัมพันธ์กันให้เกิดการกระทำ เกิดการเป็นอยู่ทั้งงามพร้อมกันไปทั้งร่างกายและทั้งทางจิตใจและสิ่งที่เรียกว่าความงามทางโลก อันเป็นความหลงใหลไปตามโมหะ ของคนในโลกที่หลงใหลในความงาม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย เดียวงามอย่างนั้น เดียวงามอย่างนี้มันไม่เป็นไปเพื่อปอกติสุข แล้วโดยมากมันงามเพื่อยั่ว เพื่อหลอก คือใช้ความงามเป็นเหยื่อสำหรับตกเบ็ดแก่กันและกัน ความงามอย่างนี้เป็นอันตราย เป็นความงามอย่างโลกที่เขาหลงใหลชอบใจกันตามประสาโลกที่มีโมหะ หรือความโง่เป็นสมุฏฐาน (พุทธทาสภิกขุ, 2543, หน้า 32) และเป็นความงามที่อยู่ที่จิตเป็นสำคัญ เพราะเหตุว่าเมื่อจิตดี คือเป็นกุศลจิต ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามก็ชื่อว่างาม เพราะงามด้วยความดี ในขณะที่กุศลธรรมเกิดขึ้นเป็นไป แต่เมื่อจิตไม่ดี คือ เป็นอกุศลจิต ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามเช่นเดียวกันก็ชื่อว่าไม่งาม ยิ่งถ้าเป็นอกุศลธรรมที่มีกำลังถึงขั้นล่วงเป็นทุจริตกรรมประการต่างๆ แล้วความไม่งามยังจะส่งผลต่อภายนอกได้อีก ดังนั้น จิตจึงมีความสำคัญมาก ขึ้นอยู่กับว่าจะเป็นจิตที่ดีหรือไม่ดีจะเป็นตัวสื่อและส่งความงามออกไปกระทบผู้คนและสรรพ

สิ่งภายนอกได้

ความงามภายในถือว่าเป็นความงามที่ อยู่ທີ່จิตเป็นสำคัญ เพราะเหตุว่าเมื่อจิตดี คือเป็นกุศลจิต ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามก็ชื่อว่างาม เพราะงามด้วยความดีโดยสรุปแล้วความงามภายในที่ปรากฏในพระพุทธศาสนานั้น จำแนกออกเป็น 3 ประการ คือ ศีล สมาธิและปัญญา ที่กล่าวว่า ศีล สมาธิและปัญญาเป็นความงามนั้น เพราะบุคคลที่มีศีลย่อมมี พฤติกรรม กริยาที่งดงาม ไม่เดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ทั้งในอดีต ปัจจุบันและอนาคต ส่วนผู้ที่มีสมาธินั้นย่อมมั่งคั่งด้วยความมั่นคงของจิต ความไม่หวั่นไหวง่ายโลเล ความไม่เป็นผู้ตื่นตระหนกตกใจง่าย มีความสุขุมลุ่มลึก ยามดีใจก็ไม่ดีใจจนเกินพอดี ยามเสียใจก็ไม่พุ่มพวยจนเสียจริต เพราะสมาธิย่อมดำรงจิตให้มั่นคงแน่ว ส่วนที่งามด้วยปัญญานั้น หมายถึงความสามารถฉลาดเฉลียว ทำให้กล้าหาญในที่ท่ามกลางบริษัท เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลอื่นทั่วไป เมื่อบุคคลมีครบทั้งศีล สมาธิ และปัญญาย่อมก่อให้เกิดความงามได้จากภายใน ส่งผลให้เกิดความงามภายนอกปรากฏแก่สายตาผู้อื่นได้ด้วย (โสภิตา สัสสินทร, 2559, หน้า 50) ดังนั้น ความงามภายในเป็นความงามแห่งกิริยามารยาท และความงามแห่งภาวะจิตใจเป็นสำคัญ เพราะเหตุว่าเมื่อจิตดี คือเป็นกุศลจิต ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตามก็ชื่อว่างามทั้งภายในและภายนอกที่มีอยู่ในสตรีคนนั้นๆ

3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณค่า

คำว่า axiology ซึ่งภาษาไทยใช้ว่า คุณวิทยานั้น มาจากภาษากรีกว่า axios = มีคุณค่า หมายถึงการศึกษาถึงทฤษฎีคุณค่าต่างๆ ไปอันรวมถึงแหล่งกำเนิด ธรรมชาติ ประเภท และฐานะของคุณค่าในโลก โดยมีสาขาสำคัญอยู่ 2 สาขา คือ จริยศาสตร์ (Ethics) ซึ่งเป็นการศึกษาคุณค่าในเรื่องพฤติกรรมของมนุษย์ และสุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) ซึ่งศึกษาคุณค่าในเรื่องศิลปะในชีวิตประจำวันของเรา จะมองเห็นว่าสิ่งต่างๆ ปรากฏอยู่ 2 ลักษณะคืออย่างหนึ่งเป็นเรื่องระบบความเป็นอยู่ที่มีความสัมพันธ์กัน และอีกอย่างหนึ่งเป็นระบบคุณค่าหรืออีกนัยหนึ่ง เรามีประสบการณ์เกี่ยวกับข้อเท็จจริง สิ่งต่างๆ เหตุการณ์ การกระทำและความสัมพันธ์ต่างๆ และเรายังมีประสบการณ์เกี่ยวกับคุณค่าต่างๆ โดยเฉพาะสำคัญที่สุดคือความจริง ความดี และความงามอีกด้วยซึ่งจะได้อธิบายเนื้อหาที่เชื่อมโยงเกี่ยวกับลักษณะคุณค่าแท้คุณค่าเทียมและทัศนะความเป็นอัตวิสัยและภาววิสัยของความงาม ดังต่อไปนี้

1. คุณค่าแท้และคุณค่าเทียม (Intrinsic and Extrinsic Values) ความจริง ความดีและความงามเป็นคุณค่าที่สำคัญและเป็นคุณค่าในตัวเอง อาจเรียกได้ว่าเป็นคุณค่าแท้ (intrinsic) มีคำกล่าวว่า “สิ่งที้งดงามเป็นความเพลินใจชั่วนิรันดร์” (A thing of beauty is a joy for ever) สิ่งที่มีความงามงดงามจึงเป็นสิ่งที่น่าพึงปรารถนาและการมีประสบการณ์ต่อสิ่งนี้ย่อมเป็นแหล่งความเพลิดเพลินเป็นนิรันดร์ ค่านต์เป็นคนแรกที่เน้นความสูงส่งไร้เงื่อนไขของคุณค่าทางศีลธรรม เขาประกาศว่าความปรารถนาดี (good will) เป็นความดีชนิดไม่ต้องมีคำอธิบาย ส่องแสงได้เอง เช่น เพชรน้ำเอกที่เจดจ้าด้วยแสงของมันมีมูลค่า

ในตัวเองพร้อมมูลคุณค่าอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งเราอาจเรียกว่าเป็นคุณค่าเทียมหรือเป็นคุณค่าในฐานะเป็นเครื่องมือ คือมิใช่สิ่งที่มีค่าในตัวเองแต่เป็นเครื่องมือหรือมรรคเพื่อก้าวไปสู่จุดหมายที่สูงขึ้นและบังคับให้เราปรารถนาต่อไป (จินดา จันทรแก้ว, 2545, หน้า 4)

ส่วนความจริงเป็นคุณค่าแท้หรือไม่ ขอให้เราพิจารณาดูต่อไป ฟรานซิสเบคอน ประกาศว่า ความรู้คืออำนาจ ความรู้เป็นสิ่งที่ควรแสวงหา เพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นักมนุษยศาสตร์สามารถควบคุมพลังธรรมชาติได้ เป็นทางที่จะทำให้ชีวิตมีความสุขในทัศนะนี้ เบคอนย่อมถือว่า ความรู้มิใช่ความดีโดยตัวมันเอง แต่เป็นความดีตราบเท่าที่จะสามารถเป็นเครื่องมือของมนุษยศาสตร์เพื่อช่วยนำเขาไปพบกับความก้าวหน้าและความสุข เท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่ง คุณค่าของวิทยาศาสตร์อยู่ที่การนำไปใช้เพื่อเป้าหมายการดำรงชีวิตของคนเรา ความรู้หรือความจริงจากทัศนะนี้จึงมิใช่คุณค่าแท้ แต่เป็นคุณค่าเทียมเช่นกัน (จินดา จันทรแก้ว, 2545, หน้า 6)

2. ความเป็นอัตวิสัยและภววิสัยของความงาม เมื่อกล่าวถึงความงามแล้วก็มีคำถามที่ตามมาเสมอว่า แท้จริงแล้วความงามเป็นอัตวิสัย (Subjectivism) หรือภววิสัย (Objectivism) การที่มองสตรีคนหนึ่งว่างามนั้น ความงามเกิดจากรูปลักษณ์ของสตรีเองหรือเกิดจากผู้มอง กลุ่มที่มองว่าความงามเป็นอัตวิสัย เพราะเห็นว่า ความงามทั้งหลายไม่มีมาตรฐานที่ตายตัวหรือกฎเกณฑ์ตายตัว ไม่มีอยู่จริงในตัวเอง แต่ความงามทั้งหลายล้วนอยู่ในใจของมนุษย์เท่านั้น หรืออยู่ในจิตของมนุษย์ จึงเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า ความงามแบบจิตวิสัย ซึ่งอธิบายว่ามนุษย์แต่ละคนมีเสรีภาพที่จะตัดสินความงามหรือไม่งามได้ขึ้นอยู่กับความเห็นแต่ละคนดังที่เพลโตกล่าวว่า ความงามไม่ได้ถูกผูกขาดอยู่กับผลงานของศิลปิน ความงามมีแทรกอยู่ในงานอื่นๆ เช่น การล่าสัตว์ การก่อสร้าง การเล่นเกม และการดำรงชีวิตด้วยคุณธรรม สิ่งใดมีความงามก็เพราะสิ่งนั้นมีส่วนร่วมกับมนคติของความงาม งานด้านศิลปะเป็นสิ่งที่งามเพราะมันเลียนแบบมนคติ ความงาม งานด้านศิลปะไม่อาจนับเป็นสิ่งที่งามที่สุด ความงามที่แท้จริงอยู่ในโลกแห่งมนคติ ชีวิตอันประเสริฐคือชีวิตของผู้มีมนคติของความงาม (Plato, Symposium, Benjamin Jowett, 1893, p. 211) อย่างไรก็ตามในเชิงความงามหรือศิลปะกับเห็นว่า ความคิดในเรื่องความงามของมนุษย์เป็นอิสระไม่มีใครครอบงำหรือชี้นำความคิดได้ ดังนั้น มนุษย์อาจจะมองวัตถุสิ่งเดียวกันในมุมมองที่แตกต่างกันไปตามแต่วิสัยของตน

จากประเด็นการถกเถียงในด้านอัตวิสัยและภววิสัยหรือวัตถุวิสัยไม่สามารถหาข้อสรุปได้อย่างลงตัว จึงได้เกิดทฤษฎีที่ผนวกทั้งทางด้านวัตถุและจิตเข้าด้วยกันในการตัดสินความงาม เรียกว่า ทฤษฎีสัมพัทธนิยม (Relativism) เป็นแนวคิดที่อยู่กึ่งกลางระหว่างวัตถุวิสัยและจิตวิสัย คืออยู่กึ่งกลางระหว่างความเป็นสิ่งสมบูรณ์ของคุณสมบัติทางสุนทรียะของวัตถุ และความรู้สึกทางสุนทรียะของผู้รับรู้ที่เป็นไปอย่างอำพรางใจ ความคิดของวัตถุวิสัยและจิตวิสัย ถูกนำมาใช้ร่วมในทฤษฎีสัมพัทธนิยม ทฤษฎีนี้เห็นว่าความงามไม่ใช่คุณสมบัติของวัตถุที่มีลักษณะเป็นสิ่งสมบูรณ์ และไม่ใช่อารมณ์ความรู้สึกทางสุนทรียะที่เกิดขึ้นโดยตรงของผู้รับรู้

เพียงอย่างเดียวหนึ่ง แต่มันคือความสามารถ (Capacity, Potentiality) ของคุณสมบัติของวัตถุ (คุณค่าดั้งเดิม) อันก่อให้เกิดความรู้ทางสุนทรียะแก่ผู้รับรู้ (คุณค่าตามสัญญาญาณ) คุณค่าทางสุนทรียะไม่ใช่สิ่งที่มีค่าในตัวเองแต่มีลักษณะในเชิงสัมพันธ์ มันเป็นคุณสมบัติของวัตถุที่มีค่าอย่างหนึ่งเพราะสัมพันธ์กับความรู้สึกของมนุษย์ เปรียบดังเช่น ขนมปิงเป็นสิ่งมีคุณค่าทางโภชนาการ เพราะมีผลต่อร่างกายของมนุษย์ มันบำรุงกำลังแก่คนที่กินมัน ขนมปิงไม่ใช่สิ่งที่มีค่าในตัวเอง วัตถุทางสุนทรียะจะมีคุณค่าทางสุนทรียะเพราะมันทำให้เกิดความรู้สึกทางสุนทรียะแก่ผู้รับรู้

4. วิเคราะห์ความงาม และคุณค่าของสตรี

คุณค่าความงามของสตรีในบริบทสังคมไทยหรือสังคมโลกมีความแตกต่างหลากหลาย เนื่องจากเงื่อนไขของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง สภาพแวดล้อม และเงื่อนไขของเวลา ความงามของสังคมหนึ่งอาจไม่ใช่ความงามของอีกสังคมหนึ่ง เนื่องจากมุมมองด้านความงามเป็นมุมมองแบบอัตวิสัย ไม่ใช่วัตถุวิสัย การมองแบบอัตวิสัยที่เป็นไปตามค่านิยมของแต่ละสังคม ซึ่งสามารถเปลี่ยนไปตามกาลเวลา Scruton (2011) ให้ความเห็นว่า ไม่มีเกณฑ์ใดๆ ที่ใช้ตัดสินความงาม เพราะความงามเป็นความชื่นชอบส่วนตัว เป็นรสนิยมที่ต่างกันด้านเชื้อชาติ และความงามมีการเปลี่ยนแปลงตามโลกมนุษย์ที่เปลี่ยนไป ซึ่งสอดคล้องกับ Cortese (2004) ที่ว่ามาตรฐานความงามของผู้หญิงจะแปรเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรม เช่นหลายๆ สังคมมองว่าผู้หญิงพอมมีค่าเท่ากับความสุข แต่บางประเทศในอาณานิคมผู้หญิงเจ้าเนื้อ ดังนั้นความงามจึงเป็นเรื่องในค่านิยมของสังคม วัฒนธรรม และมีความสัมพันธ์กับอำนาจชนชั้นทางสังคม ไม่สามารถหาข้อสรุปที่ยึดลงในเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งได้อย่างลงตัวเนื่องด้วยความสุขหรือความงามของสตรีส่วนหนึ่งถูกมองว่าเป็นมายาคติ (Myth) ของคตินิยมในสังคมชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) แต่ในความเป็นจริงแล้ว ความสุขความงามเป็นสุนทรียะอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม (โสภิตา สัสสินทร, 2559, หน้า 123) ดังนั้น การที่สตรีจะมีจิตหรือปฏิบัติตนให้เป็นคนสวยหรือคนงาม จึงเป็นปฏิกิริยาตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางธรรมชาติทั้งทางร่างกายและสังคมของมนุษย์ โดยเฉพาะการตอบสนองทางสังคม มีนัยสำคัญอย่างหนึ่งคือการแสดงตัวตน และสร้างความประทับใจให้กับผู้พบเห็น ซึ่งในพระพุทธศาสนา ก็ถือว่าความงามทางร่างกายเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งของมนุษย์ ดังพระพุทธพจน์ว่า “บุคคลบางคนในโลกนี้เห็นรูปที่สูง รูปที่พอม รูปที่อ้วน รูปที่มีอวัยวะสมส่วน ถือเอาประมาณในรูปนั้นแล้ว เกิดความเลื่อมใสบุคคลนี้เรียกว่า ผู้ถือรูปเป็นประมาณ เลื่อมใสในรูป” (อภิ.ป. (ไทย) 36/172/204) เรียกว่ารูปูปปมาณิกาทิหรือรูปประมาณหมายความว่า คนบางคนในโลกนี้ถือเอารูปที่ตนพอใจ แล้วยอมทำให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสในอ้อมจิตให้เชื่อถือ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2543, หน้า 151)

ความงามนั้นมีกรอบความคิดที่ครอบคลุมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ คนที่กายงามแต่ใจไม่งามยังไม่จัดเป็นคนงามที่สมบูรณ์แบบ ความงามทั้งด้านกายและใจจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับมนุษย์

“ความงาม” สำหรับผู้หญิงไม่ว่าชนชาติใด ศาสนาใดล้วนถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่ามากกว่าทรัพย์สินเงินทอง การกล่าวถึงความงามของสตรีไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจึงปรากฏให้เห็นอย่างหลากหลาย เช่น ภาพอุดมคติของสตรีในสังคมไทยหรือ “สตรีที่ดีในอุดมคติ” คือ ผู้หญิงที่เป็นกุลสตรี การประพฤติตนในกรอบบรรทัดฐานของสังคมและศีลธรรม นอกจากความงามตามพุทธลักษณะแล้ว ในทางพุทธศาสนาถือว่าความงามทางด้านรูปร่างเป็นคุณค่าประการหนึ่งของร่างกาย ดังพระพุทธดำรัสว่า “การที่สุข โสมนัสเกิดขึ้น เพราะอาศัยความงาม ความเปล่งปลั่ง นี่ถือว่าเป็นคุณแห่งรูปทั้งหลาย” (ส.สพ. (ไทย) 18/484/281) การที่มีรูปร่างงามจึงเป็นสาเหตุให้เกิดความสุข ความพึงพอใจนั่นเอง การมีรูปร่างงามจึงเป็นเหตุให้มีคนรักคนชอบ เป็นบันไดไปสู่ความสำเร็จหรือความปรารถนาอื่นได้ความงามของสตรีในพุทธศาสนายึดเอาตามหลักเบญจกัลยาณี 5 ประการ (พ.ธ.อ. (ไทย) 1/22/77) คือ

1. เกสกะกัลยาณี แปลว่า ผมงาม หมายถึง หญิงที่มีผมเหมือนกำหางนกยูง ปล่อยแล้ว ปลายละชายผ้านุ่ง ปลายผมงอนขึ้น
 2. มังสะกัลยาณี แปลว่า เนืองงาม หมายถึง หญิงที่มีมือ 2 ข้าง เท้า 2 ข้าง และริมฝีปากเหมือนแก้วประพาฬ และผ้ากัมพลแดง จุกฉาบทาไว้ด้วยน้ำครั้ง (แดงจุกผลตำลึงสุก มีสีสม่ำเสมอ)
 3. อัญญิกัลยาณี แปลว่า กระดุกงาม หมายถึง หญิงที่มีฟัน 32 ซี่เรียบสนิท เหมือนแถวของแก้วประพาฬอันขาวบริสุทธิ์ ปรากฏเหมือนแถวของเพชร บางครั้งเปรียบว่ามีสีขาวประดุจสังข์ที่ขัดสีดีแล้ว และเรียบเสมอกัน
 4. ฉะวิกัลยาณี แปลว่า ผิวงาม หมายถึง หญิงที่มีผิวงามละเอียด มีแสงสว่างไป 10-12 ศอกจากร่างกาย มีผิวเหมือนดอกประยงค์หรือทองคำ ถ้าดำก็ดำดังดอกบัวเขียว ถ้าขาวก็ขาวดังดอกกรรณิการ์
 5. วะยะกัลยาณี แปลว่า วัยงาม หมายถึง หญิงแม้อายุ 120 ปี ก็เหมือนสาว 16 ปี ไม่มีความเหี่ยว ไม่มีผมหงอกเลย บางครั้งเปรียบว่า คลอดบุตรถึง 10 ครั้งก็ยังคงสภาพร่างกายสาวสวยดุจคลอดครั้งเดียว
- ความงามทั้ง 5 ประการนี้ เป็นความงามเบื้องต้นที่คนส่วนมากกว่ามักนำมาตัดสินใจว่าผู้หญิงคนไหนงามหรือไม่งาม เพราะการตัดสินว่าผู้หญิงคนหนึ่งสวยหรืองามมักเริ่มต้นจากส่วนของใบหน้าหรือไม่ก็รูปร่าง อันเป็นค่านิยมด้านความงามของผู้หญิงที่มีการอบรมสั่งสอนสืบทอดต่อกันมาอย่างยาวนานที่สะท้อนให้เห็นถึงความคิดความเชื่อเกี่ยวกับความงามของผู้หญิงตามอุดมคติ ซึ่งถือได้ว่าเป็นหญิงที่งามแบบเบญจกัลยาณี

คุณค่าความงามของสตรีไม่เพียงเป็นเรื่องสำคัญที่ได้รับความสนใจในสังคมทุกระดับเท่านั้น ยังมีฤทธิ์อำนาจร้ายกาจไม่แพ้อาวุธใดๆ ในโลกสามารถทำให้ผู้ชายต้องมีอันเป็นไปในสภาพพิกลพิการต่างๆ ได้มากมาย ความงามของสตรีจึงได้รับการกล่าวขานและยกย่องมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (โสภิตา สัสสินทร, 2559, หน้า 20) ความงามของสตรีในลำดับแรกที่มีกล่าวถึงกัน คือ ความงามของรูปร่าง ซึ่งจัดเป็นความงามภายนอก สามารถรับรู้ได้ด้วยตา ไม่ว่าจะเป็นความงามของสัดส่วน รูปร่าง ใบหน้า ตา

ผม หรือผิพรรณ รูปกายทั้งตงามของหญิงงามเมืองหรือหญิงโสภณีกี่ได้รับการกล่าวขานถึงเช่นกัน เช่น กรุงเวสาลี มีหญิงงามเมืองชื่ออัมพาลี มีรูปงาม น่าดู น่าชม มีผิพรรณผุดผ่องอย่างยิ่ง เธอชำนาญการ ฟ้อนรำ ขับร้องและประโคมดนตรี (วิ.ม. (ไทย) 5/327/180) ดังนั้นคุณค่าของสตรีจึงมีความสำคัญที่แสดงออกถึงความเจริญของประเทศชาติ ความงามของสตรีเป็นความภาคภูมิใจของประเทศ แต่ความงามของสตรีกลับเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไปตามการกำหนดของสังคม มีความแตกต่างกันไปตามยุคตามสมัย ดังนั้น ความงามของผู้หญิงในบริบทสังคมไทยจึงมีความแตกต่างหลากหลาย อันเป็นผลมาจากเงื่อนไขของสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองสภาพแวดล้อม และเงื่อนไขของเวลา และเนื่องจากมุมมองด้านความงามเป็นมุมมองแบบอัตวิสัยไม่ใช่วัตถุวิสัย การมองแบบอัตวิสัยที่เป็นไปตามค่านิยมของแต่ละสังคม ซึ่งสามารถเปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่ถึงแม้ว่าอุดมคติความงามจะเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละสมัย แต่สิ่งที่คงอยู่เสมอคือความงามของผู้หญิง ผู้หญิงทุกยุคทุกสมัยพร้อมที่จะทุ่มเทเวลา เงินทอง ชีวิต แม้กระทั่งความเจ็บปวดเพื่อให้ได้มาซึ่งความงาม (กชกรณ เสรีฉันทฤกษ์, 2551, หน้า 24-25)

5. สรุป

จากการวิเคราะห์ความงามและคุณค่าของสตรีทำให้เห็นเป็นพื้นฐานว่าความงามนั้นมีกรอบความคิดที่ครอบคลุมทั้งภายนอกกับภายในคือร่างกายและจิตใจ คนที่กายงามแต่ใจไม่งามยังไม่จัดเป็นคนงามที่สมบูรณ์แบบ ความงามทั้งด้านกายและใจจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับมนุษย์ความงามพระพุทธรูปศาสนาแบ่งความงามออกเป็น 2 ความงาม ได้แก่ 1) ความงามภายนอก เป็นความงามที่รับรู้ได้จากสิ่งสัมผัสทางประสาททั้ง 5 และ 2) ความงามภายใน เป็นความงามภายในจิตใจที่ดีงาม ความงามภายในเป็นความงามตามธรรม เป็นความงามที่อยู่ในตัวบุคคลความงามของสตรีก็ต้องนึกถึงคำว่า เบญจกัลยาณี คือ หญิงที่มีลักษณะงามครบ 5 ประการ ได้แก่ งามงาม งามรูปงาม งามพละ งามสมาธิ และงามปัญญา (งามสมวัย) มีคุณค่าความเป็นกุลสตรี มีกิริยามารยาทงดงาม พุดจาไพเราะอ่อนหวาน รู้จักกาลเทศะประพฤติตนตามกรอบประเพณีและหลักปฏิบัติอันดี เป็นคนมีศีล มีจริยวัตรอันงาม และมีปัญญา รู้เหตุรู้ผลอันถ่องแท้ เพียบพร้อมด้วยคุณธรรม ให้ความสุข ความอบอุ่น ความสบายใจแก่บุคคลผู้เข้าใกล้คบหาสมาคม ให้ความรู้สึกที่ดีกับเพื่อนมนุษย์ด้วยกันซึ่งเป็นความงามจากภายในอันเป็นคุณสมบัติของความงามที่แท้จริง

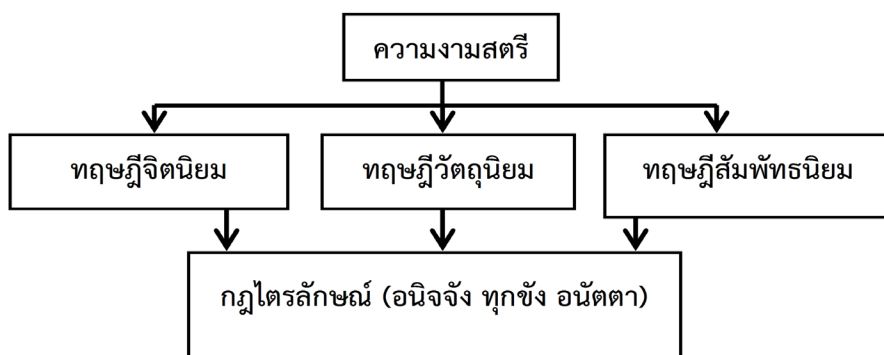
ความงามมีทั้งอัตวิสัยและภาวะวิสัย โดยกลุ่มอัตวิสัยเห็นว่า ความงามนั้นอยู่ที่ความรู้สึกของแต่ละคนที่จะมีความรู้สึกต่อวัตถุนั้น แต่กลุ่มภาวะวิสัยเห็นว่าความงามขึ้นอยู่กับความงามที่มีอยู่แล้วในตัวมันเองเป็นความงามที่ไม่มีใครมาตัดสิน ถึงในโลกนี้ไม่มีใครผู้ใดมาตัดสินความงามของมัน มันก็ยังคงงามในตัวมันเอง ซึ่งเป็นความเห็นที่แตกต่างกัน จึงมีทฤษฎีสัมพันธนิยม เป็นทฤษฎีที่อยู่กึ่งกลางระหว่างความงามแบบอัตวิสัยและภาวะวิสัย โดยให้ความเห็นว่าวัตถุจะงามได้ก็จะต้องมีความงามของวัตถุและการรับรู้เกิด

ความสัมพันธ์กับจิตใจของผู้คนนั้นด้วยดังนั้น การรักษาความงามและการแต่งตัว กลายเป็นภาพลักษณ์ที่มนุษย์ในสังคมใช้เป็นสิ่งบ่งบอกถึงอัตลักษณ์อย่างหนึ่ง ซึ่งก็มีความแตกต่างกันทั้งทางเพศและกาลเวลาที่มองภาพลักษณ์ความเป็นตัวตนของบุคคลว่า ตัวตนของมนุษย์และสังคมไม่ได้แยกออกจากกันได้โดยสิ้นเชิง หากแต่สังคมเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน ความรู้สึกเกี่ยวกับตัวตนของมนุษย์ พัฒนามาจากปฏิกิริยาของเราต่อความเห็นของผู้อื่นเกี่ยวกับตัวเรา ประกอบด้วยภาพลักษณ์ของเราที่มีต่อตนเอง และจินตนาการของผู้อื่นที่ตัดสินภาพลักษณ์นั้น และความรู้สึกของเราที่มีต่อจินตนาการนั้น อันก่อให้เกิดความรู้สึกที่เรามีต่อตนเอง

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากบทความวิชาการนี้คือ ความงามของสตรีที่ผ่านเกณฑ์การตัดสินด้วยทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์และถูกยอมรับด้วยการอธิบายเชิงเหตุผลในแต่ละทฤษฎีก็ตาม แต่ความงามดังกล่าวนั้นก็เพียงความงามแบบสมมติที่ผันแปรไปบริบทของสังคมล้วนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกฎไตรลักษณ์ คือ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กชกรณ เสรีฉันททฤกษ์. (2550). *วาทกรรมความงามของผู้หญิงในสังคมไทย: มุมมองพหุมิติ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจมจิต ศรีบุญนาค. (2542). *สุนทรียภาพแห่งชีวิต*. กรุงเทพฯ: การศึกษาค้นคว้าที่สาม.
- จงจิต พานิชกุล. (2557). *การศึกษาการทำคัลยกรรมความงามในมุมมองของพระพุทธศาสนา*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- จินดา จันทร์แก้ว. (2545). *คุณวิทยา: คุณค่าคืออะไร? วาทกรรมว่าด้วยความจริงและความงาม*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2550). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2557). *พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2543). *พจนานุกรมศาสตร์ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพิริลลัญชัย ปิยสีโล (ลักขขร). (2550). *อิทธิพลของสุนทรียภาพด้านความงามในพุทธปรัชญาที่มีต่อพุทธศิลป์ขอม*. (วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระมหาทวิ มหาปญโญ. (2555). *ความงามในพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- พระมหารังสรรค์ กิตติปญโญ (ใจหาญ). (2553). *การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียศาสตร์ในพุทธปรัชญาเถรวาท*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พวง มีนอก. (2539). *สุนทรียศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พุทธทาสภิกขุ. (2543). *ศิลปะแห่งชีวิต*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- โสภิตา สัสสินทร. (2559). *การพัฒนาตัวแบบความงามของสตรีเชิงพุทธ: กรณีศึกษาผู้หญิงล้านนา*. (ดุขฎิณิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Cortese, A. J. (2004). *Provocateur: Images of woman and minorities in advertising*. New York: Rowman & Littlefield.
- Plato, Symposium, Benjamin Jowett. (1893). *In the dialogues of Plato*. Oxford: University Press.
- Scruton, R. (2011). *Beauty: A very short introduction*. New York: Oxford University Press.

การพัฒนามนุษย์ในทัศนะของนิตเช่*

Human Development in the Nitze's View

พระอิวัณห์ อชิโต, อนุสิทธิ์ ตันโพธิ์, Soeurng Seam, สุวิน ทองปิ่น และจรัส ลีกา
Phra Atiwat Achito, Anusit Tonpho, Soeurng Seam, Suwin Thongpan and Jaras Leeka
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus, Thailand
Corresponding Author, E-mail: totuyoatiwat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์นำเสนอถึงการพัฒนามนุษย์ตามทัศนะของนิตเช่ พบว่า มนุษย์เกิดมาพร้อมกับการมีเจตจำนงเสรี จึงจำเป็นต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง มนุษย์มี 3 ระดับ คือ 1) ระดับทาส เป็นมนุษย์ที่ยังมีความกลัวต่อเจ้านายเหมือนกับทาส 2) ระดับนาย เป็นมนุษย์ที่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองและสามารถสั่งการได้เหมือนกับเจ้านาย 3) ระดับอภิมนุษย์ เป็นมนุษย์ที่สามารถควบคุมตนเองได้โดยไม่ตกอยู่ภายใต้อำนาจใดๆ ดังนั้นการพัฒนามนุษย์จึงเริ่มต้นจากระดับทาสไปสู่ระดับนาย และจากระดับนายไปสู่ระดับอภิมนุษย์ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดในทัศนะของนิตเช่

คำสำคัญ: มนุษย์; การพัฒนา; นิตเช่

Abstract

This academic article aims to presentation the human development in the view of Nietzsche. It was found that human was born with Free Will so they have to choose one of them unavoidably. Nietzsche classified the humanity into three levels: 1) Slavery level. Human in this level is like a slave who is always fear and obey to his master. 2) Master level. Human in this level is like a master who can decide and command by himself. 3) Superman level. Human in this level is a wiseman who can control himself very well. So that the human development by Nietzsche is to start respectively from Slavery to Master, and from Master to Superman level.

Keywords: Human; Development; Nitze's

*ได้รับบทความ: 15 ธันวาคม 2564; แก้ไขบทความ: 21 เมษายน 2565; ตอบรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: December 15, 2021; Revised: April 21, 2022; Accepted: April 30, 2022

1. บทนำ

การพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวทางทุนนิยม จะส่งผลหรือมีส่วนทำให้พื้นฐานจิตใจของคนจนเสียหายขาดพลังความสามัคคี ความเห็นอกเห็นใจที่จะร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือกัน เพราะการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แนวทุนนิยมเน้นที่คนเก่ง คนเด่น คนดัง จึงต้องแข่งขันกัน วิธีทางพัฒนาความสามารถในการแข่งขันนี้ดำเนินไปได้ในภาคส่วนสังคมที่พัฒนาหรือเจริญแล้ว เพราะพอที่จะแข่งขันกันได้ แต่เมื่อนำไปใช้กับคนจน และคนด้อยโอกาสแล้วมีแต่แพ้กับแพ้ และทำให้พื้นฐานจิตใจของคนจนเหล่านี้นตกต่ำไปจากเดิมที่รักสามัคคีร่วมมือช่วยเหลือกันจะกลายเป็นต่างคนต่างอยู่ต่างคนต่างทำวัฒนธรรมของการช่วยเหลือกันก็หมดไป สังคมไทยที่เคยอยู่กันอย่างสงบสุขพออยู่พอกินมาหลายร้อยปีก็ล่มสลายลงกลายเป็นชุมชนที่อ่อนแอ (วัชร ทรงแพร่สุข, 2549, หน้า 669) ซึ่งแนวคิดดังกล่าวนี้ได้สอดคล้องกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพระพุทธศาสนานั้นต้องพัฒนาตนให้เป็นคนดีก่อนแล้วสังคมก็จะดีไปด้วย ซึ่งตรงกับข้อความที่ว่า “หลักแห่งความประพฤดี” หรือ แนวทางของการประพฤติดี ปฏิบัติชอบของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะหลักศีลธรรมเป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตนที่สร้างสรรค์ชีวิตคนให้เป็นคนดีทั้งเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตเพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายปลายทางสูงสุดของชีวิต (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2533, หน้า 31) นอกจากนี้ แม้ว่าการพัฒนามนุษย์จะมีการพัฒนาหลายวิธีการซึ่งมีนักวิชาการและนักปรัชญาได้ให้ความคิดเห็น และวิธีการพัฒนามนุษย์ที่แตกต่างกันไปตามแนวคิดของตนเอง แต่เมื่อพูดถึงวิธีการพัฒนามนุษย์ตามแนวคิดของนิตเช่ จะพบว่าแนวคิดที่เป็นลักษณะเฉพาะดังปรากฏในหนังสือ Thus Spoke Zarathustra สรุปได้ว่า การพัฒนามนุษย์นั้นเป็นการพัฒนามนุษย์ธรรมดาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และมนุษย์ที่ได้รับการพัฒนาจนกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แล้วนี้กลายเป็นอภิมนุษย์ (อริย์ธัช เลิศอมรไชยกิจ, 2561, หน้า 11-17)

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า สภาพสังคมในโลกปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ชีวิตของมนุษย์มีความวุ่นวุ่นไร้ซึ่งความสงบสุข จึงทำให้มนุษย์มุ่งแสวงหาความสุขแก่ตนเองด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งโดยความเป็นจริงมนุษย์จึงได้พบความจริงว่า การแสวงหาความสุขแท้จริงนั้นไม่เกิดขึ้นเพราะการแสวงหาจากภายนอก สิ่งที่เป็นความสุขที่แท้จริงและมีความเป็นเสรีภาพจะต้องเกิดจากกระบวนการขัดเกลาลิขิตของตนเองให้กลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยคุณค่า จนกลายเป็นมนุษย์ที่ประเสริฐ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวได้มีความสอดคล้องกับแนวคิดอภิมนุษย์ของนิตเช่ที่เป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่จะทำให้มนุษย์พัฒนาชีวิตได้ แนวคิดอภิมนุษย์ของนิตเช่ หมายถึง ผู้ที่เข้าใจถึงเจตจำนงที่จะมีอำนาจ เป็นสาร์ตอะแห่งชีวิตและอยู่เบื้องหลังทุกอย่างในธรรมชาติ อำนาจในทางสร้างสรรค์ ดังกล่าว ได้แก่ การใช้อำนาจอย่างเป็นธรรมยึดถือเหตุผลเป็นหลักถือความสามารถของบุคคลเป็นหลักปฏิบัติ และนำไปสู่ความกลมกลืนสามัคคี มีเมตตาธรรม ความสุขที่แท้จริงของอภิมนุษย์คือการครองอำนาจอยู่อย่างยาวนาน โดยมีกิเลสเป็นแรงผลักดันคนดียอดเยี่ยมคือคนหัวรุนแรงยอมทุ่มทุกอย่างเพื่ออุดมคติที่ยึดถือเป็นคุณธรรมประจำตัว

การพัฒนามนุษยชาติจะเป็นไปไม่ได้ถ้าปราศจากการตื่นตัวในการแสวงหาอำนาจและการปกครองตลอดถึงการกำหนดให้มีคุณธรรมหน้าที่อันสูงสุดของมนุษย์คือการมีอำนาจ และศีลธรรมที่ตายตัวไม่มีผู้มีอำนาจย่อมมีสิทธิกำหนดกรอบการตัดสินใจศีลธรรม (อริย์ธัช เลิศอมรไชยกิจ, 2561, หน้า 11-17) และตัวเจตจำนงนี้จะเป็นพลังที่จะเกิดขึ้นในภายในเป็นพลังความมุ่งมั่นอย่างไม่สิ้นสุด แต่ขาดเป้าหมายและระบบระเบียบแบบแผน พลังงานนี้แสดงออกเป็นกิจกรรมความพยายามความดิ้นรนจากร่างกายและการเคลื่อนไหวของร่างกายส่วนพลังที่เป็นปรากฏการณ์ในธรรมชาติเป็นเพียงการแสดงออกของพลังหรือเจตจำนงสามัญทั่วไป ซึ่งพลังงานต่างๆ ในธรรมชาติเช่นพลังงานแม่เหล็กพลังงานไฟฟ้า พลังงานแรงดึงดูดหรือจะเป็นพลังในชีวิตพืช พลังสัญชาตญาณ พลังกิเลสมนุษย์ พลังงานเหล่านี้เป็นพลังงานที่แสดงออกของ “เจตจำนง” เพราะฉะนั้นเราจึงเรียกว่า “พลังดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด” เป็นสภาวะของเจตจำนงที่จะมีชีวิตอยู่นั่นเอง (กิริติ บุญเจือ, 2522, หน้า 178)

ในกระบวนการพัฒนามนุษย์นั้น นิตเชได้ให้ความสำคัญในเรื่องนิจวัฏ ซึ่งถือเป็นแนวความคิดที่สำคัญที่สุด ซึ่งนิตเชได้กล่าวว่าทัศนะนี้เป็น “ความคิดของความคิดทั้งปวง” และเป็น “แนวคิดที่ยิ่งใหญ่ที่สุด” ในกระบวนการทัศน์ทางปรัชญาของนิตเช มโนทัศน์เรื่องนิจวัฏหมายถึงทัศนะที่เชื่อว่าชีวิตของแต่ละคนรวมทั้งการผันแปรทุกอย่างของโลกจะหมุนเวียนซ้ำรอยเดิมทุกประการอย่างไม่มีสิ้นสุด มโนทัศน์เรื่องนิจวัฏยังสอนว่ามนุษย์จะต้องเผชิญกับชีวิตแบบเดิมซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนชั่วนิรันดร์ ดังนั้นผู้ที่มีความแข็งแกร่งย่อมจะต้องพบกับนิรันดร์ภาพของตนเองอย่างที่ตนพอใจที่สุดนั่นคือเขาจะต้องเป็นผู้สร้างคุณค่า และกฎเกณฑ์สำหรับตนเอง สร้างสรรค์ตนเองให้สมบูรณ์ที่สุดในทุกๆ ด้าน และก้าวข้ามจากความเปราะบางมนุษย์ธรรมดาไปสู่ความเป็นผู้เหนือมนุษย์หรืออภิมนุษย์ (วนิดา คุดตวัส, 2523)

ดังนั้น จากการนำเสนอสภาพปัญหาในการพัฒนามนุษย์ที่ประสบความสำเร็จบ้างไม่สำเร็จบ้างด้วยกระบวนการพัฒนามนุษย์จากหลากหลายทัศนะ และเพื่อเป็นการนำเสนอถึงแนวคิดการพัฒนามนุษย์ที่มีความสมบูรณ์โดยยึดแนวคิดเรื่องนิจวัฏที่นิตเชถือว่าเป็นความคิดของความคิดทั้งปวงและเป็นแนวคิดที่ยิ่งใหญ่ที่สุดนี้มาเป็นเครื่องมือในการสร้างมนุษย์ว่าจะมีความแตกต่างจากนานาทัศนะนั้นอย่างไร ผู้เขียนจึงขอเสนอบทความการพัฒนาคนในทัศนะของนิตเช ดังนี้

2. มนุษย์ในทัศนะของนิตเช

ฟรีดริช นิตเช ได้กล่าวถึงมนุษย์ไว้ว่า ธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีต้นกำเนิดมาจากพลังงานชนิดหนึ่งที่ดิ้นรนเอาชนะกันเองในธรรมชาติ พลังงานดังกล่าวเป็นธาตุที่แฝงในวัตถุต่างๆ ไม่อาจชั่งตวงปริมาณใดๆ ออกมาเป็นรูปธรรมได้ แต่มีผลทำให้วัตถุ หรือสิ่งของนั้นดิ้นรนที่จะเอาชนะสิ่งอื่น เช่น ถ้าอยู่ในพืช พืชก็เอาเปรียบและกินแร่ธาตุนั้นเสีย สัตว์ก็เอาเปรียบพืช ถ้าหากธาตุนี้มาปรากฏในตัวมนุษย์ มนุษย์ก็ย่อมมีจิตใจที่คิดจะเอาชนะกันและกันอยู่เสมอ แนวคิดนี้จึงเป็นอำนาจซึ่งสัมพันธ์กับพลังงานต่างๆ ซึ่งเรียกว่า

เจตจำนง (The Will) และเรียกการทำงานของพลังงานนี้คือ เจตจำนงสู่อำนาจ (The Will to Power) ดังนั้น ธรรมชาติของมนุษย์ในความหมายของนิตเชก็คือ การดิ้นรนที่จะเอารัดเอาเปรียบ ห้ำหั่นกัน การเอาชนะด้วย วิธีการทางกายภาพ หรือวิธีการที่สร้างสรรค์ รวมไปถึงการตีตัวเสมอเรียกร้องสิทธิในด้านใดด้านหนึ่งก็ถือเป็นการเอาชนะทั้งสิ้น และที่สำคัญสัญชาตญาณที่เป็นสากลและเป็นพื้นฐานที่สุดที่ทุกคนกระทำตามนั้นเป็นสิ่งที่เหมือนเป็นกฎให้เราทำตาม แต่เราต่างหากที่เป็นคนสร้างมันขึ้นมาเอง (ธนูตัม นันเพ็ญ, 2561, หน้า 210-235) และนอกจากแนวคิดในการพัฒนามนุษย์แล้ว นิตเช ยังให้ความสำคัญในการพัฒนามนุษย์สู่ความเป็นอภิมนุษย์ ที่หมายถึงมนุษย์ผู้ที่มีความกล้าหาญ รู้จักใช้เหตุผลและสติปัญญา ในการดำเนินชีวิต ไม่เชื่อหรือยอมรับสิ่งใดๆ โดยปราศจากการตรวจสอบด้วยเหตุผล และต้องเป็นชีวิตที่มีพลังอำนาจ นิตเชให้ทัศนะว่า เจตจำนงที่จะมีอำนาจจะต้องเป็นพลังอำนาจที่มีในตนที่สามารถควบคุมและแปรเปลี่ยนกิเลสทั้งหลายให้สามารถนำไปใช้ในทางสร้างสรรค์คุณค่าให้กับตนเองและผู้อื่นได้อย่างมีความหมายโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม และความเมตตาธรรม

ในทัศนะของนิตเชเชื่อว่า มนุษย์มีพลังอยู่สองแบบอยู่ในตัวคือ พลังโดโอนิเซียนและพลังอพอลโลเนียน เมื่อสองสิ่งในตัวมนุษย์ถูกควบคุมได้จะสามารถครอบงำผู้อื่น และทำให้ตนเองอยู่เหนือบุคคลอื่นได้ การครอบงำโดยความรู้ที่ตนเองมีเหนือผู้อื่นเป็นการนำพาไปสู่ความเป็นผู้เหนือมนุษย์ การใช้อำนาจในแนวคิดของนิตเชเป็นอำนาจที่ เรียกว่า อำนาจเหนือ กฤช มายา และวิโรจน์ อินทนนท์, 2561, หน้า 236-259) และนอกจากนี้การใช้อำนาจของมนุษย์ที่ถูกต้องจะต้องเกิดจากรูปแบบของการครอบงำ การควบคุมตนเอง การพยายามทำให้ผู้อื่นทำตามด้วยความเห็นชอบ และไม่ได้มีการบังคับใดๆ จึงเป็นการใช้อำนาจเพื่อไปสู่อำนาจที่สูงขึ้นด้วยการนำพาตนเองไปสู่อภิมนุษย์ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจเหนือจนถึงจุดสูงสุดที่เรียกว่า นิจัววู นั่นเอง

ดังนั้น มนุษย์ในทัศนะของนิตเชจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนาอย่างถูกโดยยึดแนวคิดเรื่องนิจัววู ที่เป็นความคิดของความคิดทั้งปวงและเป็นแนวคิดที่ยิ่งใหญ่ที่สุดนี้มาเป็นเครื่องมือในการสร้างมนุษย์และมิกิเลส เป็นพลังผลักดันที่สำคัญให้เข้าถึงความเป็นอภิมนุษย์ที่มีความเป็นตัวของตัวเองเป็นผู้ที่สร้างและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และอุดมคติที่ตนเองสร้างขึ้นเพื่อความเป็น “คนดี” ที่มีความหมายถึงบุคคลผู้ที่ไม่พอใจกับสภาพที่เป็นอยู่แต่พยายามที่จะพัฒนาดตนเองอยู่ตลอดเวลาจนกลายเป็นอภิมนุษย์ คือคนที่ยอมทุ่มเททุกอย่างเพื่ออุดมคติที่ตนเองยึดถือว่าเป็นคุณธรรมประจำตัว ไม่ประนีประนอมกับความชั่วร้ายทั้งปวง และเข้าถึงความสุขที่แท้จริงของความเป็นอภิมนุษย์ (อริย์ธัช เลิศอมรไชยกิจ, 2561, หน้า 11-17) นอกจากสภาวะแห่งการเป็นอภิมนุษย์นี้จะต้องเป็นบุคคลที่มีชีวิตที่เต็มไปด้วยพลังอำนาจในตนเองและได้ครองหรือรักษาอำนาจนั้นให้อยู่ได้ตลอดไป หากปราศจากการตื่นตัวในการแสวงหาพลังอำนาจในตนเองแล้วการพัฒนามนุษยชาติจะเป็นไปไม่ได้ ดังนั้น เป้าหมายสูงสุดของมนุษย์คือการได้มาซึ่งความเป็นอภิมนุษย์ คือผู้ที่มีเสรีภาพที่แท้จริงที่จะสามารถกำหนดเส้นทางหรือชะตาชีวิตของตนเองได้

3. การพัฒนามนุษย์ในทัศนะของนิตเช

การพัฒนามนุษย์ในทัศนะของนิตเชได้กล่าวถึงลักษณะเจตจำนงเป็นพลังที่เกิดในภายในเป็นพลังความมุ่งมั่นอย่างไม่สิ้นสุดแต่ขาดเป้าหมายและระบบระเบียบแบบแผนพลังงานนี้แสดงออกเป็นกิจกรรมความพยายามความดิ้นรนจากร่างกายและการเคลื่อนไหวของร่างกายส่วนพลังที่เป็นปรากฏการณ์ในธรรมชาติเป็นเพียงการแสดงออกของพลังหรือเจตจำนงสามัญทั่วไป ซึ่งพลังงานต่างๆ ในธรรมชาติ เช่น พลังงานแม่เหล็ก พลังงานไฟฟ้า พลังงานแรงดึงดูด หรือจะเป็นพลังในชีวิตพืช พลังสัญชาตญาณ พลังกิเลสมนุษย์ พลังงานเหล่านี้เป็นพลังงานที่แสดงออกของ “เจตจำนง” เพราะฉะนั้นเราจึงเรียกว่า “พลังดิ้นรนเพื่อการอยู่รอด” เป็นสภาวะของเจตจำนงที่จะมีชีวิตอยู่นั่นเอง และอำนาจ (Power) ในความคิดของนิตเชมีใช้อำนาจปกครองกดขี่ผู้อื่น แต่เป็นอำนาจสร้างสรรค์ ในทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และปรัชญา โดยเริ่มจากการรู้จักควบคุมกิเลส คนไร้กิเลสไม่มีหวังจะมีอำนาจ แต่ผู้มีกิเลสแก่กล้าและรู้จักควบคุมใช้ในงานสร้างสรรค์ คนนั้นแหละเป็นคนมีอำนาจ (กิริติ บุญเจือ, 2555, หน้า 178) และนิตเชกล่าวไว้ในหนังสือ The Dawn สรุปว่า การประทุติตนของคนเรา อาจจะอธิบายได้ด้วยความรู้เรื่องเจตจำนงที่จะมีอำนาจ เช่นว่า เราพยายามที่จะแข่งขันชิงดีชิงเด่นกับคนที่เรารู้จักตลอดเวลา “ความพยายามที่จะดีเลิศ คือความพยายามเอาชนะคนใกล้เคียง แม้จะชนะโดยไม่ปรากฏก็เอา หรือขอแต่เพียงให้รู้สึกในตัวเองว่าชนะก็ยังดี” “ถ้าจะทำบุญชื่อกองความพยายามที่จะเอาชนะกันที่ซ่อนเร้นอยู่ในใจแล้วก็คงจะยืดเยื้อและนี้แหละที่สร้างประวัติวัฒนธรรมขึ้นมา” วัฒนธรรมของมนุษย์ก้าวหน้ามาได้ก็เพราะความพยายามเอาชนะกันและกันของมนุษย์ทั้งหลายที่รวมกันนี้เอง (กิริติ บุญเจือ, 2555, หน้า 238) นอกจากนี้ นิตเชยังได้กล่าวว่า จุดหมายของการมีชีวิตก็คือการพอใจในความเป็นตัวของตัวเองจะพอใจเช่นนี้ได้ก็ต้องเสี่ยงหรืออาจจะสรุปได้ว่าเคล็ดลับของการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ที่สุดและพอใจกับชีวิตมากที่สุดคือ ดำเนินชีวิตในอันตราย หรือต้องเสี่ยงเพื่อพัฒนาชีวิตสู่เป้าหมายที่สูงสุด

นอกจากนี้ นิตเชยังได้นำเสนอถึงกระบวนการการพัฒนามนุษย์ โดยแบ่งกระบวนการการพัฒนา

มนุษย์ เพื่อต่อการพัฒนาและนำไปสู่เป้าหมายที่ถูกต้อง เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. มนุษย์ระดับทาส มนุษย์ระดับนี้ไม่เป็นตัวของตัวเองเพราะกลัวความรับผิดชอบ ไม่กล้ามีความคิดเป็นของตัวเอง จึงนิยมเดินตามอุดมการณ์ที่คนส่วนมากยอมรับ ไม่กล้าทำอะไรผิดไปจากผู้อื่น เพราะไม่รู้ว่าจะอะไรจะเกิดขึ้น คนประเภทนี้ส่วนมากคิดว่าการถือตาม “ศีลธรรมแบบทาส (Slave morality)” เช่นนี้ เป็นวิธีได้เปรียบที่สุดแล้วเพราะปลอดภัยไม่ต้องเสี่ยงไม่ต้องคิด และไม่ต้องรับผิดชอบเพียงแต่ยอมให้เกียรติคนบางคนที่มีอำนาจเหนือตนก็พอแล้ว และนิตเชถือว่าคนกลุ่มนี้เป็นพวกคิดสั้นที่คิดว่าการกระทำของตนนั้นเป็นความชาญฉลาด แต่การกระทำดังกล่าวนี้ไม่ใช่อุดมการณ์ของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

2. มนุษย์ระดับนาย มนุษย์ระดับนี้กล้าเสียและกล้าเสี่ยงเพื่อความเป็นใหญ่เหนือคนอื่น คนเหล่านี้จะทำอะไรตามใจโดยถือคติว่า “ตายเสียดีกว่ายอมจำนน” เป็นคนกล้าเสี่ยง มนุษย์ระดับทาสก็จะเกรงกลัว

ยึดถือเป็นที่พึ่ง และยอมให้เป็นนาย มนุษย์ระดับนี้จึงถือ “ศีลธรรมแบบนาย (master morality)” ตราบเท่าที่ไม่มีคู่แข่ง ครั้นมีคู่แข่งก็ต้องต่อสู้กันจนตายไปข้างหนึ่ง แต่ถ้าหากพบผู้ที่มีพลังเข้มข้นแสดงความเป็นนายเหนือตนมากๆ เห็นว่าไม่มีทางสู้แน่ๆ ก็จะยอมจำนนโดยยอมถือศีลธรรมแบบทาส ทั้งนี้เพื่อจะมีโอกาสใช้ศีลธรรมแบบนายกับผู้ที่ยอ่อนแอกว่าต่อไปได้โดยสะดวก บางครั้งเขาอาจจะยอมจำนนต่อคู่แข่งที่มีพลังใกล้เคียงกับตนชั่วคราว เพื่อหาโอกาสล้มล้างในเวลาต่อมา นิตเช่คิดว่ามนุษย์ระดับนายมีพลังเข้มข้นกว่ามนุษย์ในระดับทาส จึงเอาเปรียบทุกคนที่ยอ่อนแอกว่าตนในทุกวิถีทาง พวกนี้จึงทำความเจริญให้แก่มนุษยชาติ แต่ก็สร้างความเดือดร้อนให้กับบุคคลอื่นเช่นกัน

3. ระดับอภิมนุษย์ มนุษย์ระดับนี้ได้แก่นักปราชญ์ผู้เห็นแจ้งในสัจธรรม รู้ว่าเบื้องหลังของสิ่งที่ปรากฏทั้งหลายคือ เจตจำนงที่จะมีอำนาจ รู้ว่าพลังหน่วยย่อยทั้งหลายดินรนเอาเปรียบกันอย่างไร้รู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงตกเป็นเหยื่อแห่งการเอาเปรียบกันอย่างไม่รู้จักจบสิ้น นิตเช่คิดว่า ศาสดายิ่งใหญ่ทั้งหลายในอดีตได้เห็นสัจธรรมนี้มาแล้ว แต่ไม่สามารถพูดออกตรงๆ อาจจะเป็นเพราะยังไม่พบคำศัพท์ที่เหมาะสมหรืออาจจะกลัวว่าผู้ฟังไม่เข้าใจ อภิมนุษย์ยอมมีใจอุเบกขามีใจสงบไม่ตะเกียกตะกาย (กิริติ บุญเจือ, 2555, หน้า 13-14)

ดังนั้น กระบวนการพัฒนามนุษย์ในทัศนะของนิตเช่ทั้ง 3 ระดับ สรุปในประเด็นนี้ได้ว่า มนุษย์ที่อยู่ในระดับทาส และระดับนาย ล้วนมีกิเลสเป็นเครื่องนำทางทำให้ขาดเสรีภาพจึงทำให้เป็นมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์ นิตเช่ยกย่องมนุษย์ที่มีเจตจำนงสู่อำนาจที่จะพัฒนาตนเองเข้าถึงความมีเสรีภาพเป็นระดับอภิมนุษย์ที่เป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการพัฒนาในทัศนะของนิตเช่

4. เป้าหมายการพัฒนามนุษย์ของนิตเช่

ในประเด็นนี้นิตเช่ได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนามนุษย์สรุปได้ว่า เป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ของการพัฒนามนุษย์ระดับทาส ระดับนาย ให้ก้าวไปสู่ความเป็นอภิมนุษย์ที่มีภาวะความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งคุณลักษณะของอภิมนุษย์นั้นจะแสดงออกด้วยการเป็นผู้ที่อุทิศตนแก่โลกโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนหรือผลประโยชน์ของตนเอง มีความใฝ่รู้ และแสวงหาความจริงแท้ของชีวิต มีความสร้างสรรค์ที่ก้าวพ้นกรอบความคิด หรือจารีตแบบเดิมๆ ของสังคมส่วนใหญ่ เป็นมนุษย์ที่มีความมุ่งมั่น และมีพลังที่จะเริ่มต้นใหม่มนุษย์มีเสรีภาพที่จะทำเพื่อประโยชน์สังคมในโลกนี้มากกว่าที่จะมุ่งการบูชาด้วยเหตุผลของการมีชีวิตที่ดีในโลกหน้า ดังข้อความในบทประพันธ์ที่ว่า “ข้าจะสอนให้ท่านเป็นอภิมนุษย์ อภิมนุษย์เป็นความหมายของโลก จงยอมให้เจตนารมณ์ของท่านกล่าวว่า อภิมนุษย์จักเป็นความหมายของโลก ข้าวิงวอนท่านภราดรแห่งข้า จงเชื่อตรงต่อโลก จงอย่าเชื่อผู้ที่เอ่ยถึงความหวังอันโลกหน้าเขาต่างเป็นผู้วางยาพิษ ไม่ว่าเขาจะรู้ตัว หรือไม่ก็ตาม” (ฟรีดิช วิลเฮล์ม นิตเช่, 2550, หน้า 28-29) ดังนั้น เมื่อสรุปจากบทประพันธ์นี้จะพบว่าการดำรงชีพอยู่ในระดับปัจเจกจะต้องมีเป้าหมายสูงสุดของการดำรงอยู่ของมนุษย์เพื่อการเข้าถึงความเป็น

อภิมนุษย์ที่มีเสรีภาพ และความเป็นอภิมนุษย์คือภาวะที่มนุษย์เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตสำนึกสามารถเข้าถึงความจริงของโลก และชีวิต มีความรู้และแสวงหาความจริงแท้ของชีวิต สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีปัญญาอยู่กับโลกที่เต็มไปด้วยความทุกข์ได้อย่างเข้าใจ มีความหวังยอมรับแต่ไม่ยอมแพ้โลก รักและเข้าใจโลกอย่างที่มันเป็น หรือสามารถเริ่มต้นใหม่ในท่ามกลางการเวียนว่ายของความเป็นไปอย่างไม่รู้จบได้เป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลที่ยังไม่อาจพิสูจน์การดำรงอยู่ในทางภาวะวิสัยของมันได้ (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และนันทา อนุพงศ์พัฒน์, 2560, หน้า 132 -133) ด้วยเหตุผลดังกล่าวมานี้จึงเป็นเป้าหมายที่แท้จริงในการพัฒนามนุษย์ในทัศนะของนิตเช่

นอกจากนี้ นิตเช่ยังให้ทัศนะต่อกระบวนการพัฒนามนุษย์ว่า มนุษย์มีพลังที่จะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นอภิมนุษย์ได้ แต่ความเป็นอภิมนุษย์ของนิตเช่ไม่ได้มุ่งไปถึงขั้นบรรลुरुทธแบบศาสนา แต่นิตเช่ได้ให้ทัศนะว่า มนุษย์เมื่อได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องแล้วก็จะเข้าถึงความเป็นอภิมนุษย์ที่เป็นผู้มีความกล้าหาญ รู้จักใช้เหตุผล และสติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่เชื่อหรือยอมรับสิ่งใดๆ โดยปราศจากการตรวจสอบด้วยเหตุผล และต้องเป็นชีวิตที่มีพลังอำนาจสามารถควบคุมตนเองทั้งทางร่างกาย และจิตใจมิให้ตกเป็นทาสของกิเลสตัณหา แต่ก็มีไข่ขจัดมันออกไปเหมือนความเชื่อของศาสนา แต่นำเอาเจตจำนงที่จะมีอำนาจของตนเองมาใช้เพื่อมิให้ตกเป็นทาสและมีอิสรภาพ โดยที่นิตเช่ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับอภิมนุษย์ ดังที่ อริย์ธัช เลิศอมรไชยกิจ (2561, หน้า 11-17) สรุปไว้ดังนี้

1. อภิมนุษย์ คือ ผู้ที่รู้แจ้งหรือเข้าใจว่า “เจตจำนงที่จะมีอำนาจ” (Will to power) คือสารัตถะแห่งชีวิตและอยู่เบื้องหลังทุกอย่างในธรรมชาติ และอำนาจ (Power) ในความคิดของนิตเช่ มิใช่อำนาจปกครองกดขี่ผู้อื่น แต่เป็นอำนาจสร้างสรรค์ซึ่งอำนาจในทางสร้างสรรค์ หมายถึง ใช้อำนาจเป็นธรรม ยึดถือเหตุผลเป็นหลัก ถือความสามารถของบุคคลเป็นหลักปฏิบัติ นำไปสู่ความกลมกลืนสามัคคีมีเมตตาธรรม
2. อภิมนุษย์ คือ ผู้บรรลุสถานะที่เรียกว่า “ความสุข” ซึ่งไม่ใช่ในความหมายที่ว่า ปราศจากความทุกข์ แต่เป็นความสุขจากการได้ครองอำนาจนั้นอยู่นานๆ และใช้อำนาจไปในทางสร้างสรรค์ นั่นคือความสุขที่แท้จริงมีกิเลสเป็นแรงผลักดัน
3. อภิมนุษย์คือผู้ที่ใช้ชีวิตอย่างเต็มไปด้วยการต่อสู้และฝ่าอันตรายมักใหญ่ใฝ่สูงการต่อสู้เพื่อความเป็นอยู่ (Struggle for existence)
4. อภิมนุษย์คือผู้ที่มีอำนาจ เป็นคนมีอิสรภาพอย่างเต็มที่ เป็นคนมีเหตุผลและไม่ยอมรับหรือนับถือศาสนา ลัทธิ และประเพณีโดยปราศจากการทดสอบด้วย มาตรฐานของตรรกวิทยาหรือหลักของเหตุผล
5. คนดีในทรรศนะของนิตเช่ คือผู้ที่ยังไม่พอใจกับสภาพปัจจุบันของตน แต่อยากให้แปรสภาพไปสู่สภาพที่ดีกว่าจนถึงสภาพที่ดีที่สุด คือ สภาพอภิมนุษย์ คนดียอดเยี่ยมในทรรศนะของนิตเช่คือ “คนหัวรุนแรง” ยอมทุ่มเททุกอย่างเพื่ออุดมคติที่ตนเองยึดถือว่าเป็นคุณธรรมประจำตัว

6. อภิมนุษย์ได้แก่นักปราชญ์ผู้เห็นแจ้งในสังขารม รู้ว่าเบื้องหลังของสิ่งที่ปรากฏทั้งหลายคือ “เจตจำนงที่จะมีอำนาจ” รู้ว่าพลังหน่วยย่อยทั้งหลายล้วนเกี่ยวพันกันอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ จึงตกเป็นเหยื่อแห่งการเอาเปรียบกันอย่างไม่รู้จักจบสิ้น และ “อภิมนุษย์” ก็คือ ลักษณะ “อรรถิภาวนิยม” ในความคิดปรัชญาของนิตเช่

7. อุดมการณ์ของอภิมนุษย์ตามทัศนะของนิตเช่ คือ การพัฒนามนุษยชาติจะเป็นไปไม่ได้ ถ้าปราศจากการตื่นตัวในการแสวงหาอำนาจและการปกครอง ตลอดจนถึงการกำหนดให้มีคุณธรรมต่างๆ เช่น ความเมตตากรุณา ความเห็นอกเห็นใจ เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้น หน้าที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของมนุษย์คือการมีอำนาจ

8. ไม่มีศีลธรรมที่ตายตัว ศีลธรรมจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอำนาจทั้งสิ้น กรอบการตัดสินดีเลวจึงเป็นเรื่องของอำนาจ ใครเป็นผู้มีอำนาจมากกว่าผู้หนึ่งก็จะมีสิทธิกำหนดกรอบการตัดสินศีลธรรม ดังนั้น การตีค่าใหม่ให้กับศีลธรรมจึงส่งผลให้จริยศาสตร์ของนิตเช่เป็นจริยศาสตร์แบบอัตนิยม

5. สรุป

จากการเขียนบทความวิชาการเรื่อง การพัฒนามนุษย์ในทัศนะของนิตเช่ ที่ผู้เขียนได้นำเสนอมาในประเด็นต่างๆ ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอ สรุปประเด็นเหล่านั้นได้ดังนี้

1. มนุษย์ในทัศนะของนิตเช่ สรุปได้ว่า มนุษย์มีพลังอยู่สองแบบอยู่ในตัวคือ พลังไดโอนีเซียนและพลังอพอลโลเนียน จากพลังทั้งสองนี้ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเองได้ และต้องการได้รับการพัฒนาอย่างถูกโดยยึดหลักนิวจิวิฏ เมื่อพลังทั้งสองในตัวมนุษย์ถูกควบคุมได้จะสามารถครอบงำผู้อื่น และทำให้ตนเองอยู่เหนือบุคคลอื่นได้ การครอบงำโดยความรู้ที่ตนเองมีเหนือผู้อื่นเป็นการนำพาไปสู่ความเป็นผู้เหนือมนุษย์ การใช้อำนาจในแนวคิดนี้เรียกว่า อำนาจเหนือ

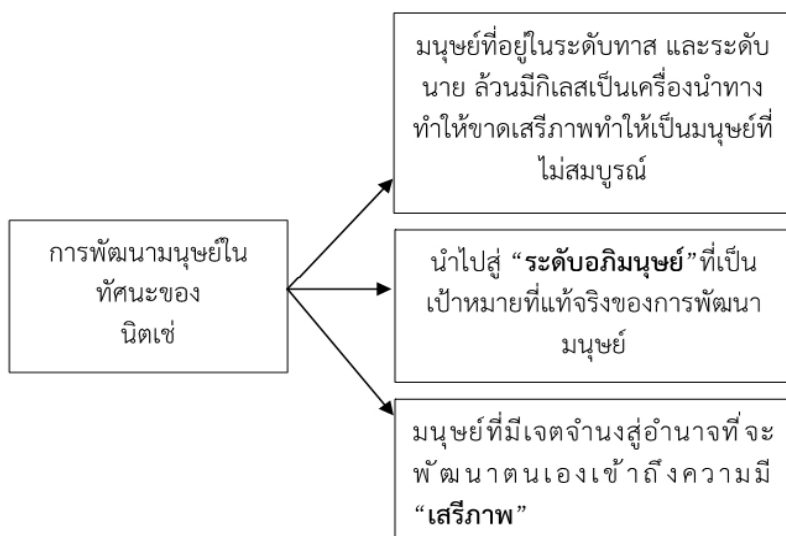
2. การพัฒนามนุษย์ในทัศนะของนิตเช่ สรุปได้ว่า มนุษย์มีพลังที่จะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นอภิมนุษย์ได้ และนิตเช่ได้สรุปการพัฒนามนุษย์ไว้ 3 ระดับ มนุษย์ที่อยู่ในระดับทาส และระดับนาย ล้วนมีกิเลสเป็นเครื่องนำทางทำให้ขาดเสรีภาพจึงทำให้เป็นมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์ นิตเช่ยกย่องมนุษย์ที่มีเจตจำนงสู่อำนาจที่จะพัฒนาตนเองเข้าถึงความมีเสรีภาพเป็นระดับอภิมนุษย์ที่เป็นเป้าหมายที่แท้จริงของการพัฒนามนุษย์

3. เป้าหมายการพัฒนามนุษย์ของนิตเช่ สรุปได้ว่า มนุษย์มีพลังที่จะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นอภิมนุษย์ได้ แต่ความเป็นอภิมนุษย์ของนิตเช่ไม่ได้มุ่งไปถึงขั้นบรรลุธรรมแบบศาสนา เพียงแต่มนุษย์เมื่อได้รับการพัฒนาอย่างถูกต้องและเป็นอภิมนุษย์แล้วจะต้องเป็นผู้มีความกล้าหาญ รู้จักใช้เหตุผล สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่เชื่อหรือยอมรับสิ่งใดง่ายๆ โดยปราศจากการตรวจสอบด้วยเหตุผล ต้องเป็นชีวิตที่มีพลังอำนาจสามารถควบคุมตนเองทั้งกาย และจิตใจ เข้าถึงเสรีภาพโดยไม่ตกเป็นทาสของกิเลสตัณหา

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการเขียนบทความวิชาการเรื่อง การพัฒนามนุษย์ในทัศนะของนิตเช่ ที่ผู้เขียนได้นำเสนอมาในประเด็นต่างๆ ครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่สรุปได้ว่า มนุษย์มีพลังที่จะสามารถพัฒนาตนเองไปสู่การเป็นอภิมนุษย์ได้ และความเป็นอภิมนุษย์ถ้านำมาเพื่อการใช้ความหิวกระหายในอำนาจที่จะทำให้ตนเองได้มา ซึ่งชัยชนะโดยไม่คำนึงถึงความเจ็บของบุคคลอื่น แต่ที่จริงความเป็นอภิมนุษย์จะต้องประกอบด้วยคุณธรรมมีจิตที่เป็นกุศลมีความปรารถนาดีสังคม ดังนั้นการพัฒนามนุษย์สู่ความเป็นอภิมนุษย์จึงเป็นเพียงระดับโลกียะที่เต็มด้วยความหิวกระหายในอำนาจที่สร้างความสุขบนความทุกข์เพื่อมนุษย์ด้วยกัน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษ maya และวิโรจน์ อินทนนท์. (2561). แนวคิดเรื่องอำนาจของเฟรดริช วิลเฮลม นิตเช่. *วารสารปณิธาน: วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา*, 14(2), 236-259.
- กิริติ บุญเจือ. (2522). *ปรัชญาลัทธิอัตถิภาวนิยม*. กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนาพานิช.
- _____. (2555). *นิทเช่: ผู้บุกเบิกแนวคิดหลังนวยุค ด้วยวิถีสู่อภิมนุษย์และซึ่งสิ้นสุดทฤษฎี*. กรุงเทพฯ: สยามปริทัศน์.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และนงนารถ อนุพงศ์พัฒน์. (2560). *สุขภาพทางปัญญา: จิตวิญญาณ ศาสนาและความเป็นมนุษย์*. นนทบุรี: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮาส์.

- ธนุตม์ นันท์เพ็ญ. (2561). แนวคิดเรื่องมนุษย์ในนวนิยายชุดมาเฟียเลือดมังกร จากมุมมองของฟรีดริช นิทเช่. *วารสารปณิธาน: วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา*, 14(2), 210-235.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2533). *พุทธศาสนากับปรัชญา*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฟรีดริช วิลเฮล์ม นิทเช่. (2550). *ซาราสตรา (Thus spoke Zarathustra)*. แปลโดย ศัลย์ ศาลยาชีวิน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โฆษิต.
- วนิดา คุดตวัส. (2523). *ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมเรื่องนิจัวกับทฤษฎีวิภาษคดีของนิทเช่*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร ทรงแปฐม. (2549). *มิติใหม่ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อริย์รัช เลิศอมรไชยกิจ. (2561). ศึกษาวิเคราะห์แนวคิดอภิมนุษย์ของฟรีดริช นิทเช่. *วารสารพุทธมอญ*, 3(2), 11-17.

วิจารณ์หนังสือ : Book Reviews

ธรรมของสมณศักดิ์*

Dhamma of Samanasak

ผู้เขียน: สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต)

Author: Somdej Phrabuddhakosachan (P.A. Payutto)

พระวีระพงษ์ วิสุทฺโธ (โคษา) และพระมหามิตร จิตปญฺโญ

Phra Veerapong Visuddho (Kosa) and Phramaha Mit Thitapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: weerapong.kho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

หนังสือเล่มนี้ เป็นการนำเสนอความหมาย และเป้าหมายของสมณศักดิ์หรือเกียรติยศที่พระมหากษัตริย์พระราชทานแก่พระสงฆ์เพื่อประกาศเกียรติคุณให้ปรากฏเป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในแต่ละด้าน คือ เป็นผู้มีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก ผู้ปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย ผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่ชาติและพระพุทธศาสนาช่วยปลูกฝังศีลธรรมอันดีแก่ประชาชน มีคุณค่าด้านจิตใจ ได้แก่ เป็นที่เคารพยำเกรงและพึ่งพิงของชาวบ้าน คุณค่าวัฒนธรรมด้านภาษา คุณค่าด้านการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมโบราณราชประเพณี เช่น เป็นการได้ทรงบำเพ็ญทานของพระมหากษัตริย์ และเป็นการส่งเสริมพระสงฆ์ที่มีความรู้และผลงานแก่สังคมให้ทรงสมณศักดิ์ เป็นต้น

คำสำคัญ: ธรรม; สมณศักดิ์

*ได้รับบทความ: 9 กุมภาพันธ์ 2565; แก้ไขบทความ: 11 มีนาคม 2565; ตอปรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: February 9, 2022; Revised: March 11, 2022; Accepted: April 30, 2022

Abstract

This book presenting the meaning and the goal of the title is a person who is well-versed in the Tripitaka those who practice according to the Dharma and Discipline Servants of the nation and Buddhism help instill good morals in the people. Has spiritual value, such as being respected and revered by the villagers cultural value of language the value of preserving ancient customs and traditions, such as being the king's asceticism and to promote monks who have knowledge and contributions to society to be rank, etc.

Keywords: Dharma; Samnasak

1. บทนำ

หนังสือเรื่อง "ธรรมของสมณศักดิ์" ได้เรียบเรียงจากพระธรรมเทศนา โดยสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต) (2560) ได้เมตตาแสดงธรรมเทศนา ในพิธีรับสุพรรณบัฏ และเครื่องประกอบสมณศักดิ์ ที่วัดญาณเวศกวัน เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 มีกำหนดให้กล่าวสัมโมทนียกถาในวาระนั้น ต่อจากอนุโมทนาคำของท่านแก่ผู้ใหญ่ฝ่ายทางการเมือง ที่ได้นำเครื่องยศไปถวาย ก็ได้ถือเป็นโอกาสที่จะบอกธรรมให้ความเท่าที่พอรู้แก่พุทธบริษัทตามสมควร

การพระราชทานสมณศักดิ์แก่พระสงฆ์ผู้มีความสามารถในด้านต่างๆ ได้มีส่วนสนับสนุนการปกครองคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เห็นได้จากข้อความตอนท้ายของใบสัญญาบัตรหรือใบประกาศสถาปนาพระเถระผู้ใหญ่ซึ่งเป็นพระบรมราชโองการแต่งตั้งจะมีความตอนท้ายว่า ขออาราธนาพระคุณจงรับธุระพระพุทธศาสนา เป็นภาระสั่งสอน ช่วยระงับอธิกรณ์และอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณรโดยสมควรแก่กำลังและอิสริยยศซึ่งพระราชทานนี้ จะเห็นได้ว่า องค์พระประมุขของประเทศทรงมอบภาระธุระและอำนาจในการปกครองดูแล ตลอดถึงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรให้เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ ซึ่งท่านผู้ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ก็ได้ช่วยสนองงานในส่วนนี้ได้เป็นอย่างดีจะเห็นได้ว่าการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ของพระสงฆ์ นอกจากจะเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย มีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคุณสมบัติส่วนตนของพระสงฆ์แต่ละรูป เพราะได้ศึกษาหลักสูตรพระปริยัติธรรมสนามหลวงของคณะสงฆ์ทั้งแผนกธรรมและบาลี แล้วยังมีประเด็นที่สำคัญควรแก่การศึกษา คือ การบำเพ็ญคุณงามความดีแก่พระพุทธศาสนาสังคมและประเทศชาติ

2. โครงสร้างหนังสือ

ในหนังสือ "ธรรมของสมณศักดิ์" ลักษณะรูปเล่มเป็นในรูปแบบกระดาษเอสี่พับครึ่ง ใช้กระดาษ

ที่เป็นสื่อกับสิ่งแวดล้อม และสีของกระดาษที่ใช้เป็นแบบถนอมสายตา ตีพิมพ์รวมเล่มครั้งแรกในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 โครงสร้างของหนังสือแบ่งออกเป็นเรื่องใหญ่ๆ 3 ส่วน ได้แก่

1. พุตกัมเป็นเรื่องโตใหญ่แต่ความหมายพบว่า อาณาจักรกับพุทธจักรจับเอาหลักแท้ก็แค่พระกับโยม มาเอื้อปัจจัยมาให้ธรรมกัน ผู้เขียนยังเจาะลึกให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรกับพุทธจักรในประเทศไทยเรารู้กันมาเป็นอย่างดีว่ามีความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนม เราเรียกทางรัฐหรือบ้านเมืองว่าเป็นฝ่ายอุปถัมภ์ ดังที่ถวายพระนามองค์พระประมุขของชาติว่าเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 4) หรือสังคมของชาวโลกโดยอาศัยอำมาตยาน คือปัจจัยสี่วัตถุดิบของเครื่องดำรงชีวิตจากญาติโยมชาวบ้าน และพร้อมกันนั้น พระสงฆ์ก็ให้ธรรม คือสั่งสอนแนะนำให้ความรู้ความเข้าใจ ให้ประชาชนมีการศึกษา รู้จักดำเนินชีวิตที่ดีมีวินัย พัฒนาจิตใจ พัฒนาปัญญามีจิตงามสดใส ไม่เครียด ไม่ซึมเศร้า มีความสุข ไม่เป็นอยู่หรือทำอะไร แค่ว่าตามความรู้สึก แต่รู้จักใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผล สืบค้นเหตุปัจจัย แก้ไขปัญหาสร้างความก้าวหน้าที่เป็นกุศล ตลอดจนมีถิ่นอาศัยเป็นรมณีย์ มีสังคมที่ดีเกษมสันติสุข พุทธอย่างคนเก่าๆ ว่าให้เขามีศีลมีธรรม แต่พระสงฆ์จะมีธรรมมีปัญญามีความรู้มาบอกชาวบ้านมาสอนประชาชนได้ ตัวพระองค์แต่ละองค์ก็ต้องฝึกต้องศึกษาต้องพัฒนาตนให้ปลอดภัยปราศปัญหา เมื่อไม่มีเรื่องของตัวเองที่จะห่วงกังวล พระสงฆ์ทำเพื่อผู้อื่นได้เต็มที่ ก็เอาธรรมไปแผ่ เอาความสุขไปกระจายให้ประชาชนมีธรรมมีความสุขทั่วกัน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 5)

เนื้อหาในประเด็นนี้สอดคล้องกับหนังสือสารานุกรมพระพุทธศาสนา ที่อธิบายถึงสมณศักดิ์นั้น เป็นเป็นเครื่องราชสักการะที่องค์พระมหากษัตริย์ถวายแก่พระสงฆ์ผู้ทรงศีล และมีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษ เป็นการอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้มีอุตสาหะในการบำเพ็ญศาสนกิจ อันจะเป็นปัจจัยให้พระพุทธศาสนามั่นคงและเจริญแพร่หลายยิ่งขึ้น (กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า, 2539, หน้า 480) เป็นการถวายเกียรติแก่พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย มีความรู้ความเชี่ยวชาญแตกฉานในพระไตรปิฎก และบำเพ็ญคุณงามความดีแก่พระศาสนา สังคม และประเทศชาติ เป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติเพิ่มพูนขวัญและกำลังใจแก่พระสงฆ์ให้ดำรงมั่นในการประพฤติพรหมจรรย์ ช่วยกันบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติพระศาสนา และเป็นกำลังสำคัญในการสืบต่ออายุพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตลอดไปเป็นการเพิ่มพูนขวัญและกำลังใจแก่พระสงฆ์ (พระมหาอุทิศ ศิริวรรณ, 2535, หน้า 3)

ในทัศนะของผู้เขียนกล่าวอีกว่า พระสงฆ์มีชีวิตที่สัมพันธ์กันเป็นส่วนรวม คือมีความสัมพันธ์ทางสังคมตลอดเวลาทั้งในชุมชนของตนเอง ที่เรียกว่า “สังฆะ” และสัมพันธ์กับชุมชนชาวบ้านหรือ “สังคม” ภายนอกของคฤหัสถ์ญาติโยม (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 6) แม้คำกล่าวว่า “ยศช้าง ขุนนางพระ” ก็สันนิษฐานว่าระบบสมณศักดิ์พระสงฆ์ได้รูปแบบมาจากระบบศักดินาของฝ่ายบ้านเมืองนั่นเอง ต่างแต่ระบบศักดินาถือจำนวนนาเป็นเกณฑ์ในการจัดลำดับชั้น ส่วนระบบสมณศักดิ์ของ

พระสงฆ์ไม่ได้ถือเกณฑ์อย่างนั้น แต่ก็น่าจะเทียบเคียงกันได้กับการมีฐานานุกรมของพระราชาคณะ มีหลักฐานกล่าวถึงความสัมพันธ์กันในแง่ของการบำเพ็ญประโยชน์ต่อประเทศชาติ และพระศาสนาของฝ่ายอาณาจักรและพุทธจักร ประเทศไทยเมื่อครั้งมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ องค์พระมหากษัตริย์ทรงยกย่องข้าราชการบริพารและข้าราชการให้มีบรรดาศักดิ์ต่างๆ เช่น เป็นขุน เป็นหลวง เป็นพระ เป็นพระยา เป็นต้น ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกในการบริหารบ้านเมือง ส่วนในทางศาสนานั้น ในฐานะที่เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก องค์พระมหากษัตริย์จึงทรงยกย่องเชิดชูพระสงฆ์โดยการถวายสมณศักดิ์แก่พระสงฆ์ ทำนองเดียวกับพระราชนันทบรรดาศักดิ์แก่ข้าราชการบริพารและข้าราชการ ทั้งนี้โดยถือว่าสมณศักดิ์นั้นเป็นเครื่องราชสักการะที่องค์พระมหากษัตริย์ทรงถวายแก่พระสงฆ์ผู้ทรงศีล และมีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษ เป็นการอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้มีอุตสาหะในการบำเพ็ญศาสนกิจ อันจะเป็นปัจจัยให้พระพุทธศาสนามั่นคงและเจริญแพร่หลายยิ่งขึ้น

ผู้ศึกษาขอเสนอความเห็นว่าการพระราชทานสมณศักดิ์ไม่ใช่เป็นการบำเหน็จรางวัล เพราะไม่มีบรรดาศักดิ์หรือฐานันดรศักดิ์เป็นเครื่องประกอบ เหมือนกับของฝ่ายอาณาจักร เป็นแต่เพียงถวายเกียรติยศแด่พระสงฆ์ผู้ดำรงอยู่ในฐานะผู้ทรงศีลอาจารย์วัตรตรงงาม พระมหากษัตริย์ทรงเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก การพระราชทานสมณศักดิ์เป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติพระสงฆ์รูปนั้นๆ ให้ปรากฏและเป็นเหตุให้พระสงฆ์มีกำลังใจในอันบำเพ็ญประโยชน์แก่ประเทศชาติและพระศาสนาด้วย

2. อะไรๆ จะไปกันอย่างไร ก็ยืนหลักไว้ให้ชาวบ้านเอือมท้อให้พระสงฆ์อวยธรรม ผู้เขียนยังเจาะลึกให้เห็นถึงเป้าหมายรวมของพระพุทธศาสนา ว่าตามที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้คือ “พหุชนหิตายะ พหุชนสุขายะ โลกานุกัมปายะ” แปลสั้นๆ ว่า เพื่อประโยชน์สุขของคนจำนวนมาก เพื่อเกื้อการุณย์แก่ชาวโลก นี่คือจุดหมายของการมีพระพุทธศาสนา และเป็นจุดหมายของการปฏิบัติตัว และการทำงานของพระสงฆ์ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 7) ซึ่งในประเด็นนี้ดูเหมือนว่าจะสอดคล้องกับหนังสือพระสงฆ์ไทยใน 2 ทศวรรษที่กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาศีลธรรมและจิตใจ การเป็นที่ปรึกษาศีลธรรมและจิตใจ บทบาทในการช่วยสังเคราะห์ประชาชนในสังคม การประสานความขัดแย้งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ที่ต่างกันบ้าง (พระมหาสุภา อุทฺโท, 2542, หน้า 47)

ผู้ศึกษาขอเสนอความเห็นว่าผู้เขียนได้เจาะลึกถึง บทบาทในการให้ความรู้ในวิชาการต่างๆ ทางโลกแก่ประชาชนในสังคม ได้แก่ บทบาทการพัฒนาจิตใจประชาชน บทบาทการส่งเสริมการศึกษาของประชาชนและเยาวชน บทบาทการช่วยพัฒนาชุมชน บทบาทการเป็นผู้ช่วยส่งเสริมความสามัคคีในหมู่บ้าน โดยช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนในหมู่บ้าน 4 บทบาทการเป็นผู้ช่วยสั่งสอนเทคนิคขั้นพื้นฐาน เช่น สถาปัตยกรรม ช่างไม้ ช่างก่ออิฐ คือ ปูน การเกษตรและยาสมุนไพรรักษาโรค บทบาทการเป็นผู้นำที่เป็นทางการของหมู่บ้าน คือ การช่วยวางแผนแนะนำและ สนับสนุนงานของชาวบ้านในโครงการพัฒนาต่างๆ บทบาทการสังเคราะห์ชุมชน คือ การช่วยเหลือสังคมในด้านต่างๆ (พระมหา

สุภา อุทโท, 2542, หน้า 47)

ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับสมณศักดิ์และพหุยศเป็นวัฒนธรรมจารีตอันดีงามของชาติมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นสิ่งบ่งบอกถึงราชศรัทธาของพระมหากษัตริย์และความยึดมั่นในพระพุทธศาสนาของปวงชนชาวไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สมณศักดิ์เป็นบรรดาศักดิ์หรือเกียรติยศที่พระมหากษัตริย์ถวายแก่พระสงฆ์เพื่อบูชาคุณความดี เป็นบำเหน็จความชอบที่ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบประกอบคุณงามความดีแก่ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา และเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติ ขวัญและถวายกำลังใจให้พระสงฆ์บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมตามหลักธรรมทางศาสนา และช่วยเหลือในการปกครองดูแลพระภิกษุสามเณร เป็นผลให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองสืบไป (วิเชียร อากาศฤกษ์ และสุนทร สุกตะโยธิน, 2528, หน้า 45) และเป็นการปกครองเป็นกลไกทางสังคมอย่างหนึ่ง ที่ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยแก่สมาชิกในสังคม เอกลักษณะเฉพาะของการปกครองคณะสงฆ์ คือการที่พระพุทธเจ้าทรงปรับเปลี่ยนให้เกิดความเหมาะสมกับพระสาวกที่ออกบวช ปฏิบัติตามคำสอนของพระองค์ รูปแบบที่ทรงใช้การปกครองคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาล ได้รับการศึกษาจากนักปราชญ์ในสมัยปัจจุบันว่าเป็นรูปแบบที่พระพุทธเจ้าทรงนำมาจากปกครองของฝ่ายอาณาจักรในสมัยนั้น เพื่อทำให้เกิดรูปแบบใหม่เป็นการปกครองสังคมสงฆ์ (พระมหาสุภา อุทโท, 2542, หน้า 52)

ผู้ศึกษาขอเสนอความเห็นเห็นว่า สมณศักดิ์นั้นเป็นเกียรติยศส่งเสริมเกียรติศัพทอย่างหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องนามธรรมที่ไม่มีตัวตนแต่ก็เป็นนามธรรมที่มีพลังที่ให้กำลังใจแก่พระสงฆ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารสงฆ์หรือปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม ดังนั้นพระมหากษัตริย์ของประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะองค์ศาสนูปถัมภก จึงได้ราชทินนามซึ่งมีความหมายว่า ชื่อ (ใหม่) ที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงถวายแก่พระสงฆ์ผู้มีความดี หรือมีเกียรติศัพทลือชาปรากฏเป็นเครื่องสักการะบูชา

3. พระกับชาวบ้าน ระวังความสัมพันธ์ ไม่ให้เสียวินัยพระกับการเมือง เราระวังมาแต่แต่ต้องไม่ประมาท ผู้เขียนยังเจาะลึกให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพระกับชาวบ้านดังที่ว่ามานั้น เป็นหลักการสำคัญดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่พุทธกาล เพราะว่าพระพุทธเจ้าทรงวางไว้เอง ทั้งตรัสหลักธรรมไว้ แล้วก็บัญญัติข้อวินัยกำกับลงไปอีก แม้ว่าพระบางยุคบางสมัยจะเฉไฉไปบ้าง ก็มีหลักมีกรอบที่จะเตือนจะรั้งจะดึงให้เข้ามาอยู่ในทาง ซึ่งผู้เขียนได้ยกเหตุการณ์บ้านเมือง ในสมัยกรุงธนบุรีและเริ่มต้นรัตนโกสินทร์ ที่จังหวัดพัทลุง สมัยแผ่นดินพระเจ้าตากสิน มาถึงแผ่นดินรัชกาลที่ 1 สองรัชกาลนี้เพิ่งผ่านจากยุคกรุงเก่า ครั้นอยุธยาถูกพม่าเผาหมดสิ้น คนไทยต้องตั้งตัวตั้งบ้านตั้งเมืองกันใหม่ เพราะเกี่ยวกับพระ คือว่าคราวหนึ่ง ใน พ.ศ. 2328 พม่ายกทัพเข้าทางใต้จะลงถึงพัทลุง คราวนั้น ที่จังหวัดพัทลุงมีพระภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่าพระมหาช่วย ท่านก็ต้องสอนธรรมนั้นแหละ เป็นหน้าที่ของพระ แล้วพระมหาช่วยก็เป็นที่เคารพนับถือ โดยพ่วงกับความเลื่องลือว่ามีวิชาอาคมถึงตอนนี้ ท้าพม่าเข้ามาแล้ว บ้านเมืองเดือดร้อน ชาวบ้านชาวเมืองพัทลุงตกทุกข์ถึงคราวลำบาก ท่านมหาช่วยก็ห่วงใยประชาชน จะทำอย่างไรดี ชาวบ้านญาติโยม

ทั้งหลายจะถูกพม่าฆ่าฟันล้มตาย ท่านจะต้องช่วยประชาชนให้พ้นภัย แล้วก็ช่วยรักษาบ้านเมืองด้วย ประชาชนกำลังต้องการผู้นำท่านพระมหาช่วยเป็นผู้ที่ชาวบ้านเคารพนับถือ สามารถรวมคนได้ และท่านก็มีใจกล้าหาญ ท่านก็เลยรวมกำลังชาวบ้านซึ่งก็รักบ้านรักเมืองอยู่แล้ว ได้ศรัทธาในท่านมหาช่วย ก็มารวมกำลังกันตั้งเป็นกองทัพชาวบ้าน หรือกองทัพประชาชนขึ้น พระมหาช่วยก็ขึ้นเป็นผู้นำทัพ เท่ากับเป็นแม่ทัพ ยกทัพประชาชนนี้ไปตั้งรับยันทัพทหารพม่า อย่างน้อยก็ได้ถ่วงเวลาไว้ คือทั้งช่วยรักษาบ้านเมืองของจังหวัด พัทลุงโดยนำทัพประชาชนไปยันพม่าไว้ และได้ช่วยรักษาพระศาสนา คือการที่ท่านลาสิกขาไม่ยอมปล่อยให้เป็นความมัวหมองแก่พระศาสนา โดยรักษาพระวินัยที่ไม่ให้พระสงฆ์เข้าไปยุ่งกับเรื่องราวของชาวบ้าน ตลอดจนกิจการบ้านเมือง นับว่าท่านมหาช่วยเป็นบุคคลสำคัญที่ควรยกย่องสรรเสริญ ควรจะขึ้นชมเชิดชู เป็นวีรกรรมตัวอย่างในประวัติศาสตร์ของประเทศชาติ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 13)

เนื้อหาในประเด็นนี้สอดคล้องกับพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ที่กล่าวถึงบทบาทของพระสงฆ์ที่ช่วยกิจการบ้านเมือง ได้แก่ พระอาจารย์ธรรมโชติ เป็นพระภิกษุสมัยอยุธยาตอนปลาย ที่มีชื่อเสียงด้านคาถาอาคม เดิมจำพรรษาที่วัดเขานางบวช แขวงเมืองสุพรรณบุรี ต่อมาเมื่อพม่ายกทัพมาล้อมกรุงศรีอยุธยาและกวาดต้อนผู้คนในละแวกใกล้เคียงนั้น คนไทยกลุ่มหนึ่งได้รวบรวมสมัครพรรคพวก มารวมกลุ่มกันที่บ้านบางระจัน แขวงเมืองวิเศษไชยชาญ ตั้งเป็นค่ายไว้คอยต่อสู้พม่าและได้นิมนต์ พระอาจารย์ธรรมโชติจากวัดเขานางบวช มาอยู่ที่วัดโพธิ์เก้าต้นซึ่งเป็นวัดที่อยู่ในค่าย เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ แก่ชาวบ้านและให้ช่วยคุ้มครองด้วยการลงผ้าประเจียดและตะกรุด พิศมร แจกจ่ายแก่ชาวบ้าน ผู้นำชาวบ้านค่ายบางระจันที่สำคัญ ได้แก่ ขุนสรรค์สรพกิจ นายพันเรือง นายทองเหม็น นายจันทร์หนวดเขี้ยว นายทองแสงใหญ่ นายแท่น นายโชติ นายอิน นายเมือง นายดอก และนายทองแก้ว ผู้นำเหล่านี้และชาวบ้านค่ายบางระจันได้รวมใจกันต่อสู้กับพม่าถึง 5 ครั้ง ในเวลา 5 เดือน อย่างองอาจกล้าหาญ แต่ในที่สุดค่ายบางระจันก็แตก เมื่อปี พ.ศ. 2310 (กรมศิลปากร, 2505, หน้า 277)

ผู้ศึกษาขอเสนอความเห็น ว่า จุดยืนโดยภาพรวมของพระพุทธศาสนา ยุคต้นที่ไม่สนับสนุน การทำสงคราม ซึ่งถือว่าเป็นจุดยืนร่วมกันของชาวพุทธทุกคน ไม่จำกัดว่าเป็นพระสงฆ์หรือคฤหัสถ์ อย่างไรก็ตาม หากเรายึดถือจุดยืนนี้ในฐานะเป็นหลักธรรมสำหรับปัจเจกบุคคลหรือเป็นอุดมการณ์ส่วนบุคคล คงไม่มีปัญหายุ่งยากใน การปฏิบัติตามเท่าไร แต่หากเรานำจุดยืนนี้ ไปใช้ในบริบทสังคม การเมือง กล่าวคือนำไปกำหนดเป็นนโยบายของรัฐหรือของประเทศที่ทุกคนจะต้องถือปฏิบัติร่วมกัน

4. งานของพระชดอยู่แล้วว่า คืออะไรให้ธรรม นำประชาให้ประจักษ์คุณค่าได้ประโยชน์ จากธรรม ผู้เขียนยังเจาะลึกให้เห็นถึง ตัวพระศาสนา คือพระธรรมวินัยเป็นของบริสุทธิ์ ใครบวชเข้ามาเป็น พระอยู่ในธรรมวินัย พระสงฆ์นั้นมีหน้าที่ชัดเจนอยู่แล้วว่าเป็นผู้ให้ธรรมสั่งสอนประชาชนให้อยู่ดี ประพฤติดี มีความซื่อสัตย์สุจริตขยันหมั่นเพียรในอาชีพการงาน ตั้งใจเลี้ยงดูครอบครัว ช่วยเหลือกัน สร้างสรรค์พัฒนา

สังคม ซึ่งล้วนเป็นกุศลกิจที่ช่วยให้บ้านเมืองอยู่ดีมีความร่มเย็นเป็นสุข ประชาชนเป็นคนดี รัฐได้พลเมืองดี (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 17)

เนื้อหาในประเด็นนี้สอดคล้องกับหนังสือ “ธรรมให้ลูกดี รวมคติธรรมสอนให้ลูกเป็นคนดี” ที่กล่าวว่า การที่ท่านพระสังฆาธิการได้รับยกย่องโดยได้รับพระราชทานเลื่อนและทรงตั้งสมณศักดิ์ เป็นพิธีแห่งการยกย่องพระพุทธศาสนาอีกทางหนึ่งจึงขอให้พี่น้องใจนึกไปโดยประการต่างๆ ที่จะประสานความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างสถาบันศาสนากับสถาบันพระมหากษัตริย์ และได้ปฏิบัติเช่นนั้นก็จะเป็นการเชื่อมโยงไปถึงสถาบันชาติ เพราะองค์พระมหากษัตริย์ก็คือชาติไทย ท่านทั้งหลายที่ได้รับพระราชทานเลื่อนและทรงแต่งตั้งสมณศักดิ์ในวันนี้ทุกท่านก็คือชาติไทย เมื่อท่านปฏิบัติทำให้สถาบันทั้งสองเชื่อมโยงกันอย่างหนักแน่นได้มากเท่าไร ท่านได้สนองพระคุณของชาติบ้านเมืองแล้ว

ในทัศนะของผู้เขียนกล่าวอีกว่า เรื่องสมณศักดิ์นี้ ต้องเป็นมาโดยอาศัยกาลเวลายาวนานเรื่องค่อยๆ ขยายบานออกไป ผ่านยุคอยุธยา 400 กว่าปี แล้วมารัตนโกสินทร์บัดนี้ 200 ปีกว่าแล้ว กลายเป็นว่าได้เกิดเป็นระบบสมณศักดิ์ขึ้นมาแล้ว เรื่องมาจากการที่ทางบ้านเมืองได้เห็นว่พระสงฆ์คือบรรดาภิกษุทั้งหลายนั้น แม้ท่านจะเพียรสั่งสอนแนะนำประชาชนไปตามกิจตามหน้าที่ของท่านโดยท่านไม่ได้มายุ่งเกี่ยวอะไรกับราชการงานเมือง แต่งานของท่านนั้น ไปตรงกับวัตถุประสงค์ของงานปกครองแผ่นดินที่จะให้มีพลเมืองดี ชุมชนดี บ้านเมืองดี ก็จึงกลายเป็นประโยชน์แก่ทางรัฐขึ้นมาเอง แล้วก็โดยความที่ทรงนับถือพระภิกษุนั้นๆ เองด้วยก็เกิดมีคำเรียกขานเป็นครูอาจารย์ กลายเป็นการถวายนามที่แสดงความเคารพนับถือ แล้วเรื่องราวก็ขยายบานแยกแตกแขนงออกไป จนกลายเป็นระบบที่อาจจะขมวดเข้มนั้นขึ้นมา (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 19)

ผู้ศึกษาขอเสนอความเห็นว่ ประวัติศาสตร์ชาติไทยและพระพุทธศาสนา ความเป็นมาของสมณศักดิ์ โดยเฉพาะเรื่องสมณศักดิ์ เป็นวัฒนธรรมจารีตอันดั่งามของชาติมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี เป็นสิ่งบ่งบอกถึงราชศรัทธาของพระมหากษัตริย์และความยึดมั่นในพระพุทธศาสนาของปวงชนชาวไทยมาตั้งแต่อดีต สมณศักดิ์เป็นบรรดาศักดิ์หรือเกียรติยศที่พระมหากษัตริย์ถวายแด่พระสงฆ์เพื่อบูชาคุณความดี เป็นบำเหน็จความชอบที่ท่านปฏิบัติดีปฏิบัติชอบประกอบคุณงามความดีแก่ประเทศชาติและพระพุทธศาสนา และเพื่อเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติขวัญและกำลังใจให้พระสงฆ์บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมตามหลักธรรมทางศาสนา และช่วยเหลือในการปกครองดูแลพระภิกษุสามเณร เป็นผลให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองสืบไป

5. อามิสทานของโยมแจ้งขัน ธรรมทานจากพระก็ต้องขยันอามิสไพบูลย์กับธรรมไพบูลย์ต้องให้คู่ไปด้วยกัน ผู้เขียนยังเจาะลึกให้เห็นถึง พระสงฆ์นั้น เมื่อแต่ละท่านทำหน้าที่ถูกต้อง โดยไปแสดงธรรมที่พระพุทธเจ้าประกาศไว้ สั่งสอนประชาชนให้อยู่ดีประพฤติดี ช่วยเหลือกัน ทำชุมชนให้สงบร่มเย็นปลอดภัย ช่วยกันพัฒนาสังคมอะไรต่างๆ เหล่านี้ ก็เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองไปเองโดยไม่ต้องตั้งใจ ทางบ้านเมือง

เห็นคุณค่า ก็ทำการแสดงออกให้เห็นว่ามีความเคารพนับถือ อยากส่งเสริมสนับสนุน อะไรต่างๆ แล้วก็แสดงออกมาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่าง ไปๆ มาๆ ก็มีเรื่องยศศักดิ์รวมเข้าไป (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 22)

เนื้อหาในประเด็นนี้สอดคล้องกับหนังสือ “ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาและการปกครองคณะสงฆ์ไทย” ได้กล่าวถึง สมณศักดิ์และราชทินนามว่า สมณศักดิ์นั้นเป็นเกียรติยศส่งเสริมเกียรติศัพทอย่างหนึ่ง ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องนามธรรมที่ไม่มีตัวตนแต่ก็เป็นนามธรรมที่มีพลังที่ทำให้กำลังใจแก่พระสงฆ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารสงฆ์หรือปฏิบัติหน้าที่เพื่อส่วนรวม ดังนั้นพระมหากษัตริย์ของประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาในฐานะองค์ศาสนูปถัมภก จึงได้ราชทินนามซึ่งมีความหมายว่า ชื่อ (ใหม่) ที่พระมหากษัตริย์ได้ทรงถวายแก่พระสงฆ์ผู้มีคุณงามความดี หรือมีเกียรติศัพทลือชาปรากฏเป็นเครื่องสักการบูชา (เฉลิมพล โสมอินทร์, 2546, หน้า 20)

ผู้ศึกษาขอเสนอความเห็นเห็นว่า พบว่าบทบาทการพัฒนาของพระสงฆ์แตกต่างกันไปตามความสามารถพิเศษของแต่ละรูป บางรูปเด่นที่การเทศน์อบรมประชาชน บางรูปเด่นที่เป็นผู้นำด้านสาธารณูปโภคแก่ชุมชน วัดเป็นศูนย์กลางด้านการศึกษาและชุมชน พระสงฆ์มีบทบาทเป็นผู้นำด้านภูมิปัญญาโดยทำหน้าที่อบรมสั่งสอนให้ข้อเสนอนะแก่งลุลบุตร พระสงฆ์มีความสามารถแตกต่างกันไปหลากหลายด้านเป็นที่พึ่งพิงแก่ชาวบ้านเป็นที่เคารพนับถือ

6. หลัก: พระ-โยมพึ่งกัน (อัญญมัญญุนิสิต) ผู้เขียนยังเจาะลึกให้เห็นถึง พุทฺธการสูตร (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) มีพุทธพจน์ตรัสสอนพระว่าญาติโยมชาวบ้านมีอุปการะมากแก่เหล่าพระภิกษุโดยบำรุงด้วยปัจจัยสี่เหล่าพระภิกษุก็มีอุปการะมากแก่เหล่าญาติโยมชาวบ้านโดยแสดงธรรมประกาศชีวิตประเสริฐแก่เขา คฤหัสถ์ญาติโยมกับพระสงฆ์อาศัยซึ่งกันและกัน อยู่ครองชีวิตประเสริฐเพื่อข้ามห้วงน้ำกิเลส ทำทุกขให้หมดสิ้น แต่ละบุคคลก็พัฒนาตนขึ้นไป โดยต่างก็เกื้อกูลแก่กันและกัน ผู้ครองเรือน และผู้ไร้เรือน ทั้งสองฝ่าย อาศัยกันและกันย่อมสัมฤทธิ์ธรรมที่ปลอดภัยสุจริตอย่างยอดเยี่ยมบรรพชิตปรารถนาจากคฤหัสถ์ แคจิ๋วร บิณฑบาตหยูกยา ที่นั่งที่นอน พอเป็นเครื่องบรรเทาความขัดข้อง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 29)

เนื้อหาในประเด็นนี้สอดคล้องกับหนังสือ “ชีวิตตัวอย่าง: หมอชีวโกมารภัจ” การทำหน้าที่อุปการะเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งประการหนึ่งในพระพุทธศาสนาเพราะนอกจากจะเป็นแบบอย่างที่ดีงามในพระพุทธศาสนาแล้ว ยังทำให้พระพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองและแพร่หลายสืบทอดมาได้จนถึงปัจจุบันนี้ ถ้าหากขาดการทำหน้าที่ผู้อุปการะไปเสียส่วนใดส่วนหนึ่งแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการทำหน้าที่ผู้อุปการะระหว่างพระสงฆ์ที่ดี การทำหน้าที่ผู้อุปการะพระสงฆ์ของอุบาสกอุบาสิกาที่ดี พระพุทธศาสนาก็จะดำเนินสืบต่อมาถึงปัจจุบันนี้ไม่ได้ การทำหน้าที่ผู้อุปการะในพระพุทธศาสนาเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นสังคมแบบพุทธเป็นสังคมแห่งการเกื้อกูลระหว่างกันและกัน เป็นแบบอย่างที่ดีควรศึกษาแล้วนำมาประยุกต์ใช้ในสังคม

ปัจจุบันอย่างยิ่ง (เสฐียรพงษ์ วรรณปก, 2543, หน้า 1)

ผู้ศึกษาขอเสนอความเห็นเห็นว่า พระและโยมพึ่งพิงกัน เป็นการทำหน้าที่ผู้อุปการะที่อุบาสกอุบาสิกาได้กระทำต่อพระสงฆ์นั้น ได้กระทำเพราะศรัทธา และต้องการจะได้บุญกุศล เพราะเลื่อมใสในรัตนตรัย โดยการเข้าไปอุปถัมภ์ด้วยการถวายปัจจัย 4 เป็นหลัก คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค รวมทั้งการเข้าไปปกป้องพระพุทธศาสนา ด้วยการช่วยเหลือพระสงฆ์ในด้านต่างๆ

7. สัมโมทนียกถา ของ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ผู้เขียนยังเจาะลึกให้เห็นถึง เรื่องสมณศักดิ์ เป็นส่วนหนึ่งในเรื่องของพระราชกรณียกิจ ที่ทรงดูแลบ้านเมือง ที่ทรงเอาพระทัยใส่ในพระศาสนา โดยที่ทรงห่วงใยกิจการพระศาสนา ก็ทรงพยายามส่งเสริม หาทางให้กิจการของพระศาสดาดำเนินไปเป็นเรื่องพระคุณขององค์พระมหากษัตริย์ สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่ 9 วันนั้นก็ในวันของพระองค์ จึงควรที่ญาติโยมจะทำบุญทำกุศลทำความดีถวายเป็นบรมราชาธิศ ถวายพระพรขอให้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงมีพระสุขภาพพลานามัยสุขสมบูรณ์ (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2560, หน้า 34)

เนื้อหาในประเด็นนี้สอดคล้องกับหนังสือ “ยศช้างขุนนางพระ” กล่าวว่า เป็นการพระภิกษุทรงสมณศักดิ์สูงท่านก็ยังมีจริยวัตรดำรงอยู่ในสมณะเช่นเดิม เพราะท่านเห็นความจริงว่า ยศอาภรรตาศักดิ์เหล่านั้นเป็นเรื่องสมมุติเพื่อรองรับภาระหน้าที่ที่หนักขึ้นตามลำดับเท่านั้น ทั้งได้ขยายความรู้เกี่ยวกับขุนนางพระ หรือการสถาปนาเลื่อนและตั้งสมณศักดิ์ ซึ่งเป็นราชประเพณีมาแต่โบราณกาล เป็นราชสักการะที่พระมหากษัตริย์ผู้เป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภก มีพระราชศรัทธาปสาทะในพระพุทธศาสนาถวายแด่พระมหาเถรานุเถระ ผู้สมควรได้รับการยกย่องสรรเสริญให้ดำรงสมณฐานันดรสมควรแก่ฐานานุรูป เป็นการประกาศเกียรติคุณของพระเถระรูปนั้นๆ ให้ปรากฏแก่สาธุชน (ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา, 2546, หน้า 1)

ผู้ศึกษาขอเสนอความเห็นเห็นว่า สมณศักดิ์ คือ ยศและฐานันดรของพระสงฆ์และพระมหากษัตริย์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งและเลื่อนถวายแด่พระสงฆ์ผู้ประพฤติดีประพฤติชอบประกอบคุณประโยชน์แก่พระศาสนาและประเทศชาติเป็นอเนกประการ ดังนั้นสมณศักดิ์จึงเป็นเครื่องหมายสะท้อนคุณความดีของพระสงฆ์ มีพระราชประสงค์ที่จะส่งเสริมให้พระสงฆ์ผู้ทรงสมณศักดิ์ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สมณศักดิ์เกี่ยวกับความรู้ ได้แก่เปรียญธรรมต่างๆ กับสมณศักดิ์เกี่ยวกับผลงาน ได้แก่ พระครูสัญญาบัตร พระราชาคณะชั้นต่างๆ จนถึงสมเด็จพระสังฆราช

3. สาระสำคัญของหนังสือ

หนังสือเรื่องธรรมของสมณศักดิ์นี้ ก็เป็นส่วนหนึ่งในเรื่องของพระราชกรณียกิจ ที่ทรงดูแลบ้านเมืองที่ทรงเอาพระทัยใส่ในพระศาสนา โดยที่ทรงห่วงใยกิจการพระศาสนา ก็ทรงพยายามส่งเสริม

หาทางให้กิจการของพระศาสนาดำเนินไป ยศของพระสงฆ์ สมณศักดิ์เป็นเครื่องราชสักการะที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานแด่พระสงฆ์ผู้ทรงคุณความดี บำเพ็ญประโยชน์ให้แก่พระศาสนา ประชาชน และประเทศชาติ จนเป็นที่ประจักษ์

4. จุดเด่น

หนังสือเรื่อง ธรรมของสมณศักดิ์ โดยภาพรวม ผู้ศึกษาขอเสนอจุดเด่นของหนังสือและข้อนำเสนอ ดังนี้

1. จุดเด่นของเนื้อหา

1.1 เนื้อหาหลัก จุดเด่นของหนังสือเล่มนี้ ได้อธิบายประเด็นสำคัญ ที่ผู้อ่านจะต้องเข้าใจว่า หนังสือได้กล่าวถึง การพระราชทานสมณศักดิ์ในปัจจุบัน สมณศักดิ์นั้นเป็นเครื่องราชสักการะที่องค์พระมหากษัตริย์ถวายแก่พระสงฆ์ผู้ทรงศีล และมีความรู้ความสามารถเป็นพิเศษ เป็นการอุปถัมภ์พระสงฆ์ให้มีอุตสาหะในการบำเพ็ญศาสนกิจ อันจะเป็นปัจจัยให้พระพุทธศาสนามั่นคงและเจริญแพร่หลายยิ่งขึ้นไป ส่วนฐานันดรศักดิ์ ได้แก่บรรดาศักดิ์ที่พระมหากษัตริย์พระราชทานแก่ข้าราชการบริพารและข้าราชการผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมประเทศชาติ เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน และเป็นการบำรุงขวัญถวายกำลังใจในการทำงานด้วย พระเถระผู้เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านเมื่อบ้านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ ชาวบ้านก็จะเกิดความยินดีที่ติดใจกับท่าน ซึ่งแต่เดิมชาวบ้านก็มีความเคารพอยู่แล้ว แต่เมื่อบ้านได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ ก็เพิ่มความยำเกรงให้กับชาวบ้านยิ่งขึ้นไปอีก โดยเฉพาะสมณศักดิ์ระดับพระราชาคณะ หรือที่รู้จักกันว่า “เจ้าคุณ” จะเป็นที่ยำเกรงของคนทั่วไปมาก แม้แต่ในสถานภาพเดียวกันแต่เดิมก็พูดคุยกันธรรมดา เมื่อได้เป็นเจ้าคุณแล้ว เวลาจะพูดด้วย ผู้พูดมักจะประณมมือพูดด้วย เพราะถือว่าท่านนั้นเป็นพระสงฆ์ผู้ทรงศักดิ์ ซึ่งความยำเกรงนี้ส่งผลดีหลายอย่างเช่น ทำให้มีอำนาจในการทำงานแก่คณะสงฆ์มากขึ้น แต่เดิมเวลาสั่งคนอื่นให้ทำงาน เขาอาจทำตามบ้าง ไม่ทำตามบ้าง แต่เมื่อเขามีความยำเกรงแล้ว เขาจะไม่ค่อยกล้าปฏิเสธคำสั่งเท่าใดนัก เมื่อสามารถทำงานพระศาสนาได้เต็มที่ พระศาสนาก็จะมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น ในส่วนของพระสงฆ์ที่ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ก็จะมีความยินดีที่พระมหากษัตริย์ทรงเห็นคุณค่าของงานที่ทำเพื่อประเทศชาติ พระศาสนา และสังคม ทำให้มีกำลังใจในการทำประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมยิ่งขึ้นไปและผลคือพระพุทธศาสนาก็จะเจริญมั่นคงสืบต่อไป

1.2 เนื้อหารอง การพระราชทานสมณศักดิ์แก่พระสงฆ์นั้นมีปรากฏที่ลังกา ก่อนประเทศไทยก็ได้รับประเพณีดังกล่าวนี้มาจากลังกาและสืบทอดรักษามาจนถึงปัจจุบัน เกิดผลดีและคุณค่าด้านต่างๆ ได้แก่ 1) คุณค่าด้านศิลปกรรม ได้แก่ ความงามบนตาลปัตร พัดยศ คุณค่าด้านจิตใจ ได้แก่ เป็นที่เคารพยำเกรงของชาวบ้าน 3) คุณค่าวัฒนธรรมด้านภาษา ได้แก่ ราชทินนาม และการใช้ราชาศัพท์ 4) คุณค่าด้านการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมโบราณราชประเพณี เช่น เป็นการได้ทรงบำเพ็ญทานของพระมหากษัตริย์

และได้ส่งเสริมพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นต้น 5) คุณค่าด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ทำให้พ่อค้าแม่ค้ามีรายได้จากการขายเครื่องสังฆภัณฑ์ 6) คุณค่าด้านสังคม เช่น มีการจัดงานฉลองพัทธศ เป็นต้น 7) คุณค่าด้านศาสนสัมพันธ์กับนานาชาติที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้แก่ การถวายสมณศักดิ์แก่พระสงฆ์ที่นับถือพระพุทธศาสนาด้วยกัน

2. ขื่อนำเสนอ การขอพระราชทานตั้งสมณศักดิ์ในอดีตไม่มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเหมือนในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะในสมัยโบราณพระเจ้าแผ่นดินทรงเป็นผู้ทรงเลือกพระสงฆ์ที่มีคุณสมบัติเอง การที่คณะสงฆ์จะกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ จึงไม่สมควร แต่ในปัจจุบันพระสงฆ์มีส่วนรับผิดชอบด้วย จึงสามารถกำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ ได้ตามที่เหมาะสม มีผลต่อการปกครอง สมณศักดิ์มีความสำคัญและจำเป็นต่อการปกครอง เพราะทำให้มีคนเคารพยำเกรง ซึ่งจะทำให้ปกครองได้ง่ายขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ต้องมีคุณงามความดีประกอบด้วย สมณศักดิ์ที่มีจึงจะทำให้คนเคารพยำเกรงได้ หลักการปกครองจะมีทั้งพระเดชและพระคุณ พระเดชคือการใช้กฎระเบียบ เมื่อมีการทำ ผิดก็ตักเตือนและลงโทษ พระคุณมีความเมตตาอนุเคราะห์ต่อผู้ได้บังคับบัญชา ให้การส่งเสริมสนับสนุนทั้งปัจจัย 4 และหน้าที่การงาน มีความยุติธรรมต่อทุกฝ่าย ผิดก็ลงโทษ ถูกก็ส่งเสริม

5. สรุป

สมณศักดิ์กับฐานันดรศักดิ์นั้นมีลักษณะที่แตกต่างกัน คือ ระบบสมณศักดิ์เป็นการยกย่องเกียรติคุณของพระสงฆ์ให้ปรากฏ ให้มีกำลังใจในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อพระศาสนา เป็นคนละอย่างกันกับตำแหน่งทางการปกครอง แต่ก็มีส่วนสนับสนุนการปกครองคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนระบบฐานันดรศักดิ์เป็นทั้งตำแหน่งบริหารบ้านเมือง และการยกย่องเกียรติคุณให้ปรากฏ ให้มีกำลังใจในการบริหารบ้านเมืองด้วย การพระราชทานสมณศักดิ์เป็นการยกย่องพระสงฆ์ผู้นำทางด้านจิตใจ

6. องค์ความรู้ที่ได้รับ

หนังสือเล่มนี้ได้ให้ความรู้แก่ผู้ศึกษา ทำให้เกิดมุมมองในหลายด้านที่น่าสนใจ การพระราชทานสมณศักดิ์แก่พระสงฆ์ผู้มีความสามารถในด้านต่างๆ ได้มีส่วนสนับสนุนการปกครองคณะสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เห็นได้จากข้อความตอนท้ายของใบสัญญาบัตรหรือใบประกาศสถาปนาพระเถระผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นพระบรมราชโองการแต่งตั้งจะมีความตอนท้ายว่า ขออาราธนาพระคุณจงรับอัฐระพระพุทธศาสนาเป็นภาระสั่งสอน ช่วยระงับอธิกรณ์และอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณรโดยสมควรแก่กำลังและอิสริยยศ ซึ่งพระราชทานนี้ จะเห็นได้ว่าองค์พระประมุขของประเทศทรงมอบภารธุระและอำนาจในการปกครองดูแล ตลอดถึงการสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรให้เป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ ซึ่งท่านผู้ได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ก็ได้ช่วยสนองงานในส่วนนี้ได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าการได้รับพระราชทานสมณศักดิ์ของพระสงฆ์ นอกจากจะเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบตามพระธรรมวินัย มีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก ซึ่งเป็นคุณสมบัติส่วนหนึ่งของพระสงฆ์แต่ละรูป เพราะได้ศึกษาหลักสูตรพระปริยัติธรรมสนามหลวงของคณะสงฆ์ทั้งแผนกธรรมและบาลี แล้วยังมีประเด็นที่สำคัญควรแก่การศึกษา คือ การบำเพ็ญคุณงามความดีแก่พระพุทธศาสนาสังคมและประเทศชาติ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

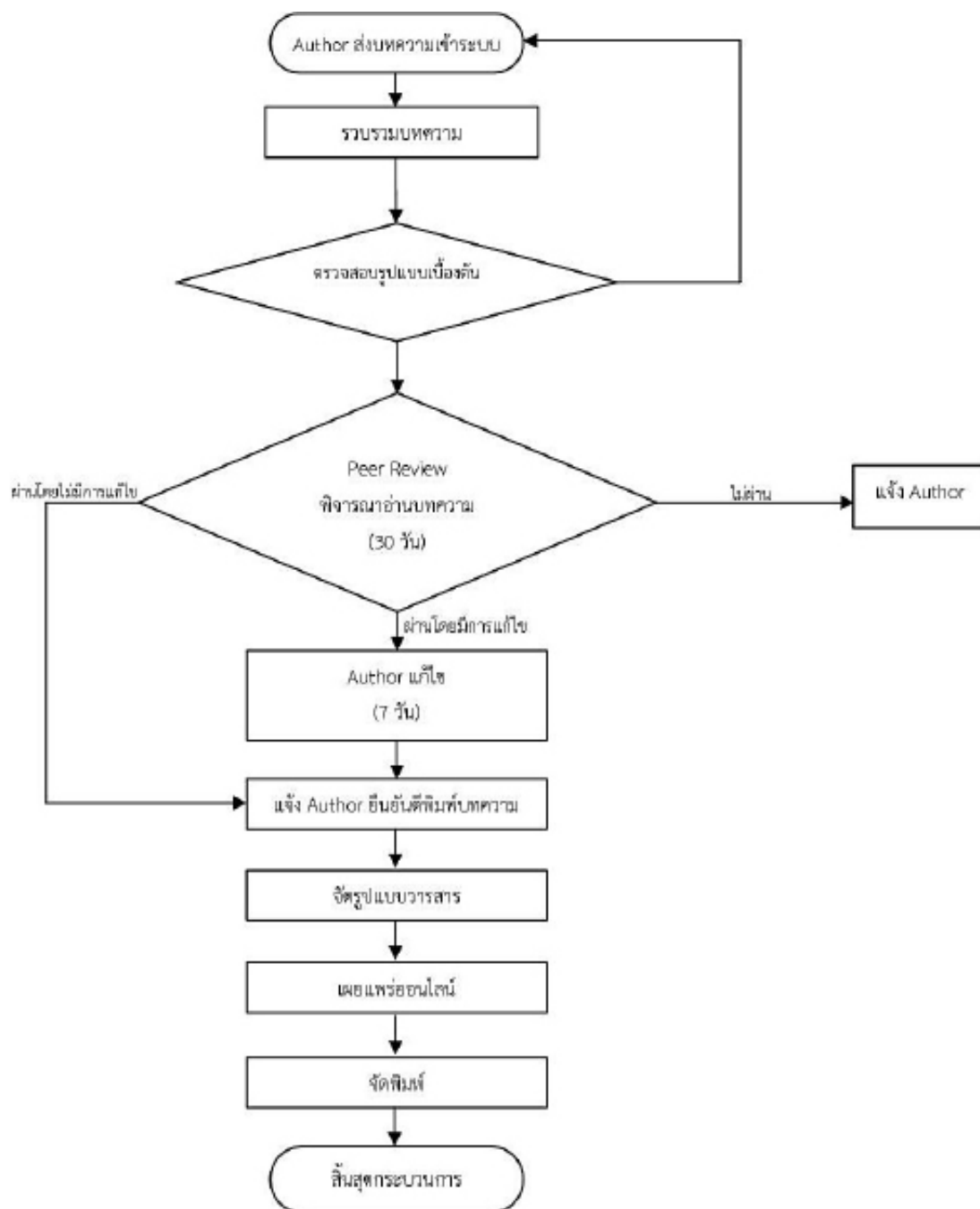
- กรมศิลปากร. (2505). *พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา*. สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงนิพนธ์พระอธิบายประกอบ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เฉลิมพล โสมอินทร์. (2546). *ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาและการปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล.
- ทองต่อ กล้วยไม้ ณ อยุธยา. (2546). *ยศช้างขุนนางพระ*. กรุงเทพฯ: CURUS ลาดพร้าว.
- พระมหาอุทิศ ศิริวรรณ. (2535). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสมณศักดิ์*. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- พระมหาสุภา อุทโท. (2542). *พระสงฆ์ไทยใน 2 ทศวรรษ*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- วิเชียร อากาศฤกษ์ และสุนทร สุภูตะโยธิน. (2528). *ประวัติสมณศักดิ์และพัดยศ*. กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2560). *ธรรมของสมณศักดิ์*. นครปฐม: วัดญาณเวศกวัน.
- สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส. (2539). *สารานุกรมพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- เสฐียรพงษ์ วรรณปก. (2543). *ชีวิตตัวอย่าง: หมอชีวกโกมารภัจ*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

ภาคผนวก

กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารสถาบันวิจัยพินิตกรรม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

30 หมู่ 1 ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000

โทรศัพท์ 043-283-546-7 (ต่อ 114)

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม ตีพิมพ์บทความประเภทต่างๆ ดังนี้

1.1 บทความพิเศษ บทความทางวิชาการพิเศษ ที่เสนอเนื้อหาความรู้วิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชานั้นๆ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการ/วิชาชีพ

1.2 บทความทางวิชาการ ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใดๆ มาก่อน

1.4 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์สังเคราะห์วิจารณ์เปรียบเทียบกัน

1.5 ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปล ย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม ต้องส่งผ่านระบบลงทะเบียนออนไลน์ Website: <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/prij/index> และรอการตรวจสอบจากกองบรรณาธิการ

การตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้พิมพ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (font) ชนิตไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 16 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษ (A4) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษ **ด้านซ้าย และด้านขวา ขนาด 3.81 ซม. ด้านบน ขนาด 4.5 ซม. และด้านล่าง ขนาด 4.01 ซม.** พร้อมใส่หมายเลขหน้ากำกับทางมุมขวาบนทุกหน้า บทความไม่ควรยาวเกิน 12 หน้ากระดาษพิมพ์ (A4) โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double - blind Peer Review)

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาวไม่เกิน 350 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัย/วิชาการต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และให้มีเพียง 2 ส่วนเท่านั้น คือ

- 1) **วัตถุประสงค์** ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- 2) **ผลการวิจัยพบว่า** ควรประกอบด้วย ผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- 3) **คำสำคัญ** ควรมีคำสำคัญไม่เกิน 3 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษาและจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และคั่นด้วยเครื่องหมายอัฒภาค (Semicolon) (;)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิจัย ประกอบด้วย

3.1.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้

3.1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายของการวิจัย รวมถึงรวบรวมหลักการ วิธีการ โดยมีรายละเอียดว่าจะต้องศึกษาอะไรบ้าง เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิจัยได้อย่างชัดเจน

3.1.3 วิธีดำเนินการวิจัย (Methods) เป็นการกำหนด วิธีการ กิจกรรม รายละเอียดของการวิจัย การศึกษาประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.1.4 สรุปผลการวิจัย (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ ในข้อ 3.1.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยาย ในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.1.5 อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ ของผู้นิพนธ์ นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้อง กับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรค ต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.1.6 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะแนวการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.1.7 องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge Assets) ระบุง่องค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้ จากการสังเคราะห์ หลักการ วิธีการ ในลักษณะความเรียง แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ได้ ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น

3.1.8 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลัก เกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความ ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์ การอ้างอิงที่ออกแบบมา เพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และการปฏิบัติ

3.2 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทความวิชาการ ประกอบด้วย

3.2.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้ง

3.2.2 เนื้อหา (Content) เรื่องราวที่ผู้เขียนต้องการจะให้อ่านได้รับทราบ เนื้อหาที่ดีต้องมีรายละเอียดที่ชัดเจนและน่าสนใจ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสมรรถภาพทางความคิดของผู้เขียนเป็นสำคัญ

3.2.3 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนบทความที่ผู้เขียนจะต้องเขียนให้เหลือเฉพาะส่วนที่มีความสำคัญ เป็นการกลั่นกรอง การรวบรวมหรือการลดข้อความให้เหลือส่วนที่สำคัญเท่านั้น

3.2.4 องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge Assets) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ หลักการ วิธีการ ในลักษณะความเรียง แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ได้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น

3.2.5 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการปฏิบัติ

3.3 การเตรียมต้นฉบับสำหรับการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ประกอบด้วย

3.3.1 ชื่อเรื่องของหนังสือ (Title) ให้ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.3.2 ชื่อผู้เขียนหนังสือ (Author) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบันหรือหน่วยงานที่ผู้เขียนสังกัด

3.3.3 ชื่อผู้วิจารณ์ (Name of Reviews) ให้ระบุชื่อเต็มทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุสถาบันหรือหน่วยงานของผู้วิจารณ์สังกัด

3.3.4 เนื้อหาการวิจารณ์ (Reviews Content) ในการเขียนเกี่ยวกับหนังสือวิจารณ์ เนื้อเรื่องจะเป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยนำเสนอเรื่องราวจุดเด่น จุดบกพร่องของเรื่อง โดยทำการวิจารณ์หรือวิพากษ์อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผลตามหลักวิชาการ

3.3.5 สรุป (Summarizing) เป็นวิธีการเขียนสรุปความคิดเห็นทั้งหมดที่วิจารณ์ รวมถึงให้ข้อคิดหรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้อ่าน

3.3.6 องค์ความรู้ที่ได้รับ (Knowledge Assets) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการสังเคราะห์ หลักการ วิธีการ ในลักษณะความเรียง แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ เพื่อให้ได้ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนั้น

3.3.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA (American Psychological Association) 6th edition เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงที่นิยมแพร่หลาย โดยมีกฎเกณฑ์การอ้างอิงที่ออกแบบมาเพื่อให้ผู้ใช้มีความชัดเจนในการลงรายการงานเขียนต่างๆ ที่ง่ายต่อการศึกษาและการปฏิบัติ

การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตามหลักเกณฑ์ APA 6th edition

1. หนังสือ

1.1 คัมภีร์พระไตรปิฎกหรือหนังสือสำคัญพิมพ์เป็นชุด

ให้อ้างชื่อย่อคัมภีร์. เล่ม/ข้อ/หน้า. และให้วงเล็บคำว่า (บาลี) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีหรือวงเล็บคำว่า (ไทย) ไว้หลังคำย่อในกรณีที่ใช้พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ตัวอย่างเช่น (อง.ทศ. (ไทย) 20/395/106)

1.2 หนังสือ

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล/ปีที่พิมพ์/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย **กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์**

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2557, หน้า 15)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2557, หน้า 15)

กรณีผู้แต่งเป็นกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น เจษฎา ทองรุ่งโรจน์ (2547)

Yamane (1967)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547)

(Yamane, 1967)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระชนันท์ ฐานุตตโร และบุญชนะ ทาโยธี (2559)

Bruce and Blackburn (1992)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระชนนันท ฐานุตโร และบุญชนะ ทาโยธี, 2559)

(Bruce and Blackburn, 1992)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม (2552)

Dokchan, Phromkun and Yothum (2009)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, 2552)

(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2525, หน้า 100)

Prasitratsin et al. (1982, p. 100)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2525, หน้า 100)

(Prasitratsin et al., 1982, p. 100)

1.3 วารสาร

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต) (2557, หน้า 15)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต), 2557, หน้า 15)

กรณีผู้แต่งมีเป็นกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น เจษฎา ทองรุ่งโรจน์ (2547)

Yamane (1967)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547)

(Yamane, 1967)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระชนนันท ฐานุตโตร และบุญชนะ ทาโยธี (2559)
Bruce and Blackburn (1992)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระชนนันท ฐานุตโตร และบุญชนะ ทาโยธี, 2559)
(Bruce and Blackburn, 1992)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่ง คนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม (2552)
Dokchan, Phromkun and Yothum (2009)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, 2552)
(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2525, หน้า 100)
Prasitratsin et al. (1982, p. 100)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2525, หน้า 100)
(Prasitratsin et al., 1982, p. 100)

1.4 วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

ผู้แต่ง 1 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต) (2557, หน้า 15)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระพรหมบัณฑิต (ประยูร ธมมจิตโต), 2557, หน้า 15)

กรณีผู้แต่งมีเป็นกลุ่มบุคคลหรือนิติบุคคล

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น เจษฎา ทองรุ่งโรจน์ (2547)
Yamane (1967)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (เจษฎา ทองรุ่งโรจน์, 2547)
(Yamane, 1967)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านามของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระชนนันท์ ฐานุตโตร และบุญชนะ ทาโยธี (2559)
Bruce and Blackburn (1992)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระชนนันท์ ฐานุตโตร และบุญชนะ ทาโยธี, 2559)
(Bruce and Blackburn, 1992)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่ง คนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม (2552)
Dokchan, Phromkun and Yothum (2009)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (ภาสกร ดอกจันทร์, สุรพล พรหมกุล และสุบัน โยทุม, 2552)
(Dokchan, Phromkun and Yothum, 2009)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อ นามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2525, หน้า 100)
Prasitratsin et al. (1982, p. 100)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ, 2525, หน้า 100)
(Prasitratsin et al., 1982, p. 100)

1.5 รายงานการวิจัย

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่พิมพ์,/เลขหน้าที่อ้างอิง (ถ้ามี))

(ใช้รูปแบบเดียวกับหนังสือ)

1.6 ราชกิจจานุเบกษา

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อพระราชบัญญัติ/(ปีที่พิมพ์)

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อพระราชบัญญัติ,/ปีที่พิมพ์)

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 (2544)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504, 2544)

1.7 สัมภาษณ์

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(การสัมภาษณ์,/วันที่/เดือน/พ.ศ.)

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/การสัมภาษณ์,/วันที่/เดือน/พ.ศ.)

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ระบุชื่อ นามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม หากเป็นพระภิกษุทั่วไป
ให้ใส่คำว่าพระ, พระมหา นำหน้าชื่อตามด้วยฉายา และพระภิกษุที่มีสมณศักดิ์ให้ใส่ชื่อสมณศักดิ์ตามด้วย
ชื่อตัวในเครื่องหมายวงเล็บ

กรณีผู้แต่งมีสมณศักดิ์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต (การสัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2557)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (พระครูสุวิธานพัฒนบัณฑิต, การสัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2557)

1.8 สื่ออิเล็กทรอนิกส์

การอ้างอิงในเนื้อหา

หน้าข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ ชื่อ/นามสกุล/(ปีที่จัดทำ)

หลังข้อความ ตัวอย่างรูปแบบ (ชื่อ/นามสกุล,/ปีที่จัดทำ)

ตัวอย่าง เว็บไซต์

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น กรวรรณ สังขกร (2558)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (กรวรรณ สังขกร, 2558)

ตัวอย่าง วิกีพีเดีย

ตัวอย่าง หน้าข้อความ เช่น Wikipedia (2558)

ตัวอย่าง หลังข้อความ เช่น (Wikipedia, 2558)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. คัมภีร์พระไตรปิฎก:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี) ใส่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

2. หนังสือ:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่อง./ (ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี) ใส่พิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์.

เจษฎา ทองรุ่งโรจน์. (2547). *พจนานุกรมอังกฤษ-ไทย ประชุม*. กรุงเทพฯ: โบแดง.

Yamane, T. (1967). *Statistics: an introductory analysis*. New York: Harper and Row.

3. วารสาร:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อบทความ./ ชื่อวารสาร./ ปีที่(ฉบับที่)./ เลขหน้า.

พระธรรมาภรณ์ ฐานุตโตโร และบุญชนะ ทาโยธี. (2559). การบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 16(1), 1-13.

Prescott, S. G. (2015). Will Instructors Save Time Using a Specifications Grading System?. *Journal of Microbiology & Biology Education*, 16(2), 298.

4. วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์./ (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตหรือวิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต)./ สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือชื่อมหาวิทยาลัย.

พระมหาบุญพิเศษฐ์ จันทน์เมือง. (2553). *การจัดการการท่องเที่ยวในพระอารามหลวงชั้นเอกในเกาะรัตนโกสินทร์*. (ปริญญาโทวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.

Phrachanna Bhaddharakhito. (2015). *An Analytical Study of Morality in Cambodian Traditional Wedding at Chamnomkuet Village, Chamnom Sub-district, Mongkol borei District, Banteay Meanchey Province Based on Buddhist Principle*. (Master of arts). Khon Kaen: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

5. รายงานการวิจัย:

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง (รายงานการวิจัย)/สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

สมเกียรติ ชัยพิบูลย์. (2550). การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวชุมชนนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

6. ราชกิจจานุเบกษา:

ชื่อพระราชบัญญัติ./ (ปีที่พิมพ์./วันที่/เดือน)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่มที่/ตอนที่/หน้า.

พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504. (2544, 21 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 118 ตอนพิเศษ 127ง, หน้า 13-17.

7. สัมภาษณ์:

การสัมภาษณ์ให้ทำการอ้างอิงในเนื้อหาโดยไม่ต้องลงรายการในเอกสารอ้างอิง

8. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ :

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./เข้าถึงได้จาก/http://www.xxxxxxx

(คำว่า เข้าถึงได้จาก ใช้สำหรับเอกสารภาษาไทย Retrieved from สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ)
กรวรรณ สังขกร. (2558). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับวิถีไทย. เข้าถึงได้จาก <http://www.slideshare.net/amicsangkakorn/ss-48803224>

Bhandari, P., Rishi, P. and Prabha, V. (2014). *Positive Effect of Probiotic Lactobacillus Plantarum in Reversing the LPS Induced Infertility in Mouse Model*. Retrieved from <http://www.jmm.microbiologyresearch.org/content/journal/jmm/10.1099/jmm.0.000230;jsessionid=1me6a81o04g7o.x-sgm-live-03>

9. วิกีพีเดีย :

ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง./วันที่สืบค้น./จาก/http://www.xxxxxxx

วิกิพีเดีย. (2561). ข่าวสารจังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2560. วันที่สืบค้น 3 มิถุนายน 2562, จาก <https://th.wikipedia.org/wiki>

ส่วนภาพประกอบ (Figure) และส่วนตาราง (Table)

ภาพประกอบและตารางควรมีเท่าที่จำเป็น โดยพิมพ์หน้าละ 1 ภาพ หรือ 1 ตาราง สำหรับคำบรรยายภาพและตารางให้พิมพ์เหนือภาพหรือตาราง ส่วนคำอธิบายเพิ่มเติมให้ใส่ใต้ภาพหรือตาราง

การติดต่อโฆษณาและการสมัครสมาชิก

การติดต่อโฆษณา การสั่งซื้อ และการสมัครเป็นสมาชิกวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม กรุณาติดต่อ “บรรณาธิการวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรม” สำนักวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น อาคาร 100 ปี สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ (อจ อาสภมหาเถร) เลขที่ 30 หมู่ 1 บ้านโคกสี ตำบลโคกสี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทรศัพท์ 082-855-8962

<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/prij/index> E-mail: phimoldhamma.prij@gmail.com

1) ผศ.ดร.นิเทศ สนั่นนารี 089-711-1190

2) นางสาวมารีสา ไสวงาม 082-855-8962

กำหนดการออกวารสาร

ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้พิมพ์ต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้พิมพ์ต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสารสถาบันวิจัยพิมลธรรมเพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้พิมพ์อื่นที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้พิมพ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนพร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

